

probare debere. Sol. ibi totū negant debitor: hic partē fatebatur. ar. ff. de pba. cū de indebito. §. j. r. j. e. l. cū fidē. r. pbavit banc negatūā p cōfessiones. Itē per numeratiōes diversis tpiō factas fm varias q̄ti tates. Vel veri⁹ vic pbas eo ipso q̄ non pbat p̄riū: vt r ponit p̄. s. de cōdi. ob tur. cau. l. j. r. s. l. pxi. i ver. asseris. nā qd iuris est de toto quo

ad totū. idēz de pte quo ad partē: vt. j. e. l. cū vl tra. r arg. s. de cōdi. ob cau. da. si cū exiguas. et ff. de rei vl. l. q̄ de tota. **S** Ex cautioe. in q̄ cōtinet cōfiteor me debere. r. ex cā mu- tui: vt insti. de lit. obli. §. plāe. vl p stipulatōez p̄mitto. r. reddere q̄ p̄ teor me accepisse q̄ casu excipia in factū. vt. j. e. l. cum vltra.

Doli. q̄ est general vbi cūq̄ alia locū bz. vt ff. de excep. doli. l. h. §. r gnāl. nisi rōne perso ne vl iusta ignorātia eā excludat vt. ff. d excep. doli. apud. §. aduersus r. l. h. §. r generaliter.

Pecunie. bec p̄tra oēm daf: etiā p̄ patrē vl patronū: vt. ff. d excep. doli. l. apd. §. aduersus

Probare. si vult obtinere: vt. s. de pba. l. j. r. hoc vsq̄ ad biennū nō vltra nisi antea eēt p̄testata exceptio: vt. j. eo. l. in p̄ctib⁹. in pn. r

§. in oi. r loquit̄ bec. l. in mutuo tm̄. als statiz p̄iudicat sibi debitor: vt j. eo. l. gnāl. Sz qualis erat bec cautio. nō vide tur loq̄ in puata: qz bec nil pbat: vt. s. de pba. instrumēta. nec publi ca qz illa plene probat: nec pōt excipi: vt. s. tit. p̄. atique. r. j. arbi. tn. l. h. Sed vic loq̄ in p̄na

ta debitoris: vt insti. de lit. obli. §. j. secus si ali⁹ scribat me debere: vt d. l. in s̄tra. Vel nō erat ibi cā. Itē r in publica pōt loqui si ibi dicat cō fessus est se accepisse: secus si dicat accepit: nā tūc plene pbat: sed hoc nō d̄z scribere notari⁹ nisi sit pecunia in p̄senti. nec obstat. d. l. antiq̄. qz ibi recedit a bñficio sp̄ali. nec illa. j. arbi. tn. l. h. qz ibi sp̄ale. Itē nec obstat. j. e. l. in p̄ctib⁹. vbi dicit in instr̄o datā esse rē. qz ibi erat puatū. Vel expone vt ibi dices. Sed r si dicat sic accepit r est publicum in- strumētū: pōt p̄ pbari sicut p̄ alia publicā scripturam p tres vel p plu res testes: vt. s. de pba. cū p̄tib⁹. r de p̄tra. r cō. sti. l. optimā. in fi. Sed si renūciaverit exceptiōi nō numerate pecunie: nōne r tunc pōt oppo ni. Rñ. fm q̄sdā sic doli exceptio. r interrogabit̄ creditor an nūeravit r si dixerit nō. siue ei p̄bef videf esse in dolo q̄ ei nō potuit remitti p̄ re nūciationē anteq̄ sit cōmissus dolus: vt. ff. de pac. si vn⁹. §. illud. r. l. iurifgentiū. §. sin autem. r de tribu. illud. §. j. Duo em̄ sunt q̄ debitori dant. s. exceptio r q̄ on⁹ p̄badi sibi non iponit: cū q̄ renūciat huic onē ri renūciare v̄ ne nihil renūciatio opef. Itē p hoc. ff. de of. p̄si. l. illici tas. in pn. Itē p hoc qz q̄tūcūqz renūciat facit sub spe nūerationis. qd̄ secus est cū velleiano vel alijs exceptiōib⁹ renūciat. Itē idē dicas post biennū vt exceptio doli beat locū. Itē p hoc qz daf̄ condictio sine cā ad cantionē vsq̄ ad. rxx. an. vt. j. e. si q̄st. §. multo magis exceptio: vt. ff. de sup̄si. l. j. §. q̄ ait. Itē ad duo tenet̄ creditor infra biennū. s. ad liberādūz r ad restituēdū cyrographū. nō ergo tpiis cursu liberat: vt. ff. de act. et obli. l. obligationū fere. §. placet. Alī vt azo dicit̄ ex toto p̄iudicare: vt. ff. de pac. iurifgentiū. §. ait p̄tor. r. §. sed r si qs. r qd̄ d̄z de p̄dictiōe dicit̄ eā dari post biennū quasi iā numeratū sit. Itē quō cōpellit̄ cre- ditor pbare: imo q̄ excipit. vt. ff. de pba. l. exceptiōib⁹. sed vic h q̄ q̄ ex cipit nil ponit sed positū negat. vn̄ nō pbat: vt. s. de pba. actor i fine. qd̄ nō est in alijs exceptionib⁹ regulariter.

Sequet. qd̄ addit bec. l. prime hui⁹ ti. rñ. bec dicit de excep. doli. il la nō. Itē ibi hypothecaria agebat̄ hic condictioe certi.

Am fidē. deferre. sed nōne etiā cōdictio indebiti daf̄ ei ad repe

q̄ accepisti cum vsuris in stipulatū deductis: restituere te inbebit.

Reus p̄ctus ex cautioe mutui cōfessa ti opponēs actori exceptionē non numera te pecunie vel doli diffinitē: debet absoluti actorē nō pbante numerationē. h. d. bal. vl sic. Si creditori agenti opponat̄ exceptio nō numerate pecunie creditor probare de bet numerationē als reus absoluit. Saly. **I**dem. a. Demetrio. **R**ex. iij.

S Ex cautioe tua lz hypothecā data pueniri ceperis exce ptione opposita seu doli: seu nō nu merate pecunie: cōpellit̄ petitor p bare⁹ pecuniā tibi eē nūerataz: quo non impleto absolutio sequetur.

Qui ex intervallo cautiois p̄terite debi tū agnoscit: nō potest opponere exceptio nez nō numerate pecunie. h. d. bal. r Sali. vel sic. Soluēs sciētē partes totius debiti cōfessati non potest p̄siduo opponere ex ceptionez nō numerate pecunie. Salyce.

Idem. a. Bassano. **R**ex. iij.

Am fidem cautionis agno scens etiam solutionem por tionis debiti vel vsurarum feceris intelligis de nō numerata pecunia nimium tarde querelam deferre.

In autem. de trien. et semis. §. stu dium vero. col. iij. **C**ōstitutio. vj.

Qui proprias scripturas vel numera tionez in causa contentā negat reus actor vel curator de mendacio conuictus pena hic inserta punitur a qua releuat: si delato ei iuramēto fatetur. h. d. no. bal. vel sic. Le ges huic tituli puidēt ei qui confessus est se recepisse quod non recepit vel qd̄ nec as

tendū solutū: vt per totū ti. de cōdi. in de. rñ. sic: sed hoc sciēs soluit fm B. vn̄ nec soluti bz repetitionez: vt. ff. de cōdi. in de. l. j. r de re. iur. l. cui⁹. r. s. qd̄ me. cau. l. h. r. j. ad. l. sal. an. s. cū testator. nec non soluti bz exceptionē vt bic: vel vic fm. l. h. r. j. r. q̄ errando soluit credēs si bi numeratā. r sic p̄iudicat̄ sibi in soluēdo meli⁹ staret in soluto: vt bic

serit se non recepisse ista vero aut. prouidet contra euz qui econuerso negat se recepif se quod vere recepit vel negat scripturam factam manu ppria in qua continetur nu meratio vel receptio. Danlus de castro.

Contra qui propriam scri pturam q̄ conuenitur abne gat vel numerationē inficiatur cō uictus in dupluz condēnetur: nisi sacramēto illato confiteatur: tunc em̄ non punitur nisi in expensas cir ca probationes factas actoris iura mēto declarandas ac si post nume rationis inficiationē p̄tēdat solu tionē oino soliduz exigif: nec pdest iaz facta solutio. **C**ōtra si actor litteras suas a reo platas abneget eadem sit: r pene r iurifurandi for ma hac pena curatoriz infligenda si de suis litteris questionem referat in causa eius quem curat.

Exceptio nō numerate pecunie nō po test opponi obligatiōi prime q̄ originez tra bat aliunde q̄ ex numeratione. h. d. h. gl. vl h. p̄. Exceptio q̄ nō cōgruit petitiōi nō p̄cedit. h. d. bal. vl sic. Exceptio nō nume rate pecunie bz locū q̄n cūqz petif pecunia vt mutuata: n̄ si ex alia cā. h. d. h. lec. pe. sa.

Impera. Alex. a. Iustitiano.

Auersarij: si qd̄ iuris habes vt i eo potes. Ignorare aut non debes nō nūerate pecūie exceptionē ibi lo cū h̄e vbi q̄st̄ credita pecunia peti tur. **C**ū aut ex p̄cedenti cā debi ti i cyrographū q̄st̄itas redigif: nō requit̄ an tūc cū cauebat̄ nūerata sit

scz vt onus probandi immineat sicut r als ex causa transfertur p̄ba di onus: vt. ff. de pba. cūz de indebito. in pn. non autem in alijs p̄e iudicat sicut p̄iudicat s. de pac. si certz. r hoc quando agnouit quod agnoscere non teneba tur. sed econtra si quis non agnoscat qd̄ agno scere tenet. Respon. in hoc casu loquitur aut. quaz hic babes contra qui ppria rē. que est de triē. r semis. §. studiu. colla. iij.

Contra. id ē ecō trario.

Propriam. id est propria manu factā ne gans se scripsisse. Sed quid si publicā aliquis abneget esse publicam. Respondetur non ha bet locum h̄ aut.

Qua conuenitur. i. ex qua obligatus est se cus si sine ea sit obliga tus vt qz vere ē nume ratum ante s̄z tm̄ ad p bationē r in eius p̄in dictum producitur.

Abnegat. si scri pturā r numerationez negat obtinet qd̄ h̄ di cit idē si numerationez tm̄ in scriptura p̄tentā dūmodo obligatio lris sit contracta.

Vel numerationē contentaz in illa. s. scri ptura.

In duplū. actione ex eo p̄tractu r est pena simpli si p̄cesserit nu meratio: si nō est pena dupli: vt in cor. aut.

Sacro illato. a debitorē actori vel ecōtra ab actorē reo qui p̄fite tur poti⁹ q̄ inret: sed nō iuravit hic cū probata sit numeratio.

Confiteatur. sic. ff. de iureiur. l. eum qui.

Iuramento. sic. s. de iudi. properandum. §. h̄.

Numeratiōis. pprie scripture p̄tente. Vel dic etiam scripture.

Facta solutio. s. cū sublata erat ois obligatio solutione ei⁹ qd̄ de betur: vt insti. qui. mo. tollit̄ obli. in pn. Qua actione hic dupluz vel simplum exigif. Rñ. certi condictiōe vel primo vt̄ili: qz singitur non soluisse p̄pter mendaciū vel verius cōdictiōe ex hac lege. Itē no. cre scere penā per inficiationem vbi nil debet. secus in. l. aq̄ui. vt. ff. d̄ in terrog. act. l. in cōfessionib⁹. r ad. l. aq̄ui. inde nerati⁹. §. si. Itē no. p̄ pter inficiationē crescere cōdemnationē: vt insti. de oblig. ex q̄st̄ cōtra ctu. §. si. r. s. ad. l. aq̄ui. cōtra negantē. Itē nota quem puniri de men dacio: vt. ff. de rei ven. l. pe. r. j. qui po. in pig. ha. aut. item possessor. in fi. Item qz dicit oino in solidum exigif. i. tantūdem. r sic h̄z duplum cum vnū sit simplū ipsum debitū. vel dic exigif duplū p̄ter ipsum de bitum quod est ei solutum.

Litteras. quib⁹ cōtinet̄ de solutione tibi facta que d̄z apocba. vt. s. de fide instru. plures.

Abnegat. si scripturam r numerationē negat obtinet qd̄ bic dicit idem si scripturam tm̄. idem si numerationem scriptura cōtentā. dū modo obligatio lris sit contracta.

Et pene. i. vt careat petitis. r in tantūdem de suo p̄demnef cōdi tione ex hac. l. nisi iuramentū sit delatum.

Curatori. sic. j. vn̄ vi. l. meminerint. r. s. de iudi. p̄perandū. §. si.

Auersus. quasi. veritatis expressum est.

Pecunia petif. qz dicit creditor mutuataz r ex ea cā petif cū mutuata nō sit: r id ex ea cā peti nō pōt p̄pter hanc exceptionem.

Debiti. puta venditionis vel petitionis.

Exceptio nō nume rate pecu nie cōtra quaz scri pturā ob ūctur.

Pena p inficiatio nē crescit

Libertus quartus.

¶ Precesserit. dicitur quod decem mihi debebas ex venditione: volui ut ostenderis te recepisse ea decem a me ex causa mutui: certe non requiritur modo quod fuit numerata. Vel forte debita ex causa precedenti vel non: ut hinc bene inquiratur an hic scilicet confessio fuerit stipulatione vallata: ut sic ex ea agi possit an non: et sic non possit. ut. s. si cer. pet. l. si non singuli. et l. si precio. q. sunt. 2. j. de uno. re. l. si. Tria enim sunt subaudienda. primum sensus numeratio et hec non probatur: procedens causa debiti: hec sic inquiratur ut hinc. solemnitatis cautio. et hec sic ut in 2. i. s. et ita loquitur vel quod de obligatione secunda. hic non quod de causa debiti precesserit vel non. Vel dicitur secundum. An. quod hic erat parata pecunia ad solvendum ibi non. vel hic fuit confessio debitoris precedens se debere ex causa locutionis vel emptio nis et sic alia quod mutui: quod in continentem sibi per dicitur: ut. j. e. generaliter. ibi ex causa mutui quod ex alia debebat. Vel secundum fratrem. hic cyrogaphum fuerit ad probationem factum non ad obligationem ut ex eo agatur. sed ut procedens debitum possit probari. ibi vero fiebat cyrogaphum ad obligationem ut ex eo agatur. Item quis hanc precedentem causam probat. Item secundum fratrem. pre sumitur pro actore propter hanc cautionem ex l. generaliter. j. e. et probat reus non intercessisse: ut habes in exemplo s. de postul. l. i. i. i.

Hic frustra debitor. secundum si nec illi erat numeratus. ut j. eo. l. tam madori. **S**ed si quis. cauitis. i. reddere promissis. l. pecunia qua. et c. **¶** Der conditiones. sine causa: ut. ff. de condi. si ne cau. l. qui sine. et s. de condi. indebi. l. cum et soluta. et de condi. ex le. l. si. et j. de fideius. si in debitu. et de solu. l. si.

¶ Et si. i. quibus. **S**ed intra. tps. olim v. an. bodie biennium: ut insti. e. s. mltu. **¶** Querimoniam. vel coram vicinis vel in domino pro parte secundum fratrem. hinc id dicitur debere fieri in scriptis ad domum creditoris vel in iudicio ad similitudinem quod terete non numerate dotis et tunc perpetua ad heredes transmittitur: ut. j. pri. r. n. et j. eo. in 2. ctibus. s. in ol. aut. hanc aut.

¶ Heredes eius. sed ex quo tempore currit contra heredem. Item. si est minor completam etate sua: licet quidam dixerint statim. si maior est statim ab adita hereditate secundum fratrem. ut. j. de temp. in integ. resti. l. ea que. in fi. et hic inuit quod vel timu. s. de maiore non placet: quod illud in inchoata: secus in complenda quod statim currit: ut ibi diximus per. l. ff. de in die adiec. l. si pcedinz.

¶ Heres eius. ut. ff. in qui. cau. mi. non re. l. ultra. sed intellige quod biennium patris elapsum erat. Vel distingue vtrum suo nomine vel alteri si non suo non currit: ut. j. eo. l. contra. si alieno bene currit.

¶ Etiam si pupillus. currit contra pupillo hec scriptio biennialis. et sic est s. in qui. cau. in integ. resti. non est ne. l. si. Sol. hic totum biennium currit contra defunctum: ut hic aperte dicitur. Vel dicitur secundum quosdam licet non currit set idem cum descendat ex parte defuncti: ut. ff. de mio. l. emili. vel solue ut ibi. Item no. privilegiatum succedente non privilegiato non bene privilegium:

¶ Sed an iusta causa debiti precesserit. **¶** Qui se palio constituit debitorum principia liter vel accessorie non potest opponere exceptionem non numerate pecunie. bal. vel sic Suscipiens se obligatorum non potest opponere exceptionem non numerate pecunie. b. d. sal. **¶** Idem. a. Justino. **Lex. vi.** **¶** Frustra opinaris exceptionem non numerate pecunie te esse munus quod (ut fateris) in eius vice quod erat obligatus substitueris te debitorum.

¶ Obligatio cyrogaphi et non numerate pecunie dicitur. bal. vel sic. Qui confessus est spe future numerationis et reddere promissit potest infra biennium dicitur obligationem si per eum non agatur. et si agatur sufficit quod obicitur exceptionem non numerate pecunie. b. d. da. de ca. **¶** Idem. a. Julii. et amoniano. **Lex. vii.** **¶** Si quis accepturi mutua pecunia adversario cauitis quod numerata non est per additionem obligatio non repetere potestis. **¶** Et si actor non petat vel exceptionem non numerate pecunie: adversus agentem uti potestis.

¶ Exceptio non numerate pecunie transmittitur ad heredem nisi tempore sit sopita b. d. bal. et oppositio facta per defunctum prodest heredi. Saly. **¶** Idem. a. Materno. **Lex. viii.** **¶** Intra legibus diffinitus tempus quod cautionem exposuit nulla quimoniam visus defunctus est: residuum tempus eius heres habebit: ita adversus creditores quod adversus eius heredem. **¶** Sin autem questus est exceptio non numerate pecunie heredi et adversus heredem eius perpetuo competit.

¶ Sin vero legitimus tempus excessit in quimoniam creditore minime deducto omnimodo heres eius (etiam si pupillus sit) debitu solvere compellitur. **¶** Qui parte accepit non tenet ad solidum sed duntaxat ad acceptum dummodo accipiat tempore competentem. b. d. bal. vel sic. Si post cautionem factam ex causa future numerationis parte duntaxat quantitatis confessate receperit creditore totum petenti potest exceptio obicitur si tempore competentia non sint lapsa. Saly.

¶ Imp. diocletianus et maxi. zoelo. **Lex. ix.** **¶** An ultra hoc quod accepit re obligari neminem posse costet et si stipulatione interposita placita

¶ Creditore non dederit in factum esse danda exceptionem venit: si necdum tempus infra quod huius rei quod rela deferri dicitur transierit: vel si intra hoc in testamento iuri paritum sit nihil ultra hoc quod accepisti sortis a te nomine aditus rector vel preces provincie erigi patietur. **¶** Exceptio negativa non requirit probationem secus in affirmativa. b. d. bal. vel sic. Exceptio solutionis debiti etiam ultra biennium potest opponi et affirmanti non neganti incumbit onus probationis. Saly. **¶** Idem. aa. Matzantio. **Lex. x.** **¶** Severatio debiti solutum preteritis temporibus diuturnitate non excludit nec huic obicitur quod exceptio non numerate pecunie certa die non delata quod rela prius evanescat cum inter eum quod factum assueras non subicitur probationis: et negatam numerationem cuius naturalis ratione probatio nulla est et ob hoc ad petitorum eius rei necessitates transferentem: magna sit differentia. **¶** Exceptio non numerate pecunie non potest opponi contra transactiones. bal. vel sic. De tenti ex transactione non obicitur exceptio non numerate pecunie. b. d. Saly. **¶** Idem. aa. Antichiano. **Lex. xi.** **¶** In transactionis causa dare palladium pecuniam stipulanti sponso disti exceptionem non numerate pecunie defendi non potest. **¶** Exceptio competens reo competit cuiuslibet intercedenti pro reo hoc dicitur bal. et sal. **¶** Idem. aa. Severiano. **Lex. xii.** **¶** An madori quod fideiussori non numerate pecunie exceptio exemplo rei principalis competit. **¶** Ista lex est solennis. Confessio debiti ex alia causa quam mutui vel dotis est efficax ad probationem. recipit tamen probationem in contrarium si probetur stare debet sue confessioni. Et si facta est in scriptis seu cum scriptura publica vel privata: non potest probari directo contrarium: nisi per aliam scripturam ei contrariam. b. d. ista lex magistra. Idem. de castro. **¶** Imperator Justinianus. a. Theodoro pro prefecto pretorio. **Lex. xiii.** **¶** Generatim facimus ut si quod scriptis cautum fuerit per quibuscumque pecuniis ex antecedente causa descenditibus eam quod causam specialiter promissorum edixerit

ut. s. de here. act. sub preterito. et j. de his qui. ut indig. l. polla. **¶** An ultra costet. ut. ff. de pac. si tibi. in pn. et ff. si cer. pe. l. ro. gasti. s. j. et s. e. l. minorem. Sed opponitur de duobus reis. nam ad vtrumque non pervenit in solidum dominium pecunie: ut. ff. como. si ut certo. s. si. et de castre. pe. hereditate. s. pr. et tamen tenent in solidum. Item. non re s. ver. bis. Vel intellige hoc accepit ipse vel alio pro sicut fit in dictis duobus reis: quod ante non obligatur ultra nec ultra excipitur sed si obligatur ut quod fuit stipulatus creditor optus est exceptio: et hoc subicitur secundum quosdam.

¶ In factum. quod per interpretationem inducta est ad similitudinem non numerate pecunie: ut insti. ut ex. ce. in pn. Vel dicitur in factum quod est habenda ratio persone: ut. ff. de excep. do. apud. s. aduersus. vel dicitur quod spes hic promissum fuerat non quantitas. Vel dicitur quod eadem est exceptio et exceptio non numerate pecunie secundum fratrem. Vel veri ubi sine stipulatione hoc locum exceptio non numerate pecunie ubi vero cum stipulatione. hec in factum locum hoc.

¶ In testando. i. pretestando: ut. s. l. pri. dixi. **¶** Severatio preteritis debitoris. **¶** Non excludit. ut et ff. de excep. doli. l. pn. re. s. fina. **¶** Obloquitur. i. s. loquitur vel tradicit. **¶** Evanescat. quod pro eo vniu. ut. s. non probet. et contra eum sit aliud. s. ut biennio duret tantum. Et c. **¶** Cum. scilicet magna sit in si. et c. **¶** Subicitur. ut. s. de proba. l. j. **¶** Nulla est: ut. s. de proba. l. actor. filles qui dem sunt quod vterque negat se debere sed differunt quia alter factum negat alter asserit secundum fratrem. **¶** In transactionis. non potest. quia subest causa hoc ipso quod a lite discedit: ut. s. de tras. ac. l. h. et ff. de condi. ide. l. in summa. circa pn.

¶ An madori quod fideiussori non numerate pecunie exceptio exemplo rei principalis competit. **¶** Ista lex est solennis. Confessio debiti ex alia causa quam mutui vel dotis est efficax ad probationem. recipit tamen probationem in contrarium si probetur stare debet sue confessioni. Et si facta est in scriptis seu cum scriptura publica vel privata: non potest probari directo contrarium: nisi per aliam scripturam ei contrariam. b. d. ista lex magistra. Idem. de castro. **¶** Imperator Justinianus. a. Theodoro pro prefecto pretorio. **Lex. xiii.** **¶** Generatim facimus ut si quod scriptis cautum fuerit per quibuscumque pecuniis ex antecedente causa descenditibus eam quod causam specialiter promissorum edixerit

ret non persone: ut. ff. de fideius. l. lex persona. et l. si quod stipulatus. et ff. de pac. l. si. et ff. de excep. l. oes exceptiones. et j. e. l. pe. Sed ex causa persona. r. n. debitoris. Item nunquid post biennium. r. n. non. Item nunquid numeratio postea facta facit ut fideiussori exceptio auferatur. Videtur quod non: ut. ff. de pac. l. si. Sed dico contra quia fingitur non competisse exceptionem numeratione facta. Item nunquid hoc dices si etiam iam opposuit exceptionem fideiussori. r. n. vtiq. sed nonne licuit renocare mandatum vel renunciare. r. n. aliud est renocare siue renunciare mandatum: et aliud hac exceptionem opponere.

¶ Generaliter. scriptis. quid si sine scriptis fiat huiusmodi confessio. Quidam dicunt quod non hoc locum hec lex. sed secundum fratrem. sic: quod in fine dicit indignum est et c. Sed an tunc poterit probare contrarium per testes. r. n. sic. arg. ff. de reg. iur. nihil tam. **¶** Descenditibus. ut ex venditione vel locutione vel etiam ex maleficio. **¶** Etiam. s. venditionis. vel etiam ex maleficio. ut dixi: et sic alia quam mutui quod tunc

ret non persone: ut. ff. de fideius. l. lex persona. et l. si quod stipulatus. et ff. de pac. l. si. et ff. de excep. l. oes exceptiones. et j. e. l. pe. Sed ex causa persona. r. n. debitoris. Item nunquid post biennium. r. n. non. Item nunquid numeratio postea facta facit ut fideiussori exceptio auferatur. Videtur quod non: ut. ff. de pac. l. si. Sed dico contra quia fingitur non competisse exceptionem numeratione facta. Item nunquid hoc dices si etiam iam opposuit exceptionem fideiussori. r. n. vtiq. sed nonne licuit renocare mandatum vel renunciare. r. n. aliud est renocare siue renunciare mandatum: et aliud hac exceptionem opponere.

¶ Generaliter. scriptis. quid si sine scriptis fiat huiusmodi confessio. Quidam dicunt quod non hoc locum hec lex. sed secundum fratrem. sic: quod in fine dicit indignum est et c. Sed an tunc poterit probare contrarium per testes. r. n. sic. arg. ff. de reg. iur. nihil tam. **¶** Descenditibus. ut ex venditione vel locutione vel etiam ex maleficio. **¶** Etiam. s. venditionis. vel etiam ex maleficio. ut dixi: et sic alia quam mutui quod tunc

ret non persone: ut. ff. de fideius. l. lex persona. et l. si quod stipulatus. et ff. de pac. l. si. et ff. de excep. l. oes exceptiones. et j. e. l. pe. Sed ex causa persona. r. n. debitoris. Item nunquid post biennium. r. n. non. Item nunquid numeratio postea facta facit ut fideiussori exceptio auferatur. Videtur quod non: ut. ff. de pac. l. si. Sed dico contra quia fingitur non competisse exceptionem numeratione facta. Item nunquid hoc dices si etiam iam opposuit exceptionem fideiussori. r. n. vtiq. sed nonne licuit renocare mandatum vel renunciare. r. n. aliud est renocare siue renunciare mandatum: et aliud hac exceptionem opponere.

¶ Generaliter. scriptis. quid si sine scriptis fiat huiusmodi confessio. Quidam dicunt quod non hoc locum hec lex. sed secundum fratrem. sic: quod in fine dicit indignum est et c. Sed an tunc poterit probare contrarium per testes. r. n. sic. arg. ff. de reg. iur. nihil tam. **¶** Descenditibus. ut ex venditione vel locutione vel etiam ex maleficio. **¶** Etiam. s. venditionis. vel etiam ex maleficio. ut dixi: et sic alia quam mutui quod tunc

ret non persone: ut. ff. de fideius. l. lex persona. et l. si quod stipulatus. et ff. de pac. l. si. et ff. de excep. l. oes exceptiones. et j. e. l. pe. Sed ex causa persona. r. n. debitoris. Item nunquid post biennium. r. n. non. Item nunquid numeratio postea facta facit ut fideiussori exceptio auferatur. Videtur quod non: ut. ff. de pac. l. si. Sed dico contra quia fingitur non competisse exceptionem numeratione facta. Item nunquid hoc dices si etiam iam opposuit exceptionem fideiussori. r. n. vtiq. sed nonne licuit renocare mandatum vel renunciare. r. n. aliud est renocare siue renunciare mandatum: et aliud hac exceptionem opponere.

¶ Generaliter. scriptis. quid si sine scriptis fiat huiusmodi confessio. Quidam dicunt quod non hoc locum hec lex. sed secundum fratrem. sic: quod in fine dicit indignum est et c. Sed an tunc poterit probare contrarium per testes. r. n. sic. arg. ff. de reg. iur. nihil tam. **¶** Descenditibus. ut ex venditione vel locutione vel etiam ex maleficio. **¶** Etiam. s. venditionis. vel etiam ex maleficio. ut dixi: et sic alia quam mutui quod tunc

Exceptio nel reo competentes an petat fideiusso ribus.

Prescripio quoz pupillu currit.

quod tunc

Cantio n valet si nulla ca exprimat

qz tunc bienniu expectaref. vt. j. l. pri. vel dotis: qz tunc tepora serua/ tur q habes. j. de vote canta no nn. l. fi. z auf. ibi posita. Jte no. cam ex/ primi. si em nulla exprimeret: cantio no valeret. vt. ff. de pba. cu de in debito. s. j. z. ff. de dona. l. nuda ratio. Sz an stipulatio valeat sine ca. pot dici q sic fm quosda: sz nisi causa pbetur reus absoluitur. vt. ff. de do. ex. l. h. s. j.

Exceptio no nume rate pecu nian pos fit post bi enniu op poni.

Scriptis. non testi bus. Et sic est cōtra. s. de si. instru. l. in exercē/ dis Sol. h. speciale: vt z als. s. si mior se ma. di. l. iij. z fi. Alij dicūt etiā p testes qd non placet. Jte an p p̄trariā scriptu rā tollat talis obligatio litteraz. puta scribo illū nōbbere v̄l nō scripsisse. Jdūto sic per regulā in ris. vt. ff. de regu. iur. l. nihil. Jte an etiā vltra bienniu admittit. Rñ. sic fm quosda. vt. s. eo. asseueratio. z est etiā sz pil. ratio qz statim tene tur nisi p̄tra p̄bet. Jtez hoc fallit in casibus vbi nō pōt p̄bari p̄trariuz. Jprimus est. j. ar. tu. l. fi. lz ibi erat priuata scri ptura vel fauore pupil/ louz. Jte in alio fallit. vt. s. ti. j. l. antique. s. j. sz ibi recedit a iure sp̄ali qd est facilius q̄ a iure cōi vt hic. Jte qd si credi tor cōfitef sibi solutū ex alia causa qz mutui an statim sibi p̄iudicet an demū post. xxx. dies. vt j. l. pri. s. sup. z videf post. xxx. dies cū hic al serat cam p̄fessionis cre ditor nō. sed potest dici fm alios idē in libera/ tione qd in obligatione vt statim p̄iudicet. prima placet.

nō iam ei licentia sit cause p̄batiōe stipulatozē exigere: cū suis p̄fessionī suīs acq̄escere debeat. **N**isi cer/ te ipse ecōtrario p̄ aptissima rerum argumenta scriptis inserta religio nez iudicis possit instruere qz in ali um quēq̄ modū: z nō in eū quē cau tio p̄hibet negociuz subsecutum sit.

Nimis em indignū esse iudica/ mus: vt qd sua qsqz voce dilucide p̄testat est: id in eundē casum infir ē mare testimonioqz p̄prio resistere

Hec. Lest solēnis z no. z legā eā p par tes z hoc itēdit. Querela nō numerate pe cunie est intra bienniu p̄tinuū p̄ponēda: q̄ elapso introduci nō pōt nisi etatis v̄l absen tie beneficio. b. d. v. s. qz ad. s. sz quoniā bal.

Impa. iusti. a. Adē. p. p. z. xiiij. **I**ntractibus in qbus pecu nie vel alie res numerate v̄l date esse cōscribuntur: nō intra qn quēniū quod antea p̄stitutū erat nō numerate pecunie exceptionē obij cere possit q accepisse pecunias vel alias res scripto sit: vel successor ei sed intra solū bienniu p̄tinuū vt eo elapso nullo mō querela nō nume rate pecunie introduci possit. **H**is f. qui p̄pter aliquas causas sp̄aliter legib⁹ expressas etiā lapsō qnquen nio in p̄teritis tpibus adiunabatur ēt ni posterū lz biēniū p̄ qnquennio

Cōfessio extra ius factaan p̄ iudicet cō fuenti.

Religionē. no. fidem iudici faciendā. vt diximus. s. de eden. l. pro curator. Et vt hoc plene scias. dic cum qs cōfitef extra ius aut p se vt aliū sibi debere z tunc nō valet. vt. s. de pba. l. exēplo. ant p̄tra se: z tūc vel ad liberandū: z sic post. xxx. dies sibi p̄iudicet nō prius nisi in ca sibus. vt. j. pri. s. sup. z. s. h. Aut se aliū obligādo: quo casu subdistin/ gues: qz aut certam cam nō adijcit z nō valet. vt. ff. de pba. l. cū de inde bito. s. fina. vel adijcit certā: z tunc vel numeratiōis vt mutui vel aliā si numeratiōis cōpetit exceptio debitor: i infra bienniu: z nisi creditor probet cadit a causa: post biēniū vero nō audif. vt. j. l. proxi. in p̄nci. qz biēniū p̄ numeratione est: z fm quosda obligatio post biennium efficit naturalis vel ciuilis: que erat ante tm̄ ciuilis. sz hz nos etiā post biēniū ciuilis tm̄: sed tantū effectū habet naturalis vt in ea que proue nit ex sententia. vt. s. de re. cre. actori. z. ff. de condi. indebi. iulianus. Jtem fm Ja. z nos etiā post biēniū admittit creditor ad p̄bandū: vt diximus in simili casu. s. eo. si ex cautione. si aut alia est causa q̄ nu merationis puta venditionis tunc serua. l. istam. Jtez in vote serua. j. de vote canta. l. fi. z auf. ibi posita. Jtem no. qz lz hic dicat litterarū ob/ ligatio: tamē sola scriptura non obligat sed necessaria est ratio intelle/ ctualis obligādi. z sic dicit. l. ff. de act. z obli. l. nō figura. nō aut p locū vel causa doctrine dicendo obligat. vt. j. eo. ti. l. obligationū substan/ tia. s. fi. Jtem no. qz lz quis scribat se debere alicui nō inserta causa nō obligat. nō enim plus facit scriptura q̄ faceret stipulatio. **A**nde sic di cendo. debeo tibi decem nō obligat quis aliū. at cū scribat cōfiteri se ac/ cepisse mutua pecunia obligatio oritur ciuilis sed exceptio opponitur infra biēniū nisi cōtrariū probetur. vt insti. eo. s. j.

Quēq̄. vtputa qz nō fuit vera vēditio sed donatio tm̄ placuit eis aliqua de cā vt cōprehenderet in scriptis. vt vēditio vel forte cū tici⁹ emeret placuit aliqua de causa seiuz in cyrographo poni quo probato p̄ualet veritas. vt hic. z. s. plus vale. qd agit. l. j. z. h. z. l. si quis. **I**ndignū. vt. s. de reb. cre. l. si qs iusurandū. z. ff. de do. qdā. Sed arg. p̄tra. ff. de inoffi. testa. l. papinianus. s. sz nec iuberis. Quid aut sit si hmoi cōfessio fiat in vltima volūate distingue. aut dicit testator le go tibi. x. que debeo z es nō capax z sic oīno nō valet qz in fraude: di/ ctum videf. vt. ff. de pba. qui testamētū. si vō capere pōt z iuret valet

Legatum an valeat si testator dixit lego tibi. x. que debeo.

si nil debeo. vt. ff. de leg. iij. cū qs. s. codicillis. si nō iurani z q̄titatē ex/ primo ad huc valet vt fidei cōmissum. tm̄ nō valet vt debitū cum nil de beatur. vt. j. de fal. cā adie. l. j. z. h. z de leg. iij. l. iustus titius. s. qz quis se/ cus si nō exprimo. sz dico qz debeo lego tibi z nil debeo qz nō valet. vt ff. de lib. leg. l. legani. s. p̄tra. z de leg. j. si sic. Si aut ecōtra dixi cōfiteoz

statutū est eodē auxilio potituris.

Hec est scōa pars in q̄ ponunt tres ca lus in qb⁹ cessat exceptio nō nūerate pecu nie. Jprim⁹ qn cautio sit ex cā depositi qd i telligo dūmodo nō sit facta fraus de p̄tra/ ctu ad p̄tractū videlicet si cū tacite ageref qd eēt mutūū fuit appositū nomē depositi. Secūdus quādo publicus officialis cōfite tur se recepisse publicas functiones. Ter/ tius qn dotē retro p̄missaz maritus cōfitef retro se recepisse fm pe. sed gl. intelligit et melius quādo fuit gemina confessio in līa tm̄ hoc nō exprimitur. b. d. fm. bal.

Sz qn securitatib⁹ z instrumen tis depositarū rerū v̄l pecuniarū talē exceptionē opponere litigato/ res conant instū eē p̄spicim⁹ hmoi p̄tates in cert⁹ qdē casib⁹ p̄t⁹ ap̄uta re in alijs vō breui tpe⁹ cōcludere.

Ideoqz sancimus instrumento quidē depositiōis certarū rerū vel certe pecunie securitatibusqz publi carū functionuz siue insolidū siue p pte solute esse p̄scribant illis etiā se/ curitatibus que post cōfectionē do talium instrumentozū de soluta do te exparte vel insolidum exponun tur nullam exceptionez non nume rate pecunie penitus opponi.

Tertia pars. b. d. Contra cōfessionē ad liberandū p̄textu numerationis emanā tem contra p̄missionē reddendi instrumē/ ti cancellati admittitur exceptio non nu merate pecunie infra. xxx. dies. tm̄. Bal.

ligatio lris sicut nec stipulatio. vt. ff. d. v̄b. ob. l. v. s. stipulatio. fm Jo. alij dicūt hic p̄trahi etiā p̄ v̄ba presentis tpis. vt insti. eo. s. plane.

Cōtinuū. quo elapso in simplū tenet nisi abneget p̄pria scripturā vel renūciationē in ea p̄tentā tūc in duplū. vt. s. e. auf. p̄ qui p̄p̄iam.

Inullo mō. nec si vellet p̄bare nō numeratā pecuniā fm quosda. z. j. e. s. ille. sed Ja. p̄tra. Quid aut si creditor bene p̄fiteat se nō nume/ rasse. Dicā iudicē debere absoluerē cū debeat stare p̄fessionī creditoris p̄tra se. sz. h. est p̄tra. Jte pone post biēniū pecuniā creditorem nume rasse. dic tunc id agi vt ex sola scriptura obligatio teneat. z magis iplē/ de prioris obligationis gratia numeratio est intelligēda fieri: vt. ff. de no. l. cū em̄. Jte qd si renūciavit exceptiōi nō numerate pecunie an pōt nihilomin⁹ opponere exceptionē doli vel in factū vel p̄ditione sine cā. Dicit Jo. z aso. z. h. nō sed alij p̄tra vt dixi. s. e. si ex cautione.

Idis. f. hominibus. **D**otituris. q̄les sunt minores z absentes ex iusta cā qz vt minores hodie ipso iure iuuant. vt. s. in qui. cau. in integ. resti. nō est neces. l. fi.

Sed qm̄ securitatib⁹. id est instrumētis in qbus creditores scribūt se accepisse debitum. i. apochas.

Depositarū. cūz hec lex nō distinguat an loquat in deponēte vel depositario nec ego distingo naz siue depositarius scribat statim sibi p̄iudicat. vt. z. s. l. proxi. siue deponēs se accepisse z tūc statim sibi p̄i/ dicat. vt hic. Sed in depositario videf qz hodie sint testes tres necessa/ rī qz subscribat hmoi instrumēto. vt in auf. de si. instru. s. j. col. viij. sed ibi loquit qn p̄ctus sit in scriptis vel ibi nō p̄stabat scripturā deposita rī esse. z ideo tres exigunt. **N**el ibi erat priuata. h publica. **N**el ibi vt ex ea fiat cōparatio ad aliam improbandā.

Litigatores. f. cōtradictores.

Breui tpe. xxx. dierum. vt. j. l. proxi. als dicif aliter modicuz tps vt. ff. de vsucapi. l. si debitori.

Depositionis. accepte.

Functionū. vt si pcurator fisci vel administrator publicas fūctio nes solutas fatetur in totū vel in partē vt. j. de apochis pu. l. fi. lib. x.

Exponunt. a viro p̄fidente dotē sibi solutā que nō est. **D**enit⁹. nec illā qz cludif biēnio vel aliā sz est p̄. j. e. l. s. fi. in fi. sol ue. hic sunt due p̄fessiones qz valēt plus q̄ vna vt. z. s. de plus peti. l. j. z

Creditor si p̄fitef se nō nume rasse an sit re⁹ ab soluedus

Libert Quartus.

Confessio
de recepto
statim p
iudicat in
qnoq ca
sibus.

§.ti.j. si mulier. sed in. l. contraria vna tantum. Vel hic ppria manu scripsit instrumentum ibi non. Vel hic loquitur cum maritus scripsit sibi solutam vobis ibi cum mulier scripsit sibi redita soluto matrimonio Item no. hic tres casus vbi confessio de recepto statim iudicat Est r quartus vt r si procurator: fisci confitetur precia rerum fisci venditaru se recepisse. vt. j. de qua dri. prescrip. l. oes. §. si. l. ne quis graues bis soluendo fisco. Est r quintus. §. ti. j. l. antique. in prin. Sed qd si procurator fisci q sic fuit confessus no est soluendo fisco: an in debitoris actio vabit fisco. Rn. sic. vt. j. d. ca. fru. l. j. li. xi. Sz ar. qtra j. d. coue. fil. debi. l. qda et. ff. de repu. l. si. r. j. de apoch. pub. l. pe. r. j. de fideius. l. h. li. r. j. qua dri. pscrip. l. j. Itē arg. q etiam ab initio no valeat confessio. §. de traslac. l. ptes. sed ibi gratis re mittebat hic ptebatur acceptus. Item q est ratio in casibus alijs magis q in mutuo creditore ptebatur. Rn. q illa confessio plurimuz fit in mutuo creditore ptebatur r ideo prouidendu fuit arg. ff. de leg. r senatus. con. na ad ea. Item qd in alijs casibus a predictis quinq. Quidā idē quod in his qnoq. Alij idēz quod in mutuo. qd verū est. vt. j. pri. §.

a Super securitatib⁹ qd creditoribus de soluto debito fiunt.

b Demonstrates. l. securitates.

c Promittentes. l. securitates.

d Triginta dies. sed ante triginta dies qd p babit. quidā q creditor probabit non solutum. Alij. q debitor solutus sicut creditor numeratum. vt. §. e. si ex cautio ne. Item pro hoc. de p batio. l. j. qd est verius.

e Expositionem. scz connumerandos.

f Nec ei liceat. no. ar. gn. cōtra Jaco. in eo qd dixi. §. e. si ex cautione.

g Illo videlz. offerri r hoc est p eundem Ja. manifeste. nam r iuramenti prestatio est probatio. vt. j. de iure deli. beran. l. fina. §. licentia Itē se iuravi me furtum no fecisse nulla alia via de meo furto querit. vt ff. de iureiuratio. si duo patroni. §. idem iulian⁹ et. l. qui iurasse. §. si pater sic et hic nulla via veniri possit cōtra: nec ergo teneor respondere ad interrogationes factus de huiusmodi materia.

C Sup ceteris vero securitatib⁹ que sup priuatis debitis a creditore p scribunt partē debiti sortis vsu raz noie solutā esse significātes: vlt ad huc feneraticia cautioe apud creditorem manēte: solidi tñ debiti solutionē factā esse demonstrantes: vel etiā futurā esse redhibitionē instrumenti feneraticij. pmittentes: si qua alterius cuiuscūqz ptract⁹ gratia in quo numeratio pecuniaz vel datio certarū speciez scripta est securitas similiter data sit de pensas esse pecunias vel alias res vlt pte earū significās intra. xxx. tantūmodo dies⁹ post bmoī securitatis expositionē cōnumerādos: exceptionem no numerate pecunie posse obijci: vt si bi trasfacti fuerint: eadē securitas a iudicātibz oibus modis admittat: nec ei liceat⁹ qui securitates exposuit post excessum memoratorū triginta diez no esse sibi solutas pecunias vel alias res dicere.

C Quarta pars. Et. b. d. Elapso termino iuris no est manifeste turpitudinis nol le iurare: nec iusurādū referre. b. d. bal. vlt sic. Vbi exceptio no numerate pecunie pot opponi ibi no pot iuramētū deferri. b. d. fa.

C Illo videlz semper obseruando vt in qb⁹ no pmittit⁹ exceptionē no numerate pecunie opponere: vel ab initio vel post taxatū tps elapsū: in his nec iusurādū offerri⁹ liceat.

C Quinta pars. b. d. Querela no numerate pecunie in scriptis est pponēda corāz indice loci pctus: r absente aduersario r et sine citatiōe sola ppositio pscriptiōe inter rumpit. bal. vel sic. Ad ppetuandū qrelam non numerate pecunie peruenit hoc ordi ne. vt eo absente q dicit numerasse vel etiā ptebatur sed administrationē iurisdictionis habente. querela fiat corā iudice loci. vel nullo iudice ibi existēte corā episcopo eove ro presente vel administrationē iurisdictionis no habēte eidē fieri debet querela r bec omnia in scriptis r infra tempora que rele pretaxata. b. d. Sali.

C In omni em tpe⁹ qd memorate exceptioni taxatū est ei licebit cui talis exceptio cōpetit: vel denūciationibus scripto missis querelā no numerate pecunie māifestare ei q numerasse eā vlt als res dedisse instrō script⁹ est: vel si abesse cū his locis in qbus ptract⁹ factus est ptingerit: in hac qdem alma vrbē apud quēlibet ordinariū iudicē. **C** In puincijs vero apud viros clarissimos rectores eaz vel defensores locorū eandē querelā manifestare: eoqz modo ppetuam sibi exceptionē efficere⁹. **C** Sed si presens⁹ quidez sit q pecunias numerasse vlt als res dedisse scriptus est: aliquā rō ad

Sed potest responderi ad id quod de iureiurando hic dicit q sit non ius. r hz id loquitur hic qd habes. §. de iureiuratio. l. generalis. §. sin autē.

b In omni enim tempore. scilicet biennij vel. xxx. dierum.

i Locorum. vbi est contractus factus.

k Efficere. vt. r. §. e. l. si intra. r. l. cū vltra.

ministrationē in hac alma vrbē vel in puincijs gerat: vt difficile esse videat denūciationē ei mittere licētā damus ei qui memorata exceptionē vlt velit alios iudices adire vel in hac alma vrbē vel in puincijs r p eos ei manifestare cui exceptionē bmoī obijcit factā a se super no numerata pecunia querelā esse.

C Qd si in puincijs vel no sit ali⁹ administrator civilis vel militaris vel ppter aliquam cām difficile sit ei qui memoratā querelā opponit adire eū r ea que dicta sunt facere licentiam ei damus per virū reuerēdissimū epm eandē suā exceptionē creditori manifestare r ita tps statutū interrūpere que etiam in exceptione non numerate dotis locum habere certum est.

I Auten. de tempo re non sol. pec. super do. §. sin autē. collatio. vij. **constitū. xij.**

Hanc autem querelā in scriptis fieri oportet r si qd eaz in iudicio faciat: oportet eaz mulieri vel omnimodo ei qui dotem cōscripsit innotescere.

C Verus creditor et quilibet iust⁹ possessor vel petitor potest civili tantū creditori oppōere exceptionē no numerate pecunie etiā debitorē absente vel cōtradictē in qua si succumbat debitori vel eius intercessoribus no p iudicat. b. d. no. fm bal.

C Idē. a. adēne. pre. pre. l. xv.

S cui⁹ no numerate pecunie cōpetere possit exceptio: r eo supsedente tali auxilio vti: vel presente vel absente eo creditores⁹ ei⁹ possint siue ipsi conueniant (vtpote res eius detinētes) ab his qui debita⁹ eius erigunt cui cōpetit bmoī exceptio vel dotis vel alterius cause nomine siue cōtra alios⁹ possidentes aliquā actionē ipsi moueāt vt possint i examinādis negocijs suis aduersarijs eandē no numerate pecunie exceptionē opponere nec eo p bibeant q pncipalis debitor eam nunqz vsus est: ita tamē vt neqz pncipali debitori neqz fideiussozi⁹ ei⁹ aliqō p iudicium genere si is qui eam exceptionē opposuerit victus fuerit sed possunt illi postea si conueniant intra statuta scz tēpora eadem se exceptione tueri.

C Confessus spe future numerationis siue cōtractus sit mutui gratuiti siue vsurariū etiam appposito iuramento habet exceptionē no numerate pecunie. b. d. bal. vel sic. Iuramentum de reddendo subiectum cautioni non impedit exceptionē non numerate pecunie opponi. b. d. Saly.

C Si presens. hoc habes. §. de epif. an. si presens. r. l. si. j. de an. exceptio. l. vt perfectus.

m Exceptione. vt si cut superiores ppetuatur sic r bec r sic bñ sequitur autē. hanc autem que est de tēpore no sol. do. §. j. r fm hoc est cōtra. §. eo. l. §. j. so. vt ibi. Itēz qtra. j. de do. can. l. si. Solue. vt. ibi.

n Hanc autē querelā scz no numerate dotis hoc idem intelligit Jo. in exceptione non numerate pecunie cū eadē sit ratio. vt j. ad. l. fal. l. si.

o In scriptis. id est q scriptus est dedisse.

p S cui. si debitor no vult excipere de non numerata pecunia qtra civilem creditorem creditores veri exceptione vtunt.

q Tali auxilio. sic. ff. de cōtra tabulas si post mortem. §. si. r de sepa. l. j. §. sed r si quis.

r Vel presente. hz no lente vti vel latitante.

s Creditores. scilicet veri qui cū iam sint mis si in possessionem bonorum debitoris cōueniuntur a civilibus.

t Debitor. scilicet pecunia quam no numerauerūt immo certe r si neqz agant neqz conueniant: sed debitor conuenit. vt. ff. de appel. si per lusoziō.

v Cōtra alios. scz civiles creditores q possident vt hic r. ff. de cōdi. inde. l. tutores.

x Aliquam actionē pnta hypothecariāz ex cōuentione. vel qz veri fuerant in possessione missi. vt. ff. d. pignozati tia actione. l. no est mirum.

y Fideiussozi. accedit ergo fideiussozi civili obligationi tantuz. vt hic licet quidam contradicant r quod dicit p iudicium scilicet plenum quia res inter alios r. vt. j. res inter alios acta r arg. ff. de inter act. si defensor in prin. generatur tamen quale quale p iudicium. Vnde appellare possunt. vt d. l. si per lusoziō.

Juramentum
to quibus
est tacita
conditio.

In dubitati iuris sacramenti. vt confiteor me debere. x. que iuro me redditurum. z no. hic tacita conditio inesse iuramento scilicet si def. pecunia. z hoc ideo. qz hoc cogitabat. vt z ar. ff. de acq. pos. qd meo s. j. sic. z ff. qui satisfada. cog. l. si. no autem sic dico fm Jo. s. de transac. l. si ex falsis. qz ibi no agitabat de falsitate. vnde ibi no intelligitur tacita conditio.

Adentione. als mentione z als cautionem.

De compensacionibus.

Senatus. cuius nomen no habemus.

Rescriptum est. a principibus.

In causa fiscali. si a fisco petatur eodemqz creditore vel fisco petat idem qd debitor.

Statio. bz em fisco suas stationes. si ergo vna debet ticio. x. qui ticio debet. x. alij no compensat. vt hic secus aut si fisco succedat tali debitori qui z creditor est qz totum extinguif. vt j. de so. l. ij.

Confusionem. s. vitan da. vt z illud vnusqz habeat suaz zc. z est ad listam. arg. contra. ff. de adm. tu. inter tutores.

Ex causa. no potest. Snt z alij casus qui no. s. de pdi. indebi. l. j.

Admitti potest. qz sic auferit vtilitas sententie victori. Et pone ex pluz qz sententia. x. tibi solui qui als no debet. qz uenit me ad alia decem. obijcio tibi compensatio ne indebite pecunie solute quasi mihi tenearis ad ea reddenda: no possum: s. soluendo potest compensari si eodem nato aliqd debet. vt. ff. eo. si cu militi. s. j.

In ea que reipublice. scz romana. Vel dic. idem i qua libet ciuitate. vt arg. ff. ex q. cau. ma. l. s. z si p ptoze. s. fi. z. l. legatis. z ff. de pub. l. s. z hi. s. j.

In ea que reipublice. scz romana. Vel dic. idem i qua libet ciuitate. vt arg. ff. ex q. cau. ma. l. s. z si p ptoze. s. fi. z. l. legatis. z ff. de pub. l. s. z hi. s. j.

In ea que reipublice. scz romana. Vel dic. idem i qua libet ciuitate. vt arg. ff. ex q. cau. ma. l. s. z si p ptoze. s. fi. z. l. legatis. z ff. de pub. l. s. z hi. s. j.

Ex kalendario. liber est rationu nominu sic dicit: qz i kalendis fiebant reuocationes debitoru. vt. ff. de leg. iij. qui filium.

Ex vectigalibus. s. soluedis preb. yebedis. vt. j. de vect. l. vniuersi.

Pecunia. vt z. j. eo. si ex venditione.

Tributoru. qui p predijs vel capitibus prestantur.

Alimentoruz. statuto: us alicui seruienti reipublice.

Seruit. i. que si soluantur statutum est in quos vsus ista expendantur.

Ciuilitatis. s. cuiuslibet. vt modo dixi.

Stat. ipso iure. no. p. ad. qz ipso iure fit compensatio z si no opponat ab hoie. vt ff. z. j. e. l. fi. z in sti. de act. s. in bonofidei. Sed Jo. dicit ea fieri tuc demu cu ab hoie opposita fuerit vt. ff. e. l. j. z. ij. z. l. qd labeo. na si ius ipm compensaret no esset in hois ptate cui debito compensaret. qd tm. l. dicit. ff. e. si qd. z. l. veru. z. l. qd labeo. Itē dicit. l. eu ma le agere cui obstat compensatio. vt. ff. e. veru. vnde ptz esse actiones: s. eli

Idem. a. iobā. pre. pre. **Lex. xvj.**

In dubitati iuris est non numerate pecunie exceptione locu bfe. z in talibus nominibus vel feneratorijs vl alijs cautionibus que etia sacramenti habet mentione: que em differētia est in hmoi exceptioe siue iusurandū positū est siue nō tā in feneratorijs cautionibus qz in alijs instris q talē exceptionē recipiunt.

De compensacionibus.

Fisco ex diuersa statione non opponitur compensatio. b. d. Bal.

Impera. An. a. Dianensi. **Titu. xxxj. Lex. j.**

Senatus censuit z sepe rescriptum est compensacioni in causa fiscali ita demum locu esse: si eadem statio qd debeat que petit. hoc ius ppter confusiones diuersorū officioz tenaciter seruandum est. Si qd aut tibi ex ea statione cuius mentione fecisti deberi cōstituerit: qz primū recipies.

Ex causa iudicati sicut nō cōdicif ita nec cōpensatio ipsi admittif. z exceptio cōpensationis pot opponi i executioe sentētie Bal.

Idem. a. Asclepiade. **Lex. ij.**

Ex causa qdez iudicati si debi tū solutū repeti nō pot ea ppter nec cōpensatio ei admitti pot.

Eum vero q iudicati conuenif cōpensationē pecunie sibi debite implozare possenemini dubium est.

Idem. enumerant casus in quibus cessat cōpensatio ipso iure in effectu. bal. vel sic. Debitor reipublice potest ei compensacionem obijcere nisi sit debitor ex aliqua de causis hic subiectis. Saly.

Impera. Alex. a. Capitoli. **Lex. iij.**

In ea q reipublice te debere fateris: cōpensari ea que inuicē ab eadē tibi debent: is cui de ea re notio est iubebit: si neqz ex lalēdario neqz ex vectigalibus neqz ex

di exceptione. vt. ff. qn dies vsufu. le. ce. l. j. s. fi. Qd aut dicit alicubi fieri ea ipso iure: verū est si ab hoie opponat. hoc tm fallit in delictis vbi ipso iure fit. vt. ff. e. si ambo. s. quoties. Itē ad inhibendū cursū vsu rarū vel penā cōmittendā vel pignus liberādū. vt hic. z. j. l. pxi. z. j. de solu. l. eius. z. ff. eo. cū aliter. cū em debeant ex mora z nulla est mora vbi ē exceptio. vt. ff. si cer. pe. l. lecta. in si. ergo nō currunt.

Subsistit. qd est in bonofidei iudicio ex mora in stricti iuris ex stipulatione. vt. ff. de nego. gest. l. qz tātūdez. z. j. ti. j. l. in bonofidei. z. s. in qui. cau. in integ. resti. l. in minorum.

Compensatio fit vsqz ad concurrentes qtitates ipso iure z impedit cursū vsurarium. b. d. Bald. vel sic. Vbi qtitas debetur hinc inde compensatio fit ipso iure vsqz ad concurrentem qtitate: z pro ea rata impeditur cursus vsurarium. b. d. Saly.

Idem. a. Lociano. **Lex. iij.**

Stat. pecuniā inuicē debent ipso iure p soluto cōpensatione haberi opz ex eo tpe ex quo ab vtraqz pte debet. Vtiqz quo ad cōcurrētes qtitates: eiusqz solus qd ampli apud alterū est vsure debent: si modo petitio eaz subsistit.

Non solū actio s. officiu iudicis qd oliz p fideicommissario pponerit pot p exceptioe cōpensationis excludi. b. d. pūcta. l. pecunie. s. fi. ff. de verb. sign. bal. vl sic. Debitū ex testamēto pot cōpensari z ei qd pot i cōpensatione deduci nō debent vsure. Sa.

Idem. a. Bono. **Lex. v.**

Etia si fideicommissum tibi ex ei bonis deberi stat cui debuisse te minorē qtitatem dicis eqtas cōpensationis vsuraz excludit cōputationē. Petitio aut ei qd amplius tibi deberi probaueris sola relinquitur.

Lautā s. non recepta non pnt compensari nec qz tenet soluere vbi pot compensare. b. d. sa. vel sic. Si petitur id qd nō debetur obijcitur exceptio intentionis. s. si id quod debetur obijcitur exceptio compensacionis. b. d. in effectu fm oem lectionez glo. que legit multis modis ppe duo p traria. pau. de ca.

Idem. a. Dollidenti. **Lex. vi.**

Eqz scriptura qua cautuz obligare te ptra fidē veritatis potuit: z cōpensationis eqtatē iure postulas non em pri exsolui qz debere te cōstituerit equū est qz petitioni mutue responsuz fuerit magis qz ea te psequi dicis que a muliere diuortij

facionem ad res amotas. vt z. s. de nō numerata pecunia. minorem. z fm has. scz tres expo. ationes non est contra. j. te rei vro. actio. s. sed nec ob res amotas. cū ibi in dote loquitur. hic nō vel quarto dic etiaz in dotts confessione hic loqui z dic in cōfessione fuisse centuz in datione quinquaginta fuerunt. pro quinquaginta non datis habet locum exceptio nō numerate dotis. vt in prin. pro alijs obijcitur compensacionem ad res amotas. nec obstat predicta. l. contraria qz nec hic dicit retentionem fieri dotis perpetuā ob res amotas. Sed maritum nō tēte re prius soluere qd debet qz responsum fuerit mutue petitioni. z post qz responsum fuerit z res amotas fuisse constiterit cōpensatio locum habebit. Vel dic qz scripsit se centum in dotem accepisse cū nihil receperit z idem infra tempora statuta. j. de do. cau. l. fi. z auf. ibi posita obijcitur exceptioem vt hic. in prin. postea cōijcitur compensacionem. z sic nō obstat pti ariuz quia hic nō fuit dos vere numerata. ibi sic. vel hic dos erat in pecunia. ibi i specie. Vel hic res dotales nō extabāt ibi sic. arg. ff. si cer. peta. cū fundus. s. j. Si queras qualiter fit hic compensatio speciei ad quātitatē. Dic amotam fuisse pecuniā vel frumentū: vel aliud qd in quantitate cōsistat. vel dic hic erant amota consumpta. vnde ad extimationem ventum fuit.

Kalēda
riuz quid
signat.

Cōpen
tio an fiat
ipso iure.

Casuz lit
teralē po
nit multi
pliciter.

Liber Quartus.

a Querere. vt. j. reruz amotarum. l. j.
b Ex venditione. prohibent. vt. s. diximus. e. l. iij.
c Ppter. perceptos. r. consumptos.
d Matre tua. cuius es beres.
e Mutuo. i. inuicem.

Casus po
nit.

Accē a te petā r tu inuenis quēdā cui ego debeo decē q tui cāvult mihi remittere vt tibi remittā nō cōpelloz qdē. vt. ff. e. in re. s. j. r facit in eo. titu. l. si cū militi. Sz hec fallūt in pcura toze in re suā. vt. ff. e. in re. in pn. Itē in fideiussoze q pōt obijcere cōpensationē in eo qd sibi debet vel reo pncipali. vt ff. e. l. v. nlr soci qd d3 socio. vt. ff. d. duo. re. sti. si duo. Itē r in alio casu vt. ff. e. si cū filio. Qd ergo h dicit alij: dic oi no alij. Accur.

Quonia liberz. scz a seruitutibus. erat tū obligatus cuidā creditori.
b Obligatio. s. psonali. p qua hic etiā fundus erat creditori veditozis obligatus.
i Soluisse. s. pponis te emptozē soluisse creditori venditoris hypothecharia agenti.

k Debitū. s. pciū qd debet ex venditione.
l In debite. q̄tum ad te debite tū quantuz ad venditorēz. alioquin si a nentro deberetur cōpensationē obijcere nō posses. immo indebitū repeteres. r facit. ff. de rei ven. l. emptoz. r. j. d. enictio. cum tibi.

m Tutorēs. p his s. pupillis.
n Soluistis. fuerat enim eozū pater primipilaris: ex cuius mala administratione pupilli tenebantur.

o Conuenti. vt insti tu. d. satisfda. tu. s. penult. r. j. de magi. que. l. j.

p Vel vos. repetē vt si pbeť vos dedisse nomine ipsoz maiorē quā r. c. q̄si diceret siue tm q̄ tū tutores eis debebant fuit id qd p eis soluistis siue plus obijctis cōpensationē: als si minus obijctis vsqz ad cōcurrentem q̄titate tm. vt s. eo. si pstat. r. l. etiam.

q Inuicem. agere potes. pignora. titia actioe vt in rem. vt j. de luitioe pig. l. si reddita. r. s. de pig. act. nec creditores. r. l. q̄ min⁹ sed ad pignozatitiam sufficeret sola obligatio in iudicio vt. ff. de pigno. actio. si rem alienam. s. si.

Casus po
nit.

r Velut. mutiano. qui tūc dispensator erat reipublice. r mihi. x. debebat propzio noie: r ego sibi. x. noie publico: p̄p̄am secū. tādem eo mortuo cōp̄atio nō valuit: q̄ erat in aliquo de specialibus casibus positus. s. eo. l. in ea. r sic coact⁹ fui soluere sequēti administrato ri: agā ego ad meū debitū: sed si p̄p̄atio t̄nisset quod postea soluisset

vt indebitum condicerem. vt. ff. eo. si ambo. r. l. postea. j. respon.

s Redditis. scz solutis a te alij dispensatori.

t Compensationes. actionibus. vbi quantitas hincinde debet r nō obstat exceptio. vt. ff. eo. q̄cumqz. r. s. e. si pstat. secus si hincinde de species debetur. vel ab altera parte species ab altera q̄titas. vt. ff. de

Compensatio in qbus debitis fit r in quib⁹ nō.

cā amota quereris.

l Blenditor: petens p̄ciū patif cōpensationē fallit in fisco. b. d. pau. de ca. post salū.

l Idē. a. Eufosio. **l. vij.**

S Ex venditiōe p̄ciū venditori debet cōp̄atio rōnis opponit. aduersus fiscum em̄ soluz modo emptozes petitiōi p̄ciū cōp̄ationē obijcere p̄hibētur.

l Vitricus p̄cipiens fructus ex rebus p̄uigni tenet ei restituere. b. d. bal. vt sic. Ex timatio fructū debita ab eo cui legatū q̄titatis est relictū pōt cū illa quātitate p̄p̄ari. b. d. sa. vt sic. Qui tenetur ad fructus p̄supptos patif cōp̄ationē. b. d. pa. de ca.

l Imp. Sor. a. emerito. **l. viij.**

S ppter fructus ex possessio ne tua perceptos vitric⁹ tu⁹ debitor tibi constitutus est cum id qd a m̄re tua ei legatum est a te petere ceperit mutuo debite q̄tatis apd eū q sup ea re iudicatur⁹ est cōpensationēz nō immerito obijcies.

l Nemo compensat qd sibi non debet bal. r Salū.

l Idē. a. Emenidi. **l. ix.**

Accus quod non ei debetur q̄ conuenitur sed alij compensatio fieri non potest.

l Qui p liberādo p̄d̄io ēpto aliquid soluit creditori illud veditozī cōp̄at cū p̄cio. b. d. no. r tene menti casum. bal. r salū.

l Impera. Dio. r Adaxi. aa. Nicandro. **l. x.**

Quonia liberū fundū distra ctū tibi pponis: p̄ hovelū ti p̄cedēte ēptioez obligatiōe certū qd soluistis: si debitū a te apud p̄si dē puincie petat cōp̄ationē ei⁹ qd indebite soluisti potes oppōere.

l Qd debet pupillo a noiatoze tutoris nō idonee administrātis p̄p̄at cū eo qd pupill⁹ debet tutori soluētū debitū patris pupilli ex administratiōe primipili. b. d. bald. vel sic. Si magistrat⁹ q̄ tutorē pupillo nominauit aliqd p debito paterno pupilli soluit: potest hoc pupillo cōtra eū: s3 in substdiū agēti: cōp̄ari r si i pluri tutor min⁹ idone⁹ tenet: illud noiatoz soluere cogit. Sa.

l Idē. aa. Juliano. r Paulo.

l Tutorēs pupillis **l. xj.**

S officio magistrat⁹ vrgēte nō minastis: ac p his m̄ ppter onus primipili pecuniaz soluistis supstitio sam geritis sollicitudinē: ne ab ipis puenti b̄ac eis iputare minime possitis: vel a vobis q̄qz amplius exigatur si tm quātū eis tutores debu

erunt: vel vos nomine ipsoz maiorē q̄titate dedisse proberur.

l Qui partē debiti cōp̄at aliā autem partem offerre cōsignat r deponit: pōt pignus vendicare. b. d. bal. r Salū.

l Idē. aa. Corneliano. **l. xij.**

I n uicē debiti p̄p̄atione habitā si quid amplius debeas soluēs vel accipere creditore nolente offerens r cōsignatū deponēs de pignozibus a gere potes.

l Qd debet reipublice nō pōt cōp̄ari cū eo qd officialis debet tanq̄ p̄inata r singularis p̄ona. b. d. bal. vt sic. Si cōp̄atio facta in causa publica nō tenet ad sunz debitū qui cōp̄auit agere pōt. b. d. salū.

l Idē. aa. r. cc. Baso. **l. xij.**

S velut i id debitū qd solēniū publicarū p̄p̄ationū debue ras nomine: cōp̄aturō tibi nihil te petiturū postea mutiano scripsisti: redditis his q̄ venerūt in cōp̄ationē nō indebiti soluti repetitio s3 ante debiti cōp̄etitio exactio.

l Debiti ad debitum admittitur cōp̄atio. fallit in tribus casibus. scz quādo debitum petitum est liquidum exceptio autē obscura. r tūc nō d3 index exceptioez admittere sed reseruare excipiētis ins petēdi. Itēz qm̄ debetur ex cā depositi item qm̄ debetur ex cā rapine vel furti. b. d. Bal.

l Impe. iusti. a. ioan. p. p. **l. xij.**

Quonia ipso iure fieri sancimus nulla ofia i re vel i psonalib⁹ actioib⁹ iter se obseruāda. Ita tm̄ cōp̄ationes obijci iubem⁹ si cā ex q̄ cōp̄at liqda sit r nō multis abagib⁹ inodata s3 possit iudici facile exituz sui p̄stare. satis em̄ miserabile ē post multa forte variaqz certamina cū res iā fuerit approbata tūc ex altera pte q̄ iā pene p̄uicta ē opponi cōp̄ationē iā certo r idubitato debito r moratorijs abagib⁹ sp̄e p̄dēna tōis excludi. Hoc itaqz indices obseruēt r nō p̄cliuiores i admittēdas p̄p̄ationes existāt nec molli aio eas suscipiāt: s3 iure stricto vtētes si inuenit eas maiorē r āpliozē exposcere idaginē eas qdē alij iudicio referuēt litē aut p̄stinā iā pene expeditaz snia teriali⁹ p̄ponāt.

l Excepta actioe depositi s3 m̄ n̄faz sanctionē: in q̄ nec cōp̄atioi locū eē disposuim⁹

l Possessionē aut alienaz p̄perā fidei. vbi dicit non pretextu con. r c. Vel dic fm̄. B. idē in vtraqz. si ergo est in hac sp̄ale. ergo secus in comodato. r sic ibi fit cōp̄atio. Sed cōtra. s. de com. l. sub p̄textu. Sed ibi non cōp̄atione sed retentione vt i volebat. Itē qd dico in comodato r ceteris p̄sonalib⁹ vbi species petuntur fieri cōp̄ationez: intellige sp̄i res desit posse restitui. In actione autem in rem diximus. s. eo. l. in p̄inci.

l Sanctionem. j. depositi. l. penul.

l Possessionē. mobilē vel imobilē r intellige qm̄ ad estimationē suif set peruentum.

l Si causa. s. secunda ex q̄ cōp̄antur.

l Conuicta est. per testes. non per cōfessionē. ar. ff. de iureiu. eū q. r no. ff. de reg. iur. l. ne mo. s. his.

l Indaginē. no. sic. ff. ad exhi. l. iij. s. ibidez r. ff. de offi. p̄col. l. si qd erit r pōt dici exposcere maiorē indaginē vel examinationez si infra duos menses nō pōt p̄bari. vt. ff. de iure fil. aufer tur. s. qui cōp̄ationē. Vel officio iudicis fit hic r illud sp̄ale i fisco.

l Termiali. id est difinitua.

l Depositi. s. directa secus si cōtraria: qz tūc nō de fide rupta agitur vt ar. isti. de ac. s. in bōe

l Possessionē. mobilē vel imobilē r intellige qm̄ ad estimationē suif set peruentum.

set pnen rñ. als nullū esset dubiū. Itē rōne pene in q̄ est quātitas. vt. j. vnde vi. l. si qs in tantā. Itē rōne rex mobiliū amissaruz. vt. ff. de vi r vi ar. l. j. §. rectissime. Habet ergo hec locū sine cōdictione ex lege sine actione in rē. sine interdicto agat ad hmoi possessionē r hoc odio hui⁹ possessoris. Sed ar. ptra. ff. e. si ambo. vbi in delictis fit cōpensatio. Sed

occupantibus cōpensatio nō dat.

De usuris.

Usure per stipulationē promissē pba ta interrogatōe pcedente r responsione se quente debetur iure optimo. h. d. bal. vel sic. Probata solēni stipulatōe vsurarū lz i instrō scripta nō sit vsure debent. h. d. sa.

Impa. Anto. Pius euocato.

Tit. xxij. Lex. j.

Interrogatōe pcedente pmissio vsuraz recte facta pbe f licet instrō cōscripta nō sit tñ optimo iure debentur.

Emptor ex die traditiōis possessionis tenetur venditori ad vsuras pcedi nō nu merati. nec sufficit ipm precium minus so lenniter deposuisse. h. d. Bal.

Imp. Seue. r Anto. luci. L. ij.

Suras emptor cui possessio rei tradita est si precium veditozi nō obtulerit: quis pecuniaz ob signatā in depositi cām habuerit equitatis rōne prestare cogit.

Si vsure nudo pacto pmittant nō ori tur actio lz si soluant nec dat repetitio nec fit extenuatio sortis. h. d. bal. vt sic. In cō tractibus stricti iuris citra vinculū stipula tiōis vsure nō debent nudo tñ pacto pūete nō repetunt nec extenuant sortē. h. d. saly.

Fidem. aa. iulia. Lex. iij.

Quis vsure fenebris pecu nie citra vinculū stipulatio nis peti nō possunt tñ ex pacti pūe tione solute neqz vt indebite repetū tur neqz i sorte accepto ferēde sunt.

Pignus obligatū p minoribus vsu ris nō pōt retineri p maiorib⁹ ex postero ri cōtractu nascentib⁹ ad hoc allegat. h. d. bal. vel sic. Pro vsuris etiā nudo pacto cō nentis tpe traditiōis pignozū possunt pi gnoza retineri nō p earū augmento postea conuento nisi specialiter dictum sit. Sali.

Fidem. aa. bono. L. iij.

Ex retentiōe pignozis vsu

verū q̄ hic dicit etiā si pactū de eis prestādis incōtinēti apponat. vt. ff. de p̄scrip. ver. l. titi⁹. sic r alibi pactū incōtinēti appositū nō parit actio nē. vt. ff. de rel. l. qd si loc⁹. r. j. de iure do. l. ama. regulr p etiā in stricti iuris iudiciis. vt. ff. si cer. pe. l. lecta. Sed in bonafidei p̄ctib⁹ nō solū ex pacto incōtinēti facto debent vsure lz etiā ex mora. j. d pac. inter emp.

ras seruari possē de qbus prestan dis puenit licet stipulatio interposi ta nō sit merito p̄stitutū est r rōnez bz cū pignora puentiōe pacti etiāz vsuris obstricta sint. Si em̄ in eā de qua agis hec rō cessat liquidē tpe ptractus de minoribus vsuris petēdis puenit: postea aut cū se de bitoz p̄statuz maiores repromisit nō pōt videri rata pignozis retentiō q̄ eo tpe quo instrumēta emittebant nō cōuenit: vt pignus etiā ob hanc adiectionē teneatur.

Rōne minoris pceptōis vsurarū p̄sumitur recessum a maiori etiā si vltra de beat reipublice. bal. vel sic. Si creditor sci ens minoris vsuras receperit per triennū maiores ex tacito pacto intelligitur recessus etiā si vsura deberef ciuitati. h. d. no. sa.

Fidē. aa. Sabino r alijs. L. v.

Maiores ex stipulatu petētez si pbe f p certos annos miores po stea p̄secut⁹ vtilis ē pacti exceptio fm qd tueri cāz potestis etiā aduer sus defensores ciuitatis maiores petētes ex cautōe: si pbauerit sem per gncūces amitā pupilloz vroz qua maiores cauerat dependisse.

Abi p̄cedit obligatio r sequit depositio cessant vsure. r absente creditore suffi cit offerre in iudicio. h. d. Bal. r Saly.

Impa. Anto. a. Anti. Lex. vj.

S creditrici q̄ ex cā pignozis obligatā sibi rē tenuit pecu niā debitā cū vsuris testibus p̄sen ribus obtulisti: eaqz nō accipiēte ob signatā eā deposuisti: vsuras ex eo tpe quo obtulisti prestare nō cogez ris: abñte vō creditrice p̄sidesz sup hoc interpellare debueras.

Ex prestatione vsurarum nō p̄sumit promissio earū. hoc dicit bal.

ro. pe. l. j. qd hic negat lz hic nālit tñ debita erat vel hic odio vsuraz.

Emittentib⁹ p maiori vsura vel dic pro minori.

Adiectionē als actionem r als cautionem.

Quersus. hic fuerunt p̄misse maiores sed solute minores.

Per certos annos. x. vel. xx. vt. ff. eo. qui semisses. vel. v. vel. vj. vel fm l. 30. triennio. arg. j. de fideius. l. j.

Pacti. scz taciti. vt. j. eo. l. quis. Sed cū qs p̄iudicet sibi minores accipiēdo vt hic dicit: quare debitor nō p̄iudicat sibi dādo maiores. vt. ff. de sol. creditor. §. si. Rñ. vt. ff. de act. r ob. l. arrianns.

Ciuitatis. sic ergo remiserūt tacite vsuras maiores. Et sic est §. ff. de pac. l. impatores. Sz ibi exp̄sse hic tacite. vt ar. ff. de pcur. filiusfam i lias. §. veterani. sic r p̄ tacite remittit nō expresse. vt in auf. de san. epi. §. si vō intra. in fi. ti. coll. ix. r in auf. vt cū de app. cog. §. si vō liberti. coll. viij. Vel dic q̄ ibi erat liquidū. h. nō. vt ar. §. de transac. p̄ses.

Vel tertio hic ciuitas successerat creditori. vñ bz vt eius iure. vt. ff. e. cū quidā. §. si fiscus. vel eoz p̄p̄ta erat pecuniā nō ciuitatis. Vel idēz isti nō possunt petere maiores: sed alij defensores successores eoz p̄sumunt. vt. ff. de pub. l. licitatio. §. earum rerum.

Ex cautōe. q̄ cauerat amita pupilloz cui pupilli vñ successerunt.

Creditrici. nō cogezis. qz ipō iure es liberatus. vt. j. e. acceptā. r hoc nisi idē debitor fuerit in mora reaccipiēdo pecuniā depo sitā. vt. j. e. l. acceptā. in fi. r. ff. e. l. debitor. que sunt contra.

Presidem. vt r. §. ti. ij. in contractibus. §. pe.

Usure an debeant ex pacto incōtinenti appposito.

Usuras minores recipies an videat maiores remittere

Cōpensatio cessat i multis casibus.

Cōtinua no.

Cōpensatio cessat i multis casibus. Ibi erat hincinde delictum hic nō. Et nō. hic casus vbi cessat cōpensatio. primo odio. vt hic. Itē in deposito eadē ratione vt. §. pri. rñ. itē ea dē rōne. vt. ff. e. l. ob ne gociū. Itē ecōtra cessat fauore. vt in fisco in casibus q̄ sunt. §. e. l. in ea. Itē cessat qñ spēs est de bita. vt dixi in prin. bu ius. l. Itē qñ res expo scit maiorē inquisitionē vt. §. e. l. j. §. j. Accur.

De vsuria. Dixit bucusqz qualiter actoris intentio minuit cōpensationib⁹ vel alijs exceptionib⁹. nūc qualif augetur.

Interrogatione. q̄ stipulationi bus p̄mit ti solet vt instrō. de vbo. obli. in prin.

Recte. i. fm modū regionis vt legitimus modus vsuraz nō offendat. vt. ff. eo. l. j. in prin. r j. e. l. eos. §. sup. Et nō. hic q̄ solēnitatē dicit eā pbe f. vt. ff. de pu. l. que cumqz. §. si.

Nō sit. qm̄ p̄sume rent oia solēniter acta. vt instrō. §. fideius. §. si. r. j. de p̄traben. stipu. l. j. r ff. de pac. l. iuriscētium §. qd fere. Sic ergo re fert an testes dicant ali que promississe. r nō va let nisi dicāt p̄cessisse interrogatōne. vt hic. r aliud si instrō hoc dicat. vt dixi fm 30. sed §. etiā in testibus dicit idē argu. ff. de reb. du. l. quotiens.

Optimo iure. quod morib⁹ inductū rebusqz receptū est fm. 3r. Vel dic fm. B. deberi vsu ras bono iure vt pacto nudo qm̄ nō peti lz retineri possunt. vt. j. eo. l. ij. item meliori vt offi. indi. sic em̄ euenit in bone fidei iudiciis. vt. j. e. l. in bone fidei. Item optimo p̄ stipulationē. vt hic. vel tertio dic opti mo. i. vtilissimo. est em̄ vtile accipiēti r danti. vt ar. instrō. qui. mo. re cō trahi. ob. §. si. sic ergo fm. B. ius aliud bonū. vt. ff. de vsu. l. j. aliud me lius. vt. §. de p̄cura. l. exigendi. aliud optimū. vt hic r de verb. ob. vbi autem nō diuino vt dices. j. e. auf. ad hec.

Suras. tradita est. secus si tradita nō esset. vt hic r. j. de actio. emp. l. curabit. r. ff. de act. emp. l. iulianus. §. ex vedito. r. ff. e. l. liberalitatis. §. si. lz cū fructus ptineāt ad emptorē ex tpe ptractus. vt j. de act. emp. l. fructus sicqz possit eos petere r p̄cipere videt semp te neri ad vsuras. vt. ff. de act. emp. l. iulian⁹. §. possessionē. r de reg. iur. l. qui act. r. l. qui pōt. Rñ. hoc nō pōt obijcere venditor qui ipse p̄cepit. An autē hic vsura sit illicita etiā iure canonico. Rñ. fm l. 30. r ff. nō qz loco interesse prestatur r fructus. vt hic. r arg. ff. pro socio l. socius qui meo.

Depositi. immo videt liberatus. vt. j. e. acceptā. et. ff. de euic. §. j. Sed dic q̄ hic posuit sortē sine vsuris. vt. j. debi. vē. pig. impe. nō pos. l. j. vel deposuit. f. apud se vel aliū nō tñ legitime. r hzc melior.

Quis. pecunie. hoc nomē pecunie stricte accipe vt nō cōti neat cetera in qbus est mutuū. als esset ptra. j. e. frumētū. Itēz fallit hoc duobus casibus. vt. ff. e. l. etiā. r de nau. se. l. periculi. Itē est

Usur de bent iure bono meliori r optimo.

Liber Quartus.

a Reditor. intendit. vt. z. s. de pba. l. j.

b Aliquado. minus tñ trienio vt nō ptradicat. j. de fideiul. l. j. sm. ad. qd nō placet. z illud fauore alimentoz: hoc odio vsuraz.

c Constituit. imo videt q sic. vt. ff. eo. l. cū de in rē verso. Sed ibi pe- tebant vt pmissio: que pmissio ex diuturna pstatione pbat. hic autē tñ ex eo q pstate erāt z ple ne dixi de hoc. s. d. pac. si certis annis.

d Quāuis. licitas z certas. als nō valet pmissio. vt. ff. eo. l. tutor. §. fina.

e Post tps. quo po- tuit petere maiores. Et no. q differt hec lex ab illa lege aduersus. s. eo. qz ibi nō fuerūt pmissio minores vsure. sed tñ petite z exacte. Itē no. q vnū ius eligendo alij renūciare videt. vt. z. j. de iure domi. impe. l. ij. z. ff. e. pecunie. §. j. z. l. qui semisses.

f S p te. per tuto- res. idē si morte creditoris nemo fuit cui solueret. vt. ff. eo. l. pe- cunie. §. j.

g Vsure maiores. p- misse si in minoribz ces- saret. Et sic no. q sola oblatione ipediunt vsu- re que nondū ceperunt currere. sic z i pena nō cōmissa. vt. ff. de arbi. l. celsus. in fi. sec^o in his que iā currere cepissent qz ibi nō sufficit oblatio vel etiā pūnata deposi- tio. vt. s. eo. l. ij. S3 est necessaria cōsignatio z solēnis depositio. vt h subijcit. s. eo. si creditri- ci. z. j. eo. acceptaz. z. j. de solu. obfignationē. z ff. de admi. tu. l. tutor q pro pu. §. j. z. ff. de mi- no. aut pretor. §. j.

h No exigent. ope ex- ceptionis.

i Deposuit. z obtu- listi. z solenniter vt mō dixi. Itē qd in alijs re- bus debitis. Rñ. vt. j. eo. acceptam.

k Sure. nec mi- nores nec ma- iores.

l Solute. vel etiā sol- uēde. Et qd dicit p tpa id est p plures ānos. vt z accipit in danielē de antichristo regnabit an- tichristus p tps z tpa z dimidiū tps. id est an- nū z duos annos z di- midiiū annū: nā etiā tñ predicauit xps in terra.

m Dupli. vsuraz legitima: immo sortis. vt. j. e. l. eos.

n Tempore solutionis. faciendo pro vno anno.

o Cōputationē. i. qtitatē sortis. vt. ff. de nautico fenore nihil. §. pe.

p X predijs. fructus. q ex puetione loco vsuraz pcepibant. vt. j. eo. si ea lege. z sm huc casum fuit hec oblatio psignatio z depo- sitio sortis vt vsura q currere ceperat desinat. vt. j. e. acceptā. Sed sm hoc nōne ipso iure est liberatus. nō ergo dicit debitū exonerari ppter fruct^o. rñ. puerit eā postea in suos vsus. Vel dic secūdo q sola oblatio

fuit hic z futuras que nō ceperāt currere impedit. vt. s. e. si per te. erāt em cōuente a certa die in antea z qd dicit debitū sortis exonerari. f. ab ipsa vsura futura. si ante diē aduenientē obtulit. z sm hoc nil de fructi- bus erat dictū. Vel q eos pceperet creditor vice vsurarū a certa die in antea. Vel dic tertio nullas hic fuisse vsuras z qd dicit post oblationē exonerari. subandi ma- rime. nā idē z añ. vt. s. de pig. act. l. j. z tūc dic debitū sortis. i. debitū qd est sortis.

q Rumēti. acced- sio. nō em pro- prie pōt dici vsura.

r Pacto. dūmodo i- ter legitimū modū. vt j. e. l. eos. §. ceteros. S3 qua actione. Rñ. p pō- tionē triticariā. vt. ff. de tritica. l. j. vel dic pōtio- ne ex hac. l. z facit. j. eo. oleo. Itē no. hic ex nu- do pacto deberi vsurā. vt. ff. e. l. etiā z de nau. fe. l. periculi. s3 regulari- ter ptra. vt. s. e. l. qñs.

s Item no. q ex nudo pa- cto hic orit actio quod speciale est. vt diximus s. de pac. l. legem.

t In bone fidei. z in his que natu- rā habēt bone fidei. vt s. in qui. can. in integ. resti. non est ne. l. in mi- nozum.

u Bestoz. vt insti. de act. §. actionum.

v Rationē. i. emolu- mentū habere.

x Haberi. officio in- dicit ex mora. vt. ff. e. l. mora. §. in bo. fi. z. ff. lo- ca. quero. z. ff. de neg. gest. qz tantūde. z. j. de positi. l. vsure. z. j. loc. aduersus.

y Admoris. s. ppter vsurā. de qua non dixit vt hic subijcit.

z Retractanda. qz in bone fi. iudicijs nō est alia actio sortis et alia vsuraz. vt. j. de positi. l. iij. z. ff. de act. emp. l. q p collusionē. §. si. sec^o si alia actione debent vt in stricti iuris iudicijs vbi p stipulationē debē tur. vt. s. de indi. l. j. z ff. de eo quod certo lo- co. certum.

a Fisi ex cā indicati. id est nisi post quattuor mēses qn currūt cētēsi- me. vt. j. de vsur. rei iur. di. l. ij. z si. sed. ad. dixit etiā medio tpe currere si antea fuerat debitor i mora p. l. ff. e. in fideicō

missis qd nō placet qz ibi in fructibus dicit q sunt accessio naturalis. sec^o aut in ciuili vt dixi nisi qn appellasset frustratorie. vt. ff. e. l. tutor.

b S3 ea pactione. redigit. secus ergo si locasset z pensiones maio- res legitimis vsuris per cepisset. tunc enim in fraudem legitime vsure redigit factum sm Jo.

c Sorte. i. quantitate.

d Conduca. qd tolerat ratione incertitudinis. vt. j. e. si ea z qz lici- tū est ptabētibus zc. vt. ff. de mino. in cause. §. pe. secus ergo si bec lo- catio est vltra dimidiā iusti precij. vt. j. de rescin. vendi. l. ij.

e Am. vltra. supfluo ergo detracto stipulatio vires habebit vt h z. ff. eo. l. pecunie. in prin. Et no. q. ff. intelligit banc. l. qñ talis erat persona que

Electio vni^o tol- lit aliud.

Vsure i- pedunt p solā ob- lationē.

Antixps regnabit p tres an- nos cū di- midio da- niel. xij. c.

persona que p[ro]fuerat fenerare q[ui]s est c[on]tra talem p[re]sumptione[m] non admittit p[ro]batione[m]. in alijs aut[em] dantibus gratis pecunia[m]. & maxime ius ignoratibus hoc pactu[m] no[n] reprobaf. vt ar. ff. e. l. q[ui] semisses. §. si. r. ff. d. peti. here. l. vtr[um]q[ue]. §. si. r. de pig. act. l. vninerfor. r. de re mili. no[n] omnes. §. a barbaris. Alij vt Jo. no[n] distinguunt. sit solit[er] fenerare vel no[n].

Usuras p[ro]sumim[us] ex q[ui]tate pene.

na[m] semp fraudē p[ro]sumit ex q[ui]tate pene. vt hic. r. ff. de actio. emp. l. iulianus. §. ibidē. r. ff. eo. l. penam. r. l. pecunie. Nec ob. d. l. q[ui] semisses. q[ui] ibi ex negligētia hic ex p[ro]missione petiit vsuras. r. h[ic] vbi pena adijci tur q[ui]tate secus si p[ro]misse speciei vel facto: q[ui] tūc tota petiit. vt. ff. d. act. emp. l. iulianus. r. §. de transac. l. p[ro]missis. Sed fm nos q[ui] dicimus de vsuris correctis p[er] aut. de eccle. ti. coll. ix. qualiter de hac pena indicabimus. cū nec pena vt dixi. nec vsuras indice mus. Rñ. cōdemnabo in tantā q[ui]tate[m] nomie pene quāta est legitima vsura q[ui]s no[n] pl[ur]z: q[ui] sic semp posset q[ui]s stipulari noie pene etiā vsurā. Itē no[n] rebus sed vbi lex iponere: q[ui]s esse no[n] dz. vt. j. cōia de leg. l. ij. in fi. dic ergo quantum interest.

Am non. p[ro]fita ref. noie sortis in stipulatione deducte r. aio nouandi obligatiōe pecunie.

Improbaz. q[ui]tum ad additamentū. Jr.

Sequitur autē. ad bec. que est in cor. ibi nullum creden. ag. quam quidam legunt sup. l. frumentū. l. super. l. oleo.

hec. aridos. vt frumentū r. oleū r. idem in liquidis. vt arg. j. eo. l. oleo. Vel verius in alijs remanet lex antiqua.

Siliquā. quid sit siliqua dic vt no. §. de epi. r. cle. anten. §. hodie.

Ladat. ipso iure vel p[er] exceptionē q[ui]s verius est. Itē no. q[ui] hac aut. Al. r. quidā alijs intellexerūt in omni boie no[n] solū in agricolis: q[ui] tex. in cor. sit generalior q[ui] rubrica. sicut r. als est. j. etiā ob chyro. pe. l. j. nā etiā ad aliā q[ui] ad pecunia[m] trahit ibi tex. in prin. §. fm eos corrigif. j. e. oleo. vbi vltra octauā p[ro]mittebat. Itē r. lex. j. e. eos. vbi maiorē p[ro]mittit vsurā q[ui] sit siliqua p[er] solido. Tu dic fm Jo. r. l. d. r. Jo. q[ui] tm in rusti cis loquitur bec aut. r. ideo in ceteris serua leges illas. nā ad alia subueni tur rusticis plusq[ue] alijs. vt. j. de testa. l. si. Et distigue circa hoc an mu tuet q[ui]s pecunia[m] ad numerū an aliud q[ui]s cōsistat pondere numero vel mēsurā. p[ro]mo casu si stipulet in pecunia vsuras p[ro]t infra legitimū mo dū no[n] vltra. vt. j. eo. l. eos. sed in rusticis vsq[ue] ad siliquā. vt hic. si autē stipulet noie vsuraz aliud q[ui]s p[ro]sistat pondere numero vel mēsurā. si quidē certū no[n] valet vltra legitimū modū. vt hic. r. l. cū no[n] frumentū. si autē incertū modū tūc etiā vltra legitimū r. vltra cētēsimam. vt. j. l. pri. r. §. eo. si ea. r. est rō: q[ui] in incertitudine se posuit. vt. ff. d. nau. fe. l. pi culi. nā p[ro]t esse q[ui] plus aut minus p[ro]cipiet q[ui]s nunc credat. r. bec serua in rusticis r. alijs. Secūdo casu. scz q[ui] mutuauit q[ui]s est p[ro]dere nume ro r. mensura. tūc si stipulatur vsuras siue accessiones illius rei p[ro] quā titate illa vltra centesimā etiā p[ro]t stipulari: q[ui]s tāto minus poterit tunc valere q[ui] non excedat. vnde ratione incertitudinis valet. vt in nuif in bac. l. vt. j. eo. l. oleo. sed in rusticis vsq[ue] ad octauā modū. vt hic sed in re nouo fm Jo. r. Jo. r. nos no[n] solū in rusticis r. no[n] solū in minoran dis vsuris vel accessionibus sed ex toto tollunt vsure. vt in aut. de ec cle. ti. §. j. col. ix. vbi dicit seruandas regulas sanctor[um] quattuor: cōcilio r[ati]o. sunt enim phibite in niceno. vt. xl vj. dist. c. qm. Item si nulla lex diceret adhuc no[n] valeret cū sint cōtra legem dei r. inferiori no[n] p[ro]t tol lere legem superioris. vt. ff. ad trebel. l. ille a quo. §. tēpestiuū. r. de ar. l. nā magistratus. Itē p[ro]s ad paulū dixit. Durum est p[ro]tra stimulū calci trare. Itē p[ro]tra naturā est vt seruus tollat legē domini sui. vt. §. de pac. l. seruus no[n] ergo stipulatio no[n] pignus no[n] iuramentū de his p[ro]standis tenet. vt. §. de legi. r. consti. l. no[n] dubiuz. r. p[ro] hoc etiā facit multū. q[ui]s. d.

Usure d[icitur] iure ciuili sit cōdite r. sublate

rum posse procedere.

Fructus noie vsuraruz p[ro]missi no[n] pos sunt vltra debitum modū peti. h. d. bal. vt sic. Triticum noie vsuraruz p[ro]missum no[n] p[ro]t peti vltra legitimū modū. h. d. Saly.

Idē. a. Sulpitio. r. xvi.

Am no[n] frumētū s[ed] pecuniaz fenozite accepisse alleges vt certa modiatio tritici p[ro]staref: ac nisi is modius sua die fuisset oblat[us] mēsu raz additamētis in fraudē vsuraz legitimaz grauātū te esse cōtēdis: potes aduersus improbaz[ur] petitiō nē cōpetenti vti defensione.

Autē. Nullū credē tē agricole te nere. §. bec ergo. colla. iij. cōsti. v.

In ista aut. p[ro]itur accessionē r. vsura r[ati]o limitatio duplicif. Primo q[ui] mutuauit tur agricolis fruct[us] aridi. Secūdo q[ui] pecūia Itē ponit excessus modi ipso iure irritatus scōa ibi. v. si aliqd r. seipaz summat. Bald.

Hec q[ui] fruct[us] aridos credi dit agricole vel pecuniaz in vnoquoq[ue] anno p[ro] modio octauā p[ro]tē modū. p[ro] solido siliquā vna vsu rarū noie accipiēs: terrā siue aliqd aliud q[ui]s pignori accepit oino red dat. Si aliqd p[ro]ter hoc cōmiserit ab actione cadat oimodo.

Ratiōe incertitudinis futuroz fructuū aliquid indicat iustum quod si appa

l. iustinianus. in aut. de eccle. ti. est de suis vltimis. vnde iam quasi pe nituisse videt de eo q[ui]s p[ro]miserat eas. nā posteriora prioribus derogant vt. ff. de iur. codi. l. diuus. §. licet. r. de lega. j. si mibi r. tibi. §. si. nec ob stat huic opinioni in aut. de vsur. nau. col. ix. que est post illā. de eccle. ti. r. p[ro]mittit vsurā. q[ui] sp[ec]iale est in nautico fenore in quo etiā iure veteri

reret certum esset iniustum. h. d. Bal.

Impa. Philippus. a. Euxeno.

Itē lege possessio. r. xvij. Sine mater tua apud creditore suū obligauit vt fructus inuicē vsu raz p[ro]sequeret obtētū maioris p[ro]p[ri]i emolumētū p[ro]p[ri]i certū fructuū euētū rescindi placita no[n] possunt.

Usure indebite solute prius sorte soluta cum in sorte cedere non possunt vt in debite condicuntur. h. d. Bal.

Idē. a. Castori. r. xvij.

Indebitas vsuras etiā si ante sorte solute no[n] fuerint: ac p[ro]pter ea minuire eā no[n] potuerit: lz post sorte redditā creditori fuerint da te (exclusa veteris iuris varietate) repeti posse p[ro]p[ri]a rōne firmatū est.

Hec lex est singularis. Oblatio debiti r. p[ro]signatio ac depositio tpe r. loco p[ro]gruo cursum vsurarū ipedit a piculo casus for tuiti liberat debitorē. pignora dissoluit by potbecarie obstat q[ui]s etiā in traiecticia pe cunia seruat creditori vero parat actionez cōtra depositariū r. quēlibet detētoze sed si debitor depositū recuperauit inter veteres obligationem reuincit. h. d. Bal.

Idem. a. Dyereneie. r. xix.

Acceptam mutuo sorte cum vsuris licitis creditoribus post p[ro]testationē offeras at si no[n] sciapiāt p[ro]signatā in publico deponere vt cursus vsuraz legitiaz ihibeat.

Itē no[n] cedant ante vel post soluantur sed ante solute cedunt sorti r. postea sorte soluta cōdicif sed post solute ipse eedem p[ro]dicunt. vt hic r. ff. de cōdi. inde. si no[n] sorte. in p[ro]in. Itē no[n] refert sit p[ro]eis pignus obli gatū vel no[n]. r. hoc q[ui] vtroq[ue] casu sunt indebite. si aut nudo pacto sint debite tunc retinent. vt. §. e. l. q[ui]s. r. l. p[ro] retentionē. r. j. e. si vsuras. r. l. pignozib[us]. r. ff. de solu. l. in his. §. impator. r. l. creditor. §. paulus.

Accepta mutuo. idē in omni debito q[ui]s p[ro]t p[ro]signari. sec[us] in eo q[ui]s cōsignari no[n] p[ro]t. vt. j. de dona. ante nup. aut. vos data. Quid ergo faciet debitor: speciei que p[ro]signari no[n] p[ro]t. Rñ. offerat. r. si quidez res oblata postea pereat si est in specie iure ipso debitor liberat si in ge nere p[ro]ceptionē fm Jo. vt. ff. de solu. l. qui decem in p[ro]in.

Cum vsuris. hoc ideo q[ui] totū debitū debet offerre vt cursum vsu raz ihibeat. vt hic r. ff. eo. tutor. §. iulianus. nisi in tribus casibus. p[ro] di mus quādo hoc actū est. vt. j. eo. l. tutor. §. iulianus. Secūdo quādo no[n] est liquidū. vt. ff. si cer. peta. l. quidā. Tertius in libertate. vt. ff. de sta. libe. l. cum heres. §. si decem.

Post cōtestationem. id est post testiū vocationē r. denunciatio nē sicut r. alibi. ff. de legi. r. cōsti. l. si. r. §. e. l. ij. r. hoc p[ro]gruo loco r. tem pore. vt. ff. de solu. si soluturus. r. de verb. ob. qui rome. r. j. de sol. l. ob ligatione. §. sed ita demum.

Inhibeat. quid iuris ipso enim iure omnis obligatio tolli videtur vt. j. de solu. l. ob signatione. r. ff. man. l. qui mutuum. §. j. nec obstat q[ui] no[n] sit directū dñum creditoris. vnde no[n] dat ei directa rei vendicatio sed vtilis. vt. j. in fi. huius. l. nā nihilominus ipso iure est debitor: libe ratus. sicut r. heres cedēdo actionē legatario nominis liberat ab actio ne ex testamēto. no[n] tamē a se separari p[ro]t actio ex toto. ff. pro socio. l. ij. r. de pecul. l. quid ergo. idem in muliere que fundū in votem p[ro]misit. nam dando eū liberat licet domina remaneat fm quosdā. vt. j. de iure do. l. in rebus idem in eo qui soluit illi procuratori a quo est reuocatus mandatu[m]. nā liberat licet no[n] efficiat dñs pecuniae creditor. vt. ff. de so lu. vero pcuratori. §. sed r. si q[ui]s mādauerit. r. l. cū quis. §. si debitor. §. sed. B. dixit dñum transire in dñm p[ro]pter p[re]cedens mandatu[m]. Vel dicas no[n] ipso iure sed p[ro]ceptionem tolli. vt in fi. l. dices. Itē hoc ve rum sine vsure p[ro] stipulationē siue officio iudicis debeant. Sed quidā dicunt vt Jo. tunc sola oblatione tolli q[ui]s reprobā. vt. §. eo. l. ij. r. l. ex p[re]dio. Itē hoc etiā in currentibus. nā que nondū ceperunt curre

tionē.

Usure q[ui] ceperunt currere nō tollit sola obla tione.

Liber Quartus.

re etiam sola oblatione tollunt. vt. s. e. si per te.

a In hoc autē casu bene hoc casu dicit. nā aliter accipit publici nomē. vt. ff. ne qd in lo. pub. l. ii. §. publici. r. aliter insti. de re. diu. §. j.

b Periculo omnimodo sed sola oblatio liberat fm distinctionem quam in prin. l. dixi.

c Tollit. vt. ff. quib. modis pig. v. l. hypotheca. sol. item liberaf. §. q paratus. r. l. paulus. §. j. Si quis an inducat pignoratitiam actionē sola oblatio distinguet an fiat in iudicio. r. tūc agit pignoratitia an nō r. tunc non licet possit debitor creditorem pētē repellere. vt. ff. de pig. ac. l. si rē alienā. §. fna. r. dicta. l. item liberaf. §. j.

d Cū seruiana. i. qua si fuaiana que hypothecaria vocatur. vt. insti. de act. §. itē seruiana.

e Soluant. vt. ff. de pig. act. l. aliena. §. fi. r. dicta. l. itē liberaf. §. j. r. j. de l. i. pigno. l. fi. r. j. de pig. l. si dominus. r. l. creditor.

f In traiectione. vt debitor offerendo cōsignando r. deponēdo liberef. de quibus dices j. titu. i. l. j.

g Actioe vtili depofiti vel in rem. r. sic nō est in eum translātū do minii directum.

h Eas recipit. r. hoc casu loquitur. ff. eo. l. de bitū. in fi. S. qua actio ne tunc ipse cōuenitur. Prima non: qz sublata est ipso iure. vnde in p petuū r. c. vt. ff. de so. q res. §. aream. r. ff. de po. si. l. j. §. satisfactioe. Rn. vtili in rem vel ad exhibendū sicut qlibet ali. vt subicit. Vel dic etiā prima cōueniri r. fingitur non facta depofitio cū nō durauerit. vt. ff. de in rem verso. si p patre. §. versum. Vel tertio dicas tolli per exceptionē que exceptio fit inefficax cū debitor recipit pecuniam.

i Sed cōtra depofitarium. vtili depofiti.

k Vel ipsas pecunias. i. possidentē pecunias vtili in rē. collige ergo ex pdictis oblationē r. pignationē r. depofitionē ipso iure. vel p exceptionē tollere omnē obligationē. at depofitio sola nihil. vt. s. eo. l. ii. in fi. nisi cū nō est cui offerf. vt. s. eo. si creditrici. in fi. Itē oblatio sola vras futuras ipedit. Itē penā cōmittendā ipedit. vt. s. eo. si p te. r. ff. de arbi. cellus. in fi. nō illas que ceperāt currere. vt. ff. de admi. tu. l. tuto. p pupillo. §. j. Itē sola oblatio tollit pignus vt dixi. Itē interitū facit esse creditoris. vt. ff. de verb. obli. si seruū. §. sequit. Itē in duobus casibus sola oblatio liberat debitore a debito. vt. j. de pdi. inser. l. fi. r. j. de susce. r. ar. l. j. Sed quare sola oblatio nō tollit cursum vras inchoatarū r. facit transire interitū. Rn. nō possunt psignari r. deponi illa su per qua tractamus de interitu: r. ideo sufficit oblatio. Itē r. si qnqz possunt: tamē in vsura est sola oblatio. cū vero dicimus de interitu: est oblatio r. sequit interitus. nā r. in pecunia si sequat interitus: nō tenet debitor. vt. ff. de solu. l. qui decem. in prin.

l Constitutionibus. qbus. s. pstitutionibus. r. facit. s. de non nume. pecn. tā mādatori. r. j. e. l. eos. in prin. r. ff. de excep. l. oēs.

m Quasi. pro certe.

n Uti potes. vt. j. de solu. l. j. Sed ptra. ff. eo. l. j. vbi dicit qz prior solutio intelligenda est.

o S. vsuras. cōenerat. per stipulationē. Vel dic nudo pacto. sed dictū erat qz pignus p eis teneref: aliqn solo pacto pmissē sine pignore si soluant sine designatione in sorte tantū debet eligere credi

tor. vt. ff. de solu. in his §. impator. r. l. paulus. r. non ideo. §. j.

p In cōtinēti. que em in cōtinēti sunt inesse vidēt r. c. vt. bic. r. ff. si cer. peta. l. lecta. r. s. de pac. petens.

q Facultates. vt. r. j. de solu. l. j. r. ff. de pig. act. l. cū r. sortis. imo vidēt etiā in grauins debitu r. sic in sorte. vt. ff. de solu. l. j. §. r. iū. Sol. fm quosdā grauins debitu est vsura qz magis inuite quis soluit qd ad se nō peruenit qd non placet. nā r. cū quis suo noie debet. Item r. fide iussorio nomie si soluit indistincte videtur so

lutuz in duriozem cam r. durius est qd suo nomine qd aliēo. vt. ff. de solu. l. r. magis dic ergo ibi loqui cum ex pluribus causis est debitor bic ex vna partim prin cipaliter partim accessorie.

r Ignoribus. pacto. id est rōne vel noie pignoris possunt cū hoc dictū est vt pignus p eis vsuris tenatur. vt. bic r. s. e. l. p retentionem.

s Verū. lege ita hoc scz est verum iure cōstituto iam dudum. scz in dicta lege p retentionē. vt. ff. de pigno. l. grege §. fi. r. c.

t Pacto. vt p pignoris retentionē possint seruari.

v Conuenisse. nudo pacto cū sine stipulatione peti nō possit. sic nec vsura. vt. s. e. l. qbus.

x Amplius pōt scilicet sorte.

y Solutionē. i. restitutionem.

z Leo quidam.

mutuo datis. ita vt tantūdem olei cū accessione in eadē materia reddatur vsqz ad legitimū modū. Idem etiā si fiat solutio in pecunia r. valebit etiā vsqz ad legitimū modū vsqz ad duplū ppter incertitudinē. nā poterit esse qz longe minus valebit tunc oleuz vel longe r. plusqz nūc. r. facit. s. e. l. frumenti.

a Mater. diligentiam. regulariter. vt. s. de neg. gest. tutori.

b Cōprobata. si r. ipse dñs p suerit fenerare. vt. ff. e. l. q semif ses. §. fi. Item hoc si potuerit fenerare. Item prestat etiam sic periculū nominum nisi subito suas substantias amiserint. vt. ff. de nego. gest. at qui natura. §. fi. r. l. litis. in prin. §. j.

c Pro auro r. argento. bis estimatis oibus que consistunt pondere numero vel mensura.

d Et veste. estimatis datis vt reddatur estimatio. vt. r. s. si cer. peta. si p mutua. nam species nō prestat vsura nisi in casibus. vt. ff. eo. in fi deicōmissi. in fi. l. cum quidā. §. fi. r. de peti. here. hores sui. §. fi. vel forte etiam si in illis casibus fuerint species estimate. arg. j. de secun. nup. hac edictali. §. his illud.

e Os. scz iubemus.

f Vel. xl. hoc referf ad hypothecariā vel etiam ad psonales facta in ea

cto tantūmodo certe summe pstarri penā cōuenisse pponas nec peti nec retineri quicqz amplius pōt: r. ad pignoris solutionē vgeri te disciplina iuris perspicias.

e Non cōsiderat qd casualiter cōtingit r. illud quod habet in se potentiaz plus: vel minus nō dicit excedere modū. b. d. bal. vel sic. Rōne incertitudis conceditur qd als non concederet. b. d. Saly.

e Idem. a. iasoni. **Lex. xxij.**

o Leo quidē vel quibuscunqz fructib' mutuo datis incerti precij ratio additamēta vsurarū eiusdē materie suasit admitti.

e Mater gerēs negocia filij tenetur ad vsuras pecunie quā administravit. b. d. bal. vel quā potuit fenerare. Saly.

e Idem. a. Slutie. **Lex. xxij.**

s Mater tua maior annis cōstituta negocia que ad te pertinent gesserit cū omnē diligentiaz p̄stare debeat vsuras pecunie tue quā administrasse fuerit cōprobata p̄stare cōpelli potest.

e Species estimata recipit vsuras. b. d. bal. vel sic. Spēs pōt vari estimata vt eius estimatio conuertatur in mutuū. r. tunc creditor pōt stipulari vsuram. b. d. Saly. c.

e Imp. Cōstā. a. ad pptz. **Lex. xxv.**

p Pro auro r. argento r. veste facto cyrographo licitas solui vel p̄mitti vsuras iustumus.

e Ista lex est notabilis l3 sit correctā in q̄tū p̄mittit vsuras tamē bona notata ex trabant ex ea r. p̄ncipium. b. d. in summa. Debitor tutus p̄scriptioe in p̄ncipali debito vel re p̄ncipali: est etiā tutus in vsuris cum fructibus. b. d. vsqz ad. §. super Bal.

e Imp. Iusti. mēne. p̄. p̄. **Lex. xxvj.**

e Os qui a p̄ncipali actione p̄ exceptionē. xxx. vel. xl. āno rus siue p̄sonali siue hypothecaria ceciderūt: iubem' nō posse sup vsuris vel fructib' p̄teriti t̄pis aliquaz mouere questionē: dicēdo ex his dē t̄pibus eas velle sibi p̄solui: que nō ad. xxx. vel. xl. p̄teritos ānos re

in quatuor casibus p[ro]stanta.

facta in ea contestatione litis. vt. j. de prescrip. xxx. anno. l. si. Sed qd si hypothecaria sit sublat. x. vel. xx. annis quare non agit pro usura cum principalis obligatio duret. vt in contrario casu. vt. j. de lui. pig. l. intelligere. Respon. 30. hoc verum cum pro usura pignora teneantur vel intellige hanc legem quando prescriptio. xl. annorum tollitur hypothecaria. Itz cur tollitur accessoria obligatio usurarum p[ro]p[ri]a sublat[ur]a: immo vt dicam verius principalis. s. usurarum petitio que est principalis quo ad pignus qd p[ro] eis tenetur. Respon. hic sol[uti]o ratio no est sufficiens sed eaz adiuuat qz ex stipulatione ageti ad usuram obstat prescriptio xxx. an. que resposio v[er]o cum. xxx. annorum vel xl. an. tollitur hypothecaria.

Supernacuum est. vt ff. de reg. iur. l. cum p[ri]ncipalis. r. ff. de pecu. le. l. neqz r. j. de prescrip. xxx. an. l. si quis emptio nis. s. si. Sed contra. j. in predicto titulo. l. cu[us] notissimi. s. in his aut. vbi dicit ex initio cuius cuqz anni incipere prescriptio[n]e. Sol. h[oc] odio usurarum vel verius vt ibi. Itz co[n]tra. j. de luit. pig. intellige. Solu. de alio accessorio ibi: r de alio hic. Itz distingue hic an usure debent iudicis officio. r tunc sine tollatur p[ri]ncipaliter prescriptio[n]e vt hic: sine per sententiaz. vt. s. eo. in bone fidei. r. j. de posi. l. iiii. sine solutio[n]e tollitur semp[er] accessoria vt. ff. de eo quod certo loco. centu. r. l. si. si autem stipulatione. tunc etiaz si principalis per prescriptionem tollit[ur] r accessoria: vt hic. secus si per sententiam vel solutionem sortis. vt dicta. l. centum capue.

Sup. et g[ra]le. no solum singula exponere. Decedebus. vt super illustres. Vel dic illustres qui tm dignitatem habent. sed si administrationem habet: tunc dicuntur eos precedere. Et no. materia huius legis coprehendi in his versibus.

Discant illustres stipulari posse trientes. Et mercatores sibi possunt querere besses.

Querere semisses possunt communiter omnes.

In traiectione vires centesima sumis.

Tertia parte cetesime. fors est duodecim. usura sit in anno quatuor. s. r si est octo tunc est bessis. si equiparat sorti tunc est centesima.

Ergasterijs. i. stationibus. ab erga qd est opera. r steron qd est statio. vt. s. de episco. r cleri. l. ij.

Vel specieru. dataru estimataz. Vel pone ex[em]plu. vt. s. eo. l. oleo.

Et dic specieru dataru vt tra[n]sciant. idem etiaz est traiecticia vt si piscatori detur pecunia in apparatu vel athlete vt se exerceat. vt. ff. de nau. fe. l. periculi. No. ergo quatuor casibus usuraru centesima prestari in

feruntur: asseredo singulis anis earuz actio[n]es nasci: p[ri]ncipali em actio[n]e no subsistere satis supernacuz est super usuris vel fructib[us] adhuc iudicez cognoscere.

Modus usuraruz hic taxat: r no valet consuetudo que vltiores usuras p[ro]mitte[n]t. r feneratoroz non possunt aliquo p[re]textu fraudare taxatione huius legis: nec per interposita p[er]sona circumuenire. Et si dubitatur an p[er]sona sit interposita: nec ne: deferatur iuramentu purgationis. b. d. notater v[er]o qz ad finem. bal. vel sic. Modus usuraru hic taxatur sin varietatez personaruz: nec consuetudo vel conuentio co[n]traria est seruanda. et si dubitetur an in fraudem persona sit interposita vel non: ad sacramentuz purgationis recurritur. Saly.

Super usura no q[ui]ntitate etiaz general[iter] sanctio[n]ez facere necessariuz ee durim[us]: vetere durā r grauis simā eaz molē ad mediocritate deducetes. Ideo qz illustrib[us] iubemus qdez p[er]sonis sine eas p[re]cedentibus minime licere vltra tertia p[ar]te cetesime usuraruz noie in quocuzqz contractu vili v[er]o maximo stipulari.

Illos no q[ui] ergasterijs p[re]sunt: v[er]o aliquā licitā negociatio[n]ez gerūt: v[er]o qz ad besses cetesime usuraruz noie in quocuzqz contractu suā stipulatio[n]ez moderari.

In traiectione aut octibus v[er]o specie[rum] fenoz datio[n]ib[us] v[er]o qz ad cetesimā t[er]m[in]o licere stipulari: nec ea excedere: licet veterib[us] legib[us] hoc erat concessuz. Ceteros aut omnes homines dimidiaz t[er]m[in]o centesime usurarum noie posse stipulari. r eam q[ui]ntitate usuraruz etiaz in alijs omnibus casibus nullo modo apliari: in qbus citra stipulatio[n]ez exigi usure solent: nec liceat iudici memorata augere taxationez occasio[n]e consuetudinis i regio[n]e ob tinētis. Si qz autē aliqd contra moduz hui[us] fecerit p[ro]stitutio[n]is: nullam penit[entia] de supfluo h[ab]eat actio[n]em. S; r si accipit: in sorte hoc imputare copelletur. Interdicta licentia creditorib[us] ex pecunijs fenoz dandis aliquid detrabere vel retinere siliquaruz nomie vel sportularu vel alterius cuiuscunqz cause gratia. Mas si quid huiusmodi factu fuerit p[ri]ncipale debitum ab

traiecticia vel quasi vt hic. Itz in accessione frumenti vel vini vel hordei. vt. s. eo. frumenti. Itz post tepus quadrimestre. vt. j. de usur. rei iudi. l. si. Itz in pupillari pecunia clam accepta. ff. de nego. gest. qui sine. Itz in qnto. vt. ff. p[ro] soc. cu duobus. s. j. de edi. p[ri]ua. l. si vt p[ro]ponis. Itz in sexto. vt. s. eo. si ea. Itz no. q[ui]ntitate lex statuit aliuz certu modu extra generalitate que hic est vt semis. vt. j. de bis qui. vt indig. l. j. in fi. Itz quar tam cetesime. vt in auf. hoc ius porrectum est. Itz in agricolis siliqua vt. s. e. auf. ad bec.

Usuraruz noie. etiaz fiscus. vt. j. de usur. fil. l. si. lib. r.

Exigi solent. vt in b[on]e fidei iudicio. vt. s. e. l. i. bone fidei. v[er]o i legatis r fideicommissis vt. s. in quib. cau. in integ. re sti. no est neces. l. in minor. Vel dic. vt. s. eo. frumeti. r. ff. e. etiaz. s. d.

Consuetudinis. vt r j. que sit longa consue. l. si. Hoc veru nisi iura uerit sequi consuetudine qd no placet. vt. s. de legi. r costi. l. no dubinz. Sed minni possunt occasione consuetudinis. Itz vbi simpliciter usure legitime sunt promisse debent leuiores: que in ciuitate frequentant. vt. ff. de admini. tuto. l. tutor qui. s. ex ceteris. licet sit arg. co[n]tra. ff. eo. qd in stipulatione.

De supfluo. no. vti le no vitari per inutile. l. l. inde. si no sortem. in pn. r facit. ff. eo. usuras. r. l. placuit. r. l. cauitis. r. l. j. in prin.

Siliquarum. idest certum numerum numerum: vt vnum piscem emat r cum sua familia gaudeat.

Vel sportularum. quas forte vt dicunt qdam dabunt executoribus pro hac pecunia petenda vel tabellioni bus pro cautione scribenda.

Interdictum est. nam quidam possunt maiores stipulari q[ui] alij vt. s. e. l. s. super. Sit ergo hic fraus de persona ad personam. r facit ad hoc. ff. de leg. r se natufco. l. co[n]tra legem. r. ff. de auct. tu. l. pupillus. s. fina.

Sacramenti. nota vt dixi. s. de bis qui ad eccle. consu. l. presenti. s. sicubi. sed bodie non valeret vt dixi. s. eo. auf. ad bec.

Usuris. statuimus. s. l. proxima. r d[omi]n[us] ex acturos. r sic legitimu modu excedat. r sic in pte seruaf r in pte no. r ponit exemplu. ff. de legi. r senatusco. cum lex.

Exigi. per retentionem pignoris. r senemus. vt r. j. man. precij. r facit. s. l. prima.

In nullo constitutu fuerat. vt r. ff. e. placuit r de codi. indebi. si no sortem in principio. r. s. in qui. cau. in fa. irro. l. improbu.

Donere. qd esse no dz. vt. j. co[m]munia de leg. l. ij. in fi. vt scz usure

initio ea q[ui]ntitate minuet vt taz ipa minuēda pars q[ui] usure eius exigi pbibeant. Adachinatio[n]es etiaz creditoru qui ex hac lege prohibiti maiores usuras stipulari alios medios subiiciunt quib[us] hoc no ita interdicituz est refecates iubemus si quid tale fuerit attetatu ita usuras coputari vt necesse esset tanq[ui] si ipe vt qui aliuz interposuit fuisset stipulatus in quo casu sacramenti etiaz illationem locu habere sancimus.

Lex noua trahitur ad preterita quatenus pendet de futuro non quatenus de p[re]terito suum locum habeat. b. d. Bal.

Idem. a. Adenne. p[re]fecto p[re]torio. Lex. xxvij.

Usuris quarum modum diam statuimus p[ro]p[ri]as quo rundam interpretationez penitus remouetes. Iubemus etiaz eos qui ante eandē sanctionē ampliozes q[ui] statute sunt usuras stipulari sunt ad modu eadē sanctione taxatuz ex tempore lationis ei[us] legis suas moderari actiones: scilz illius teporis quod ante eam defluit legē pro tempore stipulatio[n]is usuras exacturos.

Cursum insuper usuraruz vltra duplum minime procedere concedimus nec si pignora quedam pro debito creditori data sint quoz occasione qdaz veteres leges r vltra dupluz usuras exigi permittebant qd et in bone fidei iudicijs ceterisqz oib[us] in quib[us] casib[us] usure exiguntur seruari censemus.

Usura in sorte couerti no potest r leges no imponunt verbis sed reb[us]. b. d. v[er]o sic. Sicut usura usuraruz no pot exigi ita nec in sortem singulis annis imputari als lex esset imposita verbis r no rebus. bald.

Idem. a. Demosteni. p[re]fecto p[re]torio. Lex. xxvij.

In nullo modo usure usura ruz a debitorib[us] exigant: r veterib[us] legib[us] quide constitutu fuerat sed no p[er]fectissime cautu. Si eni usuras in sorte redigere fuerat concessuz r toti[us] summe usuras stipulari q[ui] differentia erat debitorib[us] a qbus re r[ati]o usurarum usure exigi batur: hoc certe erat no rebus sed verbis tantu modo leges ponere.

vt dixi. s. de bis qui ad eccle. consu. l. presenti. s. sicubi. sed bodie non valeret vt dixi. s. eo. auf. ad bec.

Usuris. statuimus. s. l. proxima. r d[omi]n[us] ex acturos. r sic legitimu modu excedat. r sic in pte seruaf r in pte no. r ponit exemplu. ff. de legi. r senatusco. cum lex.

Exigi. per retentionem pignoris. r senemus. vt r. j. man. precij. r facit. s. l. prima.

In nullo constitutu fuerat. vt r. ff. e. placuit r de codi. indebi. si no sortem in principio. r. s. in qui. cau. in fa. irro. l. improbu.

Donere. qd esse no dz. vt. j. co[m]munia de leg. l. ij. in fi. vt scz usure

in quatuor casibus p[ro]stanta.

Usuraruz noie. etiaz fiscus. vt. j. de usur. fil. l. si. lib. r.

Exigi solent. vt in b[on]e fidei iudicio. vt. s. e. l. i. bone fidei. v[er]o i legatis r fideicommissis vt. s. in quib. cau. in integ. re sti. no est neces. l. in minor. Vel dic. vt. s. eo. frumeti. r. ff. e. etiaz. s. d.

Consuetudinis. vt r j. que sit longa consue. l. si. Hoc veru nisi iura uerit sequi consuetudine qd no placet. vt. s. de legi. r costi. l. no dubinz. Sed minni possunt occasione consuetudinis. Itz vbi simpliciter usure legitime sunt promisse debent leuiores: que in ciuitate frequentant. vt. ff. de admini. tuto. l. tutor qui. s. ex ceteris. licet sit arg. co[n]tra. ff. eo. qd in stipulatione.

De supfluo. no. vti le no vitari per inutile. l. l. inde. si no sortem. in pn. r facit. ff. eo. usuras. r. l. placuit. r. l. cauitis. r. l. j. in prin.

Siliquarum. idest certum numerum numerum: vt vnum piscem emat r cum sua familia gaudeat.

Vel sportularum. quas forte vt dicunt qdam dabunt executoribus pro hac pecunia petenda vel tabellioni bus pro cautione scribenda.

Interdictum est. nam quidam possunt maiores stipulari q[ui] alij vt. s. e. l. s. super. Sit ergo hic fraus de persona ad personam. r facit ad hoc. ff. de leg. r se natufco. l. co[n]tra legem. r. ff. de auct. tu. l. pupillus. s. fina.

Sacramenti. nota vt dixi. s. de bis qui ad eccle. consu. l. presenti. s. sicubi. sed bodie non valeret vt dixi. s. eo. auf. ad bec.

Usuris. statuimus. s. l. proxima. r d[omi]n[us] ex acturos. r sic legitimu modu excedat. r sic in pte seruaf r in pte no. r ponit exemplu. ff. de legi. r senatusco. cum lex.

Exigi. per retentionem pignoris. r senemus. vt r. j. man. precij. r facit. s. l. prima.

In nullo constitutu fuerat. vt r. ff. e. placuit r de codi. indebi. si no sortem in principio. r. s. in qui. cau. in fa. irro. l. improbu.

Donere. qd esse no dz. vt. j. co[m]munia de leg. l. ij. in fi. vt scz usure

Usuraruz taxatio q[ui] lis esse dz

Usur spe d[omi]n[us] c[er]uz co gnitio. Ergaste ruz qd sit.

Usura cetesima est

Liber Quartus.

preterite vel future pariant vsuras vt r. j. de vsur. rei iudi. l. fi. Sed si vsura preterita sit oblata in presentia: et postea ex ea mutui processivalet na duo actus credunt interuenire. vt. ff. si cer. peta. l. singularia.

De nautico fenore. Nautica vel traiectica dicitur pecunia que tradit vt traiectia et cuius creditor suscipit periculum et eius centesimam vsuram creditori stipulari permittit: eamque presta bit debitor: quoad piculum suscipit creditor: et ex quo naves navigare conuenit. vt. ff. e. l. j. r. l. piculi. r. j. l. j. r. l. fi.

Traiecticia. cōium vsuraz. sed nō cētēsimarū.

Appulerit. si eous qd ad piculum creditor suscepit. et exinde cōis pstat vsura si pecunia nō fuerat soluta seruo sequenti: cuius gratia vel cōsignata nō fuerit. vt ff. eo. l. iij. Accur.

Quam dicas. i. sa/ cra vrbe. hieru/ salem vel rome.

Dositearis. vnde cōi iure est piculo debitoris. vt. s. si cer. peta. l. incendium.

Licitū. quid liceret hīs. s. ti. j. l. eos. §. sup.

Quam proponas. mercibus. vt at/ tramēto: als ornamēto regali: vel vestibus im perialibus vel similibus. nā tunc nauis cū mer/ cibus cōfiscat. vt. ff. de de pub. l. cotem. §. dñs §. illicitarum.

Que. scz illesa.

Tēpestatis. ex qua sola piculū suscepisti.

Non pmittit. culpa em debitoris pcessit ca/ sum. vt r. ff. cōmo. si vt certo. §. interdum.

Traiecticie. ad obitorē. vt dixi in rubrica huius tituli.

Nō ptnet. vt. s. si cer. peta. incendium.

Conuentione. i. si nō puenit: vt piculū subiret creditor. et ad hoc instit. qbus mo. re ptra obli. §. ij. r. s. si cer tū peta. l. incendium.

Depositi vel ptra. Dixit de ptractibus ce lebratis gratia accipiē/ tis vt de comodato: nūc gratia dantis tantū vel qd in deposito venit vsu/ ra: ideo de ea subicit.

In cursu. vel alio for/ tuno. inuit latrocinij esse fortuitus casum qd verus est. vt. ff. p socio cū duobus. §. dāna. r. s. de pig. act. l. que fortuitis et insti. q. mo. re pbi. ob. §. itē bis. r. s. cōmo. l. j. Et est latrocinij palā maxime in siluis. furtū est clam. vt in aut. vt nulli iudi. §. pe. col. ix. Sed an furtū sit fortuitus casus. Videf q non cū nō videatur fieri sine culpa. vt dicto. §. damna. sed certe imo quan doqz est. vt. ff. de fur. eum qui. §. idem scribit.

Interfectum. eundēqz depositarium et vel erat nomen ppriū vel

quia interfectus fuit a latronibus.

Culpa. que dolo cōparat. vt. ff. e. l. qd nerna et facit. ff. de reg. sur. l. cōtractus et si qd dolo amisit nō agit furti sed culpa sicut. ff. de fur. l. eum. §. is apud. r. §. idem scribit.

Cōuenit. tunc em seruatur puentio. vt h. r. ff. e. l. §. j. si cōuenit. Et tenebat fiscum occupasse. amissarū mercij detrimētū: qd nō ex mari/ ne tēpestatis discriminē: s; ex preci piti auaricia et inciuili debitozis au dacia accidisse assenerat: ascribi tibi iuris publici ratio nō permittit.

Debitor generis liberaf per interituz si creditor suscipit in se piculū. als nō. b. d. bal. v. sic. p. Periculū pecunie traiecticie spe ctat ad debitozē. nisi aliud sit actū. b. d. sa.

Idem. aa. Eucaristo. Lex. iij.

Traiecticie qdē pecunie q pi/ culo creditoris mutuo dat casus ante qd ad destinatū locū na/ nis pueniat: ad debitozē nō ptnet.

Sine hmoi ho puenitōe m isortu nio nanfragij debitor nō liberabit.

Depositi vel cōtra.

Casus verus nō casus ptensus liberat debitozē. etiā si interficiat. b. d. bal. v. sic p. Periculū dpositi ptingēs casu nō dolo vl lata culpa dpositarij spectat ad dponētē sa.

Impera. Alexan. Adesteno.

Idem. aa. Eucaristo. Lex. i.

In cursu latronuz vel alio fortuito ca/ su ornamēta depo/ sita apud interfectū perlerint: detrimētū ad heredes eius q depositū accepit q doli solū et latā culpā (si nō aliud specialiter puenit) prestare debuit nō ptnet.

Quod si pretextu latrocinij cōmis si vl alterius fortuiti casus res que in potestate heredis sunt vel qd do lo desijt possidere nō restituunt taz depositi qd ad exhibendū actio sed etiā in rē vendicatio cōpetit.

In actioe depositi vsure veniūt ex mo ra bal. r. sa. qd itellige i quātitatib⁹ sec⁹ si i specie. vt. ff. d. vsur. l. i. fideicō. §. si. b. d. bal.

Impera. Soz. cerfino. Lex. ij.

Sure in depositi actione si/ cut in ceteris bone fidei iu/ dicijs ex mora venire solent.

Depositarium vtēdo facit furtū et si nō cōuenit furti s; depositi debeat agere gra tias exactori. b. d. bal. vel sic. Si deposita/ rius vtat re deposita inuito deponente fur tum facit et si nō conuenitur furti sed depo siti d; congratulari exactori. Saly.

Idem. a. Auster o. Lex. iij.

Si depositi experiris non im/ merito etiā vsuras tibi resti/ tuti flagitabis cū tibi debeat gratu larū q furti eum actione nō facias obnoxii.

Si quidem qui rem depositā inuito domino sciēs puz tenetur furti ad duplum. ff. eo. qui sacculum si numeratam tantūdem tenetur reddere.

Obnoxiū. loquitur ergo cū clam est deposita alioqui si aperte videt pcedere vt vtat. vt. ff. e. in die. §. j. Itē si expresse cōcedat ab initio agit tamē vt sit depositū. vt. ff. e. l. lutius. r. l. si sacculū. §. als in dubio eēt mutui ex tunc. vt. ff. si cer. pe. l. q si ab initio.

Deposi/ tarius ad qd tenet.

Latroci/ niū est ca/ sus fortui/ tus.

Si deposita.

Deposita
rius vtes
re deposti
ta an fur
tu faciat.

S deposita, vltus est. cu esset clausa. vt. s. dixi. l. proxima. **S**uraz. qd est veru in vsuris q petunt ex offio iudicis ibo nefeidei iudicio. r illa lex ptra. ff. eo. qd certo loco. l. centu. loquit in vsu ris debitis ex stipulatione. r dicit q diuerse sunt stipulationes r diuer sa iudicia: q tunc possent peti etiā post sniam. vt. ff. de eo. qd certo lo co. l. centu. r de excep. rei indi. in iudicio. r. s. de indi. l. j.

Ex qua. scz actioe.

Exceptione. pdest

ergo exceptio rei indica

te pdenato. r sic est co

tra. ff. de excep. rei indi.

l. emideter. r. l. si a te. s.

j. Sol. no pdest ei i quo

est pdenat: s; ei in quo

ingit absolutus. scz de

vsuris. s; hoc no placet

30. vt. ff. de neg. gest. si

aut. s. si. **N**el dic no p

dest anteq solnat pdē

natione vt ibi. postea sic

vt hic. r. ff. de excep. rei

indi. si qs cu totu. s. pla

ne. nec hoc placet: quia

nec h soluerat vsuras.

Dic ergo q bec est ro:

q: no pot durare acces

sozii sine principali vt

hic. r. s. de vsur. in bo

nefidei. r. leos in prin.

r fm hoc iterata actioe

vsure repellit exceptio

ne rei iudicate. s. illate r

distingue vt r ibi dixi.

Sed none officiu per se

etiā exercet vt in restitu

tione minor: quare er

go hic non durat post

sniaz. Rn. triplex e offi

ciu. vnu q pncipaliter

intendit p qd restitutio

nes petunt. vt. ff. de mi

no. qd si minor. s. si. r

salaria pstitunt aduo

catis. vt. ff. de va. co. l.

j. r aliud qd inheret ar

bitarijs. r hoc petit p

emte pncipali. vt. ff. de

eo qd certo lo. l. centu.

r. l. si. nisi in casu. vt. ff.

eo. ti. l. h. s. ide in lianus

est tertiu qd iberet actio

nibus bonefidei. r bec

silitur cu actioe perit vt

hic. r. ff. de acti. emp. q

p collusionē. s. j. r. s. de

vsur. in bonefidei.

Ropter. loquit

colono q num

mis colit r parte solue

rat r de residuo cauerat

r apud com amicum

instrm deposuerat.

Adversario loca

densqz in vsus suos couerterit etiā furti delicto succedit.

Lata diffinitina officiu iudicis i acces rijs coquiescit. b. d. bal. concordat. Saly.

Idem. a. Timo. l. iij.

S deposita pecunia is q eam suscepit vsus est non dubiuz est etiam vsuras debere prestare.

S si cu depositi actioe expert es tantummodo sortis facta codēna tio est vltra no potes ppter vsuras experiri.

Nisi enim due sunt ac tiones alia sortis: alia vsuraruz sed vna ex qua pdenatioe facta iterata actio rei iudicate exceptioe repellit

Instrumēta apd seqstru deposita p co ductore r locatore debent de iure reddi co ductori facta solutioe. bal. vel sic. Sequē ster tenet restituere seqstru ei de q actuz fuit impleta coductioe. Itē debitor postq soluit tutus est licz no rebabuerit instru mentu debiti. b. d. pau. de ca.

Impa. Val. r ga. aa. Claudiano

Ropter instra quidez l. v.

Q te deposuisse cum aduersa rio tuo dicis vt residua pecunia q ex coductioe debebat: soluta ea re ciperes: si id qd placuerit implesti: seq stru potes conuenire. Quāuis aut h reddita no fuerint tñ aduersus euz a quo fundu rduxeras: si omne qd ex hoc rtractu debebat reddidisti: ipsis solutionibus tutus es.

Sequester instrumentorum tenet ea reddere in casu reddendi. b. d. bal. **N**el sic Seqster tenetur seruare legem a partibus sibi datam. Saly.

Impa. Dio. r Asar. aa. Alexā.

S penes que vtrasqz l. vi.

I ptes trasactionis vel alia in strumenta comendasse dicis: legē q bec suscepit seruare necesse habet.

Per instrumētū factū inter te r titū in quo cotinet q tu mutuasti ei centu qti bi deposuerā pbat depositū inter te r me. h. d. esset difficile reperire istum casu alibi bal. vt sic. **D**epositari tenet deponēti no illi cui pecunia deposita credit. Saly.

Idem. aa. Atico. l. ex. vij.

Dideriū tuū cum rōnibus diaris no rgruit. nā si custo diam pecunie suscepisti: quā alijs te mutuo datā: instrumētū q hāc tibi

uerat eā aliū. vel deposuerat apud aliū forte hoc pacto: vt statim cū de ponēs repeteret reddat pecunia. nūc aut dicit depositarius pueniēdū debitorē cui mutauit illā pecuniā vt instrm dicit nō se qd dicere nō pot. vt hic. r. j. l. pri. r. s. de act. r ob. l. eū. r. s. si cer. pe. l. nō aduersus. r. ff. de condi. inde. l. bis solis.

reddi cōscriptū ppteris arguit: so lutionē ei rpetētē iprobe recusas.

Actio depositi psonalis debitoris nō sequit debitorē. bal. vt sic. **A**ctio depositi vt psonalis cōpetit r depositariū r ei bere dez nō r singularē rei debitorē Sal.

Idem. aa. Alexan. l. ex. vij.

S is q deposita a te pecuniaz accepit eā suo noie vel cuiusli bet alteri mutuo dedit: tā ipsuz de iplenda suscepta fide q ei successo res teneri tibi certissimū est.

Ad uersus eū autē q accepit nulla actio tibi cōpetit: nisi nūmi extēt: tūc em r possidētē vti rei vēdicatioe potes.

Hereditas sustinet vicem psonē defū cti. b. d. Bal. r Sali. **E**t qd ei interiz que ritur heredibus postea adeūtibus questuz intelligitur. b. d. Saly. vel sic. **E**x rtractu serui hereditarij acquirat actio hereditati iacenti: r p eam postea heredi. pau. de ca.

Idem. aa. **A**enofilo r ceteris.

Quam hereditas per l. ix.

S onam domini sustineat: ab hereditario seruo priuz qz patri ve stro successeritis res commodatas fm bonam fidem ab eius qui suscepit successoribus apud rectorem p uincie petere potestis.

Condemnatus in actione depositi di recta: q no restituēbat rez efficit infamis b. d. pau. de ca.

Idem. aa. **S**eptime. l. x.

Q uo depositum non restituit suo nomine conuentus r cō demnatus ad eius restitutionē euz infamie periculo vgetur.

Depositari sine dilatioe cōpellend est ad restitutionē nec pot obicere cōpen sationē vel dicere sibi in cōtrariuz factam protestationē. b. d. coniuncta aut. hic po sita. bal. que lex est singularis.

Impē. iusti. a. demo. l. xi.

S is q vel pecunias vel res qf dā p depositiois accepit titu lū eas volēti ei q deposuerit redde re illico modis oib cōpellat nullā qz ppenationē vel deductionē vel doli exceptionē opponat qsi r ipse qsdaz r eū qui deposuit actiones p sonales vel in rē vel hypothecariā p tendens cū no sub hoc modo de posituz accepit vt nō cōcessa ei retē tio genere r cōtract qui ex bona

S is. suscepta si de. fm quā custo dire r restituere dz. vt plene dixim. s. l. pri.

Actioe. vt r s. ad exhiben. l. si res.

Q uam hereditas psonā dñi. vt. ff. de acq. re. do. l. heredi tas r insti. de sti. ser. in prin. r de here. insti. s. si seruus alienus. ff. de noua. l. nouatio. in pn.

S eruo. casus suus hereditarius deposuit agit heres postea succe dens depositi. vt hic r ff. e. l. j. s. item. r. ff. de act. r obli. l. quia seruo.

S uccesserit. hi em erāt emācipati vel sui s; sub pditioe potestatiua instituti aliogn non be reditati sed ipsi vides actio qsta fm quosdaz.

Ex hac glofā hēs qvbi est suus heres ibi nūq iacet hereditas quia exi stētia sui heredis indu cit ptiuationē dñi si ne aliquo medio. vt. ff. de lib. r posth. l. in suis l. dec ex Baldo hic.

P otestis. h nisi bo nefidei eidē suo aliena to vt māumisso solutu. sit. vt. ff. eo. qd seruus.

Q uo deposituz suo noie. nō be reditario tutorio cura torio pcuratorio: vt. ff. d. bis q no. ifa. l. furti. s. q alieno. r. l. j. r. l. suus

S is q. titulu. als ponit titulus p cā qua dñuz vel posses sio trāssert siue d vsuca pione queram vel de publiciana vel de peti tioe hereditatis que nō dat cōtra titulo possidē tez. vt. j. in qui. cau. ces. long. tēp. prescrip. l. be reditate. s; hic p defen tatioe ponit r ideo non impediret petitionē be reditatis. vt. ff. de peti. here. l. r nō tantū.

C ompensationem in toto.

D eductionē. i. pte.

E xceptōez. hoc ad vtrūqz referit. r ad hoc s. de cōpen. l. si. r insti. de act. s. in bonefideiz. ff. ad exhibē. l. iij. s. ibi. dem. Sed none saltē ppter impēlas h; retentionē. **N** sic sicut in com modato. vt. ff. de cōmo. l. in rebus. s. si. r. ff. de acquir. posses. l. si quis rem sed Joban. contra litteram istam.

O pponat. nec spoliatio opponi pot in deposito fm quosdā. **A** llij ptra extra de ordi. cog. c. h. r ibi de hoc in glo. hic patet simile ad. l. istā extra etiam de deposi. bo. si. circa finem.

L i. p quādo. si aut p qz ponere mala esset causa vel ratio.

N on concessa a iure vel sine pmisso dñi: ipe enim permittere po test. vt. ff. e. l. j. s. si cōuenit. redditur ergo cui libet etiam predoni. vt ff. e. l. j. s. si pcedo. nisi apud dominum deposuit non dominus. vt. ff. eo. l. bona fides. s. fina.

Officijs
iudicis e
triplex.

Additio.

Liber Quartus.

a Ad perfidiam. vt. ff. e. l. j. §. qd autē. 7 de consti. pe. l. j. §. hoc aut. 7 de pac. l. iuris gentium. §. sine autem.

b Ab vtraq. cū duobus idem priuilegium dat vterq. suū cōtra aliū exercet. vt. hic. 7. ff. qui. ex. cau. l. fina.

c Qui primus. vt. ff. de iudi. l. qui prior.

d Qd si in scriptis.

idē si sine scriptis vt pu to. vt ar. s. d. pet. he. l. f.

e Del fraudes. depo sitariū.

f Affirmauerit. de positaris.

g Prestita. deposita rio a deponēte 7 cū fide iussoribus vt recitat in anf. e. in sine. S3 cū nō fuerat litem ptestat de nūcians nō videt dāda cautio. vt. ff. si cui plus q. p. l. fal. h. autē. j. rñ. 7 §. h. aut. S3 forte spāle est in depositario q. reci pit grā deponētis tm vt ei caueat an litē ptesta tā vel meli^o nec ibi dic caueri tm post litē cōte stata. imo post p. trouer siā: sed p. trouer siā etiam ante litē cōtestatā facta caueat. vt in eo. tit. l. iij. §. si legatarius. Sed ad qd fiet hec cautio: cū il le q. denūciat nullaz hēat actionē de iure er go nō videt interponi debere. vt. ff. de pen. l. nō cogendus. §. ff. 7. ff. vt i. pos. le. l. si is a quo §. diu. Rñ. poterit vel iniuste pueniri vel vin ci vel saltē faciet expen sas. Del dic etiā caueri vt pbat sibi restitutū de positū. sic 7. ff. de rei vē. is a quo. 7 de peti. bere. l. penul. Itē videt q. de iure cōi debeat teneri. vt. ff. de eden. quedā. §. is aut. Rñ. hic restituit ei a quo cām habuit: 7 ideo nō est in culpa. ho die aut nō p. stare hmoi cautio: nec curāf hmoi interdictiones p. auf. quā lege hic. sed iam 7c.

h Sed iam cautū. p aut. in eo. ti. §. j.

i Extrinsec^o. ex hoc videt corrigi qd est de rei vēdicatioe. l. officii. 7. ff. eo. l. bonafidei. vbi dicit dñm admitti ad vē dicandū. So. dicit qui dā hic extrinsecus. i. p ter rei dñm vel eū q. ha beat ius in re. Sed Jo. dicit denūciationē simplicē nō admitti vt hic. §. si vēdicare vult in iudicio pōt. Dic ergo extrinsec^o. i. pter deponentē.

k Qua subsecuta. i. restitutioe: s3 certe 7 ea nō subsecuta cū ciuilitatē 7 naturaliter possideat deponēs. vt. ff. eo. l. licz. §. rei.

l Damnum. fortuiti casus.

m Prestabit. denunciatori. scz deponenti. vt in cor. §. nemini.

n Assurariū. si est in pecunia vel auro depositum. 7 idem si in specie bus. nam estimant 7 estimationis datur vsura deponenti. vt in cor. §. j. sic. 7. s. de vsur. l. oleo.

o Del publice p. sone. i. magistratui. insti. de attil. tu. §. pe. ne soluāt alicui p. bendā quā ex publico deberet h. re. vt in cor. §. hinc autē.

p Superuacua. cofecti. scz in speciem: aut quantitatem.

q Fortunā. vt q. factus est nō soluēdo dolo 7 lata culpa.

r Obnoxius. scz coheres repetēs coheredi negligenti.

s Neq. in specie. diuisibili cū dicat suā partem accepisse: vel accepit

fide oriē ad perfidiam^o retrahatur.

S 3 7 si ex vtraq. pte aliqd fue rit depositū nec in hoc casu cōpen satiois p. peditio oriāf: s3 deposite q. dē res vel pecunie ab vtraq. pte q. celerrime sine aliquo obstaculo re stituant^r videlz primū q. p. mus^o hoc voluerit 7 postea legitime actioēs integre q. 3 ei referuent. Qd obtine re (sicut iā dictū est) optz: 7 si ex vna pte d. positio celebrata est ex altera aut cōpensatio fuerit opposita vt in tegra oī legitima rōne fuata deposti te res v. l. pecunie p. rā frōte restituā tur. **Q** d si i scriptis attestatio si p doli vel fraudē fuerit ei qui depo situm suscepit ab alio transmissa vt minime depositus restituat hocq. per iusurandum affirmauerit: li ceat ei qui deposuit sub defensionis cautela idonea prestita^r res deposti tas q. citius recuperare.

I A autem. de depo sito 7 de nunciacionibus inquilinorum. §. j. coll. vij.

Tertia p. sone veniēs ex transuerso nō pōt extra iudiciū p. hibere ne reddat deposti tū: vel ne inquilinus reddat p. sionē dño: vel ne p. bēdaz. vel ne salariū p. stet ei cui de bef. h. d. Bal. vel sic. Hodie nulla p. sone veniēs ex trasuerso pōt ex iudicialiter inter dicere depositi restitutionē: nec vt inquilini nō dño debita soluat p. sionē: nec vt p. bēdaz: seu salariū de publico soluat ei cui d. bef. sa.

S ed iaz cantū est ne qs extrin d. positi restitutionē: q. subsecuta^r de positoz possidēs pulsari poterit ab eo q. iter dicit. **S** i cōtra factū fue rit damnū q. d. cūq. 3 acciderit ei q. v. z passus est p. stabitur^r ab eo q. inter dixit: nec nō 7 tertia ceterisime vsura rū noie: ex quo facta est hmoi p. tes tatio. **Q** uib^o p. s. subiacet q. v. l. inglino dationē p. sionū v. l. publice^o p. s. panis iter dicit admistrationē.

I sta est notabilis lex. 7. h. d. Si vnus ex heredibus deponētis recipit solummo do portionem que sibi contingit: quequid postea contra debitorē accidat coheredib^o

estimationē ptis. Si aut decē boies puta eēt depositi nec qnq. possēt vni restitui cū in quolibet medietas remansit. Sed secus in quātitati bus. vt. ff. de sol. cū stichus 7 pampbilus. 7. ff. eo. l. j. §. si pecunia. 7 p hoc est: q. si quis rogat restituere hereditatē retēta certa quātitate illā totā retinet de portioe sua. s3 si roget restituere retēto p. dio alia portio

nō tenetur. h. d. Bal. 7 Salī.

I dem. a. Jo. p. p.

Lex. iij.

S upernacua veterū differē tiā d. medio tollētēs: si qs cer tū pond^o aurivel cofecti^o v. l. i. massa d. tituti d. posuerit: 7 plures scripsit heredes: 7 n^o ex bis ptingētēs sibi portionē a depositario accepit 7 al ter sup. sederit: vel als fortuito casu ipeditus b. facere nō potuerit: 7 po stea depositari^o in aduersaz incide rit fortunā: vel sine dolo depositū pdiderit. **S** acim^o nō esse cohe redi ei^o licentiā venire q. coheredē suū: 7 eius ex pte auellere qd ipse ex sua pte cōseg. minime potuit q. i. eo qd coheres accepit cōi p. tituto: cuz vbi certe pecunie deposite fuerāt. 7 suā partē vn^o ex coheredib^o accepe rit nemini venit i. dubiū bñ accepit se pte suā. 7 nō debere aliā pte attin gere. **M**obis etem nō videt esse hō obnoxio^o: neq. in massa neq. in specie: neq. in pecunia numerata: q. suā partē suscepit: ne industria pe nas desidie soluat. Si em 7 ali^o be res tpa oportuna quē admodū co heres eius obseruasset: 7 suū vterq. debitū recipet 7 sequentib^o alterca tionib^o minime loc^o relinqueretur.

Mandati^o.

Procurator pecuniā versam in vtili tatem domini repetit per actionē mandati de salario aut p. toris est notio. Bal.

I mp. seue. 7 antho. aa. leonide.

Titul. xxxv. Lex. j.

A dversus eū cui^o ne gocia gesta^r sunt de pecunia quā in pro prijs opibus^o v. l. ab alijs mutuo acceptā^r erogasti man dati actione p. sorte 7 vsuris^o potes expiri. **D**e salario^o at qd p. misit apd p. s. dē p. nicie cognitio p. bebif^o.

A ctio mandati cōpetit ad pecuniā solu tā a mādatario 7 ad pignora p. sequēda bal. vel sic. S. de iussorij p. pecunia ab eo soluta a principali recupanda 7 p. pignozibus con sequēda ei^o cōpetit actio mandati. h. d. sal.

I dem. aa. Marcello. **Lex. ij.**

S alario. certo 7 p. misso animo remunerandi laborē. vt. ff. e. l. si re munerandi. in prin.

P rebefif. vtrum fuerit licitū: vel nō certū vel incertū. Et vt ple ne videas aut est incertū 7 nō valet. vt. j. eo. ti. l. salarium. vt. ff. e. l. qui mutnam. §. salarium. aut certum 7 tunc aut erat als facturus 7 tunc p eo incōtinenti p. misso agit mandati p. traria informata. vt. hic si ex in teruallo tunc agit extraordinaria. vt. ff. eo. salarium. Si aut non erat als facturus aut tale factū cōsuevit locari. 7 tūc est locatio. vt. ff. e. l. j. aut nō 7 tunc est cōtractus in nominatus 7 agit p. scriptis v. b. vt. ff. de p. scrip. ver. l. naturalis. §. at cū do. 7 hoc qñ est licitū. si aut mediāz vel quotā partē litis pacifcaz tūc nō valet 7 punitur. vt. ff. e. l. si salarium. 7. l. remunerandi. §. maurus. 7. s. de postu. si qui. s3 quero an hoc sala rium procuratoris possit excedere centum aureos vt dicitur de aduo catis. Respon. nō nam aduocati procuratores dici possunt. vt. ff. de varijs cogni. l. j. §. aduocatos. 7. §. licita.

S alario. certo 7 p. misso animo remunerandi laborē. vt. ff. e. l. si re munerandi. in prin.

P rebefif. vtrum fuerit licitū: vel nō certū vel incertū. Et vt ple ne videas aut est incertū 7 nō valet. vt. j. eo. ti. l. salarium. vt. ff. e. l. qui mutnam. §. salarium. aut certum 7 tunc aut erat als facturus 7 tunc p eo incōtinenti p. misso agit mandati p. traria informata. vt. hic si ex in teruallo tunc agit extraordinaria. vt. ff. eo. salarium. Si aut non erat als facturus aut tale factū cōsuevit locari. 7 tūc est locatio. vt. ff. e. l. j. aut nō 7 tunc est cōtractus in nominatus 7 agit p. scriptis v. b. vt. ff. de p. scrip. ver. l. naturalis. §. at cū do. 7 hoc qñ est licitū. si aut mediāz vel quotā partē litis pacifcaz tūc nō valet 7 punitur. vt. ff. e. l. si salarium. 7. l. remunerandi. §. maurus. 7. s. de postu. si qui. s3 quero an hoc sala rium procuratoris possit excedere centum aureos vt dicitur de aduo catis. Respon. nō nam aduocati procuratores dici possunt. vt. ff. de varijs cogni. l. j. §. aduocatos. 7. §. licita.

S alario. certo 7 p. misso animo remunerandi laborē. vt. ff. e. l. si re munerandi. in prin.

P rebefif. vtrum fuerit licitū: vel nō certū vel incertū. Et vt ple ne videas aut est incertū 7 nō valet. vt. j. eo. ti. l. salarium. vt. ff. e. l. qui mutnam. §. salarium. aut certum 7 tunc aut erat als facturus 7 tunc p eo incōtinenti p. misso agit mandati p. traria informata. vt. hic si ex in teruallo tunc agit extraordinaria. vt. ff. eo. salarium. Si aut non erat als facturus aut tale factū cōsuevit locari. 7 tūc est locatio. vt. ff. e. l. j. aut nō 7 tunc est cōtractus in nominatus 7 agit p. scriptis v. b. vt. ff. de p. scrip. ver. l. naturalis. §. at cū do. 7 hoc qñ est licitū. si aut mediāz vel quotā partē litis pacifcaz tūc nō valet 7 punitur. vt. ff. e. l. si salarium. 7. l. remunerandi. §. maurus. 7. s. de postu. si qui. s3 quero an hoc sala rium procuratoris possit excedere centum aureos vt dicitur de aduo catis. Respon. nō nam aduocati procuratores dici possunt. vt. ff. de varijs cogni. l. j. §. aduocatos. 7. §. licita.

S alario. certo 7 p. misso animo remunerandi laborē. vt. ff. e. l. si re munerandi. in prin.

P rebefif. vtrum fuerit licitū: vel nō certū vel incertū. Et vt ple ne videas aut est incertū 7 nō valet. vt. j. eo. ti. l. salarium. vt. ff. e. l. qui mutnam. §. salarium. aut certum 7 tunc aut erat als facturus 7 tunc p eo incōtinenti p. misso agit mandati p. traria informata. vt. hic si ex in teruallo tunc agit extraordinaria. vt. ff. eo. salarium. Si aut non erat als facturus aut tale factū cōsuevit locari. 7 tūc est locatio. vt. ff. e. l. j. aut nō 7 tunc est cōtractus in nominatus 7 agit p. scriptis v. b. vt. ff. de p. scrip. ver. l. naturalis. §. at cū do. 7 hoc qñ est licitū. si aut mediāz vel quotā partē litis pacifcaz tūc nō valet 7 punitur. vt. ff. e. l. si salarium. 7. l. remunerandi. §. maurus. 7. s. de postu. si qui. s3 quero an hoc sala rium procuratoris possit excedere centum aureos vt dicitur de aduo catis. Respon. nō nam aduocati procuratores dici possunt. vt. ff. de varijs cogni. l. j. §. aduocatos. 7. §. licita.

S alario. certo 7 p. misso animo remunerandi laborē. vt. ff. e. l. si re munerandi. in prin.

P rebefif. vtrum fuerit licitū: vel nō certū vel incertū. Et vt ple ne videas aut est incertū 7 nō valet. vt. j. eo. ti. l. salarium. vt. ff. e. l. qui mutnam. §. salarium. aut certum 7 tunc aut erat als facturus 7 tunc p eo incōtinenti p. misso agit mandati p. traria informata. vt. hic si ex in teruallo tunc agit extraordinaria. vt. ff. eo. salarium. Si aut non erat als facturus aut tale factū cōsuevit locari. 7 tūc est locatio. vt. ff. e. l. j. aut nō 7 tunc est cōtractus in nominatus 7 agit p. scriptis v. b. vt. ff. de p. scrip. ver. l. naturalis. §. at cū do. 7 hoc qñ est licitū. si aut mediāz vel quotā partē litis pacifcaz tūc nō valet 7 punitur. vt. ff. e. l. si salarium. 7. l. remunerandi. §. maurus. 7. s. de postu. si qui. s3 quero an hoc sala rium procuratoris possit excedere centum aureos vt dicitur de aduo catis. Respon. nō nam aduocati procuratores dici possunt. vt. ff. de varijs cogni. l. j. §. aduocatos. 7. §. licita.

S alario. certo 7 p. misso animo remunerandi laborē. vt. ff. e. l. si re munerandi. in prin.

S oluat. sic. j. de al lu. 7 palu. l. f. r. ff. d. ne go. gest. si duobus. 7. ff. de bo. auc. iudi. poss. si nō expedierit. §. j. 7. ff. de p. di. inde. l. iij. 7. ff. fa mil. her. beredes. §. idē scribit. 7. l. iutius. Sed p. tra. j. eo. titu. itē labeo. in pñ. Sol. hic alij pote rat iputari culpa: ibi nō lzem in questioe ponat qñ fuit 7 qñ non fuit in culpa: in rñsione tm po nit tm qñ fuit in culpa. Itē p. tra. ff. p. socio. l. ve rū. §. si cū tres. vbi vn^o de trib^o socis q. exigit ab alio cōicat cū tertio. Sol. speciale ibi qz fra ternitate bz societas. vt j. e. l. in prin.

Mandati^o. Expo situs. s. de p. ctibus q. re p. hūnt vt de deposti to 7 pignozē zin debito 7 in mutuo 7 cōmoda to. nūc videam^o de p. cti bus in qbus solo p. sen su nascit obligatio. Et qz inter eos excellētior est p. ctus mādati trahit em originez ex officio 7 amicitia d. mādato. Mī dendū qd sit mādātū 7 vñ dicat mādātū q. luter p. trabat 7 inter qe p. s nas 7 in qbus reb^o 7 qe mōis 7 qñ nascat actio mādati directa vel p. rias 7 qñ cōpetat 7 inquātū 7 quales sint. H3o.

Mandati^o. vel als de mādato.

Mandati^o. ge sta sunt. cuz mādato.

O peribus. quas fenerare cō s. fueris. vt. ff. de vsur. l. q. semisses. §. fi.

A cceptā. s. b. vsur^o.

E t vsuris. etiā sine moza. vt. ff. e. l. si vō nō remunerādi. §. si mibi.

S alario. certo 7 p. misso animo remunerandi laborē. vt. ff. e. l. si re munerandi. in prin.

P rebefif. vtrum fuerit licitū: vel nō certū vel incertū. Et vt ple ne videas aut est incertū 7 nō valet. vt. j. eo. ti. l. salarium. vt. ff. e. l. qui mutnam. §. salarium. aut certum 7 tunc aut erat als facturus 7 tunc p eo incōtinenti p. misso agit mandati p. traria informata. vt. hic si ex in teruallo tunc agit extraordinaria. vt. ff. eo. salarium. Si aut non erat als facturus aut tale factū cōsuevit locari. 7 tūc est locatio. vt. ff. e. l. j. aut nō 7 tunc est cōtractus in nominatus 7 agit p. scriptis v. b. vt. ff. de p. scrip. ver. l. naturalis. §. at cū do. 7 hoc qñ est licitū. si aut mediāz vel quotā partē litis pacifcaz tūc nō valet 7 punitur. vt. ff. e. l. si salarium. 7. l. remunerandi. §. maurus. 7. s. de postu. si qui. s3 quero an hoc sala rium procuratoris possit excedere centum aureos vt dicitur de aduo catis. Respon. nō nam aduocati procuratores dici possunt. vt. ff. de varijs cogni. l. j. §. aduocatos. 7. §. licita.

S alario. certo 7 p. misso animo remunerandi laborē. vt. ff. e. l. si re munerandi. in prin.

P rebefif. vtrum fuerit licitū: vel nō certū vel incertū. Et vt ple ne videas aut est incertū 7 nō valet. vt. j. eo. ti. l. salarium. vt. ff. e. l. qui mutnam. §. salarium. aut certum 7 tunc aut erat als facturus 7 tunc p eo incōtinenti p. misso agit mandati p. traria informata. vt. hic si ex in teruallo tunc agit extraordinaria. vt. ff. eo. salarium. Si aut non erat als facturus aut tale factū cōsuevit locari. 7 tūc est locatio. vt. ff. e. l. j. aut nō 7 tunc est cōtractus in nominatus 7 agit p. scriptis v. b. vt. ff. de p. scrip. ver. l. naturalis. §. at cū do. 7 hoc qñ est licitū. si aut mediāz vel quotā partē litis pacifcaz tūc nō valet 7 punitur. vt. ff. e. l. si salarium. 7. l. remunerandi. §. maurus. 7. s. de postu. si qui. s3 quero an hoc sala rium procuratoris possit excedere centum aureos vt dicitur de aduo catis. Respon. nō nam aduocati procuratores dici possunt. vt. ff. de varijs cogni. l. j. §. aduocatos. 7. §. licita.

S alario. certo 7 p. misso animo remunerandi laborē. vt. ff. e. l. si re munerandi. in prin.

P rebefif. vtrum fuerit licitū: vel nō certū vel incertū. Et vt ple ne videas aut est incertū 7 nō valet. vt. j. eo. ti. l. salarium. vt. ff. e. l. qui mutnam. §. salarium. aut certum 7 tunc aut erat als facturus 7 tunc p eo incōtinenti p. misso agit mandati p. traria informata. vt. hic si ex in teruallo tunc agit extraordinaria. vt. ff. eo. salarium. Si aut non erat als facturus aut tale factū cōsuevit locari. 7 tūc est locatio. vt. ff. e. l. j. aut nō 7 tunc est cōtractus in nominatus 7 agit p. scriptis v. b. vt. ff. de p. scrip. ver. l. naturalis. §. at cū do. 7 hoc qñ est licitū. si aut mediāz vel quotā partē litis pacifcaz tūc nō valet 7 punitur. vt. ff. e. l. si salarium. 7. l. remunerandi. §. maurus. 7. s. de postu. si qui. s3 quero an hoc sala rium procuratoris possit excedere centum aureos vt dicitur de aduo catis. Respon. nō nam aduocati procuratores dici possunt. vt. ff. de varijs cogni. l. j. §. aduocatos. 7. §. licita.

S alario. certo 7 p. misso animo remunerandi laborē. vt. ff. e. l. si re munerandi. in prin.

P rebefif. vtrum fuerit licitū: vel nō certū vel incertū. Et vt ple ne videas aut est incertū 7 nō valet. vt. j. eo. ti. l. salarium. vt. ff. e. l. qui mutnam. §. salarium. aut certum 7 tunc aut erat als facturus 7 tunc p eo incōtinenti p. misso agit mandati p. traria informata. vt. hic si ex in teruallo tunc agit extraordinaria. vt. ff. eo. salarium. Si aut non erat als facturus aut tale factū cōsuevit locari. 7 tūc est locatio. vt. ff. e. l. j. aut nō 7 tunc est cōtractus in nominatus 7 agit p. scriptis v. b. vt. ff. de p. scrip. ver. l. naturalis. §. at cū do. 7 hoc qñ est licitū. si aut mediāz vel quotā partē litis pacifcaz tūc nō valet 7 punitur. vt. ff. e. l. si salarium. 7. l. remunerandi. §. maurus. 7. s. de postu. si qui. s3 quero an hoc sala rium procuratoris possit excedere centum aureos vt dicitur de aduo catis. Respon. nō nam aduocati procuratores dici possunt. vt. ff. de varijs cogni. l. j. §. aduocatos. 7. §. licita.

S alario. certo 7 p. misso animo remunerandi laborē. vt. ff. e. l. si re munerandi. in prin.

P rebefif. vtrum fuerit licitū: vel nō certū vel incertū. Et vt ple ne videas aut est incertū 7 nō valet. vt. j. eo. ti. l. salarium. vt. ff. e. l. qui mutnam. §. salarium. aut certum 7 tunc aut erat als facturus 7 tunc p eo incōtinenti p. misso agit mandati p. traria informata. vt. hic si ex in teruallo tunc agit extraordinaria. vt. ff. eo. salarium. Si aut non erat als facturus aut tale factū cōsuevit locari. 7 tūc est locatio. vt. ff. e. l. j. aut nō 7 tunc est cōtractus in nominatus 7 agit p. scriptis v. b. vt. ff. de p. scrip. ver. l. naturalis. §. at cū do. 7 hoc qñ est licitū. si aut mediāz vel quotā partē litis pacifcaz tūc nō valet 7 punitur. vt. ff. e. l. si salarium. 7. l. remunerandi. §. maurus. 7. s. de postu. si qui. s3 quero an hoc sala rium procuratoris possit excedere centum aureos vt dicitur de aduo catis. Respon. nō nam aduocati procuratores dici possunt. vt. ff. de varijs cogni. l. j. §. aduocatos. 7. §. licita.

S alario. certo 7 p. misso animo remunerandi laborē. vt. ff. e. l. si re munerandi. in prin.

P rebefif. vtrum fuerit licitū: vel nō certū vel incertū. Et vt ple ne videas aut est incertū 7 nō valet. vt. j. eo. ti. l. salarium. vt. ff. e. l. qui mutnam. §. salarium. aut certum 7 tunc aut erat als facturus 7 tunc p eo incōtinenti p. misso agit mandati p. traria informata. vt. hic si ex in teruallo tunc agit extraordinaria. vt. ff. eo. salarium. Si aut non erat als facturus aut tale factū cōsuevit locari. 7 tūc est locatio. vt. ff. e. l. j. aut nō 7 tunc est cōtractus in nominatus 7 agit p. scriptis v. b. vt. ff. de p. scrip. ver. l. naturalis. §. at cū do. 7 hoc qñ est licitū. si aut mediāz vel quotā partē litis pacifcaz tūc nō valet 7 punitur. vt. ff. e. l. si salarium. 7. l. remunerandi. §. maurus. 7. s. de postu. si qui. s3 quero an hoc sala rium procuratoris possit excedere centum aureos vt dicitur de aduo catis. Respon. nō nam aduocati procuratores dici possunt. vt. ff. de varijs cogni. l. j. §. aduocatos. 7. §. licita.

S alario. certo 7 p. misso animo remunerandi laborē. vt. ff. e. l. si re munerandi. in prin.

P rebefif. vtrum fuerit licitū: vel nō certū vel incertū. Et vt ple ne videas aut est incertū 7 nō valet. vt. j. eo. ti. l. salarium. vt. ff. e. l. qui mutnam. §. salarium. aut certum 7 tunc aut erat als facturus 7 tunc p eo incōtinenti p. misso agit mandati p. traria informata. vt. hic si ex in teruallo tunc agit extraordinaria. vt. ff. eo. salarium. Si aut non erat als facturus aut tale factū cōsuevit locari. 7 tūc est locatio. vt. ff. e. l. j. aut nō 7 tunc est cōtractus in nominatus 7 agit p. scriptis v. b. vt. ff. de p. scrip. ver. l. naturalis. §. at cū do. 7 hoc qñ est licitū. si aut mediāz vel quotā partē litis pacifcaz tūc nō valet 7 punitur. vt. ff. e. l. si salarium. 7. l. remunerandi. §. maurus. 7. s. de postu. si qui. s3 quero an hoc sala rium procuratoris possit excedere centum aureos vt dicitur de aduo catis. Respon. nō nam aduocati procuratores dici possunt. vt. ff. de varijs cogni. l. j. §. aduocatos. 7. §. licita.

S alario. certo 7 p. misso animo remunerandi laborē. vt. ff. e. l. si re munerandi. in prin.

P rebefif. vtrum fuerit licitū: vel nō certū vel incertū. Et vt ple ne videas aut est incertū 7 nō valet. vt. j. eo. ti. l. salarium. vt. ff. e. l. qui mutnam. §. salarium. aut certum 7 tunc aut erat als facturus 7 tunc p eo incōtinenti p. misso agit mandati p. traria informata. vt. hic si ex in teruallo tunc agit extraordinaria. vt. ff. eo. salarium. Si aut non erat als facturus aut tale factū cōsuevit locari. 7 tūc est locatio. vt. ff. e. l. j. aut nō 7 tunc est cōtractus in nominatus 7 agit p. scriptis v. b. vt. ff. de p. scrip. ver. l. naturalis. §. at cū do. 7 hoc qñ est licitū. si aut mediāz vel quotā partē litis pacifcaz tūc nō valet 7 punitur. vt. ff. e. l. si salarium. 7. l. remunerandi. §. maurus. 7. s. de postu. si qui. s3 quero an hoc sala rium procuratoris possit excedere centum aureos vt dicitur de aduo catis. Respon. nō nam aduocati procuratores dici possunt. vt. ff. de varijs cogni. l. j. §. aduocatos. 7. §. licita.

S alario. certo 7 p. misso animo remunerandi laborē. vt. ff. e. l. si re munerandi. in prin.

P rebefif. vtrum fuerit licitū: vel nō certū vel incertū. Et vt ple ne videas aut est incertū 7 nō valet. vt. j. eo. ti. l. salarium. vt. ff. e. l. qui mutnam. §. salarium. aut certum 7 tunc aut erat als facturus 7 tunc p eo incōtinenti p. misso agit mandati p. traria informata. vt. hic si ex in teruallo tunc agit extraordinaria. vt. ff. eo. salarium. Si aut non erat als facturus aut tale factū cōsuevit locari. 7 tūc est locatio. vt. ff. e. l. j. aut nō 7 tunc est cōtractus in nominatus 7 agit p. scriptis v. b. vt. ff. de p. scrip. ver. l. naturalis. §. at cū do. 7 hoc qñ est licitū. si aut mediāz vel quotā partē litis pacifcaz tūc nō valet 7 punitur. vt. ff. e. l. si salarium. 7. l. remunerandi. §. maurus. 7. s. de postu. si qui. s3 quero an hoc sala rium procuratoris possit excedere centum aureos vt dicitur de aduo catis. Respon. nō nam aduocati procuratores dici possunt. vt. ff. de varijs cogni. l. j. §. aduocatos. 7. §. licita.

S alario. certo 7 p. misso animo remunerandi laborē. vt. ff. e. l. si re munerandi. in prin.

P rebefif. vtrum fuerit licitū: vel nō certū vel incertū. Et vt ple ne videas aut est incertū 7 nō valet. vt. j. eo. ti. l. salarium. vt. ff. e. l. qui mutnam. §. salarium. aut certum 7 tunc aut erat als facturus 7 tunc p eo incōtinenti p. misso agit mandati p. traria informata. vt. hic si ex in teruallo tunc agit extraordinaria. vt. ff. eo. salarium. Si aut non erat als facturus aut tale factū cōsuevit locari. 7 tūc est locatio. vt. ff. e. l. j. aut nō 7 tunc est cōtractus in nominatus 7 agit p. scriptis v. b. vt. ff. de p. scrip. ver. l. naturalis. §. at cū do. 7 hoc qñ est licitū. si aut mediāz vel quotā partē litis pacifcaz tūc nō valet 7 punitur. vt. ff. e. l. si salarium. 7. l. remunerandi. §. maurus. 7. s. de postu. si qui. s3 quero an hoc sala rium procuratoris possit excedere centum aureos vt dicitur de aduo catis. Respon. nō nam aduocati procuratores dici possunt. vt. ff. de varijs cogni. l. j. §. aduocatos. 7. §. licita.

S alario. certo 7 p. misso animo remunerandi laborē. vt. ff. e. l. si re munerandi. in prin

Am ex ca. patre. ite idem si tu heres ei solueris. vt. ff. e. l. berede. Pecuniam. r. eius vsuras.

Pignora. puta res patris tui creditori ab ipso patre obligatas de bitore mandante. vt. ff. como. l. si vt certo. s. plane si ego. Vel fm alios a debitore obligata patre tuo ad hoc ei comodate r. hoc casu agit como dati. vt. ff. como. l. si vt certo. s. nuc videndum in pn. vnde lite cotefta ta in actione mandati p pecunia videt r. sup co. modati actio. coteftata vt. j. de an. except. l. si. Vel tertio dic res de bitoris fuisse obligatas creditori. na non coe ris creditori solnere nisi tibi cesserit by hypotheca ria cotra debitore. vt. j. de fideiuf. l. n. r. sic iure exceptionis cosequeris pignora. Vel qto de bitor obligauit pri tuo p fideiussione quedam pi gnora que coseqris by pothecaria a debitore. Et fm hos tres intelle ctus bec dictio que fa cit simplicem relationem cu no mandati sed alio auxilio pignora petant vt r. j. de iureiura. l. do minus. Vel dic quinto q cu fideiussit illi debi toris mandato in cotine ti quedam patri tuo debi tor p fideiussione obli gauit ex quo pacto by pothecaria r. pscriptis verbis actio nascitur r. mandati actio in formaf. vt. ff. de pac. l. iurigen tuu. s. gnimo. j. de pac. inter emp. r. ven. l. n.

Si pater tuus. si id est quis. Sui iuris. id est tui iuris. Mandauit. s. exercitium tantum. Re integra. vt. ff. eo. si vo. no remuneradi. s. si mandauero exi. r. insti. man. s. penul. lite vero ptestata no pot ni si interueniat aliqd bo ru per qd repellunt p curatores. vt. ff. de pecu. l. post lite. r. l. si. r. s. de pecu. l. pcuratoribus. Sed quid si faceret hunc filium pcuratoze in rez suam. Tunc dic. vt. j. de noua. l. iij.

Tuas. reportauerunt. dñs ergo videt danatus fm. Ad. Jo. ptra. vt dices. j. de sen. r. interlo. l. j. r. qd dicit reportauerunt: q tu p curator fuisti damnatus. Mandati. fuit ergo pcurator cu mandato: sicqz repetit sumptus. vt bic. r. ff. eo. l. qui mutua. s. fi. r. j. e. l. si ptra licitu. in si. secus si sine man dato defendisset: na tunc demu si obtinet repetit sumptus no als quasi no vtiliter gesserit. vt. ff. iudi. sol. l. iij. s. in hac que est ptra. Sed si h p curator sua culpa danificauit dñm in. r. r. suis sumptibus meliorauit in. r. an bec. r. repetat vel copenset. Videtur q non. vt. ff. de neg. gest. siue hereditaria. r. de leg. j. si modo nulla.

Maritus. cogrediendu est. actione mandati ad interesse. vt. ff. manda. si pcuratoze. s. mandati. Erat aut dubitatio qz sicut be reditas no pot adiri p pcuratoze. vt. ff. de acqui. here. l. paulus. sic vide bas in bonorum pos. sed est cotra quia bec petit per pcuratozes vt bic. r. ff. de bo. pos. l. iij. s. acquirere. Mandasse. spaliter vt dicunt arg. ff. de mi. l. illud. s. si talis. r. sic est in iusu. vt. ff. de acqui. here. si quis mibi. s. s. vtru. Sed ptra puto naz cu a gestore sine mandato petita possint haberi rata. vt. ff. ad treb. l. suo inuito circa prin. r. de bo. pos. l. iij. s. acqrere. r. rata habe. l. bonoru. multo magis p pcuratoze generaliter peti potest.

Am ex ca. fideiussionis pecunia patre tuu exsoluisse. ppo nas habes mandati actione qua no solu pecunia s. etia pignora in obli gatione deducta potes consequi. Mandatum actionu no excludit ma datum re integra ab agendo. h. d. bal. vel sic. Mandans alteri actioes pot hoc no ob stante re integra expiri. h. d. pau. de castro. Idem. aa. Serma. Lex. iij. Si pr tuus tibi sui iuris costi tuto actionez aduersus debi tores suos mandauit potuit ipse p sens aduersus eos re integra expe riri. Si qd itaqz ab eo apd iudi ce actu est rescindi nulla ro patitur. Procurator repetit sumptus litis etia si in causa succubuerit. h. d. bal. Impa. ale. Vulnerato. L. iij. Tia si ptraria sniaz reporta uerutq te ad exercendas cau sas appellatiois pcuratoze pstitue rit: si tn nihil culpa tua factu e sum ptus qs in lite pbabili rone feceras ptra mandati actioe petere potes. Procurator q neglecto mandato bono ruz possessione no petht tenetur dno. bald. Idem. a. Juliano. Lex. v. Si maritus sororis tue tibi p curans petere bonoz posses sione noluerit: cu ipso tibi pgre die du est qua qrelaz ita cu effectu hes si madasse te vt peteres bonoz pos sessio: eum qz neglexisse arguis. Qui patif pro se aliu fideiubere videt mandare. h. d. bal. r. Saly. Impa. Sor. Sotibio. Lex. vi. Si fideiussor p reo patiente fi de sua astrixerit: mandati cu eo post exoluta pecunia vfacta co denatione potes exercere actione. Mutuas ex mandato alterius obligat sibi recipiete tanqz prin cipale ex eo ptractu r. mandante tanqz accessoriu per actionez mandati. h. d. Bal.

Si pater tuus. si id est quis. Sui iuris. id est tui iuris. Mandauit. s. exercitium tantum. Re integra. vt. ff. eo. si vo. no remuneradi. s. si mandauero exi. r. insti. man. s. penul. lite vero ptestata no pot ni si interueniat aliqd bo ru per qd repellunt p curatores. vt. ff. de pecu. l. post lite. r. l. si. r. s. de pecu. l. pcuratoribus. Sed quid si faceret hunc filium pcuratoze in rez suam. Tunc dic. vt. j. de noua. l. iij.

Tuas. reportauerunt. dñs ergo videt danatus fm. Ad. Jo. ptra. vt dices. j. de sen. r. interlo. l. j. r. qd dicit reportauerunt: q tu p curator fuisti damnatus. Mandati. fuit ergo pcurator cu mandato: sicqz repetit sumptus. vt bic. r. ff. eo. l. qui mutua. s. fi. r. j. e. l. si ptra licitu. in si. secus si sine man dato defendisset: na tunc demu si obtinet repetit sumptus no als quasi no vtiliter gesserit. vt. ff. iudi. sol. l. iij. s. in hac que est ptra. Sed si h p curator sua culpa danificauit dñm in. r. r. suis sumptibus meliorauit in. r. an bec. r. repetat vel copenset. Videtur q non. vt. ff. de neg. gest. siue hereditaria. r. de leg. j. si modo nulla.

Maritus. cogrediendu est. actione mandati ad interesse. vt. ff. manda. si pcuratoze. s. mandati. Erat aut dubitatio qz sicut be reditas no pot adiri p pcuratoze. vt. ff. de acqui. here. l. paulus. sic vide bas in bonorum pos. sed est cotra quia bec petit per pcuratozes vt bic. r. ff. de bo. pos. l. iij. s. acquirere. Mandasse. spaliter vt dicunt arg. ff. de mi. l. illud. s. si talis. r. sic est in iusu. vt. ff. de acqui. here. si quis mibi. s. s. vtru. Sed ptra puto naz cu a gestore sine mandato petita possint haberi rata. vt. ff. ad treb. l. suo inuito circa prin. r. de bo. pos. l. iij. s. acqrere. r. rata habe. l. bonoru. multo magis p pcuratoze generaliter peti potest.

Si fideiussor. patiente. est ergo tacitu mandatu r. expressum: r. ex vtroqz dat actio mandati vt bic. r. ff. eo. l. si remuneradi. s. si pas sus. r. l. qui fide. r. l. qui patif. r. de reg. iuris. l. semp q. r. repetit nisi co tradixerit vel aio donadi fideiuberet: vel in rem sua: vel in turpez rem vel ptra bonos mores. vt. ff. eo. in predicto. s. si passus. r. l. si vero no re. s. si adolescens. r. l. si pro te.

Si litteras. publi cas vel priuatas qbus madauit: vt crede res ei pecunia no vt co modatu eu haberes. vt ff. eo. si vero. s. cu qda. r. s. qd cu eo. l. vltima.

Adversus eu. si no pot satis. acere accipies. r. debent cedi actiones huic madati cotra acci pitem. vt. ff. de fideiuf. si madator. r. ff. eo. si qs alicui. s. fina. Et distin gue hic breuiter: qz aut dirigit mandatu ad cre ditore vt pecuniaz mu tnet pcuratoze: r. sic lo quif bic. aut pcuratori mittit: r. tuc tenet dñs vtili institoria. vt. s. de exerci. si mutua. aut fuit nucius: r. tunc certi co ditio cotra dñm datur. r. s. qd cu eo. l. si ex co tractu. Et de his plene dixi. s. si cer. pe. l. eu q.

Actio. ptraria. Si tibi. obligata. Sa seruis. Dupillos. no em eo minus ex actu pris tenent q pupilli sunt. vt bic. r. s. s. no nune. pecu. si intra. r. de here. actio. sub pretextu. Jte no mandati. mandate rat em dñs in sua re vt dicit: secus si in peculia ri: qz tunc daret qd insu. vt. ff. quod iusu. l. j. r. s. qd cum eo. l. si ma dator. i. posset dici vtra qz simul copetere cum dirigit ad extraneuz no ad filium vel ad seruū.

Dignoru. per by pothecariam. Accur. Am per pcura torem. lesam. vt quia collusit cuz aduer sario. vt. ff. eo. l. si per procura. in princi. vel si non appellauit. vt. s. de procura. inuitus. vel aliud quid dolo vel culpa fecit. vt. s. de procura. l. si procurator.

Si p ea cepisse. aliud si iam tempore fideiussionis ceperat dilapi dare. vt. ff. vt in pos. leg. si is a quo. r. l. plane. r. ff. de vac. mu. l. penul. s. vlti. Causam. qz hoies dicut qz male fecit facta sua. vt r. dices. j. de col. aut. qd locu. r. j. de iure do. vbi. r. ff. so. ma. si constante. Suscepisse. qd facere potuisti speciali facto. Feceris. no. no posse fideiussore agere anqz soluat. Sz fallit in qt tuoz casib: si dilapidare bona sua debitor ceperit. Jte si pdenat fuerit. Jte si hoc puenit r. hi tres sunt bic. quart est si diu stetit in obligatioe qd qtu sit diu iudex arbitraf. vt. ff. e. l. luti. als aut no: s. secus in eo q aio nouadi intercessit q statim agit. vt. ff. eo. si mandato meo. s. si in iudicio. que est ptra. r. est ro: qz iam liberauit eu ac si soluisset. vt. ff. eo. l. si inter. s. si is. Jtem secus si mande tibi vt mibi fundum emas. nam agi tur contra me r. ante q soluat vt suscipiam obligationem. vt. ff. man. j. respon. r. de neg. gest. si mandato. que sunt contra. Sed dic q ratio est diuersitatis: quia si fideiussor statim ageret afficeretur damno debitor qui modo alium tam commode inuenire non potest vt poterat tunc quod esse non debet. vt. ff. commoda. l. in commodato. s. sicut. Jtem qui mandatum accepit de fideiubendo videtur accipe r. de soluendo.

Si p ea cepisse. aliud si iam tempore fideiussionis ceperat dilapi dare. vt. ff. vt in pos. leg. si is a quo. r. l. plane. r. ff. de vac. mu. l. penul. s. vlti. Causam. qz hoies dicut qz male fecit facta sua. vt r. dices. j. de col. aut. qd locu. r. j. de iure do. vbi. r. ff. so. ma. si constante. Suscepisse. qd facere potuisti speciali facto. Feceris. no. no posse fideiussore agere anqz soluat. Sz fallit in qt tuoz casib: si dilapidare bona sua debitor ceperit. Jte si pdenat fuerit. Jte si hoc puenit r. hi tres sunt bic. quart est si diu stetit in obligatioe qd qtu sit diu iudex arbitraf. vt. ff. e. l. luti. als aut no: s. secus in eo q aio nouadi intercessit q statim agit. vt. ff. eo. si mandato meo. s. si in iudicio. que est ptra. r. est ro: qz iam liberauit eu ac si soluisset. vt. ff. eo. l. si inter. s. si is. Jtem secus si mande tibi vt mibi fundum emas. nam agi tur contra me r. ante q soluat vt suscipiam obligationem. vt. ff. man. j. respon. r. de neg. gest. si mandato. que sunt contra. Sed dic q ratio est diuersitatis: quia si fideiussor statim ageret afficeretur damno debitor qui modo alium tam commode inuenire non potest vt poterat tunc quod esse non debet. vt. ff. commoda. l. in commodato. s. sicut. Jtem qui mandatum accepit de fideiubendo videtur accipe r. de soluendo.

Si p ea cepisse. aliud si iam tempore fideiussionis ceperat dilapi dare. vt. ff. vt in pos. leg. si is a quo. r. l. plane. r. ff. de vac. mu. l. penul. s. vlti. Causam. qz hoies dicut qz male fecit facta sua. vt r. dices. j. de col. aut. qd locu. r. j. de iure do. vbi. r. ff. so. ma. si constante. Suscepisse. qd facere potuisti speciali facto. Feceris. no. no posse fideiussore agere anqz soluat. Sz fallit in qt tuoz casib: si dilapidare bona sua debitor ceperit. Jte si pdenat fuerit. Jte si hoc puenit r. hi tres sunt bic. quart est si diu stetit in obligatioe qd qtu sit diu iudex arbitraf. vt. ff. e. l. luti. als aut no: s. secus in eo q aio nouadi intercessit q statim agit. vt. ff. eo. si mandato meo. s. si in iudicio. que est ptra. r. est ro: qz iam liberauit eu ac si soluisset. vt. ff. eo. l. si inter. s. si is. Jtem secus si mande tibi vt mibi fundum emas. nam agi tur contra me r. ante q soluat vt suscipiam obligationem. vt. ff. man. j. respon. r. de neg. gest. si mandato. que sunt contra. Sed dic q ratio est diuersitatis: quia si fideiussor statim ageret afficeretur damno debitor qui modo alium tam commode inuenire non potest vt poterat tunc quod esse non debet. vt. ff. commoda. l. in commodato. s. sicut. Jtem qui mandatum accepit de fideiubendo videtur accipe r. de soluendo.

Si p ea cepisse. aliud si iam tempore fideiussionis ceperat dilapi dare. vt. ff. vt in pos. leg. si is a quo. r. l. plane. r. ff. de vac. mu. l. penul. s. vlti. Causam. qz hoies dicut qz male fecit facta sua. vt r. dices. j. de col. aut. qd locu. r. j. de iure do. vbi. r. ff. so. ma. si constante. Suscepisse. qd facere potuisti speciali facto. Feceris. no. no posse fideiussore agere anqz soluat. Sz fallit in qt tuoz casib: si dilapidare bona sua debitor ceperit. Jte si pdenat fuerit. Jte si hoc puenit r. hi tres sunt bic. quart est si diu stetit in obligatioe qd qtu sit diu iudex arbitraf. vt. ff. e. l. luti. als aut no: s. secus in eo q aio nouadi intercessit q statim agit. vt. ff. eo. si mandato meo. s. si in iudicio. que est ptra. r. est ro: qz iam liberauit eu ac si soluisset. vt. ff. eo. l. si inter. s. si is. Jtem secus si mande tibi vt mibi fundum emas. nam agi tur contra me r. ante q soluat vt suscipiam obligationem. vt. ff. man. j. respon. r. de neg. gest. si mandato. que sunt contra. Sed dic q ratio est diuersitatis: quia si fideiussor statim ageret afficeretur damno debitor qui modo alium tam commode inuenire non potest vt poterat tunc quod esse non debet. vt. ff. commoda. l. in commodato. s. sicut. Jtem qui mandatum accepit de fideiubendo videtur accipe r. de soluendo.

Procu rator an possit su ptus repe tere.

Fideiuf for an pos sit agere anq sol uat.

Liber Quartus.

vt. ff. de pdi. inde. l. indebitū. at q de emēdo fundo mādatuz accepit nō videt accipere de solnēdo. Itē in casu etiā post solutionē nō agit. vt si ante diē solnēdi soluit. vt. ff. eo. l. si tibi. r. l. si mādauero. in prin.

Fideiussorē dixi. s. fideiussorē damnati mandati agere posse: quatenus autem hoc verum subiungit.

Conunitū. sed si reus vti nō pōt r minus hōesta erat r soluit agere pōt. vt. ff. eo. idemqz s. penul.

In iuria. ad hoc. j. d. enictio. l. emptori. r. ff. de fideiussor. exceptioe. r. ff. de iur. si p impudentiā. Item ptra. ff. de pub. l. si qz pbibuerit. s. ibi ignorabat exceptioez sibi cōpetere h sciebat.

Appellatioe. quaz interponere d3 ex bona fide. vt. s. de pcur. l. iniuitus. nisi reo pnti denūciat vt appellet: vel nisi ppter paupertatē dimittat. vt. ff. eo. l. si pcuratorē. s. si ignorātes. Et breuiter de his exceptio nib⁹ distinguere an sit de clinatoria iudicij quā fideiussor omisit: r tūc nihilominus agit mādati vt. ff. de fideiuss. s. qdaz. an sit solutionis dilatoria vel pemptoria: licet qdā inter eas distinguat. r tūc si ex psona fideiussoriz cōpetat r turpis ē: qz intētauit ius iniquū: vt dicunt quidā. vel aliter erat turpis: r tūc nihilominus mādati. vt. ff. eo. idēqz. s. pe. si honesta. qz pactū fideiussori est factū: ne a se vlt a reo petat. r sic porrigit ad reū. vt. ff. de pac. idē. s. j. nō ager. vt. ff. eo. idēqz s. penul. Nec distinguo sciens vel ignorās eam omittat: qz in suo facto nō pbabiliter errat. vt ff. ad vell. l. qd. Si autē ad reum nō porrigebat vt vell. vel similis tunc nihilominus agit. vt. ff. e. si fideiussor. s. si. Si autē ex psona principalis cōpetit si quidē pemptoria r sciens eā omittit nō agit mandati: sed ignorās si quidē ius nō ager si factū ager. vt. ff. e. si fideiussor. s. nō male. Si vero dilatoria solutionis nō ager interim: sed demū adueniente diē. vt. ff. eo. si mādauero tibi. in prin. Si autē erat talis exceptio reo cōpetens. quā fideiussor vti nō pōt non imputat fideiussori: etiam si scies eam omittit si modo nō habuerit facultatē rei conueniendi r. c. vt. ff. e. idēqz. s. pe. r hoc etiā no. ff. e. si fideiussor.

Procuratorē suscepit. tenet em nō quia gessit: sed qz gerēda suscepit vt hic. r. ff. eo. l. si remunerandi. s. j.

Non exactā. qz debuit exigere. vt r. ff. eo. dolus est.

Sumptuū. vt r. s. e. l. etiā. r. j. l. si cōtra licitū. in fi. r. ff. eo. idemqz s. idem labeo. r. l. ex mandato.

Am mandati. cōtra. i. citra. sic. s. de iudeis. l. celicolatum.

Tenore. qui erat vt certo p̄cio videret. vt. ff. e. l. diligēter. Vel vt certe p̄sone venderet. vt. ff. de cōtraben. emp. l. cū seruo.

Nō potuit. nō ergo nocet dño pcurator. sine p parte sit falsus: qz excedit mandatū: siue ex toto vt hic. r. ff. de no. ope. nunci. l. cū pcurator. s. fi. r. pemptore qui fundū. s. pcurator. r. j. de no. l. non abstulit. r. s. de pcura. si precium. r. l. si procurator.

Procuratore. r omnē culpā. de dolo r lata culpa: leui tenet fm oēs vt hic. r. ff. eo. si pcuratorem. s. dolo. r. l. dolus. r. ff. de reg. iur. sctus. Sed fm Jo. r. B. r. Az. etiā de leuissima culpa tenet vt hic. nā q omnē dixit nihil omisit. s. Od. r. Az. ptra. vt dicit. j. eo. in rem. Nec obstat p̄ime opinioni. s. de leuissima. ff. e. idēqz. in prin. vbi dicit nihil amplius qz bonā fidē. nā expone. i. nihil qd sit melius. nam

certū est. Fideiussorem nō seu mādatores exceptioe munitū: r iniuria iudicis damnatus: r appellatio nō ptra bonā fidez minime vsuz nō posse mandati agere manifestū est.

Procurator tenet de culpabilif gestis r culpabilif nō gestis. b. d. bal. vt sic. Procurator tenet de gestis r gerendis p eū susceptis: r de dolo r lata culpa. b. d. Salyc.

Fidem. aa. Laio. **Lex. xi.**

Procuratorem nō tm p his q gessit: sed etiā p his q gerēda suscepit: r tam ppter exactaz ex mandato pecuniā qz nō exactā: taz volumqz culpā sumptuū rōne bona fide habita p̄stare necesse est.

Cōtra tenore mādati nō valet qd pcurator facit. b. d. bal. vel sic. Procurator nō seruato mādato nō p̄iudicat domino. Sal.

Fidem. aa. Firmo. **Lex. xii.**

Am mandati negocij contra actuz certaz accepisse legē asseres eam integrā fm bonā fidem custodiri puenit. Unde si cōtra mandati tenore pcurator tuus ad te p̄tinentē fundū vendidit: nec venditionē postea ratā habuisti: domini tibi auferri nō potuit.

Procurator tenetur etiā de leuissima culpa. b. d. bal. vel sic. Procurator de dolo r omni culpa tenetur nō de casu fortuito. b. d. Salyc.

Fidem. aa. Josmio. **Lex. xiii.**

Procuratore volum r omnem culpā: non etiā impromptum casum p̄standū esse: iuris auctoritate manifeste declaratur.

Mandatū qd vni soluit pluriū volūta te oib⁹ videt esse solutū. b. d. bal. vt sic. Si is qui mādato alterius rezemit r illā ei tradidit pro precio qd soluit: mādati agit. b. d. Salyc. Vel sic. Qd vni traditur de mā

dato alteri: et illi traditū videt. b. d. p. d. ca.

Fidē. aa. Hermonia. **Lex. xiiii.**

Sfm mandatū trisonis r felicitis. equos tua pecūia cōparatos vlt solutū a p̄po obbitore tibi traditos: vni de his vtriusqz volūta dedisti ad parēdū placitis eos māti iudicio p̄etos bona fides vzet.

Ista lex lz sit breuis: bz tm materiā opulentā. r qz breuis est seipsam summat. bal.

Fidē. aa. Precatio. **Lex. xv.**

Mandatū re integra domini morte finitur.

Si mādatū nō implet ad interesse agit b. d. Bal. r Salyc.

Fidem. aa. Quando. **Lex. xvi.**

Cōparandas merces data pecunia qui mandatuz suscepit fide rupta: quāti interest mādatores tenetur.

Fidem. aa. Georgio. **Lex. xvii.**

Alariū incertē pollicitatiōis pmissuz peti nō potest.

Licet cōtractus p̄ncipalis sit stricti iuris: accessorius pōt esse bonafidei r veniūt vsure. Bal. vel sic. Adator ab eo p̄q in tercessit nō tm qd soluit repetit sed etiā vsuras ex mora. b. d. Salyc. vel sic. Qui mādat aliquid mutuar i si soluit mādatario repetit ab eo cui mutuum est factū pro quo videt mandator intercessisse. Pau. de ca.

Fidez. aa. Tusciano. **Lex. xviii.**

Post solutionē a se factam qd dari mutuo mādauit ab eo p quo intercessit vel successorib⁹ ei⁹ qd solutū est (etiā cuz vsuris) post moram recte reddi postulat.

Vsure vltra licitū modū nō possūt de veri et si p stipulationē fuerit p̄misit: vel p eis datū fuerit p̄gnus. b. d. Pau. de cast.

Fidē. aa. Euge. **Lex. xix.**

Recij rerū distractaruz qz

r pbabilis ignorātia eū dāno afficiat. vt insti. e. s. idē si adhuc. r. ff. e. l. inter. circa pn. Itē qd h dicit est verū: nisi sit tale mādatuz qd suscipiat in itū a morte testatoris vt de sepulchro. vt. ff. eo. si vo. s. fi.

Cōparandas. rupta. quia carius emit q̄ potuerit. vel etiam in suam vtilitatem conuertit.

Interest. quanti scz iuc cū agit interest. nam si nil interest nil agit: licz aliqñ inter fuerit. vt. ff. eo. si pcuratorē. s. mādati. secus in argentario: vbi sufficit semel interfuisse. vt. ff. de edē. l. vbi. s. j. r similiter secus in eo qui p̄misit iudicio sisti. ff. si qz cau. l. qui autē. s. fi.

Alariū incertē. re r genere nā si re tm valeret. vt pmissio equi in genere fm Jo. Itē si dixerō faciā te militē nō est incertū fm Jo.

Peti nō pōt. s. solutū retineri pōt. r qd dicit pollicitatiōis: ideo dicit: qz si eēt in stipulationē deductū: lz incertū: forsā posset agi ex si pulatu fm Jo. s. Az. dicit etiā tūc nō valere. r de pollicitatiōe ideo dicit qz salariū plerūqz offert a dño nulla interrogatiōe facta. s. s. b. b. d. dicit dñs ita: r ita faciā tibi: r qua actiōe petat salarium dixi. s. eo. l. j.

Post solutionē. mandator soluit r cōuenit euz cui mutuar i mādauit r eius heredes. r qd dicit post solutionē scz nō ante: nisi in casibus. vt dixi. s. eo. l. si pro ea.

Cum vsuris. ex mora vel cōmuni iure debitis. vt in bonafidei iudicio. vt. ff. eo. si vo nō re. s. si mibi. r. s. eo. l. j. r. j. proxi. r. s. c. posi. l. ij. Sed ptra. ff. eo. inter. s. p̄terea. vbi dicit nihil plus venire: nisi qd soluit: sed ibi supple: nisi ratio v̄iurarū emergat vt hic.

Reddi postulat. actione mandati.

Recij rerū. accepisti res vendendas a me: reddas precium et vsuras legitimas nō vltra: lz in mora fueris: vlt in stipulationem sint

nil melius est bona fide. Vel ibi emerat procurator r oia fecerat r sola restabat traditio faciēda in q̄ sufficit bona fides q̄ sit in traditiōe. Itē nec ob. de reg. iur. l. sctus. qz ibi nō remouet qn de leuissima teneatur.

Improuisum. nisi sp̄aliter cōuenit. vt r. s. depo. l. j. r de pig. act. l. que fortuitis. r de neg. ge. negotiū. r. s. cō. l. j. Vel nisi culpa p̄cedat casuz. vt. ff. como. in rebus. r. l. si vt certo. s. s. interduz. Itē nisi fuerit in mora. vt. ff. de posi. l. si in asia. s. fi.

Sfm mandatū. tua pecunia cōparatos. illoz mandator. sic. r. ff. e. si fundus. r. l. q negotia. s. fi.

Apprio. l. tuo subaudi.

Placitū. i. restituta tibi qd equoz noie a te fuit p̄fectū. Sed nō ne videt illi mibi mā dare de re mea vedēda eis: r sic nō v3. vt. j. ti. j. l. j. Rñ. immo de aliena vt eam eis acquiraz qd feci ex quo facto nihil abest.

Mandatū. finif. vt insti. e. s. iē si ad bec. r. ff. de solu. l. fi. Item no. re integra: als em sec⁹. vt. ff. de insti. si quis mācipis. s. eius. r. ff. de arbi. l. arbi ter. Sed qñ dres integra. Rñ. in causis ante lit. cōtesta. vt. ff. de iur. om. ind. l. r qz in negocijs aut pōt queri an in ceperit aliqd vel paramenta fecerit. vt patet ff. de pol. l. j. s. cepisse. r de cōdi. ob cau. da. l. r si pecunia. Ex tunc ergo renocari nō pōt: ne ei sit suū officij damnosum. vt. ff. de fur. si seruus cōis. s. qd vo. Itē lz mandatū morte finitur: vt hic dicit. tamē si ignorās mādatari⁹ euz mortuū re adhuc integra aliqd fecerit: potest agere s herede: ne iusta

Mandatū. finif. vt insti. e. s. iē si ad bec. r. ff. de solu. l. fi. Item no. re integra: als em sec⁹. vt. ff. de insti. si quis mācipis. s. eius. r. ff. de arbi. l. arbi ter. Sed qñ dres integra. Rñ. in causis ante lit. cōtesta. vt. ff. de iur. om. ind. l. r qz in negocijs aut pōt queri an in ceperit aliqd vel paramenta fecerit. vt patet ff. de pol. l. j. s. cepisse. r de cōdi. ob cau. da. l. r si pecunia. Ex tunc ergo renocari nō pōt: ne ei sit suū officij damnosum. vt. ff. de fur. si seruus cōis. s. qd vo. Itē lz mandatū morte finitur: vt hic dicit. tamē si ignorās mādatari⁹ euz mortuū re adhuc integra aliqd fecerit: potest agere s herede: ne iusta

Mandatū. finif. vt insti. e. s. iē si ad bec. r. ff. de solu. l. fi. Item no. re integra: als em sec⁹. vt. ff. de insti. si quis mācipis. s. eius. r. ff. de arbi. l. arbi ter. Sed qñ dres integra. Rñ. in causis ante lit. cōtesta. vt. ff. de iur. om. ind. l. r qz in negocijs aut pōt queri an in ceperit aliqd vel paramenta fecerit. vt patet ff. de pol. l. j. s. cepisse. r de cōdi. ob cau. da. l. r si pecunia. Ex tunc ergo renocari nō pōt: ne ei sit suū officij damnosum. vt. ff. de fur. si seruus cōis. s. qd vo. Itē lz mandatū morte finitur: vt hic dicit. tamē si ignorās mādatari⁹ euz mortuū re adhuc integra aliqd fecerit: potest agere s herede: ne iusta

Mandatū. finif. vt insti. e. s. iē si ad bec. r. ff. de solu. l. fi. Item no. re integra: als em sec⁹. vt. ff. de insti. si quis mācipis. s. eius. r. ff. de arbi. l. arbi ter. Sed qñ dres integra. Rñ. in causis ante lit. cōtesta. vt. ff. de iur. om. ind. l. r qz in negocijs aut pōt queri an in ceperit aliqd vel paramenta fecerit. vt patet ff. de pol. l. j. s. cepisse. r de cōdi. ob cau. da. l. r si pecunia. Ex tunc ergo renocari nō pōt: ne ei sit suū officij damnosum. vt. ff. de fur. si seruus cōis. s. qd vo. Itē lz mandatū morte finitur: vt hic dicit. tamē si ignorās mādatari⁹ euz mortuū re adhuc integra aliqd fecerit: potest agere s herede: ne iusta

Mandatū. finif. vt insti. e. s. iē si ad bec. r. ff. de solu. l. fi. Item no. re integra: als em sec⁹. vt. ff. de insti. si quis mācipis. s. eius. r. ff. de arbi. l. arbi ter. Sed qñ dres integra. Rñ. in causis ante lit. cōtesta. vt. ff. de iur. om. ind. l. r qz in negocijs aut pōt queri an in ceperit aliqd vel paramenta fecerit. vt patet ff. de pol. l. j. s. cepisse. r de cōdi. ob cau. da. l. r si pecunia. Ex tunc ergo renocari nō pōt: ne ei sit suū officij damnosum. vt. ff. de fur. si seruus cōis. s. qd vo. Itē lz mandatū morte finitur: vt hic dicit. tamē si ignorās mādatari⁹ euz mortuū re adhuc integra aliqd fecerit: potest agere s herede: ne iusta

Mandatū. finif. vt insti. e. s. iē si ad bec. r. ff. de solu. l. fi. Item no. re integra: als em sec⁹. vt. ff. de insti. si quis mācipis. s. eius. r. ff. de arbi. l. arbi ter. Sed qñ dres integra. Rñ. in causis ante lit. cōtesta. vt. ff. de iur. om. ind. l. r qz in negocijs aut pōt queri an in ceperit aliqd vel paramenta fecerit. vt patet ff. de pol. l. j. s. cepisse. r de cōdi. ob cau. da. l. r si pecunia. Ex tunc ergo renocari nō pōt: ne ei sit suū officij damnosum. vt. ff. de fur. si seruus cōis. s. qd vo. Itē lz mandatū morte finitur: vt hic dicit. tamē si ignorās mādatari⁹ euz mortuū re adhuc integra aliqd fecerit: potest agere s herede: ne iusta

Mandatū. finif. vt insti. e. s. iē si ad bec. r. ff. de solu. l. fi. Item no. re integra: als em sec⁹. vt. ff. de insti. si quis mācipis. s. eius. r. ff. de arbi. l. arbi ter. Sed qñ dres integra. Rñ. in causis ante lit. cōtesta. vt. ff. de iur. om. ind. l. r qz in negocijs aut pōt queri an in ceperit aliqd vel paramenta fecerit. vt patet ff. de pol. l. j. s. cepisse. r de cōdi. ob cau. da. l. r si pecunia. Ex tunc ergo renocari nō pōt: ne ei sit suū officij damnosum. vt. ff. de fur. si seruus cōis. s. qd vo. Itē lz mandatū morte finitur: vt hic dicit. tamē si ignorās mādatari⁹ euz mortuū re adhuc integra aliqd fecerit: potest agere s herede: ne iusta

Mandatū. finif. vt insti. e. s. iē si ad bec. r. ff. de solu. l. fi. Item no. re integra: als em sec⁹. vt. ff. de insti. si quis mācipis. s. eius. r. ff. de arbi. l. arbi ter. Sed qñ dres integra. Rñ. in causis ante lit. cōtesta. vt. ff. de iur. om. ind. l. r qz in negocijs aut pōt queri an in ceperit aliqd vel paramenta fecerit. vt patet ff. de pol. l. j. s. cepisse. r de cōdi. ob cau. da. l. r si pecunia. Ex tunc ergo renocari nō pōt: ne ei sit suū officij damnosum. vt. ff. de fur. si seruus cōis. s. qd vo. Itē lz mandatū morte finitur: vt hic dicit. tamē si ignorās mādatari⁹ euz mortuū re adhuc integra aliqd fecerit: potest agere s herede: ne iusta

Mandatū. finif. vt insti. e. s. iē si ad bec. r. ff. de solu. l. fi. Item no. re integra: als em sec⁹. vt. ff. de insti. si quis mācipis. s. eius. r. ff. de arbi. l. arbi ter. Sed qñ dres integra. Rñ. in causis ante lit. cōtesta. vt. ff. de iur. om. ind. l. r qz in negocijs aut pōt queri an in ceperit aliqd vel paramenta fecerit. vt patet ff. de pol. l. j. s. cepisse. r de cōdi. ob cau. da. l. r si pecunia. Ex tunc ergo renocari nō pōt: ne ei sit suū officij damnosum. vt. ff. de fur. si seruus cōis. s. qd vo. Itē lz mandatū morte finitur: vt hic dicit. tamē si ignorās mādatari⁹ euz mortuū re adhuc integra aliqd fecerit: potest agere s herede: ne iusta

Mandatū. finif. vt insti. e. s. iē si ad bec. r. ff. de solu. l. fi. Item no. re integra: als em sec⁹. vt. ff. de insti. si quis mācipis. s. eius. r. ff. de arbi. l. arbi ter. Sed qñ dres integra. Rñ. in causis ante lit. cōtesta. vt. ff. de iur. om. ind. l. r qz in negocijs aut pōt queri an in ceperit aliqd vel paramenta fecerit. vt patet ff. de pol. l. j. s. cepisse. r de cōdi. ob cau. da. l. r si pecunia. Ex tunc ergo renocari nō pōt: ne ei sit suū officij damnosum. vt. ff. de fur. si seruus cōis. s. qd vo. Itē lz mandatū morte finitur: vt hic dicit. tamē si ignorās mādatari⁹ euz mortuū re adhuc integra aliqd fecerit: potest agere s herede: ne iusta

Mandatū. finif. vt insti. e. s. iē si ad bec. r. ff. de solu. l. fi. Item no. re integra: als em sec⁹. vt. ff. de insti. si quis mācipis. s. eius. r. ff. de arbi. l. arbi ter. Sed qñ dres integra. Rñ. in causis ante lit. cōtesta. vt. ff. de iur. om. ind. l. r qz in negocijs aut pōt queri an in ceperit aliqd vel paramenta fecerit. vt patet ff. de pol. l. j. s. cepisse. r de cōdi. ob cau. da. l. r si pecunia. Ex tunc ergo renocari nō pōt: ne ei sit suū officij damnosum. vt. ff. de fur. si seruus cōis. s. qd vo. Itē lz mandatū morte finitur: vt hic dicit. tamē si ignorās mādatari⁹ euz mortuū re adhuc integra aliqd fecerit: potest agere s herede: ne iusta

Mandatū. finif. vt insti. e. s. iē si ad bec. r. ff. de solu. l. fi. Item no. re integra: als em sec⁹. vt. ff. de insti. si quis mācipis. s. eius. r. ff. de arbi. l. arbi ter. Sed qñ dres integra. Rñ. in causis ante lit. cōtesta. vt. ff. de iur. om. ind. l. r qz in negocijs aut pōt queri an in ceperit aliqd vel paramenta fecerit. vt patet ff. de pol. l. j. s. cepisse. r de cōdi. ob cau. da. l. r si pecunia. Ex tunc ergo renocari nō pōt: ne ei sit suū officij damnosum. vt. ff. de fur. si seruus cōis. s. qd vo. Itē lz mandatū morte finitur: vt hic dicit. tamē si ignorās mādatari⁹ euz mortuū re adhuc integra aliqd fecerit: potest agere s herede: ne iusta

Mandatū. finif. vt insti. e. s. iē si ad bec. r. ff. de solu. l. fi. Item no. re integra: als em sec⁹. vt. ff. de insti. si quis mācipis. s. eius. r. ff. de arbi. l. arbi ter. Sed qñ dres integra. Rñ. in causis ante lit. cōtesta. vt. ff. de iur. om. ind. l. r qz in negocijs aut pōt queri an in ceperit aliqd vel paramenta fecerit. vt patet ff. de pol. l. j. s. cepisse. r de cōdi. ob cau. da. l. r si pecunia. Ex tunc ergo renocari nō pōt: ne ei sit suū officij damnosum. vt. ff. de fur. si seruus cōis. s. qd vo. Itē lz mandatū morte finitur: vt hic dicit. tamē si ignorās mādatari⁹ euz mortuū re adhuc integra aliqd fecerit: potest agere s herede: ne iusta

Mandatū. finif. vt insti. e. s. iē si ad bec. r. ff. de solu. l. fi. Item no. re integra: als em sec⁹. vt. ff. de insti. si quis mācipis. s. eius. r. ff. de arbi. l. arbi ter. Sed qñ dres integra. Rñ. in causis ante lit. cōtesta. vt. ff. de iur. om. ind. l. r qz in negocijs aut pōt queri an in ceperit aliqd vel paramenta fecerit. vt patet ff. de pol. l. j. s. cepisse. r de cōdi. ob cau. da. l. r si pecunia. Ex tunc ergo renocari nō pōt: ne ei sit suū officij damnosum. vt. ff. de fur. si seruus cōis. s. qd vo. Itē lz mandatū morte finitur: vt hic dicit. tamē si ignorās mādatari⁹ euz mortuū re adhuc integra aliqd fecerit: potest agere s herede: ne iusta

Mandatū. finif. vt insti. e. s. iē si ad bec. r. ff. de solu. l. fi. Item no. re integra: als em sec⁹. vt. ff. de insti. si quis mācipis. s. eius. r. ff. de arbi. l. arbi ter. Sed qñ dres integra. Rñ. in causis ante lit. cōtesta. vt. ff. de iur. om. ind. l. r qz in negocijs aut pōt queri an in ceperit aliqd vel paramenta fecerit. vt patet ff. de pol. l. j. s. cepisse. r de cōdi. ob cau. da. l. r si pecunia. Ex tunc ergo renocari nō pōt: ne ei sit suū officij damnosum. vt. ff. de fur. si seruus cōis. s. qd vo. Itē lz mandatū morte finitur: vt hic dicit. tamē si ignorās mādatari⁹ euz mortuū re adhuc integra aliqd fecerit: potest agere s herede: ne iusta

Mandatū. finif. vt insti. e. s. iē si ad bec. r. ff. de solu. l. fi. Item no. re integra: als em sec⁹. vt. ff. de insti. si quis mācipis. s. eius. r. ff. de arbi. l. arbi ter. Sed qñ dres integra. Rñ. in causis ante lit. cōtesta. vt. ff. de iur. om. ind. l. r qz in negocijs aut pōt queri an in ceperit aliqd vel paramenta fecerit. vt patet ff. de pol. l. j. s. cepisse. r de cōdi. ob cau. da. l. r si pecunia. Ex tunc ergo renocari nō pōt: ne ei sit suū officij damnosum. vt. ff. de fur. si seruus cōis. s. qd vo. Itē lz mandatū morte finitur: vt hic dicit. tamē si ignorās mādatari⁹ euz mortuū re adhuc integra aliqd fecerit: potest agere s herede: ne iusta

Mandatū. finif. vt insti. e. s. iē si ad bec. r. ff. de solu. l. fi. Item no. re integra: als em sec⁹. vt. ff. de insti. si quis mācipis. s. eius. r. ff. de arbi. l. arbi ter. Sed qñ dres integra. Rñ. in causis ante lit. cōtesta. vt. ff. de iur. om. ind. l. r qz in negocijs aut pōt queri an in ceperit aliqd vel paramenta fecerit. vt patet ff. de pol. l. j. s. cepisse. r de cōdi. ob cau. da. l. r si pecunia. Ex tunc ergo renocari nō pōt: ne ei sit suū officij damnosum. vt. ff. de fur. si seruus cōis. s. qd vo. Itē lz mandatū morte finitur: vt hic dicit. tamē si ignorās mādatari⁹ euz mortuū re adhuc integra aliqd fecerit: potest agere s herede: ne iusta

Mandatū. finif. vt insti. e. s. iē si ad bec. r. ff. de solu. l. fi. Item no. re integra: als em sec⁹. vt. ff. de insti. si quis mācipis. s. eius. r. ff. de arbi. l. arbi ter. Sed qñ dres integra. Rñ. in causis ante lit. cōtesta. vt. ff. de iur. om. ind. l. r qz in negocijs aut pōt queri an in ceperit aliqd vel paramenta fecerit. vt patet ff. de pol. l. j. s. cepisse. r de cōdi. ob cau. da. l. r si pecunia. Ex tunc ergo renocari nō pōt: ne ei sit suū officij damnosum. vt. ff. de fur. si seruus cōis. s. qd vo. Itē lz mandatū morte finitur: vt hic dicit. tamē si ignorās mādatari⁹ euz mortuū re adhuc integra aliqd fecerit: potest agere s herede: ne iusta

Mandatū. finif. vt insti. e. s. iē si ad bec. r. ff. de solu. l. fi. Item no. re integra: als em sec⁹. vt. ff. de insti. si quis mācipis. s. eius. r. ff. de arbi. l. arbi ter. Sed qñ dres integra. Rñ. in causis ante lit. cōtesta. vt. ff. de iur. om. ind. l. r qz in negocijs aut pōt queri an in ceperit aliqd vel paramenta fecerit. vt patet ff. de pol. l. j. s. cepisse. r de cōdi. ob cau. da. l. r si pecunia. Ex tunc ergo renocari nō pōt: ne ei sit suū officij damnosum. vt. ff. de fur. si seruus cōis. s. qd vo. Itē lz mandatū morte finitur: vt hic dicit. tamē si ignorās mādatari⁹ euz mortuū re adhuc integra aliqd fecerit: potest agere s herede: ne iusta

Mandatū. finif. vt insti. e. s. iē si ad bec. r. ff. de solu. l. fi. Item no. re integra: als em sec⁹. vt. ff. de insti. si quis mācipis. s. eius. r. ff. de arbi. l. arbi ter. Sed qñ dres integra. Rñ. in causis ante lit. cōtesta. vt. ff. de iur. om. ind. l. r qz in negocijs aut pōt queri an in ceperit aliqd vel paramenta fecerit. vt patet ff. de pol. l. j. s. cepisse. r de cōdi. ob cau. da. l. r si pecunia. Ex tunc ergo renocari nō pōt: ne ei sit suū officij damnosum. vt. ff. de fur. si seruus cōis. s. qd vo. Itē lz mandatū morte finitur: vt hic dicit. tamē si ignorās mādatari⁹ euz mortuū re adhuc integra aliqd fecerit: potest agere s herede: ne iusta

Mandatū. finif. vt insti. e. s. iē si ad bec. r. ff. de solu. l. fi. Item no. re integra: als em sec⁹. vt. ff. de insti. si quis mācipis. s. eius. r. ff. de arbi. l. arbi ter. Sed qñ dres integra. Rñ. in causis ante lit. cōtesta. vt. ff. de iur. om. ind. l. r qz in negocijs aut pōt queri an in ceperit aliqd vel paramenta fecerit. vt patet ff. de pol. l. j. s. cepisse. r de cōdi. ob cau. da. l. r si pecunia. Ex tunc ergo renocari nō pōt: ne ei sit suū officij damnosum. vt. ff. de fur. si seruus cōis. s. qd vo. Itē lz mandatū morte finitur: vt hic dicit. tamē si ignorās mādatari⁹ euz mortuū re adhuc integra aliqd fecerit: potest ag

nem sint deducte. et licet pignora p his sint obligata: qz no valet qd se
quis ex eo vel ob id. vt. s. de le. et costi. l. non dubium.

S contra redempti. parte dimidia litis pacifedo fm quosda vel
quantumcumqz quotam. vt diximus. s. de postu. si qua redemisti.

Dico modica pecunia data vel nulla: sed ideo qz pcurabas eius cam
fecisti tibi pueniri et no
ptra licitu. nec em licet
pcuratori vel aduoca
to. vt. s. de pcura. l. litē
et ff. eo. si remunerandi
s. si. s. de pac. l. sumpt.

Frustra petis. qd
autē si de tuo impedisti
et vtiliter. Rñ. nihil pe
tis ex pacto d quota pte
litis factio p expēis vel
actione mādati infor
mata lz incōtinenti fue
rit pactū factū de quota
litis: qz illicitū pactū in
formauit: nec etiā offi
cio iudicis: qd sup illici
tis no est implorādum
nec actione negociorūz
gestoz et hoc pbatur ex
eo qd subicit. qz si gra
uitū et. Quidaz tñ di
cunt s. nā dant ei nego
cioz gest. p expēis qua
tenus vtiliter impedit.

Postulas. vt. ff. e.
si quis alicui. s. si. et s.
eo. l. j.

In re mādata. i.
in negotio mā
dato.
Solū. s. est piculuz.
Certissimū. imo cū
cōtineat interesse. vt. ff.
eo. si pcurator. s. māda
ti. cōtinet incertū. vt et
actio prescriptis verbis
dicit hoc respectu icer
ta. vt. j. de prescrip. ver
bis. l. rebus. Sed dic. i.
certissimū est actionem
mādati dari vel etiā est
certissima inspecto fine
qz index certificat. vt i.
sti. de actio. s. curare.

Estimationis. i. fa
me. sic accipit. ff. s. var.
cog. l. penul. dānat. er
go mādati directa est in
famis. vt bic. et ff. de his q no. in fa. l. j. s. q mādati. et l. furti. s. mādati.

Arbitr. i. existens. i. dispositoz. pprie em no pōt arbitz qz esse in
sua re. vt. ff. de arbi. l. pe. et est simile huic. ff. so. ma. l. etiam. s. licet.

Ex pprio. quedā em facimus inuiti. vt. ff. de actio. emp. l. iulianus
s. idē cellus. quedā nec volētes facimus vt testamētū si sumus mino
res. xiiij. annoz. vt insti. qui. no est pmi. fa. testa. s. pterea. et ad idem
institu. de his qui sunt sui vel alie. s. fina.

Exacto. i. exactissimo fm Jo. et B. sic insti. qui. mo. re ptabi. ob.
s. itē bis. venit ergo fm eos in actione mādati etiā leuissima culpa. s.
eo. l. a pcura. et ar. institu. loca. s. si. sic ibi saturnia sancta deax. i. maxi
ma siue sanctissima. als fm. Ad. distingue vtrū gratia mandātis tantū
interneniat mandatum: et tunc prestabit dolus et lata culpa tantū. an
mandatarū et alterius: et tunc leuissima sicut in cōmodo distinguitur
ff. cōmoda. si vt certo. s. interdum. et l. in rebus.

Herunf. id est geri. debent.
Neglectū. cum incepit facere et destitit. Jo.
Declinatū. cū ab initio cōmisit. Vel pone ecōtra fm Azo. et vtro
qz dicto vel vtrunqz ponit pro eodem.
Per diuersas. In primo casu fuit simulatio. In secūdo presu
mi. a secūdo quattuor excipiuntur.
Inbianes. i. insidiates. sic et j. de prescrip. xxx. anno. l. j. in prin.
Properare. modicū dādo p pessione faciēda. vt. j. l. pri. in pnci.
Litigatoz. debitoz puta.
Rationibus. in plus petēdo.
Cū certū. audaciter hoc dicas cū certū et. dic certū psumptione iu
ris. vt. ff. de pba. cū de indebito. et ff. de alie. indi. itē si res. s. si. et l. seq.

venales precedente mandato acce
peras. vltra licitū vsuras ex stipu
latione vel moza prestare: lz pigno
ra dari pbenf: cōpelli non potes.

Ilicitū salariū no pōt peti nec et sup
quos in lite improba fecit. b. d. bal. vel sic.
Ex pacto de quota litis nil pōt pcurator
petere. sed si tale pactū no fuit bene potest
petere expēas factas de suo. b. d. pa. de ca.

Ide. aa. Epagato. **L**ex. xx
S contra licitū litis incertū re
demisti iterdicte puetiōis ti
Ebi fidē ipleri frustra petis. **Q**d
Esi gratuitū mādatū suscepisti fm bo
nā fidē sumptus recte postulas.

Condēnatus mandati directa dicitur
infamis: qz licet qz in re ppria sit modera
tor et arbiter: no sic i re aliena. b. d. no. bal.
vt sic. Cōdēnat. in actioe directa mādati ef
ficat infamis: ideo cōsulit pcuratorib. vt
sint diligentes no negligentes. b. d. Saly.

Impera. Constan. a. Aolu. pres
fec. preto. **L**ex. xxi.

In re mādata no pecunie so
lū cuius est certissimū mā
dati iudiciū verū etiā estimatiōis
piculū est. **N**ā sue quidē quisqz
rei moderator atqz arbiter no oia
negocia sed pleraqz ex pprio aio fa
cit. **A**liena ho negocia exacto
officio gerunt: nec quicqz in eozuz
administratione neglectū ac decli
natum culpa vacuum est.

Ex paruitate precij cessio actionū psu
mi simulata et est inualida: nisi vsqz ad cō
currentē qzitate eius precij numerati. Sal
lit in casib. hic expēis: et similib. eandem
rōnez habentib. Si aut cessio no sit facta
contemplatione precij: s. ex mera et pura li
beralitate efficaciter transeunt vtilēs actio
nes fm tenozem directarum. b. d. Bald. et
est singularis lex fm Pau. de ca.

Ex paruitate precij cessio actionū psu
mi simulata et est inualida: nisi vsqz ad cō
currentē qzitate eius precij numerati. Sal
lit in casib. hic expēis: et similib. eandem
rōnez habentib. Si aut cessio no sit facta
contemplatione precij: s. ex mera et pura li
beralitate efficaciter transeunt vtilēs actio
nes fm tenozem directarum. b. d. Bald. et
est singularis lex fm Pau. de ca.

Ex paruitate precij cessio actionū psu
mi simulata et est inualida: nisi vsqz ad cō
currentē qzitate eius precij numerati. Sal
lit in casib. hic expēis: et similib. eandem
rōnez habentib. Si aut cessio no sit facta
contemplatione precij: s. ex mera et pura li
beralitate efficaciter transeunt vtilēs actio
nes fm tenozem directarum. b. d. Bald. et
est singularis lex fm Pau. de ca.

Ex paruitate precij cessio actionū psu
mi simulata et est inualida: nisi vsqz ad cō
currentē qzitate eius precij numerati. Sal
lit in casib. hic expēis: et similib. eandem
rōnez habentib. Si aut cessio no sit facta
contemplatione precij: s. ex mera et pura li
beralitate efficaciter transeunt vtilēs actio
nes fm tenozem directarum. b. d. Bald. et
est singularis lex fm Pau. de ca.

Ex paruitate precij cessio actionū psu
mi simulata et est inualida: nisi vsqz ad cō
currentē qzitate eius precij numerati. Sal
lit in casib. hic expēis: et similib. eandem
rōnez habentib. Si aut cessio no sit facta
contemplatione precij: s. ex mera et pura li
beralitate efficaciter transeunt vtilēs actio
nes fm tenozem directarum. b. d. Bald. et
est singularis lex fm Pau. de ca.

et l. si. no tamē statuit huic prescriptioni: nisi als probet simulatio.
Pro indubitatis. dicit indubitate in qbus aduersari no negat.
als est dubia p negationē. vt. j. q. ad libe. p. cla. no licet. l. i. et. iij.
Jura sua. i. sibi debita et large pone vendicare vt etiam contineat
actionem personalem.

Impa. Ana. a. Eustachio. p. p.
Per diuersas in **L**ex. xxi
Perpellatiōes ad nos factas:
cōperimus quosdā alienis reb. for
tunisqz inbiātes cessiones alijs cō
petētū actionū in semetipsos expo
ni pperare hocqz mō diuersas p
sonas litigatoz. veratiōibus affice
re: cū certū sit p idubitatis obliga
tionib. eos magis: qbus an suppete
bāt inra sua vendicare: qz ad alios
ea trāfferre velle. **P**er hāc ita
qz legē iubem. in posterū hmōi co
namē inbiberi: nec em dubiū est re
dēptozes litium alienaz videri eos
esse q tales cessiones in se cōfici cu
piūt. **I**ta tñ vt si quis datis pecu
nijs hmōi subierit cessionē vsqz ad
ipsaz tantūmodo solutarum pecu
niarū quātitatē et vsuraz eius actio
nes exercere permittat: licet instru
mēto cessionis: venditionis nomē
insertuz sit. **E**xceptis scilicet his
cessionibus quas inter coheredes
p actionib. hereditarijs fieri p rin
git. **E**t his quascūqz vel credi
toz: vel is q res alienas possidet p
debito seu rez apō se pstitutz mu
nimine ac tuitione accipit. **N**ec
no bis qz iter legatarios: seu fidei
cōmissarios qbus debita vel actio
nes seu res alie relicte sunt pro
bis fieri necesse sit. **N**ulla etenī
tali rōne intercedēte redēpto (sic
ti supius declaratū est) magis exi
stit: q aliēas pecunijs pstitis subijt
actiones. **S**i autē per donatio
nem cessio facta est sciant oēs hu
iusmodi legi locū non esse sed anti

Per diuersas in **L**ex. xxi
Perpellatiōes ad nos factas:
cōperimus quosdā alienis reb. for
tunisqz inbiātes cessiones alijs cō
petētū actionū in semetipsos expo
ni pperare hocqz mō diuersas p
sonas litigatoz. veratiōibus affice
re: cū certū sit p idubitatis obliga
tionib. eos magis: qbus an suppete
bāt inra sua vendicare: qz ad alios
ea trāfferre velle. **P**er hāc ita
qz legē iubem. in posterū hmōi co
namē inbiberi: nec em dubiū est re
dēptozes litium alienaz videri eos
esse q tales cessiones in se cōfici cu
piūt. **I**ta tñ vt si quis datis pecu
nijs hmōi subierit cessionē vsqz ad
ipsaz tantūmodo solutarum pecu
niarū quātitatē et vsuraz eius actio
nes exercere permittat: licet instru
mēto cessionis: venditionis nomē
insertuz sit. **E**xceptis scilicet his
cessionibus quas inter coheredes
p actionib. hereditarijs fieri p rin
git. **E**t his quascūqz vel credi
toz: vel is q res alienas possidet p
debito seu rez apō se pstitutz mu
nimine ac tuitione accipit. **N**ec
no bis qz iter legatarios: seu fidei
cōmissarios qbus debita vel actio
nes seu res alie relicte sunt pro
bis fieri necesse sit. **N**ulla etenī
tali rōne intercedēte redēpto (sic
ti supius declaratū est) magis exi
stit: q aliēas pecunijs pstitis subijt
actiones. **S**i autē per donatio
nem cessio facta est sciant oēs hu
iusmodi legi locū non esse sed anti

Per diuersas in **L**ex. xxi
Perpellatiōes ad nos factas:
cōperimus quosdā alienis reb. for
tunisqz inbiātes cessiones alijs cō
petētū actionū in semetipsos expo
ni pperare hocqz mō diuersas p
sonas litigatoz. veratiōibus affice
re: cū certū sit p idubitatis obliga
tionib. eos magis: qbus an suppete
bāt inra sua vendicare: qz ad alios
ea trāfferre velle. **P**er hāc ita
qz legē iubem. in posterū hmōi co
namē inbiberi: nec em dubiū est re
dēptozes litium alienaz videri eos
esse q tales cessiones in se cōfici cu
piūt. **I**ta tñ vt si quis datis pecu
nijs hmōi subierit cessionē vsqz ad
ipsaz tantūmodo solutarum pecu
niarū quātitatē et vsuraz eius actio
nes exercere permittat: licet instru
mēto cessionis: venditionis nomē
insertuz sit. **E**xceptis scilicet his
cessionibus quas inter coheredes
p actionib. hereditarijs fieri p rin
git. **E**t his quascūqz vel credi
toz: vel is q res alienas possidet p
debito seu rez apō se pstitutz mu
nimine ac tuitione accipit. **N**ec
no bis qz iter legatarios: seu fidei
cōmissarios qbus debita vel actio
nes seu res alie relicte sunt pro
bis fieri necesse sit. **N**ulla etenī
tali rōne intercedēte redēpto (sic
ti supius declaratū est) magis exi
stit: q aliēas pecunijs pstitis subijt
actiones. **S**i autē per donatio
nem cessio facta est sciant oēs hu
iusmodi legi locū non esse sed anti

Per diuersas in **L**ex. xxi
Perpellatiōes ad nos factas:
cōperimus quosdā alienis reb. for
tunisqz inbiātes cessiones alijs cō
petētū actionū in semetipsos expo
ni pperare hocqz mō diuersas p
sonas litigatoz. veratiōibus affice
re: cū certū sit p idubitatis obliga
tionib. eos magis: qbus an suppete
bāt inra sua vendicare: qz ad alios
ea trāfferre velle. **P**er hāc ita
qz legē iubem. in posterū hmōi co
namē inbiberi: nec em dubiū est re
dēptozes litium alienaz videri eos
esse q tales cessiones in se cōfici cu
piūt. **I**ta tñ vt si quis datis pecu
nijs hmōi subierit cessionē vsqz ad
ipsaz tantūmodo solutarum pecu
niarū quātitatē et vsuraz eius actio
nes exercere permittat: licet instru
mēto cessionis: venditionis nomē
insertuz sit. **E**xceptis scilicet his
cessionibus quas inter coheredes
p actionib. hereditarijs fieri p rin
git. **E**t his quascūqz vel credi
toz: vel is q res alienas possidet p
debito seu rez apō se pstitutz mu
nimine ac tuitione accipit. **N**ec
no bis qz iter legatarios: seu fidei
cōmissarios qbus debita vel actio
nes seu res alie relicte sunt pro
bis fieri necesse sit. **N**ulla etenī
tali rōne intercedēte redēpto (sic
ti supius declaratū est) magis exi
stit: q aliēas pecunijs pstitis subijt
actiones. **S**i autē per donatio
nem cessio facta est sciant oēs hu
iusmodi legi locū non esse sed anti

Per diuersas in **L**ex. xxi
Perpellatiōes ad nos factas:
cōperimus quosdā alienis reb. for
tunisqz inbiātes cessiones alijs cō
petētū actionū in semetipsos expo
ni pperare hocqz mō diuersas p
sonas litigatoz. veratiōibus affice
re: cū certū sit p idubitatis obliga
tionib. eos magis: qbus an suppete
bāt inra sua vendicare: qz ad alios
ea trāfferre velle. **P**er hāc ita
qz legē iubem. in posterū hmōi co
namē inbiberi: nec em dubiū est re
dēptozes litium alienaz videri eos
esse q tales cessiones in se cōfici cu
piūt. **I**ta tñ vt si quis datis pecu
nijs hmōi subierit cessionē vsqz ad
ipsaz tantūmodo solutarum pecu
niarū quātitatē et vsuraz eius actio
nes exercere permittat: licet instru
mēto cessionis: venditionis nomē
insertuz sit. **E**xceptis scilicet his
cessionibus quas inter coheredes
p actionib. hereditarijs fieri p rin
git. **E**t his quascūqz vel credi
toz: vel is q res alienas possidet p
debito seu rez apō se pstitutz mu
nimine ac tuitione accipit. **N**ec
no bis qz iter legatarios: seu fidei
cōmissarios qbus debita vel actio
nes seu res alie relicte sunt pro
bis fieri necesse sit. **N**ulla etenī
tali rōne intercedēte redēpto (sic
ti supius declaratū est) magis exi
stit: q aliēas pecunijs pstitis subijt
actiones. **S**i autē per donatio
nem cessio facta est sciant oēs hu
iusmodi legi locū non esse sed anti

Per diuersas in **L**ex. xxi
Perpellatiōes ad nos factas:
cōperimus quosdā alienis reb. for
tunisqz inbiātes cessiones alijs cō
petētū actionū in semetipsos expo
ni pperare hocqz mō diuersas p
sonas litigatoz. veratiōibus affice
re: cū certū sit p idubitatis obliga
tionib. eos magis: qbus an suppete
bāt inra sua vendicare: qz ad alios
ea trāfferre velle. **P**er hāc ita
qz legē iubem. in posterū hmōi co
namē inbiberi: nec em dubiū est re
dēptozes litium alienaz videri eos
esse q tales cessiones in se cōfici cu
piūt. **I**ta tñ vt si quis datis pecu
nijs hmōi subierit cessionē vsqz ad
ipsaz tantūmodo solutarum pecu
niarū quātitatē et vsuraz eius actio
nes exercere permittat: licet instru
mēto cessionis: venditionis nomē
insertuz sit. **E**xceptis scilicet his
cessionibus quas inter coheredes
p actionib. hereditarijs fieri p rin
git. **E**t his quascūqz vel credi
toz: vel is q res alienas possidet p
debito seu rez apō se pstitutz mu
nimine ac tuitione accipit. **N**ec
no bis qz iter legatarios: seu fidei
cōmissarios qbus debita vel actio
nes seu res alie relicte sunt pro
bis fieri necesse sit. **N**ulla etenī
tali rōne intercedēte redēpto (sic
ti supius declaratū est) magis exi
stit: q aliēas pecunijs pstitis subijt
actiones. **S**i autē per donatio
nem cessio facta est sciant oēs hu
iusmodi legi locū non esse sed anti

Per diuersas in **L**ex. xxi
Perpellatiōes ad nos factas:
cōperimus quosdā alienis reb. for
tunisqz inbiātes cessiones alijs cō
petētū actionū in semetipsos expo
ni pperare hocqz mō diuersas p
sonas litigatoz. veratiōibus affice
re: cū certū sit p idubitatis obliga
tionib. eos magis: qbus an suppete
bāt inra sua vendicare: qz ad alios
ea trāfferre velle. **P**er hāc ita
qz legē iubem. in posterū hmōi co
namē inbiberi: nec em dubiū est re
dēptozes litium alienaz videri eos
esse q tales cessiones in se cōfici cu
piūt. **I**ta tñ vt si quis datis pecu
nijs hmōi subierit cessionē vsqz ad
ipsaz tantūmodo solutarum pecu
niarū quātitatē et vsuraz eius actio
nes exercere permittat: licet instru
mēto cessionis: venditionis nomē
insertuz sit. **E**xceptis scilicet his
cessionibus quas inter coheredes
p actionib. hereditarijs fieri p rin
git. **E**t his quascūqz vel credi
toz: vel is q res alienas possidet p
debito seu rez apō se pstitutz mu
nimine ac tuitione accipit. **N**ec
no bis qz iter legatarios: seu fidei
cōmissarios qbus debita vel actio
nes seu res alie relicte sunt pro
bis fieri necesse sit. **N**ulla etenī
tali rōne intercedēte redēpto (sic
ti supius declaratū est) magis exi
stit: q aliēas pecunijs pstitis subijt
actiones. **S**i autē per donatio
nem cessio facta est sciant oēs hu
iusmodi legi locū non esse sed anti

Per diuersas in **L**ex. xxi
Perpellatiōes ad nos factas:
cōperimus quosdā alienis reb. for
tunisqz inbiātes cessiones alijs cō
petētū actionū in semetipsos expo
ni pperare hocqz mō diuersas p
sonas litigatoz. veratiōibus affice
re: cū certū sit p idubitatis obliga
tionib. eos magis: qbus an suppete
bāt inra sua vendicare: qz ad alios
ea trāfferre velle. **P**er hāc ita
qz legē iubem. in posterū hmōi co
namē inbiberi: nec em dubiū est re
dēptozes litium alienaz videri eos
esse q tales cessiones in se cōfici cu
piūt. **I**ta tñ vt si quis datis pecu
nijs hmōi subierit cessionē vsqz ad
ipsaz tantūmodo solutarum pecu
niarū quātitatē et vsuraz eius actio
nes exercere permittat: licet instru
mēto cessionis: venditionis nomē
insertuz sit. **E**xceptis scilicet his
cessionibus quas inter coheredes
p actionib. hereditarijs fieri p rin
git. **E**t his quascūqz vel credi
toz: vel is q res alienas possidet p
debito seu rez apō se pstitutz mu
nimine ac tuitione accipit. **N**ec
no bis qz iter legatarios: seu fidei
cōmissarios qbus debita vel actio
nes seu res alie relicte sunt pro
bis fieri necesse sit. **N**ulla etenī
tali rōne intercedēte redēpto (sic
ti supius declaratū est) magis exi
stit: q aliēas pecunijs pstitis subijt
actiones. **S**i autē per donatio
nem cessio facta est sciant oēs hu
iusmodi legi locū non esse sed anti

Per diuersas in **L**ex. xxi
Perpellatiōes ad nos factas:
cōperimus quosdā alienis reb. for
tunisqz inbiātes cessiones alijs cō
petētū actionū in semetipsos expo
ni pperare hocqz mō diuersas p
sonas litigatoz. veratiōibus affice
re: cū certū sit p idubitatis obliga
tionib. eos magis: qbus an suppete
bāt inra sua vendicare: qz ad alios
ea trāfferre velle. **P**er hāc ita
qz legē iubem. in posterū hmōi co
namē inbiberi: nec em dubiū est re
dēptozes litium alienaz videri eos
esse q tales cessiones in se cōfici cu
piūt. **I**ta tñ vt si quis datis pecu
nijs hmōi subierit cessionē vsqz ad
ipsaz tantūmodo solutarum pecu
niarū quātitatē et vsuraz eius actio
nes exercere permittat: licet instru
mēto cessionis: venditionis nomē
insertuz sit. **E**xceptis scilicet his
cessionibus quas inter coheredes
p actionib. hereditarijs fieri p rin
git. **E**t his quascūqz vel credi
toz: vel is q res alienas possidet p
debito seu rez apō se pstitutz mu
nimine ac tuitione accipit. **N**ec
no bis qz iter legatarios: seu fidei
cōmissarios qbus debita vel actio
nes seu res alie relicte sunt pro
bis fieri necesse sit. **N**ulla etenī
tali rōne intercedēte redēpto (sic
ti supius declaratū est) magis exi
stit: q aliēas pecunijs pstitis subijt
actiones. **S**i autē per donatio
nem cessio facta est sciant oēs hu
iusmodi legi locū non esse sed anti

Velle. i. magis pre
sumit qei cōmiserit vt
qd cōsecutus fuerit par
tim reddat et ptim reti
neat. Vel dic que cede
re predicto modo mino
ri precio.

Lonamē. i. ficticiū.
Dubiū. psumptiue
Cessioniōes. p nibilo
vel modico factas dolo
vel fraude vel simula
tione aliqua.

Solutarum. no. in
hoc forte est ius: vt sit
necesse precij solutū. vt
s. de rei ven. l. quotiēs.
Ite hoc de vsuris vide
tur corrigi. j. l. proxi. s. j.
dic vt ibi.

Venditionis. que
si vera esset valerēt ces
sio: vt p totū ti. de bere.
vel ac. ven. sed hic loq
tur fm Azo. et bene cū
parua pecunia emit et
aio veradi. quare soluz
qd dedit repeti pmittit
hec lex. secus cum iusta
causa sit cessio et no aio
verandi.

Insertum. scz pro
tota actione.

Cōtingit. qñ agunt
familie heriscunde. vt
j. de lit. l. si. in fine. et ff.
fami. hercil. l. plane. lz
p hac cessione def mi
nus q cessio sit.

Et bis. cessionib.
exceptis quascūqz cre
ditoz: scz accipit p debi
to qd est. j. et cū nomen
sui debitoris et plus de
bētis a debitorē suo ac
cipit insolūtū. Vel dic
creditor cedit actionēz
fideiussozi et minus sol
uenti. vt. ff. de fideius. l.

si fideiussores. s. idē rñdit. Vel tertio pone qz re tuā quā possideo obli
gasti ticio creditori tuo et ego facio mihi cedi ius suū p minore pecunia
qz ei debeat in illā rem vt sim cōtra te tutus. et fm hec duo exēpla acci
pit. et facit sic. ff. de dam. in sec. pculus. Vel pone qz ille qui noie meo
est stipulatus cū mādato vel sine mādato no mihi cessit.

Is qui res. hoc est aliud exēplū vbi tenet cessio: puta accipit qz p
re quā possidet ius emphiteoticarū vel fructuarū vel supficiarū vel filis
vt tueat se a dño: lz valeat plus vel minus qd dat cedēti qz illud in quo
vult se munire. Vel dic cū timerē domui mee ruinā ex domo tua acce
pi a te ius qd habes in domo tua: puta rei vēdicationē: dedi tibi minus
qz valet ius cessuz qd no plz: qz vbi tñ fit hec expositio. Vel tertio in
re quaz possideo hēs publicianā: ipetro a vō dño vt cedat mihi ius dñi
modicū sibi dādo: vt cōtra te tuear me. vt. ff. de publi. l. penul. et fi.

Nec no bis. scz cessionibus exceptis quas iter legatarios et. et po
ne pluribus legatū nomē. tunc em et ipsi inter se cedunt actiones mi
nimo dato et ab herede petunt sibi cedi directam.

Debita. i. actiones personales vt dixi modo in exemplo.

Vel actiones. scz in rem.

Seu res. l. h. r. dis. nā si testatoris no esset necesse cedere legatario
rei vēdicationē cū statim ab adita h. r. ditate dñs fiat. vt. j. cōia de lega. l. j.

Pro bis. scz relictis.

Ratione. i. no intercedēte aliquo predictoz casuū exceptoz.

Magis. qz verus actiois emptoz.

Pecunijs. paucis ab eo cui facta est cessio illi. scz qui cedit. Alij
dicūt ecōtra prestitis a cedente illi cui sit cessio: qd no placet.

Procu
rator: paci
scēs d qta
litis an
possitpete
re q vtili
ter expen
dit.

Liber Quartus.

C Quia alijs causis. lex illa videt subpiti contraria si em valet cessio et in exceptis casibus et in alijs ergo in oibus. ergo male dixit in prin. l. non valere. Sic ergo hic loqui de non simulatis: puta ex causa donationis. se-
C Cessio quoniam simulata dicitur. Cuius autem in simulatis que non valet. vt. s. dixi. Sciendum est ergo quod simulata est cessio cum ad id agit inter cedentem et eum cui cedit quod omne lucrum et emolumentum ad cedentem referat: sed simulata contra trarium. scilicet quod debeat pertinere ad eum cui fit cessio et tunc non valet. vt. s. pl. valere quod agit per totum. Si autem sit dubium an sit simulata vel non presumit simulata ex paruitate pretii. Nam non est verisimile quod pro tanta paruo pretio sit facta cessio. argu. ff. de trasfac. l. cum hi. s. mo- dus. licet ad dolu arguetur dum hoc non sufficiat. vt. j. de rescin. vt. l. do- lus. et hoc non agit nisi in tantum quantum dedit. vt. s. hac. l. n. r. n. p. residuo cautez agit quod cessit. aliud tamen est ubi est per parte vendita et per parte donata. vt. j. l. proxi. fm. jo. et azo.

Precium in cessioe quoniam dicitur modicum. Sed quantum pretium dicitur modicum. Nam forte quoniam nec dimidiam continet actionis. vt. j. de rescin. vendi. l. n. Vel dic quoniam deductis expensis: labore et pretio adhuc plus factis valet actio ex quo fit cessio. Item presumit simulata si non reperit nomen tractus ex quo fit cessio in cessioe. vt. s. hac. l. ea. in nui ibi: licet instrumento. et sic forte continet ille cessit illi actioe ne sua contra illum vel similia. Si vero nomen tractus ibi continet non presumit simulata. nec obstat. s. il. licet instruo et c. Nam intellige quod primo debeat fieri instrumentum venditionis vel donationis et postea subsequi cessio vt non videatur fraus facta. hic autem fuerat prius cessio facta: et postea instrumentum tractus. et ideo aliud est. Vel verius titulus deficient facta simulata: sed assistens non facit non simulata si aliud sit quod faciat simulata vt paruitas pretii. et hoc casu non admittit actio sed agit qui cessit cum cessio non tenuerit: vel ex paruitate pretii erat simulata. Item tertio presumit simulata si actio sit iusto pretio pro parte vendita et per alia parte donata. et hic agit is qui

Hec est no. lex quoniam venit ad precedentem declarationem. et hoc intendit in summa. Si actio est per parte vendita et per parte donata presumit cessio simulata. idem si solus titulus donationis sit appositus: tamen clara aliquid sit datur noie pretii. bis ergo casibus cessidarius non agit nisi quatenus re ipsa soluit cedens etiam propter suam fraudem actione priuata. et licet de rigore ista sanctio deberet retrotrahi tamen de equitate non trahitur retro: sed ad futura tamen porrigit. h. d. no. fm. Bal.

Impa. Iusti. a. jo. p. p. l. xxiii. Anastasio diue memorie principe iustissima ratio conscripta est: tamen humanitatis que benivolentia plena: vt ne quis alienum subeat debitum cessioe in eum facta: et ne amplius a debitorum sequatur bis que prestatu cessionis actori: exceptis quibusdam casibus que specialiter illi sanctioni continentur.

Sed cum hi qui circa lites morantur eandem partem dispositionem in sua natura remanere minime concesserunt inuenientes machinationem vt partes quidem debiti venditionis titulo transferant in alium creditorem: reliqua autem parte per coloratam cedant donationem generaliter anastasianam constitutioni subuenientes: sancimus nulli licere partem quidem debiti cedere pecunijs acceptis: et venditione actionum habitata: parte autem donationis titulo vendi transferre: sed si voluerit debitor totum pure donare: et per donationem actiones transferre: hoc non occulte nec per artes clandestinas pecunias suscipere: publice autem per simulatas donationem celebrare: sed vndique pura et non dissimulata facere donationem huiusmodi enim cessioibus non aduersamur.

Si quis autem occulte aliud quidem agere conatur: et pecunias per parte accepit: et vendidit particulatim actiones parte autem donare simulat: vel ipsi qui emptionem actionis partim subiit: vel forsitan alij per suppositam personam (quod et hoc sepius perpetratum esse didicimus) huiusmodi machinationem penitus amputamus: vt nihil amplius accipiat quam ipse non tractu re ipsa soluit: sed

Hec lex consuevit difficilis reputari et in materia seruorum est quotidiana. et. h. d. Si seruus de se emendo mandat extraneo mandatum in suis finibus stans non parit actionem aliquam. Si autem mandato fungatur contractus actionis subsecutiue: actio oritur de equitate non ex solo mandato: sed emptionis cooperante contractu et mandatarij idemque emptor solvendo pretium de peculiaribus numeris sibi ad ministratis a seruo non liberat a pretio: ideo nihilominus potest ad pretium conueniri non tamen ad rem et pretium contradictione obstante quod non sciuit produci duo contradictoria ad effectum. h. d. no. fm. Bal. vel sic. Mandatum serui mandantis se extero emi est inualidum ab initio: sed recoualescit emptione secuta ex postfacto: et non liberat mandatarius soluendo numeros peculiare domino sed domino datur electio agat mandati vt seruum cosequatur vel ex vendito vt pretium cui defuit vtraque tamen actionem non potest simulare obstante contrarietate. h. d.

Impa. dio. et maxi. aa. et cc. dio. Titu. xxxvi. l. vnica. Si seruus extero se mandauerit emendum: quis nec ex persona serui: quia hoc liber mandare non

Extraneum dic omnem preter dominum. Sed quod si domino mandat. Nam non valet: quia a seipso non potest emere. Item nec ab alio rem suam. vt ff. de contraben. emp. sue rei. Sed quid si seruus plurimum vni domino mandet. de se emendo ab alio. Item quid si rem vnius mandet alij emere. Videtur quod valeat. vt. ff. de exceptio. l. an inutilis. s. excepto. Sed puto quod non. cum nec si extraneo mandet valeat vt hic dicit. scilicet de se emendo.

Mandauerit, liber non posset hoc mandare multo minus seruus.

Per coloratam. quare dicit coloratam cum vere et iusto pretio videbat partem et mera liberalitate aliam partem donat. Nam quod non donaret partem nisi aliam donatarius emerit. similis color. j. de na. libe. l. legem. in fine.

Parte. hic tangit tertium casum. que. j. apertius declarabit.

Non aduersamur. immo consentimus. vt. s. l. pri. in fine.

Si quis. scilicet creator.

Occulte. quare alio non erat donatur nisi aliam partem emisset. sed hic tacebat et sic redit ad partem vt aliquid addat.

Particulatim. id est parte actionis.

Persoluit. et etiam usuras. vt. s. l. pri. cir. ca pn. que est contra. Vel hic corrigit illam. Vel verius his tribus casibus tamen sortem petit. scilicet quoniam per parte vendidit pro parte donavit alicui directo. Item quoniam per interpositam personam vt hic. Item quoniam aliquid occulte datur vt ex causa donationis tota sibi cedat. vt. j. pr. s. at superior quoniam modicum assignat per cessioe tota facta pro illo modico pretio. tunc et pretium et usuras petit emptor vt ibi.

Altraque parte. scilicet cedentis et eius cui cedit. sic et in possessione furioso tradita. vt. ff. de acq. possess. l. quod meo. s. si furioso.

Et si hoc. l. quod vere solutum fuit.

Adolestia. ex reliquo.

Si seruus extero se emi mandauerit. Audi si generaliter. s. de mandato nunc audi specialiter in quodam casu cuius seruus extero se emi mandauerit. Et no. quattuor dicitur bac. l. s. an fuerit vti le mandatum. Item an actio defuit ipsi domino ex venditione licet mandatum sit inuptile. Item an solutio numerorum peculiarium liberet emptorem. Item an agat ancilla et de pretio. In primo dicit nullum esse mandatum. In secundo vari domino actiones ex vendito. In tertio quod emptor non liberat. In quarto de vtroque agi non posse. Sic ergo si seruus extero et c.

Seruus extero. per hoc quod dicit extero intelligitur quilibet alium a domino et a seruo.

Extero. extero sine extraneum dicit omnem preter dominum. Sed quod si domino mandat. Nam non valet: quia a seipso non potest emere. Item nec ab alio rem suam. vt ff. de contraben. emp. sue rei. Sed quid si seruus plurimum vni domino mandet. de se emendo ab alio. Item quid si rem vnius mandet alij emere. Videtur quod valeat. vt. ff. de exceptio. l. an inutilis. s. excepto. Sed puto quod non. cum nec si extraneo mandet valeat vt hic dicit. scilicet de se emendo.

Mandauerit, liber non posset hoc mandare multo minus seruus.

Legemni cam dicit in quatuor.

Seruus si mandet domino suo de se emendo nihil valet.

Non potest.

Actioes
prias qe
exercere
non pot.

A Non pot. scilz de se emedo z sic multomin' seruus vt bic. z. ff. qui bus ad libe. pcla. non l3. l. pe. in pinci. z de libe. cau. l. ordinata. s. si is. Item aut dices tenere mandatu fm ius naturale quo est liber. z sic non valet. cum nec liber mandet. vt dixi. Item fm ius ciuile p nullo habetur. vt. ff. de regu. iur. l. qd attinet.

B Qui mandat. cum idex inueniretur vendi tor z emptor qd esse no pot. vt. ff. de rerum per muta. l. j.

C Inutiliter. qz iam se queret q idem esset ven ditor z eptor. in casu tñ valet vt in creditore qui possidebat pign. ff. ma. si mandauero. s. si bi.

D Ratione. s. equita tis. que pualet rigori in ris. vt. s. de iudi. s. pla cuit.

E Ex ipso mandato. s. sola. i. per pseques de eq tate. Sed madatu fit in/ utile vel fit ppter ma da tum ex illo contractu.

Stipula/ tio vna a/ liam cor/ roborat.

F Ex ipso madato. nul lo alio secuto. s. alio se/ cuto. scz venditione daf actio ex mandato vt sub ficit s3 Jo. Sicz als vna stipulatio prestat aliq ro bur. vt in sti. d inuti. sti. s. alteri. S3 bic tato pl qz cu seques ca. l. vendi tio fit bone fidei: z prece dens ca madati facit se quens vt ex pria def ac/ tio qd in stipulatioe no est ita z qd hic subicit p pter madatu zc. puer te lram. id est ex madato p pter aliu ptractu. Simi lis puerio lre est. s. coi diuidun. l. j. Alij vt. p. dicit ex ipsa veditione da ri mandati. vt bic in nu it. pro quo est qz r als ex

G Pacto incontinenti apposito datur actio ex cōtractu precedenti vel se quenti. vt. j. de pac. inter emp. z ven. l. n. Bal. etiā dicit ex se dari actio nem madati. scilz ab imperatore vno cuz non datur per. l. ex dicto ma dato. sed prima placet.

H Ignorante. secus si sciret quia tunc recipiendo sum pciu sibi im putat emptor liberat. Mel dic sec' si sciat: qz tunc sibi piudicat in ser noyt non possit agere mandati.

I Soluti. tibi. s. venditori. vt. ff. de ac. em. l. veteres.

K Der bmoi factu. i. per bmoi solutione. na emptor: tenef facere nu mos accipientis. vt. ff. de actio. emp. z v. l. ex empto. s. j. S3 qre no co cedif vt ex peculio soluat sicut z vbi manumissus est si. x. dederit. vt. ff. de statuli. statuliberos. s. parui. Rñ. qz ibi voluit testator aliqd dari sci ens illum no habere aliud patrociniū videf pmittete. vt z. ff. de ma nu. testa. l. si qs locuples. z de condi. insti. q sub conditione. z. j. de co di. inser. l. cu patre. at hic nihil pot videri pmisise cu z mandatu a suo emanauerit. Alij distinguunt an simplr madat seruus se emi an se emi suis numis z manumitti. p dno casu no pot dare peculiare numos vt bic. Secdo sic. vt in. d. l. de statuli. qd no placet vñ hic gerif pctus vedi tionis inter dñm z emptore. vñ d3 fm coe ius facere numos capiētis p. d. l. ex empto. s. j. Sed in hoc casu esset tunc ptra ius qz prio no pos set agere ptra emptore vt manumittat. vt. ff. d manu. l. iij. s. si ab igno to. nec. ali' forte noie serui. at in secudo ipe seruus pstitit aduersus em ptorem vt manumittat. vt de iudi. l. vij. z etiā ipe veditor: rone affectio nis. vt. ff. eo. l. cum seruus. z pnunciat liberandus non liber. vt. ff. de manu. l. iij. in prin. z. ff. de iudi. l. qui se.

Seruus q se man dat emen du an pos sit numof peculia/ res dare.

L Nec tamen. hic mutat personam.

M De ancilla. s. consequenda. vt statim dices.

N Empti. i. venditi. vt z. ff. de actio. emp. l. veteres. s. ff. de act. emp. z ven. l. ex empto. vbi d3 q iniquissimū est vt re z pcio careat. Accur.

O Contrarias actiones. dic q loquit de actione madati ad ancillam psequeda fm Jo. sicut z si emi asnu mandasset: z hoc innuit dictio co sequedo que l3 sit neutri gnis cocipit tñ femininū. z ide in nuit postea cu dicit vtru ne mancipiu zc. Alia actio est ex vendito ad pciu que sit

potest: nec ex dñi persona (quoniā qui mandat vt a se res comparet inutiliter mandat) consistere crede batur actio. Tamen optima ra tione quia non id agitur vt ex ipso mandato: sed ppter mandatum ex alio ptractu nascat actio dño que ri placuit actionez vel obligatiōez.

S Si itaqz dño ignorante emi te mandasti: ac te numos submisstran te peculiare soluti sunt eptori mi nime liberatio p bmoi factuz potu it puenire. Nec tñ si tradita nec manumissa es: etiā tā madati d an cilla z empti de pcio psequendo p rias actioes ei exercere pcedi pla cuit. Sane in illi arbitrio reli ctum est vtru ne macipiū an pciu consequi velit cu ex peculio qd eius fuit solutio celebrata obligationis viculo emptore liberare no potuit

T Pro socio. Valet societas in qua vnus pecuniaz confert: alter operaz. h. d. Bal. cōcor. Sa. Idem. aa. z. cc. Aurelio.

T. xxxvij. Lex. j. Societatem vno pe cuniam conferen te. alio operam da te posse ptrahi ma gis obtinuit.

E mentes precii coiter vident tacite contraxisse societate tā rei qz onerū suppoz tandorū ppter rem. h. d. no. fm Baldum.

Societatem vnq pe cuniam conferen te. alio operam da te posse ptrahi ma gis obtinuit.

E mentes precii coiter vident tacite contraxisse societate tā rei qz onerū suppoz tandorū ppter rem. h. d. no. fm Baldum.

Valeat societas in qua vnus pecuniaz confert: alter operaz. h. d. Bal. cōcor. Sa. Idem. aa. z. cc. Aurelio.

T. xxxvij. Lex. j. Societatem vno pe cuniam conferen te. alio operam da te posse ptrahi ma gis obtinuit.

E mentes precii coiter vident tacite contraxisse societate tā rei qz onerū suppoz tandorū ppter rem. h. d. no. fm Baldum.

Societatem vnq pe cuniam conferen te. alio operam da te posse ptrahi ma gis obtinuit.

E mentes precii coiter vident tacite contraxisse societate tā rei qz onerū suppoz tandorū ppter rem. h. d. no. fm Baldum.

Valeat societas in qua vnus pecuniaz confert: alter operaz. h. d. Bal. cōcor. Sa. Idem. aa. z. cc. Aurelio.

T. xxxvij. Lex. j. Societatem vno pe cuniam conferen te. alio operam da te posse ptrahi ma gis obtinuit.

E mentes precii coiter vident tacite contraxisse societate tā rei qz onerū suppoz tandorū ppter rem. h. d. no. fm Baldum.

Societatem vnq pe cuniam conferen te. alio operam da te posse ptrahi ma gis obtinuit.

E mentes precii coiter vident tacite contraxisse societate tā rei qz onerū suppoz tandorū ppter rem. h. d. no. fm Baldum.

Valeat societas in qua vnus pecuniaz confert: alter operaz. h. d. Bal. cōcor. Sa. Idem. aa. z. cc. Aurelio.

T. xxxvij. Lex. j. Societatem vno pe cuniam conferen te. alio operam da te posse ptrahi ma gis obtinuit.

E mentes precii coiter vident tacite contraxisse societate tā rei qz onerū suppoz tandorū ppter rem. h. d. no. fm Baldum.

Societatem vnq pe cuniam conferen te. alio operam da te posse ptrahi ma gis obtinuit.

E mentes precii coiter vident tacite contraxisse societate tā rei qz onerū suppoz tandorū ppter rem. h. d. no. fm Baldum.

Valeat societas in qua vnus pecuniaz confert: alter operaz. h. d. Bal. cōcor. Sa. Idem. aa. z. cc. Aurelio.

T. xxxvij. Lex. j. Societatem vno pe cuniam conferen te. alio operam da te posse ptrahi ma gis obtinuit.

E mentes precii coiter vident tacite contraxisse societate tā rei qz onerū suppoz tandorū ppter rem. h. d. no. fm Baldum.

Societatem vnq pe cuniam conferen te. alio operam da te posse ptrahi ma gis obtinuit.

E mentes precii coiter vident tacite contraxisse societate tā rei qz onerū suppoz tandorū ppter rem. h. d. no. fm Baldum.

Valeat societas in qua vnus pecuniaz confert: alter operaz. h. d. Bal. cōcor. Sa. Idem. aa. z. cc. Aurelio.

T. xxxvij. Lex. j. Societatem vno pe cuniam conferen te. alio operam da te posse ptrahi ma gis obtinuit.

E mentes precii coiter vident tacite contraxisse societate tā rei qz onerū suppoz tandorū ppter rem. h. d. no. fm Baldum.

contrarie: cum per vna auferat emptori seruus. per alia apud eum re maneat. Et sic no. prias actiones no posse quem exercere. vt. j. de fur. l. j. Sed contra hoc q dicit dari actione mandati ad ancilla psequedaz videf esse contra. quia cotraria non datur emptori contra me vt reci piam si nolim. si ergo contraria no dat: ergo nec directa: quia vltro ci troqz esse solet. vt in sti.

Mel sic. Fundus emptus coiter a duobus vtroqz in possessione inducto cois efficitur z pensiones solute ab eoz altero vna cum precio possunt peti actione p socio. Saly.

Idem. aa. Pantoni. Lex. ij. Am pponas te prediu coiu cto dominio cu patruo tuo coparalle: in possessionemqz taz te qz ipm inductum iuris ro efficit vt dñiu fundi ad vtruqz ptineat sane qz pciu a te solo numeratu est z so lenibus pensitationib' z pstatioib' cessante socio satisfactuz esse dicis: iudicio societatis id qd eo noie pre stari oportuerit consequeris.

Societatis comoda transeunt ad bere dem. h. d. Bal. z hoc verum etiam si sit ta/ lis societas que ad heredem no transeat.

Idem. aa. Victorino. Lex. iij. Am in societatis ptractib' si des' exuberet conueniatqz eq tatis ronib' etiā copendia eqliter inter socios diuidi ples puincie si patre tuu salinaru societatem par ticipasse no recepta cois copendij portioe reb' humanis exemptum esse ppererit comodū societatis qd deberi iuxta fidem veri constiterit restitui tibi precipiet.

Casus testati vtestati no ptinet ad co tractus. h. d. Bal. Mel sic. No refert an so cius decesserit testatus vel intestatus qz he res eius couenta tenef seruare. h. d. Saly.

Idem. aa. z. cc. Celeri. Lex. iij.

Precium. s. actione ex vendito.

Societatem. pecuniam. in comuni causa.

Obtinuit. qz sepe opera alicuius p pecunia valet vt in sti. e. s. ij. z si ptes adiecte non fuerint equales in lucro et damno spectant. vt. ff. e. si no fuerit. S3 qro an ille qui pe cunia ptulit debeat habere capitale saluu in diuisione societatis. i. loz te z lucru tñ ex ea pueniens coicare. Jo. distiguit an ab initio sic ddit pecunia vt coicaret an vt sua remaneret. In pmo casu comunicat. In secdo non. Quid si hoc non appareat. Rñ. in dubio psumat coicata vt ff. e. l. j. s. si. z. l. ij. l3 alia sit huins ciuitatis z qrunda aliarum puetudo scilz q in dubio non psumat coicata. Ite3 quid si hic soz sit amissa: an tantundez debeat reponere z an sit coe periculum. Rñ. no est coe peri culum vt ille qui operā ponebat aliqd conferat. sed finita est societas interemptione rerum. vt. ff. e. l. veruz. s. intereunt. vt z circa pecunia p sueuit exhibere operā quam modo non habet.

Am pponas. coniueto dño. i. tali aio vt in eo socij sitis. vt. ff. e. l. vt sit. Alij dicunt coniueto. qz ex alia predia coia ibidem confinia habebat. vt. ff. e. cum duobus in prin. Accur.

Dominio. l3 soluerit precium z pensiones.

Pertineat. vt. ff. de acqren. rerum do. l. traditio.

Numeratum est. vñ tibi soli dominium asserebas questum.

Consequeris. aliud est in socio efficiente comunē insulayt. ff. e. cu duobus. s. idem rñ. socius zc.

Am in societatis. fides. scz bona. vt. s. de actio. z obli. l. bona.

Equitatis. i. bona fides.

Etiam copendia. non solu oneraz equaliter vt subicit nisi p actū sit. vt. ff. eo. si non fuerit. in prin.

Participasse. i. partem habuisse in societate salinarum.

Tibi. agenti actione pro socio.

Precipiet. lzem no sit socius: qz no trasit societas ad heredē: etiā3 si sit dictū. vt. ff. e. nemo. nisi in vectigalibus. vt. ff. eo. adeo tñ emolu/ menti successoris sunt vt bic. z. ff. eo. vez. s. in heredez. z agis p socio vt bic. z incepta negocia debes consumare. vt. ff. eo. beres socij.

Am pponas. coniueto dño. i. tali aio vt in eo socij sitis. vt. ff. e. l. vt sit. Alij dicunt coniueto. qz ex alia predia coia ibidem confinia habebat. vt. ff. e. cum duobus in prin. Accur.

Dominio. l3 soluerit precium z pensiones.

Pertineat. vt. ff. de acqren. rerum do. l. traditio.

Numeratum est. vñ tibi soli dominium asserebas questum.

Consequeris. aliud est in socio efficiente comunē insulayt. ff. e. cu duobus. s. idem rñ. socius zc.

Am in societatis. fides. scz bona. vt. s. de actio. z obli. l. bona.

Equitatis. i. bona fides.

Etiam copendia. non solu oneraz equaliter vt subicit nisi p actū sit. vt. ff. eo. si non fuerit. in prin.

Participasse. i. partem habuisse in societate salinarum.

Tibi. agenti actione pro socio.

Precipiet. lzem no sit socius: qz no trasit societas ad heredē: etiā3 si sit dictū. vt. ff. e. nemo. nisi in vectigalibus. vt. ff. eo. adeo tñ emolu/ menti successoris sunt vt bic. z. ff. eo. vez. s. in heredez. z agis p socio vt bic. z incepta negocia debes consumare. vt. ff. eo. beres socij.

Liber Quartus.

Societatis duo confitentes se socios omnium bonorum ad invicem promiserunt dividere pro equalibus partibus. Vel cum de hoc esset controversia animo transigendi fecerunt eandem promissionem quae stipulatio hoc casu est necessaria cum iure transactionis hoc pactum imponatur. ut ff. de pac. l. divisionis.

Intestatus. nam pro naturalis obligatio comitatur omnem hereditatem. ut ff. de actio. et obligatio. Lex contractibus. et fac ad legem. j. qui testam. face. possunt. l. j.

Andiu. plene rat. ut insti. eo. §. manet.

Durat. fuit ergo ab initio nata sed non intentat nisi finita societate sicut in actione tutelae. l. si tutor. §. si. et l. se. hoc tamen fallit in societate vectigalium. ut ff. eo. l. actione. §. nonnumquam. Et idem etiam posset dici in societate privata si expediat ab ea non recedi et opus sit sic agere talia casus nascatur et intentiones etiam societate durantes. Item predicta vera sunt si agitur ad personales praestationes hinc inde si autem res non communice etiam ea durate agere potest. ut ff. e. l. iij. et communium divi. l. j.

Duratur. fuit ergo ab initio nata sed non intentat nisi finita societate sicut in actione tutelae. l. si tutor. §. si. et l. se. hoc tamen fallit in societate vectigalium. ut ff. eo. l. actione. §. nonnumquam. Et idem etiam posset dici in societate privata si expediat ab ea non recedi et opus sit sic agere talia casus nascatur et intentiones etiam societate durantes. Item predicta vera sunt si agitur ad personales praestationes hinc inde si autem res non communice etiam ea durate agere potest. ut ff. e. l. iij. et communium divi. l. j.

Societas potest contrahi sub qualibet conditione: quia voluntates contrahentium sunt servande. Bal.

Imp. Iusti. a. Joba. p. p. l. vi. Societate apud veteres duobus modis sub conditione habetur. Puta si ille solus fuerit societate esse et cetera. Sed ne filii modo apud posteritatem sicut apud antiquitatem huiusmodi causa veniat: facimus societatem habere posse si solus fuerit etiam sub conditione. voluntates etiam huiusmodi obtemperare modo servande sunt.

Curator furiosus potest renuciare societati furiosi. et qui huius auctoritatem legitimam in contractu huius etiam in distractu. h. d. bald.

Societas. Idem. a. Jo. p. p. l. vii. Ancimus veterum dubitatione se mota huiusmodi furiosi curatore dissolvere si maluerit societatem furiosi et socius licet ei renuciare et quemadmodum in omnibus scriptis alijs huiusmodi auctoritate ei dedimus ita in hac parte ei promittimus competere commodis furiosi puidere.

Valeat venditio rei etiam existentis in alio loco quam ubi contractus celebratur. h. d. Bal. vel sic. Non vitiat venditio quia res sit constituta in alio loco quam ubi habetur. Sal.

Imp. Val. et Valie. aa. Paulo Tit. xxxvii. l. x. j. Venditioes et si in alio loco quam in quo possessiones constitute sunt fiant non ideo irritae

Adoptionem desiderare. ut isti. e. in p. si ergo intervenit error vel in contractu vel in precio vel in corpore vel in qualitate non valet contractus. ut ff. eo. in venditionibus. idem si in sexu. ut ff. e. titu. l. alioquin. §. j. Idem si in essentia. ut ff. e. l. domum.

Consensum. unde nec vendere nec emere potest: quia tacite videtur consentire. ut ff. soln. ma. l. ij. §. si.

Contractus. et omnia que vult que non infirmant propter superventum furoris. ut hic. et j. de cur. fu. l. cum alijs. et qui testat. fa. pos. l. furiosus. et ff. de sponsa. l. furor.

Donationis. que vere fit.

Deficit. quia plus valet quod agitur. Substantia. substantia emptionis est consensus. ut s. l. pri. non autem sentit in venditione. qui huiusmodi emptionem exprimat: corde tamen alijs sapiunt. ut ff. de reb. dub. l. in ambiguo. et hoc quoniam in totum agebat ut esset donatio. si vero pro precio viliori valet venditio nisi interviri et vxores. ut ff.

e. cum in venditione. et l. si quis donationis. Item non hic simulatum dicitur non tenere. ut s. plus va. quod agitur per totum. et ff. e. nuda. et de reg. iur. l. imaginaria.

Et te. ubi fuit contractus in nominatus a muliere. scilicet dovyt facias.

Aleret. i. hoc pacto ut te alat. esse creduntur.

Ubi non est consensus ibi deficit substantia emptiois et venditionis. h. d. bal. vel sic. Furiosus non potest vendere propter defectum consensus nisi tempore dilucidi interalli. h. d. saly. c.

Impa. Diocle. et Marci. l. ij. Adoptionem et venditionem consensus desiderare nec furio si vllum esse consensus manifestus est. Intermissio autem tempore furiosos maiores. xxv. annorum venditiones et alios quoslibet contractus posse facere non ambigitur.

Si non valet quod agitur valet ut valet potest. h. d. vel sic. Contractus verus donationis pro valet simulate venditioni. et pactum de alimentis standis ei adiectum servandum est. h. d. fa. vel sic et clarum. Si fiat donatio vera et simul fieri venditio valet donatio: nec potest rescindi propter simulationem venditionis. donarius tamen debet implere modum vel conditionem appositam in donatione. h. d. pau. de ca.

Idem. aa. Vale. l. x. iij.

Donationis causa venditionis si simulatus dicitur est emptio in sui deficit substantia. Sane si in possessionem rei sub specie venditionis causa donationis ut te aleret induxisti sicut perfecta donatio facile rescindi non potest: ita legi quam tuis rebus donans dixisti: parere convenit.

Nemo potest emere rem suam nisi quatenus ab eo posset aliquo remedio evicere. h. d. no. sm Bal. concor. Sal.

Idem. aa. Lucia. l. x. iij.

Quam res tibi donatas ab herede doatricis tibi distractas esse proponas intelligere debueras: duplicari tibi titulum possessionis non potuisse: sed ex donatione et traditione dominum factum te frustra emisse: cum rei pro parte emptio non possit consistere. At tunc demum tibi pro fuit si ex donatione te non fuisse dominum demonstratur. Sane quam omnia bona tibi ab ea donata et tradita dicis ad hoc et a filio facta venditio rerum maternas afferre: perfecta etiam donatione poterit defensionem ne vel exemplo inofficiosi testamenti possit hoc auocare.

Euictione: quia ubi res aliena venditur si postea emptor eius dominus fiat actio de euictione committitur. ut ff. de euic. si vendideris. Quod si emptor ab initio sit dominus statim committitur contra venditorem actio de euictione. et emptor tenetur ad precium sicut in iudicio compensatione facta cum minuendarum litium nulla venditio censetur. arg. ff. de compen. l. j. et ij.

Demonstratur. quod esse potest. quia tua erat vxor. unde non valet inter virum et vxorem donatio. ut ff. de dona. interviri et vxor. l. j. et hoc si reuocavit antequam firmaret. ut j. de dona. interviri et vxor. l. donationes.

Auocare. quatenus imoderate donatum est querela scilicet inofficose donationis. ut s. de inoffi. do. l. cum donationibus. Et nota hic quod ratione iuris valet venditio quod in legato est. ut ff. de lega. j. si domus. §. si. sed non semper. ut ff. de lega. ij. l. menius. §. pe. quod et hic potest dici quod non valet venditio sed qui emit huius exceptionem. Si si emit putat esse vendentis et sic potest repetere precium. ut ff. eo. sue rei. nunquid habet exceptionem prore ut

Defecta. olim stipulatione interposita bono die et nudo pacto. ut in sti. de dona. §. proficium. Vel perfecta dicitur. i. impleta traditione. ut ff. de ac. emp. l. si quis alienas. et s. de acti. et obli. si quidem facile aut dicitur quod propter ingratitudinem reuocatur. ut j. de reuo. do. l. finali.

Connenit. actione scriptis verbis. ut j. de re. pmu. l. reb. et ff. de pac. i. traditionibus. et j. de dona. l. legem. vel conditio ob cam. ut ff. de psci. et l. naturalis. §. sicut rem do. et s. de condi. ob cau. l. ea. et l. si ut proponis. Vel etiam tili rei venditione cum sub modo fuerit donata. ut j. de dona. que sub modo. l. j. valet ergo ut donatio. ut j. e. Lempi. Accur.

Quam res. donatas. a berta supple. et traditas ut per statum. Et de. s. filio berte. Distractas. i. venditas. sic stricte ponitur. ut ff. de pu. si ego. §. part. iij. rii.

Doffessionis. i. dominij. ar. ff. de v. sig. l. inter du. ac possidere bene potest quod ex pluribus causis. ut ff. de acq. pos. l. iij. §. ex pluribus. ff. de regu. iur. l. non ut ex pluribus.

Consistere. no. siue sciens siue ignorans. ut et j. e. si mater. et ff. e. sue rei et de pigno. acti. l. de bitor. nisi ratione possessionis vel ratione iuris quod habeat venditor in ea re. ut ff. e. si in emptione. §. rei sue. et l. qui tabernas. et de leg. j. l. cetera. §. j. insti. de le ga. §. si tibi fundus. tunc erit in ultimo casu huius legis. nam ratione iuris quod relevat venditio. Et potest reddi ratio quod rei sue emptio non valeat: quia statim ut facta est venditio committitur actio ex empto pro

Actio pro socio quoniam nascitur.

Emptio substantia est pro seculo

pro re ut non reddat. Non puto qz sic postularet p traria quare no au ditur. scilz vt habeat re quasi valeat venditor repetat p cium quasi no valeat venditio. vt arg. s. ti. ij. l. j. in fi.

Am ipse tutor. auctoritate contutoris.

Comparare. comparare in mobilia no pot: mobilia aut palā. vt. ff. e. si in emptioe. qp p traria signatur.

Probibet. imo pbi bet. vt. ff. eo. si in eptioe s. fi. q est ptra. Solu. ibi admistrabat bic no. sm l. 30. arg. ff. de auct. tu. l. tutores. Sed h no placet. vt. ff. re pup. fal. fore. l. iij. s. illud. Mel hic emit a pupillo cu auctoritate ptutoris. ar. ff. de aucto. tuto. l. iij. r. v. s. s. 3. cu. vni em aucto ritas sufficit l3 plures sint. vt. j. de aucto. tuto. l. fina. ibi vo se auctore. Mel dic q palaz potest vt bic. cla non vt ibi. ar. ff. de administra. tuto. l. non existimo. r de auct. tuto. l. pupillus. s. sane r dritu nup. l. si sic r. j. de dona. l. donatio sine s. in p scribendis. r habet hec locu in omni officio publico vel priuato. alif punif. vt. ff. e. l. no licet. pte opponit huic solu tioni pri. secude. ff. d ad ministra. tuto. l. tuto: re ru. in fine. vbi dicit pu pillu re vendicare non posse: qua sibi tutor acce pit de bonis eius r pre ciu r dritu pupilli intu lit. s. r. ibi est ideo qz res pupilli erat vsuca pta ab h r de tutoris. Mel no ideo qz emptio vale at sed qz bona fide fru ctu siue aialia agnita ita pceperat vn fecit suos. Mel dic ibi no pot vedi care nisi reddat pciu qd in sua vtilitatez puenit. Arg. s. j. de p d. mino. l. si p dritu. vel ibi palam egit. Et no. qvbi ex tu toris pte tm orif obliga tio se auctore obligat tu tor. vt. ff. de admi. tu. q. tiens. s. non tantum.

Sgaudenti. pro priu nomen.

Enditionis. als do nationis r tunc plana. als venditionis r tunc dic facte minoz p cto ai mo donadi que valet inter ceteros sed non inter coniuges. vt. ff. eo. l. si quis donationis.

Fraude. a matre tua comissa.

Derogatu est. qd videbat cum puenerit in eu statū a quo incipere non pot. vt arg. ff. de reb. ob. pluribus. s. sed si placeat. Mel qz no dura uit ca ppter cui spem facta fuerit. ar. ff. de in re v. si pro patre. s. v sum sed nihilomin valet bic. r. ff. de dona. inter vi. r yro. si iter exneos.

Vendicare. ab omni possidente.

Sancilla. non potuit. quia dicit maritus se donasse constante matrimonio r ideo velut ea tibi auferre r facit. s. e. cu res. r. s. plus va. qd agi. l. j. r de reg. iur. non est ex pluribus.

Son donationis. distraxisti. i. vendidisti.

Actio. fidehabita de p cto.

Copetit. vt. ff. de reiven. l. in ciuile. r. j. de rescin. ven. l. ea quide r boc qn fides est habita de p cto als pot reuendicare. vt. ff. e. l. qd ven didi. r. ff. de tribu. l. pcuratoris. s. pe. r. in situ. de reru diui. s. vendite

Et dic qz volebat repetere conditione ob cam sed non bz locum in p ctibus nominatis. vt. ff. de reru p mu. l. j. s. fi.

Adpti fides. ab vtroqz p bentiu habita.

Siuē qritate. i. p cto r certo. vt in sti. eo. p cium. nec sine re qvne at valet venditio nisi in fructibus r oleo r silib. vt. ff. e. l. nec emptio.

No numerato. fide tamen habita.

Irritus. non em est p cū numeratio r c. vt. ff. eo. l. ij. s. j.

Recte possidet. cu a veditore habeat vel ei voluntate expressa vt ta cita. als secus. vt. j. d ac quire. pos. l. min. r. ff. d acqui. pos. si ex stipulati one. Et dic qz fuit ha bita fides de p cto acve ditione.

Facta. venditione. simulata.

Sequaf. hoc iure ve teri hodie etiā nudo pa cto fit donatio. vt. j. de dona. si qs argctuz. s. fi.

Mater. patris sui. mariti sui.

Non consistat. em p tione. vt r. ff. e. sue ret. et l. si d bitor. nisi rone pos sessionis. vt. ff. e. si in em p tione. s. rei sue vel sub p ditione. vt. ff. e. existi mo. r. ff. de leg. j. cetera s. j. r arg. ff. de vb. ob. l. nemo. r. l. existimo. r ni si p aliu. vt. ff. manda. si madauero. s. si bi. r nisi rone ptis alioz. vt. ff. d in diem adiec. qd si vno in fine. Sed qdā ibi itel ligunt sub conditione q existente res no fit nra.

Simulatam. r ideo quoqz pro infecta habē dam. vt. s. plus vale. qd agi. Duplici ergo ratio ne non valet.

Substantia vitatis. cum fuerit simulata.

Non potuit. cu sua erat. s. e. l. si ancillam.

Intu. no coti net. vt r. j. de iu re deli. nec emere r. s. d act. r ob. sicut. r. j. loca. l. inuitos. r. j. de nup. l. neqz. r. ff. de pigno. act. l. quauis. r. s. de iudeis. nemo externus. r. j. e. bu duz. Sed prima fallit in casib vbi qs cogit com parare. vt. ff. de act. em. iulian. s. idez celsus. et

Contractus non reddunt in inuitum h. d. bal. r Salp.

Idem. aa. Paterno. l. x. r. j. I tertiū cōparare vel distra bere postulantis cam iustaz non continet desiderium.

Fideiussoz no est de substantia emptio nis nec de generali natura eius: nec etiaz instrumētū nec etiaz penitētia: quan q icō tinēti post actū pfectū secuta. h. d. bal. vt sic

Fideiussoz de enictioe no est de substātia eptiois nec instrumētū tradite possessionis: ideo eoz omisso no vitiat nec post eptionē facta loc est penitētie: etiā si p cium no sit so lutū s p eo soluēdo agi pot. h. d. Salp. ce.

Idem. aa. Paterno. l. x. r. j. N on idcirco min emptio pfecta est q emptoz fideiuf sozem no accepit vel instrumētū te statiois vacue possessionis omiffum est: nā sm p sensuz actoris in posses sionē igressus recte possidet: p cium sane si eo noie satisfactū no p bet pe ti pot. nec em l3 icōtinēti scā peni tētie ptestatōe p sensu finita rescidit

Contractus in alterius contrahentiū vo luntate collat no intelligit efficacif celebra tus. h. d. Sali. vel sic. Contractus vltro citro q obligat orius no potest pferri in volun

ff. de leg. j. r si equo. et. ff. coi di. l. coi diuidundo. s. fi. et in sti. de leg. s. non solum. Itē et secunda fallit. nā qiqz qs distrahere cogit. vt. j. de seruo coi ma. l. j. l3 qdā ibi dicat q iā erat liber. vn cu non sit seru non d3 cogi viderere suā l3 estimationē recipiat. Itē fallit. ff. de le. j. r si eq. r in sti. de his q sunt sui vel ali. iur. s. fi. r. ff. de relig. l. si qs sepulchrū. et. j. de pri. q. fi. di. l. ij. in fi. r. ff. de actio. ep. iulia. s. si titi r. j. e. l. dudū.

Non idcirco. fallit in seruo communi manumisso.

Non accepit. de enictioe. cu nec dandus est nisi actū eēt. vt. ff. de enic. emptoz. r. ff. de preto. stipula. l. j. s. stipulatio.

Omissus est. vt. s. de fide instru. no idcirco. r. s. de reive. quoties. r. j. de communi re. alie. l. fina. r. s. de pba. cum res.

Possidet. vt. j. de acq. pos. l. minus. r. ff. de acq. pos. l. si ex stipula tione. et. j. si quis alteri vel sibi. l. si emancipatis.

Peti pot. vt. d. l. quotiens. r in eo. ti. r de reiven. l. in ciuile.

Contestatione. i. coram testibus protestatio.

Rescindi. s. de trasac. quis. r de act. r ob. sicut. r si cer. pe. l. eo qd

Tutor an possit rez pupilli sui emer.

Emet vñ vedere re gulariter nemo co gitur.

Libertus Quartus.

venditio
an valeat
si in alte-
rius arbi-
trii p̄cipuz
p̄feratur.

In vendentis, quidā non intelligentes ponūt casum, Vendo tibi talē rē pro q̄to volueris vel q̄tū extimaueris, qui casus est ff. eo. l. q̄d sepe. §. j. Tu dic q̄ ipm cōmerciū. i. p̄ctus qui est emptio: veditio fuit h̄ positū in arbitriū alterius vt si volueris sic emere, sic. r. ff. de act. r. ob. l. sub hac. r. de ver. ob. l. centesimis. §. si. sed videf p̄tra in/

fti. eo. §. emptio. vbi dicit tenere. Sol. aliud est cum dico veditio quāti volueris, vt hic, aliud si volueris vt ibi. Alij vt. R. q̄ vbi exp̄sse dixi q̄ti fueris arbitrat⁹ tunc nō valet: at vbi vel a te facta fuit. vt si volueris emere valet: sicut r. si dicerē si capitolium ascenderis: q̄ exp̄ssa nocent. vt. ff. d. p̄di. r. demon. nōnūq̄ r. de leg. iij. fideicommissa §. sic fideicommissus. Sic ergo dicit hic voluntate s. exp̄ssa. Alij q̄ vbi fuit collatū in arbitrio alterius p̄bentū vt boni viri arbitrio. Job. v. dicit q̄ vbi fuit institutio p̄re facta sed resoluta sub p̄ditione hic aut facta fuit sub p̄ditione. Tu dic si p̄cipū p̄ferat in alteri⁹ arbitriū non valet vt. ff. e. q̄d sepe. §. j. r. idem si cōmertium vt hic. Porro res ipsa p̄ferat. vt insti. e. §. emptio. Si aut in extranei arbitriū p̄cipū p̄ferat si quidē in nomina ti non valet nisi in casu vt. ff. loca. si merces r. d. pigno. si fundus. §. fin. Si aut noiat valet si ipse fuerit arbitrat⁹ als nō nec recurrit ad arbitriū boni viri. vt arg. j. e. l. si. Si aut arbitret sed male recurrit ad arbitriū boni viri. vt arg. ff. p̄ socio. si coita. r. l. si societate. Accidentale aut. i. accidēs aliq̄d q̄d nō est de substantia p̄tractus. ff. e. bec venditio. siue in alterius p̄bentū arbitrio siue extranei conferat si cut in societate ita in veditio ad boni viri arbitriū recurrit siue arbitret siue non vt. ff. e. bec venditio. r. p̄ soc. l. si coita. r. l. si societatez. Q̄d dixi in veditioe seruatiā etia in locatione. vt. ar. j. eo. l. si. in fi. In stricti iuris iudicijs nō recurrit ad alteri⁹ arbitriū. vt. ff. de v̄b. ob. si quis arbitratu. q̄d p̄t dici si nō arbitret. als sic. vt. ff. de oper. liber. libertus. Porro in arbitriū p̄mittendi si conferat tacite valet vt si ascenderis capitolium. vt. d. l. de p̄di. r. demō. nōnūq̄. si exp̄sse vt si vis vel volēs vel volueris nō valet: sed si cū volēs vel volueris sic. vt. ff. v̄b. ob. centesimis. §. si ita. r. l. a titio. §. si. r. l. si quis stipulat⁹ r. de actio. r. obli. sub hac. Sed quid si dicā volo tibi vendere rē istaz p̄ r. r. tu dicas ego volo emere pro. x. an erit contracta venditio. Videf q̄ non. nam si dicā volo ascendere arborē non sequit q̄ ascendā. Sed certe hoc valet cum solo p̄sensu p̄trabat. at ibi necesse est vt ascēdat. r. clarum est q̄ nō ascēdit l3 sic dicat. sed hoc non est clarū eū nō p̄sentire. nā r. bis v̄bis r. fideicommissus relinquif. vt insti. de singu. re. per si deicom. relic. §. si. r. mandatū d̄bit. vt. ff. man. l. j. Itē qd si dicā rē meā vellē vendere tibi. p. x. r. tu dicas ego vellē emere. Rñ. non hoc valet. q̄ ponit v̄bū p̄teriti imperfecti q̄d rē imperfectā significat. Itē qd si dicā cam vendo tibi pro. x. si vis r. tu dicas r. ego emo si vis. Rñ. hoc nō valet fm Azo. p. l. istā. Alij. vt. b. q̄ sic. r. bec lex intelligit q̄n in futuruz apponit p̄ditio voluntatis. S3 argū. p̄tra. ff. de p̄di. in sti. si titius.

tate vel arbitrium alteri⁹ ex cōtrahentib⁹: r. si contra fiat nō valet. pau. de ca.

Idem. aa. Juliano. **L. xij.**

In vendentis vel emētis voluntate collata p̄ditioe cōparadi: q̄ nō astringit necessitate p̄bentes obligatio nulla ē. idcirco dñs iur⁹ ex h̄mōi p̄uētiōe rē p̄pziā vel q̄ libet alius distrahere non cōpellit.

Non solum primis r. consortibus sed etiā alijs liberū est arbitriū rē p̄pziā distrahendi: nō obstant⁹ cōstitutionib⁹ q̄ oli cōtractū disponebat. h. d. d. no. bal. vt sic. In re nouo nō cogit quis prius vendere primis r. consortibus q̄ extraneis. h. d. sa. vel sic. Potest quis vendere rē suā cui vult re probata lege que cogebat eum vendere cōsortibus non extraneis. Pau. de ca.

Impa. Valē. Gra. r. Theo. fla. **L. x. xij.**

Adū primis cōsortibusq̄ p̄cessus erat: vt extraneos ab ēptio ne remoueret: neq̄ boies suo arbitrio veditenda distrahent: s3 q̄ grauis h̄ vt iniuria: q̄ inani h̄ oēstat co loze velat: vt boies de reb⁹ suis facere aliqd cogant iur⁹ supioze lege cassata vnusq̄q̄ suo arbitratu q̄ref vel pbare possit ēptozē: nisi lex sp̄ā liter q̄sdā p̄sonas h̄ facef p̄hibuerit

Preciū rei vendite p̄ tertiu⁹ arbitratore diffinitū seu declaratū cogit ēptoz solvere. r. nō arbitrate eo nō tenet veditio: q̄d ē in locatioe seruari mādaf. h. d. vel breuius Si p̄cipū ad tertij arbitriū cōmittit illo nō arbitrate cōtractus reddif null⁹: nec a p̄sona recedit: r. illo arbitrate firmat. sali. vel sic. Si p̄cipū committat in arbitriū vt de clarationē tertij secuta declaratione valet contractus: sed ea non secuta non valet tā quā defecta conditione sub qua censet contractus celebratus. nec est curandū an illi fuerit commissa declaratio tanq̄ amico cōi r. sic fuerit habitus respectus ad p̄sonā ems. an tanq̄ in arbitriū boni viri r. sic fuerit habitus respectus ad id quod facere v̄z vel faceret bonus vir. quia non secuta declaratione neutro casu valet contractus nec receditur ab eius persona vt per aliūz bonum virū declaratio fiat. h. d. ista lex sin gula. que quotidie allegatur. Pau. de ca.

Veditio
nō impedit
p̄ v̄bum
volo.

Veditio nō impedit p̄ v̄bum volo. J. eo. l. si. in fi. In stricti iuris iudicijs nō recurrit ad alteri⁹ arbitriū. vt. ff. de v̄b. ob. si quis arbitratu. q̄d p̄t dici si nō arbitret. als sic. vt. ff. de oper. liber. libertus. Porro in arbitriū p̄mittendi si conferat tacite valet vt si ascenderis capitolium. vt. d. l. de p̄di. r. demō. nōnūq̄. si exp̄sse vt si vis vel volēs vel volueris nō valet: sed si cū volēs vel volueris sic. vt. ff. v̄b. ob. centesimis. §. si ita. r. l. a titio. §. si. r. l. si quis stipulat⁹ r. de actio. r. obli. sub hac. Sed quid si dicā volo tibi vendere rē istaz p̄ r. r. tu dicas ego volo emere pro. x. an erit contracta venditio. Videf q̄ non. nam si dicā volo ascendere arborē non sequit q̄ ascendā. Sed certe hoc valet cum solo p̄sensu p̄trabat. at ibi necesse est vt ascēdat. r. clarum est q̄ nō ascēdit l3 sic dicat. sed hoc non est clarū eū nō p̄sentire. nā r. bis v̄bis r. fideicommissus relinquif. vt insti. de singu. re. per si deicom. relic. §. si. r. mandatū d̄bit. vt. ff. man. l. j. Itē qd si dicā rē meā vellē vendere tibi. p. x. r. tu dicas ego vellē emere. Rñ. non hoc valet. q̄ ponit v̄bū p̄teriti imperfecti q̄d rē imperfectā significat. Itē qd si dicā cam vendo tibi pro. x. si vis r. tu dicas r. ego emo si vis. Rñ. hoc nō valet fm Azo. p. l. istā. Alij. vt. b. q̄ sic. r. bec lex intelligit q̄n in futuruz apponit p̄ditio voluntatis. S3 argū. p̄tra. ff. de p̄di. in sti. si titius.

Dum primis. id est consanguineis.

Consortibusq̄. licet non consanguineis.

Inuiti. vendere ei cui nolunt vendere tamen volunt.

Emp̄toze. vt. j. de cōi. re. alie. l. falso. r. j. de dona. l. portionē. r. s. cōi diuidendo. l. j. r. s. de iudeis. l. nemo exterus.

Imp. Iusti. Juliano. p̄. p̄. **L. xv**

Super rebus venundandis si quis rez ita cōpauerit vt res vendita eēt q̄ti p̄cipū titi⁹ estimauerit: magna dubitatio exorta est. in multis atiq̄ p̄udētie cultozib⁹ quā decidētes cēsem⁹ cū h̄mōi p̄uentio supveditioe p̄cedat q̄ti ille estimauerit sub hac p̄ditione stare veditioez vt si q̄dē ipse q̄ noiat⁹ est p̄cipū diffinierit oimodo fm ei⁹ estimationē r. p̄cia p̄solui: r. veditioe ad effectuz puenire: siue i scriptis siue sine scriptis p̄ctus celebret. s. si h̄mōi pactū cū in scriptis fuerit redactū fm n̄re legis diffinitioez p̄ oia cōpletūz ab solutū sit. **S**inaut vel ipse noluerit vt nō potuerit p̄cipū diffinire: tūc p̄nihilō esse veditioe q̄si nullo p̄cio statuto. **N**ulla p̄iectura imo magis diuinatione in postez seruāda: vtrū in p̄sonā certā: an in boni viri arbitriū respiciētes contra hentes ad hec pacta venerūt. q̄ b̄penit⁹ ip̄sibile eē credētes p̄ h̄mōi functionē expellim⁹: q̄d etiā i h̄mōi locatione locū habere censem⁹.

De hereditate vt actioe vedita

Fiscus hereditate vendita non tenet creditorib⁹ hereditarijs respondere: s3 ēptoz est cōueniendus ab eis. h. d. no. Bal. vel sic. Speciale est in fisco hereditate vedita vt a creditorib⁹ hereditarijs pueniat emptor: r. nō ipse. h. d. sa. vel sic. Quādo fiscus vedit hereditate creditores hereditarij nō debēt molestare fiscū sed emptorem r. est speciale in fisco. h. d. Pau. de ca.

Impa. Seue. r. Ant. Genimie. **L. i. xxxix. L. x. j.**

Salienū hereditate nomine fisci vedita ad onus ēptozis bonoz p̄tinere: nec fisci⁹ creditoribus hereditarijs respondere certum r. absolutum est. **H**eres r. non emptor hereditatis a creditoribus cōuenitur hereditarijs: r. si eis

do. cum post. §. gener. Secundus est. ff. eo. bec venditio. Est r. tertius j. communia de leg. l. si. §. j.

Generunt. nam distinguebant veteres vtrū in p̄sonā certā an vt in bonū virum in eum consenserunt.

Quia hoc. id est p̄ cōiecturam scire.

Locū habere. vt. r. ff. loca. l. si merces. in prin. r. insti. loca. si merces. in pn. Sed an sit cogendus arbitrari ille in quē sic arbitriū est collatum. Rñ. sic si cū pena vel pignozibus cautum sit stari eius arbitrio. r. ipse recepit ad diffiniendū. als nō sicut r. arber. vt. ff. de arbi. l. iij. §. tam etsi. r. l. litigatores. §. j. r. l. non distinguemus. §. j. s3 illo nō arbitrate vnus alterum compellere non poterit ad eligendū alterū.

De hereditate vel actione vendita. Dixit de veditioe rerū cor poralium nunc in corporalium.

Salienum. vendita a p̄curatore fisci. **F**iscum speciale est hic. sicut r. quādo vedit bona vacantia. vt. ff. de iure fis. l. eū qui bona vacantia. als nō. vt. j. e. l. prima. Sed qd si emptor nō est soluedo. Rñ. deo equuz est in fisci dari actionē. ar. ff. de eo p̄ quē fac. est. l. si. in pn. Itē buic. l. est contra

Asi lex. forte a testatore sic dicta vel ab eo q̄ rē tibi dedit adiecta vel scripta. vt. j. de reb. alie. nō alie. l. si. **N**el si ep̄bi teo tavelit vendere emponemata sua. i. meliorationes p̄ferē qdē dñs extraneo vt. j. d. iure em p̄bi. l. si. Itē in iudicio cōi diuidūdo post litem p̄testatā. r. in iudicio fābercū. post motaz p̄tro nersā alienationes voluntarie extraneis sunt interdite. vt. s. cōi diui. l. j. i. si. r. ff. fami. ber. alie nates. **N**el dic nisi lex. quā habes. j. lib. xi. nō licere habitatorib⁹ metrocōmie. l. j.

Super reb⁹. puenire siue bñ siue male sit arbitrat⁹ s3 azo. Tu dic si male recurrit ad arbitriū boni viri. vt ff. pro socio si coita. r. l. si societate. Itē dico in stricti iuris iudicijs. vt ff. d. oper. liber. l. si libertus. l3 alij cōtra. vt. ff. de v̄b. ob. si quis arbitratu Tertij dicunt vt. Pau. q̄ si excessit dimidiā iusti p̄ cū petat decept⁹ rescindi p̄tractū eo modo quo si ipsemet recte cōtrahes fuisset deceptus. vt. l. of ficio iudicis vel actione ex cōtractu data ēptori electione. vt. j. de rescin. v̄l. l. ij. r. hoc cū nō dolo se fecit. als tenet de dolo si non p̄t agi p̄tra bentem: q̄ non p̄cipa nit doli nec est deceptio vltra dimidiā.

Legis. vt. s. de fide instru. l. contractus.

No nihil. vt nec ad alterius arbitriū recurras. r. in simili casu loquitur. ff. de v̄b. ob. si quis arbitratu. hoc tamen fallit in duob⁹ casibus. Primus. j. de dotis pro. l. iij. r. ff. de iure

P̄cipuz
si alteri⁹
arbitriū
p̄ferat an
sit ille co
gend⁹ ar
bitrari.

est ptra. j. de quadri. p. scrip. l. h. z insti. de v. fucap. s. si. Sol. bec p illas corrigi. Mel aliud est in breditate privilegio fisci ne vexet plurib' actio nibus. vt bic. z aliud in venditione singulariu reru. Est z aliud spale in fisco: vt qui emit hereditate ab eo qsi vacante teneat petitione bere ditatis. vt. ff. de peti. bere. necylla. s. itez si qs. cu alterius rei statim fit

tutus emptor. vt. j. de q dri. p. scrip. l. si. Dicunt in quida h ita demu te neri emptore si fise' sci uit. Alii ita omu si igno raut. Alii no distigunt

Ratio iuris. i. le gis. rii. tabula ru z iuris pto: q volut vt beredes creditorib' hereditarijs no teneant vt. s. de here. act. l. si. et d pac. l. pacto. nec ideo q: vendut desinut bere des esse vel teneri vt h. z j. de reuo. his q in frau. cre. l. j. z. ff. de leg. j. q/ uis. z arg. ff. de iure do. q mulier. s. j.

C Te. scz venditorez. Tu rindeas. no em ptoz nisi fact' sis tu non solu do. ar. ff. de le. j. pla ne. h. s. q rogat. z. ff. de fun. do. si maritus fun. du. Sz quare no sic cre ditores pnt eptores pue nire vt emptor dbitores

C Tu rindeas. no em ptoz nisi fact' sis tu non solu do. ar. ff. de le. j. pla ne. h. s. q rogat. z. ff. de fun. do. si maritus fun. du. Sz quare no sic cre ditores pnt eptores pue nire vt emptor dbitores

C Tu rindeas. no em ptoz nisi fact' sis tu non solu do. ar. ff. de le. j. pla ne. h. s. q rogat. z. ff. de fun. do. si maritus fun. du. Sz quare no sic cre ditores pnt eptores pue nire vt emptor dbitores

C Tu rindeas. no em ptoz nisi fact' sis tu non solu do. ar. ff. de le. j. pla ne. h. s. q rogat. z. ff. de fun. do. si maritus fun. du. Sz quare no sic cre ditores pnt eptores pue nire vt emptor dbitores

C Tu rindeas. no em ptoz nisi fact' sis tu non solu do. ar. ff. de le. j. pla ne. h. s. q rogat. z. ff. de fun. do. si maritus fun. du. Sz quare no sic cre ditores pnt eptores pue nire vt emptor dbitores

C Tu rindeas. no em ptoz nisi fact' sis tu non solu do. ar. ff. de le. j. pla ne. h. s. q rogat. z. ff. de fun. do. si maritus fun. du. Sz quare no sic cre ditores pnt eptores pue nire vt emptor dbitores

C Tu rindeas. no em ptoz nisi fact' sis tu non solu do. ar. ff. de le. j. pla ne. h. s. q rogat. z. ff. de fun. do. si maritus fun. du. Sz quare no sic cre ditores pnt eptores pue nire vt emptor dbitores

C Tu rindeas. no em ptoz nisi fact' sis tu non solu do. ar. ff. de le. j. pla ne. h. s. q rogat. z. ff. de fun. do. si maritus fun. du. Sz quare no sic cre ditores pnt eptores pue nire vt emptor dbitores

C Tu rindeas. no em ptoz nisi fact' sis tu non solu do. ar. ff. de le. j. pla ne. h. s. q rogat. z. ff. de fun. do. si maritus fun. du. Sz quare no sic cre ditores pnt eptores pue nire vt emptor dbitores

C Tu rindeas. no em ptoz nisi fact' sis tu non solu do. ar. ff. de le. j. pla ne. h. s. q rogat. z. ff. de fun. do. si maritus fun. du. Sz quare no sic cre ditores pnt eptores pue nire vt emptor dbitores

C Tu rindeas. no em ptoz nisi fact' sis tu non solu do. ar. ff. de le. j. pla ne. h. s. q rogat. z. ff. de fun. do. si maritus fun. du. Sz quare no sic cre ditores pnt eptores pue nire vt emptor dbitores

C Tu rindeas. no em ptoz nisi fact' sis tu non solu do. ar. ff. de le. j. pla ne. h. s. q rogat. z. ff. de fun. do. si maritus fun. du. Sz quare no sic cre ditores pnt eptores pue nire vt emptor dbitores

C Tu rindeas. no em ptoz nisi fact' sis tu non solu do. ar. ff. de le. j. pla ne. h. s. q rogat. z. ff. de fun. do. si maritus fun. du. Sz quare no sic cre ditores pnt eptores pue nire vt emptor dbitores

C Tu rindeas. no em ptoz nisi fact' sis tu non solu do. ar. ff. de le. j. pla ne. h. s. q rogat. z. ff. de fun. do. si maritus fun. du. Sz quare no sic cre ditores pnt eptores pue nire vt emptor dbitores

C Tu rindeas. no em ptoz nisi fact' sis tu non solu do. ar. ff. de le. j. pla ne. h. s. q rogat. z. ff. de fun. do. si maritus fun. du. Sz quare no sic cre ditores pnt eptores pue nire vt emptor dbitores

C Tu rindeas. no em ptoz nisi fact' sis tu non solu do. ar. ff. de le. j. pla ne. h. s. q rogat. z. ff. de fun. do. si maritus fun. du. Sz quare no sic cre ditores pnt eptores pue nire vt emptor dbitores

satisfacere conuenit nec ad satisfandū teneat nisi hac lege emerit. sal. vel sic. Mēdito: be reditatis dz conueniri a creditorib' heredita rns: no aut emptor: etiā si fuit actū inter ip/ sum z venditorē vt deberet illis soluerē vt satisfacere. qd tamē vedito: eis soluerit pōt per actionem ex vendito ab emptore recu pare: q censet eam emisse cū comodis z one ribus. no autē pōt venditor post venditio nem z traditionem compellere emptorem ad satisfandū de satisfaciendo creditorib' si tēpore venditionis hoc dictum non fue rit. hoc dicit Pan. de ca.

C Impa. Anto. Floziano. Lex. ii. Ratio iuris postulat vt credi torib' hereditarijs z legata rijs seu fideicommissarijs te' puenis revolētib' tu rindeas. z cum eo cui hereditatē venūdedisti tu experias ris suo ordine. Nam vt satisfde tur tibi sero desideras qm eo tpe q venūdabas hereditas hic no est cō prebensuz'. Quāuis em ea lege emerit vt creditorib' hereditarijs satisfaciatur: accipe tñ actiones bere ditarias inuit' cogi' non potest.

C Impa. Alexā. thimoteo. Lex. iij. Dominis veditio etiā igno rāte vel eo inuito aduersus quē actiōes mādant' trahi solet.

C Impa. Alexā. thimoteo. Lex. iij. Dominis veditio etiā igno rāte vel eo inuito aduersus quē actiōes mādant' trahi solet.

C Impa. Alexā. thimoteo. Lex. iij. Dominis veditio etiā igno rāte vel eo inuito aduersus quē actiōes mādant' trahi solet.

C Impa. Alexā. thimoteo. Lex. iij. Dominis veditio etiā igno rāte vel eo inuito aduersus quē actiōes mādant' trahi solet.

C Impa. Alexā. thimoteo. Lex. iij. Dominis veditio etiā igno rāte vel eo inuito aduersus quē actiōes mādant' trahi solet.

C Impa. Alexā. thimoteo. Lex. iij. Dominis veditio etiā igno rāte vel eo inuito aduersus quē actiōes mādant' trahi solet.

C Impa. Alexā. thimoteo. Lex. iij. Dominis veditio etiā igno rāte vel eo inuito aduersus quē actiōes mādant' trahi solet.

C Impa. Alexā. thimoteo. Lex. iij. Dominis veditio etiā igno rāte vel eo inuito aduersus quē actiōes mādant' trahi solet.

C Impa. Alexā. thimoteo. Lex. iij. Dominis veditio etiā igno rāte vel eo inuito aduersus quē actiōes mādant' trahi solet.

C Impa. Alexā. thimoteo. Lex. iij. Dominis veditio etiā igno rāte vel eo inuito aduersus quē actiōes mādant' trahi solet.

C Impa. Alexā. thimoteo. Lex. iij. Dominis veditio etiā igno rāte vel eo inuito aduersus quē actiōes mādant' trahi solet.

C Impa. Alexā. thimoteo. Lex. iij. Dominis veditio etiā igno rāte vel eo inuito aduersus quē actiōes mādant' trahi solet.

C Impa. Alexā. thimoteo. Lex. iij. Dominis veditio etiā igno rāte vel eo inuito aduersus quē actiōes mādant' trahi solet.

C Impa. Alexā. thimoteo. Lex. iij. Dominis veditio etiā igno rāte vel eo inuito aduersus quē actiōes mādant' trahi solet.

C Impa. Alexā. thimoteo. Lex. iij. Dominis veditio etiā igno rāte vel eo inuito aduersus quē actiōes mādant' trahi solet.

C Impa. Alexā. thimoteo. Lex. iij. Dominis veditio etiā igno rāte vel eo inuito aduersus quē actiōes mādant' trahi solet.

C Impa. Alexā. thimoteo. Lex. iij. Dominis veditio etiā igno rāte vel eo inuito aduersus quē actiōes mādant' trahi solet.

vel dolus dedit cam vel petitione hereditatis vel reuendicatioe ab ex tran cis possidentibus res hereditarias.

C Habet. scilz venditor. Pemptor. mādatis. scz directis. nā vtiles bz sine cessiōe ex natu ra pctus. vt. j. subicit in directis ergo est pcurator in re suam.

C Fugitur. agit ergo directa nomine mādantis nec em separata est a mandante. vt. ff. pro so cio. l. iij. z de pecu. l. qz ergo. Mēdite etiam post cessionem pōt venditor agere nisi in trib' casib' vt. j. de noua. l. iij. Itē q poterat venditori exce ptiones noceret isti no ceant. Itē cessione factā an statim vtillis deficiat

C Idem. a. Donesimo. Lex. v. Mptor hereditatis actiōib' mandatis eo iure vt d3 quo is cuius psona fungit' qsi vtiles etiaz aduersus debitozes heredita rios actiōes emptori placuit tribui

C Posterior in titulo por in possessione por in dno pfer. b. d. Bal. vel sic. Ex sola veditōe hereditatis dñi reru possessariū nō transfer: ideo nō pibet illas alteri vēde re z tradere licz teneat ad prioris emptoris interesse. b. d. Sal. vel sic. Mēdito: ante q tradat est dñs z ideo alteri vendēdo z tra dēdo transferet dñiuz. z sic scōs emptor in eo erit potior q primus. concor. l. quoties s. de rei ven. Pan. de ca.

C Idem. a. Pomponio. Lex. vi. Qante q res hereditarias tra deret dñs eaz pseuerauit. z ideo vendendo eas alijs dñiuz transfer re potuit. Sed qm pctus fidem fregit ex empto actiōe puent' quā ti tua interest p stare cogitur.

C Nomen pōt pignozari z vendi z tran sit nō solum personalis s etia hypotheca/ ria. b. d. Vel sic. Nomen debitoris potest vari pignozari ille cui datum est potest ipsū alteri vendere iure creditoris sicut aliam rem pignozatam: z emptori datur vtillis ac tio ad exigendū sicut dabat venditori ante q venderet. b. d. tex. cum glo. pau. de cast.

C Imp. Dioc. z Adari. manasse. Post q eo decursum est. Lex. vii. sum est: vt cautioes quoqz debitorū pignozari darent: ordina rium visum est post nois veditiōez vtiles actiones emptori (sicut rñ sum est) vel ipsi' creditori postulan ti dandas actiones.

C Qui emit nomē nō ppterea efficit dñs rei debite: s3 agit ad illā actiōe personali. b. agendo pferri emptori nisi in tribus casib' vt dixi. Quid autez si ego a titio tua me emisti hereditatē an vterqz nostrum an prior tñ bz vtiles actiones. Et dic q vltimus emptor.

C Quid tibi traderet. qd facere dz si potest. alioquin nihilominus cedere dz eaz rez psecutionē. vt. ff. eo. l. iij. s. peruenisse.

C Perseuerauit. vt. j. de act. emp. l. si an cillā. z. l. si pater. z. j. de his qui a non dno. l. qui tibi. z. ff. de act. emp. gntus. z. s. de rei. ven. l. quo tiens. z. l. seruum.

C Perseuerauit. vt. z. s. de pac. traditionibus. z vscap. dñia transf eruntur. z non nudis pactis.

C Et ideo. bona ratio est. vt. ff. de acquiren. rez do. l. traditio. Sed hoc qualiter cum vtillis competebat emptori. Rñ. vt. s. l. pri.

C Destare. no. pro opinione Jo. contra. Ad. vt venditor pstando interesse libere. vt. j. de actio. emp. l. si traditio.

dicitur qd actōez bz facta sibi cessione p veditore.

Mobilia imobilia z nomia pignora ri possunt

Nomē vediti potest ignorate debitor.

Dol' qn l qd dat cas pctui qn qd incidit in pctuz.

Liber Quartus.

dictio sicut non ponit similitudinarie, sed sic rñsum est. s. a sapiētibus fm hanc lecturā. als deficit vtrūq; r tunc planum est.

A nois. dñum rez. que sunt accessiones nois venditi. see aut si ipz pignus p se creditor venderet. vt insti. q. ali. l. 3. §. j.

Facto. subaudi dat directa personalis vel by hypothecaria.

Constituta sunt. vt diri. s. l. proxima.

Persecutio. que di recte fuerat creditoris. s. by hypothecaria.

Redi. redemerit. idest emerit.

Cōcedit. vt. r. s. l. nomis r. l. post q. r. l. ex nominis.

Facultate. l. 3 non vi def sic acgri vtilis in rē q dat rōne dñy vtilis ni si traditio interuenerit. idem tñ est vt dicit.

Facultate. fallit in actione iniuriarum.

Omnium. largissime accepto vocabulo. quia nomē actōis ptinet etiā iudicis offm. vt. ff. de acti. r obli. l. actōis vbo.

Als stricti. vt. ff. de act. r ob. l. actionū genera. als strictissime. vt in. e. ti. de ac. r ob. l. actio. i. fi.

Dateat. iuris prudētibz dicentibus posse vtilē actionē intendere eū gemit actionē. Item an hypothecaria sine psonali possit cedi vl alij creditori vel non creditori. Rñ. nō cū sit accēforia. vñ sine principali non transit. Itē sequere tur q si ageret principa li cedēs q ali pderet by potbecariaz cessam.

Driam. qz vbi lex non distinguit nec nos distinguere debem. ff. de pub. l. de precio.

Introducere. pote rit ergo cedi r psonalis r realis semp vtilis da bit pcuratori in rem suā suo noie directā noie ce detis. S; fallit in actio ne iniuriar. q nec añ l. tis ptestationē pōt cedi cum nō sit in bonis. vt ff. de inur. l. iniuriaruz nēc post facta litigiosa. vt. j. de liti. l. j. fm Jo. vel forte pōt ante r qd dicit nō est in bonis ve rum est vt trāseat ad be redem viuentib nobis tñ cedim ali. Itē pone me possiderē codicē meū r viderē tibi actionē in rē cōpetentem mihi no mine codicis nihil qdez agif. Si vō dixi cōpeti turā valet vt est spes vē dita r ages qñ alius ce perit possidere codicem meum. r ita videoz ven didisse qd r mihi cōpe tat. Item no. h q verbū legis indiffinite. platum gñaliter accipiendū est vt. ff. de le. j. l. j. §. j. Idē in verbo legantis. vt. ff.

Actiois nomē of ficiū iudi cis ptinet

Actiois cuiuslibet an possit fieri cessio

d. bal. vel sic. Ex venditiōe nois trāsit vti lis r etiā exercitiū directe si cedat: taz ad de bitū q ad pignora: nō aut dñuz rerum pi gnotatarum hoc dicit Pau. de ca.

Idem. aa. Juliano. Lex. viij.

Obligatariū ad emprozē non trāsit: sed vel in rē suā pcuratoze fa cto vl vtil fm ea q pde pstituta sūt exēplo creditoris psecutio tribuit.

Sicut pōt vēdi actio in psonā ita actio in rem: r gñale statutū generaliter v3 itelli gi in omni casu i quo pōt ratio assignari. b. d. bal. vl sic. Sicut p venditiōne psonalis trāsserit vtilis: ita p vēditiōne realis. Sali.

Impa. Iusti. a. Jo. p. p. Lex. ix.

Acti r indubitati iuris est ad similitudinē eius qui psonalē redemerit actionē: r vtilit eā mo uere suo noie cōcedit: r eū q in rez actionē cōpanerit eadē vti posse fa cultate.

Cū em actiois nomen gñale est oīuz sine in rē siue i psonā actionū r apd oēs veteris iuris pdi tozes hoc nomē i oib pateat nihil est tale qd differētā in hmōi vtiliz bus actioibus possit introducere.

Que res vēdi nō possunt. r qui vendere vel mercari vetantur.

Prohibent vēdi purpure qb pnceps vtil cū sedet i maiestate: r puat h faciens punif vt hic Bal. Vel sic. Nullus puatus pōt de colore purpureo tingere nec merca ri: nec et vell muricis vēdere sub pena ca pitis r publicationis bonoz. b. d. Salyc.

Impa. Valē. r theo. fausto co miti sacrarū largitionū. Tit. l. j.

Alcāde atqz distra bēde purpure vel in serico vel in lana q emblata vel oribla ta atqz biacynthia dicit facultatē null pōt hēre puat us. Sinaut aliq supdicti muri cis vell vēdiderit fortunaz suaz r capis sciat se subituz eē discrimē.

Istā legem non seruant pisanig emūt sericum a barbaris. b. d. bec lex Bal.

Idem. aa. Toziobando duci me sopotamie. Lex. ij.

Comparandi serici a barba ris facultatē oib (sicut iā p ceptum est) pter comitē cōmercio rum etiam nunc iubemus auferri.

Nō l3 frumēta publici canōis emere i littoib: r est ratio ne def materia delique dit r portādi ad hostes h3 Oldra. vl sic. Nō licet frumentū publici canōis alibi q in locis ordinatis emere. b. d. Salyc.

Impera. Arch. r Mo. ad sena tū r populū. Lex. iij.

Aia nōnūq in diuersis lit tozib distrahi publici canōis fru mēta dicunt: vendētes r ementes sciat capitali pena eē sbēdos r i pu blicā fraudē cōmercia pcta dānari

de aur. r argē. leg. l. j. r. l. plantius. r idem in verbo sbentis. r. j. q res pig. ob. pos. l. fi. arg. contra. s. de transac. si de certa. r. ff. de transac. l. q cum tutores. in prin. r in fi. r. l. cum aquilia.

Que res vendi r. Ex pdictis videbat omnes res posse vendi r q buslibet quod hic remouet.

Frumentū exercitiū missuz nō pōt gō emere sub pena h subiecta. b. d. Salyc.

Impurato. Mono. r Theodo. fau. pre. pre. Lex. iij.

Frumentum qd deuotif simo exercitiū mittit in pre dam lucrūqz vertat. hac sanctione decernimus vt quicunqz hoc fue rint forte mercati: honestiores qui dem stilum pscriptionis r omniū bonoz amissionē incurrāt. inferior res aut vilioresqz psone capis sup plicio subiaceant.

Que res exportari nō debeat.

Nullū liquamen potest transferri ad barbaros: qm cūqz modicum: etiā cau sa degustandi. b. d. Salyc.

Impurato. Valent. r Grati. ad Theodo. magistrum militum.

Titu. xij. Lex. j.

A barbaricuz trās ferendi vini olei r li quaminis nullam quisqz habeat facul tatem: nec gustus quidem causa aut vsus commer ciorum.

Nō licet vendere arma hostibus popu li romani: nec eoz legatis: sub pena capi tis r cōsolationis bonoz. b. d. Salyc.

Impuratoz. Ad Marcus Aulo. p secto preto. Lex. ij.

Nemo alienigenis barbaris cuiuscunqz gentis ad banc urbem sacratissimam sub legatiōis spē vel sub quocunqz alio colore venientibus: aut in alijs diuersis ci uitatibus vel locis loricas scuta et arcus sagittas et spatas r gladios vel alterius cuiuscunqz generis arma audeat venundare. Nulla prozsus hsdem tela nihil penit fer ri vel facti iam vel adhuc infecti ab aliquo distrabatur. Pernicio sum nāqz romano imperio r pro ditioni proximum est barbaros qd indigere conuenit telis eos vt vali diozes reddantur instruere. Si quis autem aliquod armorum ge nus quarūcunqz nationum barba ris alienigenis contra pietatis no stre interdita vbicunqz vendide rit: bona eius vniersa ptinus sis co adijci. ipsum quoqz capitalez pe nam subire decreuimus.

De eunuchis.

Tāqz homicida punif ille q castrat ali quem. bal. vl sic. Faciens quem eunuchū punif capite: r tā huns q locus cōsiscatur vbi sciēte domino eunuchus efficit. hoc dicit. sal.

Impuratoz. Constan. a. Aure lio duci mesopotamie.

Titu. xij. Lex. j.

Alcāde. als fucande. i. tingend e. su cus enim co lor est.

In serico. s. siue sit purpura de serico siue de lana.

Aduricis. qd. j. vel lus appellat. Et nota duo cōmoda puenire d hoc murice. scz de icau sto imperiali. vt. s. d di ner. re. l. sacri affat. Itē purpura vt bic.

Discrimen. bec ac cusatio post mortem cō cedi videt. vt. ff. de bis quib. vt indig. l. j.

Comparandi. p ceptū est. in. ll. quas nō habem. Vel dic. vt. s. l. pri. vbi pbi buit vendere r per con sequens emere.

Aia nonnūqz. vt. j. de nauticu larīs. libro. x. l. penul.

Frumenta. qz tñ ad fiscū deberet deferri pla tozes vendebat. vt. j. l. proxi.

Frumentū. p scriptiois. i. de portationis fm. p. naz inferiores capite dānāt Vel dic stilū pscriptiois i. publicatōis bonoz.

Inferiores. depoz tanf cū r bec sit capital pena. vt. ff. d bo. pos. edi cto pto. §. rei. r in dubio mitiores penā intelli gi mus. vt. ff. de pe. l. inter pretatione. r sic etiā itel lige. l. supioze pxiā. itē no. q dicit inferiores pl puniri. r est sic. vt. ff. de incē. ru. nau. pedi. ar. §. s. de epi. r cle. p slyteri.

Que res exportari r. Ad idem tendit qd r supioz titulus.

A barbari cū. s. soluz.

Liqmi nis. s. alteri us nam r supradicta liq mina sunt. S; qd in ar dis. Dic idēz eadē rōne.

Quisqz. romanus.

Commerciouz. qz dicit se mercatozem.

Nemo alieni bus populi romani.

Conuenit telis. r et nauū fabricandaz sciē tia. vt. j. de pe. l. fi. r fa cit. j. de locozum r itine rum custo. lib. xij.

De eunuchis. Sci licet nō faciendis vel si facti fuerint cōsiscan dis. adeoz non alienan dis. r sic

Continuo.

dis. & sic conuenit cum predictis.

Siquis eunuchos etiam seruos vt statim pbat capite accnsaf. l. cornelia de fca. vt. ff. ad. l. cornelia de fca. l. iij. §. si. r. l. iij. l. 3 in gbusda terris pro meliorib' q' ad pdaz reputent. vt. ff. ad. l. agliia. si seruus seruū. §. si puez. que est contra.

Romane. homi nes. l. suos. nā postea dicit ad dñiuz cu iusq. l. d.

Pena grauissima. mortis vt. ff. de penis. l. vltimum fm. l. d.

Extra loca. appet q' in locis nostri imperij fieri nō posse. & facit ad banc. l. j. de vecti. l. ex p statione.

De patribus qui filios suos distraxerunt. Et h' tendit ad idem ad quod superiores.

Iberos. veditio nis. no. nul lo titulo cōtra bi sup filio cuz liber homo sit vt bic. et j. que res pig. obl. pos. q filios. & d patria pot. ab dicatio. r. j. de euic. l. si ti bi. r. ff. de euic. l. si minor §. sicut. r. ff. q' res pign. obli. poss. l. si.

Ignoratie. eptoris.

Siquis. sanguino letus. als sanguinolentus. als sanguinolentos. prima melior est & subaudi. als est p' sagui nis. i. sanguine siue capitaliter puniendus h' 230. r. l. d. nisi iusta cā fuerit quare vendat.

Vendiderit. an pignozari poterit eode ca su. rñ. sic cū liceat qd ma eius est. vt. ff. de re. iur. l. non debet. S3 qdā ptra Item an hoc liceat ma tri. rñ. non ar. s. d trāf ac. l. transactione. Item Enūgd ppter aliā sillem cām necessariā pmittef. rñ. nō cū hoc nō inue. nam. Quare g' dantur pro obsidib' ex aliq' cau sa. rñ. vsurpatum est. Item an efficit seruus. Quidā q' nō sed seruit. vt. j. cōia de manu. l. j. §. j. sed 30. dicit vere eum seruum factum. Nec mi

Erum si dñs liberare cogit q' hoc sit & als. vt. s. de episc. audien. l. nemi ni. & instit. de noxa. §. dñs. r. j. de capt. & postlimi. reuer. l. si. Jde dico de filiis ex filia vendita natis. Item ad hoc. j. de lib. cau. l. rez qdē. r. j. de euic. si tibi. Jtē pro hoc bec lra ad ingenuitatē ppriam repetere &c.

Offerat. & signet si nō vult accipe vt. j. de cōmuni. ser. ma. l. j. §. si. **P**otest valere. si esset seruus. iusta em' p'cia pecuniaria ex presenti estimatione & nō ex p'rita emptione constituuntur. vt. ff. de iure fil. l. iij. §. diuus. Accur.

De rescindenda venditione. Dixit qualiter contrabaf venditio. Nunc qualiter rescindatur altero contrahentium inuito.

Si pater tuus per vim. l. cōpulsuā de alia dicere nō pōt. & h' qñ cadit in hominē pstantē. vt. ff. qd meus cā. l. metum.

Non habebis. apud iudicē. vt. r. s. de transac. l. interpo sitas. r. ff. de auc. prest. l. j. in fi. r. ff. de reg. iuris nihil.

Irrita est. i. irritanda p actionem qd metus cā. Alj' distinguūt an metus dat causam p'ctui vel non. vt in dolo simplici &c. & metus in se habeat volū. vt. ff. quod metus causa. si cū. §. eum qui. & sic intellige q'

Si quis post hanc sanctionē i vrbē romana eu nuchos fecerit capi te puniaf. **A**danci pio tali necnon etiaz loco vbi hoc cōmissum fuerit dño sciente & dissimulante confiscando.

Subditu romano impio in loco nullo possūt fieri eunuchi: nec facti in aliquē ali enari pena capitis imminente ptra facien ti. & tabellioni q instrumentū alienationis cōscripserit. Barbari autē romano iperio nō subiecti: & extra romanū imperiū eunu cbi facti: vbiqz possunt vendi. h. d. Salyc.

Impere. Leo. viuiano. p. p. l. ij.

Romane gētis boies siue in barbaro siue in romano so lo eunuchos factos nullaten' quo libet modo ad dñiū cuiusqz trāffer ri iubem'. **P**ena grauissima' statuenda aduersus eos qui hoc p petrare ausi fuerint. **T**abellio ne videlz q bmoī emptioīs: siue cu iuslibet alteri' alienatioīs instrumē ta conscripserit: & eo qui octauā vel aliqd vectigalis cā p bis suscepit: eidē pene subijciendo. **B**arba re autē gētis eunuchos extra loca' nostro imperio subiecta factos: cū ctis negociatoribus vel gbuscūqz alijs emēdi in cōmercijs & vendēdi vbi voluerint tribuimus facultatē.

De patribus qui filios suos distraxerunt. **P**ater vel alius parens nō pōt suos descendētes afficere iugo seruitutis vel al teri' nexu libertatē ipēdentis. h. d. Bald. vel sic. **P**arentes nō possunt liberos alie nare qquo titulo etiā pignozis. h. d. Salyc.

Impera. Diocle. & Adari. aa. **P**api.

Iberos a parētib' neqz venditioīs ne qz donatioīs titulo neqz pignozis iure aut alio qlibet mo do nec sub p'textu ignozantie' acci pientis in alijs transferri posse ma nifesti iuris est.

Hec est no. l. j. Propter nimia pauper

Iberos a parētib' neqz venditioīs ne qz donatioīs titulo neqz pignozis iure aut alio qlibet mo do nec sub p'textu ignozantie' acci pientis in alijs transferri posse ma nifesti iuris est.

Hec est no. l. j. Propter nimia pauper

Iberos a parētib' neqz venditioīs ne qz donatioīs titulo neqz pignozis iure aut alio qlibet mo do nec sub p'textu ignozantie' acci pientis in alijs transferri posse ma nifesti iuris est.

Hec est no. l. j. Propter nimia pauper

Iberos a parētib' neqz venditioīs ne qz donatioīs titulo neqz pignozis iure aut alio qlibet mo do nec sub p'textu ignozantie' acci pientis in alijs transferri posse ma nifesti iuris est.

Hec est no. l. j. Propter nimia pauper

hic dederit causam. & eoz modo intelligit. ff. qd metus causa. si mulier §. si vos. sed verius ibi est speciale in dote.

Tuo. a te. vel ab alio pro te.

Maxime. adeo dixit maxime: qz & si non offerret adire p'side posset necesse tñ haberet offerre postea in litem. sicut & diximus. s. de trans

tatem egestatēqz pater vendere potest & pi gnorare filium & filiam q tñ possunt ad in genuitatem proclamare satisfaciendo cre ditori vel quanti homo est venditus em ptozi. h. d. vel sic. **P**ropter nimia paup'tatē & famis necessitatē potest pater vendere filium & filia: sed postea precio oblato vel alio eque bono mancipio prestito in pristi nam libertatē repeti potest. h. d. Sali.

Imperator Constan. prouinci alibus. **L**ex. ij.

Siquis ppter nimia paup'tatē segestatēqz victus cā filiū filia ve sanguinolēt' vēdiderit' vendi tione in hoc tñ modo casu valente emptoz obtinēdi ei' seruitij hēat fa cultatē. **L**iceat autē ipi qvēdidit vel q alienat' est: aut cui libet alij eū ad igenuitatē ppriā repetere: mō si aut p'ciū offerat' qd pōt valere aut mācipium pro huiusmodi prestet.

De rescindenda venditione.

Rescinditur veditio facta p metū: ma xime si preciaz restituit. h. d. bal. cōcor. sa.

Imperator Alexan. Adaroni.

Titu. xliij. **L**ex. j.

Si pater tuus pviz' coact' domū ven didit ratū nō habe bit' qd nō bona fi de gestū ē. **A**da

le fidei em' eptio irrita est'. **A**di tus itaqz nomie tuo' p'ses puincie auctoritatē suā interponet: maxie' cū paratū te pponas id qd p'cij no mine illatus est emptoz refundere.

Ista ē famosa lex & h'z materiā singula re & no. r. h. d. **A**bi re ipsa veditoz vltra di midia iusti p'cti decipit ex equitate huius. l. tā ipsi q' heredi ei' succurrit' v' vt restitu to p'cio res ei reddat. v' iustū p'ciū supplea tur. & electio est eptoris. h. d. bal. v' sic. **A**le ditor deceptus re ipa vltra dimidia iusti p' ctū pōt p'ciū restituendo rē recuperare: nisi emptoz malit iustū p'ciū supplere. Salyc.

Imp. Diocle. & Adari. **L**upo.

Rem maioris p'cij si tu **L**ij.

Rem maioris p'cij si tu **L**ij. **V**el pater tuus minoris p'cij distraxerit humanū est' vt v' p'ciuz te restituente eptozib' fundū venū datū recipias auctoritate iudicis'

obli. si quis cum aliter. qzqz posset dici ibi loqui cuz stipulatio interpo sita fuit super contractu bone fidei. Illud autem constat in alijs bone fidei contractibus habere locū legem istā. Jtē quid si iste venditor in travit se nullo modo venire p' venditionē. rñ. **I**d. q' nihilomin' tunc habebit locū qd hic dicit. qz nō p'cise agit vt venditio rescindat'. **N**os contra. qz quodāmodo videt agere ad rescissionē. ar. ff. de condi. isti. q sub p'ditione. §. si qs sub. secus dico in minore q iuravit cū ibi iuramē tum operet tñ q videat maior nisi & ipse iurasset etiā occasione mino ris p'cij non venire cōtra qd semp p'sumo cū sciat vires sue rei. vt. j. eo. l. quisqs. r. ff. de ac. emp. l. j. Jtē qd si ipse emptoz rem iā aliq' vēdiderat & tradiderat. **D**ico nihilomin' habere locū qd hic dicit qz p' eū factum est quo minus habeat. ar. ff. de rei ven. si hominē. in pn. r. ff. de ob. obli. l. si seruū. §. idēqz. sec' si fortuito casu perisset penes istū emptozē. qz tūc sufficit tenere p'ciosum qd h'z. vt. ff. de iure do. si res. §. j. **A**l' dicitur & tunc eum teneri cuz alternativē ad duo tenebat. vt. ff. de pben. em. l. si in emptione. §. pe. **S**3 certe imo res tñ erat in obligatiōe. vñ ea pem

Venditi onē p me tū factā si quis velit rescinde re an de beat p'ciū offerre.

Contrahē tes se dci pere pñt.

Veditio nē rescin dere vo lens dce ptus in p' cio quam actōez b3

Cōtinua tio.

Filiū vē dere & pi gnorare potest pa ter aliqñ

Dñs ser uuz qñqz cogit li berare.

Cōtinua tio.

Decepto
vltra di-
midia in-
sti pccij pt
restitu: q
liter itelli-
git illa di-
midia.

pta non debet amplius teneri, vt. ff. de vb. obli. si ex legati. Item bz lo-
cum lex ista ecotra. f. decepto emptore vt res recipiat vel decipiat. Sz
que est bec dimidia. Dic in emptore decepto si res valet decez emit p
xvj. lz alij dicunt emit pro. xxj. qd no placet. qz tunc no dimidia iusti p
cuj lz duplu egredit in venditore. sicut si res valet decez videdit p qtuoz

Etia pbant bec in si. hu
ius. l. z. j. eo. si volunta-
te. z. j. si ma. fac. sit. l. ij.
Et sic no. qsuma capta
euitat vt. ff. d. aur. z argē
to lega. l. styxori. Sed q
liter sciam qn excedit.
Kñ. no per hoc q duo
vel tres volunt tm dare
qm precia reru no psti-
tunt ex affectione sin-
guloz. vt. ff. ad. l. falcidi
am. p. cia. z. ff. ad. l. agl. si
seruus. Dic ergo in spi-
ci venditioes factas lo-
coz existentiu iuxta illu
Jte rei qlitatem z reddi-
tuum qstitate. vt. j. eo si
quos. z in aut. de alie. z
emphi. s. si aut colla. ix.
z de non alie. s. qz vero
leonis. z. s. si vero alicu-
ius. col. ij. z. ff. de rebus
cozu. l. pe. j. rñ. z de le. ij.
gatus. s. titi. z. ff. de iur.
fil. non intelligit. s. di-
ui fratres. z ad. l. fal. l.
ij. in pi. z. l. p. cia. z hoc
in immobilib. In mo-
bilib. aut rebus vt fru-
mento est pccij certum.
Sed arg. ptra. ff. de con-
di. fur. si seru. in si. j. rñ.
z. ff. ad. l. fal. l. i lege. s. j.
z. l. i. quatitate. s. magna

De ptractu. pa-
tit. fallit in ac-
tione redbitoria. Jtez
in alijs trib. scz lege co-
misso. z pacto adiectio-
nis in die z manus inie-
ctione. Sed bis trib. ca-
sibus ptractes semel. sic
voluit. ff. arg. ff. de aq
pluual. i arcen. l. in die.
Ecce ex rescripto. vt
s. de rei ven. in ciuile. et
j. de em. l. nec anus. et
s. de act. z obligatōi sic.
Fiscu. no. fiscoz vti
iure priuati. vt z plene
diximus. s. de peti. bere. l. j. Accur.

A rescindendam. distractum. etiam si constat pccij duplica-
ri. ff. qz diligentia possessoris res melioratur. z negligentia ote-
riorat. vt. ff. de iure fil. l. ij. s. diui.
Sz dolo. dante cam contractui als non rescindere. sed ad decipie-
dum agere. vt. ff. de dolo eleganter. circa pncipi.
Adversarij. secus si dolo tertij. qz tunc agit actione de dolo ptra-
illum tertium si aliter non posset res esse salua venditori. puta qz eptoz
non fuit conscius doli quia tunc teneretur ex vendito. vel si fuit non
est soluendo. vt. d. l. eleganter.
Deceptum. i. induxisti me dolo ad vendendam rem qua vedere no-
leba non valet. sed si non fuit dolus z erat maior valet venditio.
Venditionem. f. rectissimam ostendit de facto vel secundo si pccf
sit venditio vt infirma sequit traditio vt infirmamanda.
Rescindi venditione inbebit. scilz officio suo vel conditione in-
debiti si putans te obligatu tradidisti vel actione de dolo pposita fm
quosda. Tu dic actione ex vendito qd ad rescindendum re non tradi-
ta. vt. ff. de actio. empti. l. ex empto. s. is qui vna. z de ptracten. empti.

intercedente. Vel si eptoz elegerit
qd dest iusto pccio recipies. **C**Adi-
nus aut precij esse videt si nec dimi-
dia pars veri precij soluta sit.

Neqz priuato neqz fisco licitū est rece-
dere a contractu pfecto. hoc dicit Bald.
Saly. addit altero inuito.

Fide. aa. Marciane. **Lex. iij.**

De pccij venditionis z eptio-
nis iure pfecto alterutro in-
uito nullo recedi tpe bona fides pa-
tis: nec ex rescripto nfo. **C**Quo-
iure fisco nostru vti sepe pstitutu ē.

Per instrumentū emptiois quondaz
facte non probatur q posterior emptio sit
iniusta: nec ppterea presumit mala fides
h. d. Bal. vel sic. Ad rescindendam veditio-
nem no sufficit pbare q res pluris fuerit
empta q sit vendita. h. d. Saly.

Fidem. aa. Eudorio. **Lex. iij.**

A rescindendam veditioem et
malefidei pbatione hoc so-
luz non sufficit q magno pccio fun-
dum comparatum minoris distra-
ctum esse commemoras.

Ratione doli pccus rescindit: z quic-
quid secutus est ex eo vel ob id. h. d. Bal.
vel sic. Venditio dolo facta rescindit: no
si bona fide z mutuo sensu. h. d. Saly ce.

Fidem. aa. Rufo. **Lex. v.**

Sz dolo aduersarij deceptu
veditioem pdij te fecisse ples
puincie adit ad aduerterit: scies co-
trariu ee doli bonefidei q maxime
in hmoi pccibus exigis: rescindit vē-
ditione iubebit. **C**Ad si iure pfe-
cta veditio est a maiore. xxv. annis
intelligere debes p sensu mutuo p-
fecta venditione resolui no posse.

Licz quis velit reddere duplum non
rescinditur venditio perfecta. h. d. Bald.
vel sic. Venditio no rescindit lz pccij du-
plicatum offeratur. h. d. Saly.

Fidem. aa. Gratiano. **Lex. vi.**

Non est pbabilis ca ppter
quā rescindi consensu facta
venditionem desideras. **C**Quā-
uis em duplum offeras precij em-
ptori: m inuitus ad rescindendam

sed cellus. s. si annua. Et rescinditur eatenus quaten de facto pccf-
sit. z tibi decepto dat actio no dolo cu ipso iure null sit in et pndi-
cium. sic z. j. de pdi. mi. l. z si is. vel dic ex venditione ad decipienduz
cum vellet stare ptractui. vt notat in. l. eleganter.

Non posse. altero inuito. vt. j. quando li. ab emptio. disce. l. pfecta
in fi. z facit. j. de prescri-
lon. tempo. si in fraude
z. ff. p socio. l. iij.

Concesso vno incouenienti sequitur
aliud. ad hoc allegat Bald. z Sal. vel sic.
Etia muliti no debet cōcedi per rescriptuz
facultas rescindēdi venditionē pfectā: z si
cōcederet eodē iure vti se tenet. h. d. sali.

Fide. aa. mucarolo mili. **Lex. vij.**

Ratas manere semp scās iu-
re venditioes: vestra etiā in-
terest: nā si oblato pccio rescindere
veditioem facile pmittat euenit. vt
z si quid vos de laboribus vestris
a fisco nostro vel a priuato compa-
raueritis: eadem lege conueniami-
ni quam vobis tribui postulatis.

Cōtracto no rescidit nisi deceptio sit vl-
tra dimidia insti pccij inspecto tēpore ptra-
ct. h. d. bal. vel sic. Venditio facta paulo vi-
liori pccio no rescidit nisi dol. z met. iterue-
nerit: ad que pbandū no sufficit dicere q
veditoz ab initio sat is mai. precij petūt q
conuenerit: secus si deceptio vltra dimidi-
am insti pccij interuenerit. h. d. Saly.

Fidem. aa. Enodie. **Lex. vij.**

Sz voluntate tua fundū tuū si-
lius tuus venūdidit: dol. ex
calliditate atqz isidijs emptoris ar-
gui dz vel met. mortis vel crucia-
tus corpis iminēs detegi ne habea-
tur rata venditio. **C**hoc em solū
qd paulo miozi pccio fundū veditū
significas ad rescindendam veditioem
inualidū est. **C**Ad videlz si pccus
emptionis atqz venditiois cogital-
ses substātiā. z qd emptoz viliori cō-
parandi venditor cariori distra-
di votū gerētes ad hūc pccum acce-
dant: vix qz post multas pccitioes
paulatim venditore de eo qd petie-
rat detrabente: emptore autē huic
qd obtulerat addente: ad certum cō-
sentiant pccium pfecto pspiceres.
neqz bonā fidē que emptionis atqz
venditionis cōventionem tuetur
pati: neqz vllam rationem conce-
dere rescindi propter hoc consensu
finitū cōtractū: vel statim vel post
precij quatitatis disceptationem:

Conueniamini. qz
qd quisqz iur. zc. vt. ff.
qd quisqz iur. l. i. in pn.
z. j. de fruct. z li. expen.
l. fi. z. j. de communi. re.
alie. l. portione. Sz si cō-
cederetur tale rescriptū
nonne nullum esset cū
ex toto absorberet ius al-
terius. vt. s. de precij. im-
per. offe. l. quotiens. er-
go nemo vteret contra
impetrandem cuz nihil
oblit conatus zc. vt. ff.
quod quisqz iur. l. fi. i. fi.
Ad hoc dicas qd non
dicit q fuit concessum
vel q concessum valeat
sz dicit posito hoc qd no
oportet. sequitur z hoc
q non opz vt dicit azo

non valet autē etiam si concedatur. Alj dicunt q lz no valet debet ta-
men impetrans vti eodem iure. vt. ff. quod quisqz iur. l. iij. in fi. ij. rñ. z
s. qz si is pro quo. Et qz in prima l. dicit loquitur cum inter no subdi-
tos fuit latum. qd non placet. quia in. d. l. iij. bene valet licet impetrās
non fuerit eo vsus. Tertij dicunt q hic petebatur vt fieret gnale ius.
Quarti qz petebat vt concederet non obstante. l. aliq. vel ex certa scie-
tia quibus casibus valeret. prima verior.

Aobis. vt. ff. quod quisqz iur. l. j. s. fi. z. s. de pccij. imper. offe. l. ij.

Sz voluntate. argui debet. i. argute pbari. vt. s. de dolo. l. doluz.
Detegi. bec em duo inducunt actionē quod me. ca. vt. s. de
transac. l. interpositas. z ad hoc. j. de distrac. pig. l. qui sub imagine.
Hoc enim solum. ideo ad hoc quod dixi probandum te remitto.
Tuetur. vt. ff. de pactis. l. j. s. j.

Allam rationem. cum liceat contrahentibus inter se zc. vt bic. z
ff. de mino. in cause. s. pe. z. ff. loca. Item si precio. s. que admodū. z. ff.

Rel statim. nudo venditoris verbo.

Disceptationem. coram iudice.

de contrahen. emptio. l. res bona.
de contrahen. emptio. l. res bona.
de contrahen. emptio. l. res bona.
de contrahen. emptio. l. res bona.

A Justi pcc. de hoc dicit. s. eo. l. ij.
B Tempore venditionis. no. vt. ff. de iure fisci. l. ij. s. diui fratres.
C Prestita. per legem. s. eo. l. ij.
D Recij. consentienti. inuito emi no soluit aliud pro alio. vt. ff. si cer. pe. l. ij. s. mutui. r. j. de solu. l. cum a quo. Sed cõtra huic

l. videtur qd dicit in venditione debere iteruenire pccij vt insti. de h. b. emp. s. ite precij. sed illud quo ad venditionem non quo ad numerationem. vt. ff. de contraben. emp. l. ite. s. sine precio.

Dolus. qualitate. puta qd emptor plura dixit de re que venditur vitupando eaz dis simulado presentia: nu. ciando futura. vt. ff. de actio. empti. l. j. r. l. iulianus. s. si venditor. r. s. per contrarium. r. s. idem iulianus. r. ad hoc. ff. de minori. l. pretor. s. pte. rea. r. s. de dolo. l. doli.
F Non quantitate. p. ch. vt. s. eo. l. ad rescindendam. sed lz no prior sus valeat valet tamen cum alijs r hic soluitur contra. ff. de tranfact. l. cum hi. s. modus.
G Transfuit. sine sit emptor sine alijs ei vo luntate.

Rei vendicatio. te nuit ergo contractus. r sic fuit dolus incidens. vt. ff. de dolo elegater. in principio. idem videtur r si dedit causam. vt s. eo. l. si dolo.

Restitutio iure acti onis. vt. j. de acti. emp. l. j. r plene dixi. s. ex q. cau. ma. l. in ptractibus.
Lõpetit. actione ex vendito vt rescindat.

Anditor factũ. i. dolum.

Queri pot. scilz vè ditor quasi diceret dolõ scienti nõ inferõ s. igno ranti. vt. hic. r. ff. de re. iur. l. nemo videt. r. s. d. tranfac. l. cum donatio nis r hoc venditore de cepto. Idem est econtra in eptore decepto vt sub jicit. nam si pater tuõ cõ aliqd emeret consentit vt de pccio maiori caue ret qz res valeat. ifra tñ dimidia iusti pccij lz ven ditor dolum committat tamen emptor non põt conqueri. qz vbi fuit cõ sensus r conscientia ab est dolus.

Conueniat. id est conueniens erat.
Sane. nũc redit ad primũ qñ venditor fuit deceptus r dicit qd agit ad precium non solutum. r est idem vt si cautum fuit vt compensare tur illud precium cum eo qd dicebatur a venditore debitum emptori: cum non esset.

Debiti. non subsistentis. r ad hoc. j. de actione empti. l. ij. in pn. r ff. de pactis. si cum te. r. s. de reuendica. in ciuile.

Postulatur. per venditorem.
Non idcirco. vilioris precij. r als non vilioris precij: r als nõ viliori pccio. r semp subaudi qd sit dimidia iusti pccij.

Dolõ ici des nõ vi tiat pccij.

Dolõ nõ inferõ sci enti.

nisi minus dimidiam iusti pccij qd fuerat tpe venditionis datũ est: ele ctione iã emptori prestita seruãda.

Pro pecunia numerãda possunt dari pecora: r videt datũ precij. h. d. Baldus. vel sic. Pro pccio vedito rei possunt res in solutũ dari: nec ex hoc irritat veditio. sali.

Idem. aa. Domitio. Lex. ix.
Recij causa non pecunia nu merata sed pro ea pecoribõ in solutũ consentientiã datis contra ctus non constituitur irritus.

Dolus cõsistit in animi qlitate nõ in rei pccio. h. d. bal. vel sic. Ex qualitate facti nõ paritate pccij dolus pbatur: q si inter nenerit ptra emptore restõ cõpetit nõ ptra euz qui ab emptore emit. h. d. Sal. y.

Idem. aa. Seue. Lex. x.

Dolus emptoris qualitate facti non quantitate precij estimat. Quẽ si fuerit intercessit se pbatũ nõ aduersus eũ in quẽ em ptor õniuz transfuit reuõdicatio veditozi: sed õ illum cũ quo ptra re rat in integrũ restitutioã competit.

Scienti nõ inferõ dolus: r lz precium non sit vsqz quo conueniens contractus tenet. h. d. Bal. con cor Sal. y.

Idem. aa. Dag. Lex. xj.

Anditor factũ emptoris qd tũ tpe pccij latuit post arguẽ do nõ qd eo tpe scierit quo id agere tur r pccij dõ dolo qri pccij. Cõ jgi tur cũ patre tuõ: vt maius cõprebẽ dereĩ instrumẽto precij qz rei qd di strabatur esse conueniatã consensisse ppter hoc solum de circũscri ptione frustra qrit. Sane si pla citum precij non probet solutũ vel in quantitatẽ debiti per errozes fa cti compensari cautum fuerit: hoc reddi recte postulatur.

Necessitas rei familiaris ptractum in efficacẽ non reddit: r sapiens est q non pe tit illicita. Bal. vel sic. Venditio facta vi liozi precio ppter munus publicũ vel vz gens debitum nõ rescinditur. Sali.

Idem. aa. Antiocho. Lex. xij.

Non idcirco minus veditio fundi qd hunc fundũ ad mi nus sumptibus necessarijs vz gen tibus non vilioris precij: vel vz gẽ te debito te distraxisse pccij rã ta manere õz. Ab illicitis itaqz petitionibus abstinendo. ac precij si non integrum solutum est peten

Debet. vt. j. de pignori. cũ te. r ad hoc. s. qd metus causa. cum te.
S maior. maxime lz alia rõne non valeret. vt. ff. de re. eoz. l. j.
Denunciãuit. no. non nocet denũciatio ab eo facta q non habet denunciare. vt. hic. r. ff. de minori. l. tutor. r. j. debitorẽ ven. pig. impe. non pos. l. h. secus si interesset eius qui denunciãuit. qz dominõ effet. vt. s. de reuend. si fundũ. r. ff. qd falso tu tore auctore. l. ij. Acc.

Denũci atio illius cui nõ in teret nõ nocet.

Protestatio non habentis ius pccij di non officit ptractui. h. d. bal. vel sic. De nunciatio vel pccatio facta ab eo qui nõ habet denunciandi ius vel pccati nõ officit contractui. h. d. Sali.

Idem. aa. r. cc. Nite. Lex. xij.

S maior annis. xxv. funduz distraxisti. ppter hoc solum qd ementi ne cõpararet socer tuus denunciauit emptionẽ factam a te rescindi bona fides non patitur.

Lz nõ seruetur modus nõ renocat vè ditio: s. agit ad modum iplenduz r eqpol lens. h. d. bal. vel sic. Venditio nõ rescindi tur ex eo qd emptor soluit tributũ reipubli ce put puenit. s. vt eptor tenetur vendito ri ad interesse. h. d. Sal. y.

Idem. aa. Basile. Lex. xij.

A conditione distractis pccij diõ vt qd reipublice debeba tur qd cõparauit restitueret veditozi a se celebrata solutioẽ quanti inter est experiri põt non ex eo qd eptor non satisfecit conuentioni contra ctus irritus constituitur.

Imputet sibi ille qd dedit re cuiõ pccij ignoraui qz nõ debuit esse tã negligẽs r su pinus. h. d. bal. vel sic. Venditio facta pau lo viliozi precio nõ rescindit pccij igno rantie qualitatẽ rei iusti pccij. h. d. bal.

Imperatores. Gratianus Ca lenti. r Theodo. aaa. ad Dipatium pccij. pccio. Lex. xv.

Quisquis maior etate pccia qd pccij posita distraxerit paulo vilioziã precij nomine repe titionis rei vendite copiã minime psequat. Neqz em in anibõ imo rariõ sinat obiectis vt vires sibimet lozõ causet incognitas: qui fami liaris rei scire vires vel merita at qz emolumenta ante debuerat.

Publicus exactor õz res vèdere gra tiõse: neqz in subastationibõ fraudẽ com mittere. h. d. bal. r. sa. vt sic. Sũdõ debitoris reipublice vèdẽns ab exactore õz subha stari: r s. qlitatẽ eius r redditũ quantita tẽ extimari ne fraus fiat debitori. aliter vè ditio facta rescinditur. h. d. Sal.

Impera. Valẽ. r Theodosius r Arch. ad Adagillum vicarium africe. Lex. xvj.

S necessitas publice rõnis astri gat pccas distrahere facultates rei qlitas r redditũ quãtitas estimet

cõmuni vel reipublice.

Distrabere. per exactorem.

Estimetur. no. fieri estimationez rei sim redditus rei. vt. ff. de iur. fil. l. ij. s. diui fratres. r in aut. de aliena. r empb. s. r boc aut. colla. ix. Item no. qd ad hoc vt res alicuius ppter publicũ debitũ vendat: opoz tet qd diu sit in solutione cessatum. Item qd facta sit subastatio. Itẽ vt detur plus offerenti r bona fide ementi r iusto pccio. Itẽ auctoritas pccij dis. vt habes hic. r. j. si ppter pub. pen. l. ij. r. s. si aduer. fil. l. edicto. et j. de fin. r iur. ha. fil. l. ij. r. de iur. fil. l. ij. l. x. r. ff. e. fundũ. Itẽ no. hac. l. qd rescinditur venditio etiã rãtione modice iniquitatis.

Dolõ pre ponderat culpe.

Bona p pter pu blicũ õbi tum vèdi possunt.

Liber Quartus.

A Ex gratia. sequitur em gratias. et ad hoc. ff. de iur. l. si pueri in. b. Auctione. i. venditione que vtriusq. auget et vni p. c. i. et alteri rem. c. Qui. munera. s. personalia.

Hoc est iuuunt. l. officia vt decuriones vel filies. vt. s. de ad. no. diuer. iudi. l. si occul te vendit res suas hoc qd nō lz. vt bic. r. j. qui bo. ce. pos. l. pompo nius. r. ff. ad municip. l. incola. r. d. mune. r. bo. l. si qs. r. j. de decur. l. si ad magistratum.

Conscium. vt ar. ff. que in frau. credi. si obi tor. in fraudē. sec. si igno rans vt. ff. pro empto. l. qui fundus. s. pcurator r. vatur precii hoc fisco.

Uestium. coemē doz. negociadi ca. vt r. j. de commer. r. mer. l. nobiliores. s. j. b.

A priuatis. id est a comite rex priuatarum. id est a procuratore fisci vel verius a qbus libet priuatis hominibus.

Dalatini. id est p. ceres palatij quozuz p. s. lio regis respubliat est hoc ideo. q. possūt ostē dere minacē feruozes. r. idem intellige in quali bet alia re. vt. s. de con. trac. iudi. l. j. s. j. r. de of. fi. re. pro. l. nullum.

Denegataz. nisi ad hoc vt sibi habeat r. reti neant. fm. b. vt. s. de cō. trac. iudi. l. j. vel gñalit loquit fm ea tpa qñ im. perator sufficienter da. bat omnia predicta ipis palatinis.

In eos. palatinos non venditorum. Azo. l. Amissionis. id est venditor vt innocēs nō punitur.

Quando liceat ab emptione discedere. Quando altera pte in. uita discedit a vendica tione dixi: nūc qñ vtra. qz volēte audi. Accur.

Quodem in integra. s. ve. re hoc ē ne. p. cio solu to neqz tradita re. vt in sti. qui. mo. tol. ob. s. fi. vel quasi. vt q. homo venditus mortuus sit quo casu pro tradito habetur. vt. ff. eo. cū ēptoz. s. fi. r. hoc in vero p. cio rei. secus in arra. vt. j. l. pro. In iurisdicōe au tē r. iudicio dicit res integra ante litem p. testatā. vt. ff. de iurisdic. om. iu di. l. r. q. r. de pcur. l. ante litem.

Recedi. ita q. res non sit tradita. o. Potest. vt r. ff. de pact. iur. isgentium. s. adeo. r. l. ab emptione. in prin. r. s. de transac. si diuersa.

Etenim. bona ratio. vt. ff. de reg. iur. l. nihil.

Post traditionē. s. rei. r. precij vel alterutrus tantum.

Resoluit. nec parit actionē vt retro reddat qd est datū etiā si in cō. tinenti fiat. vt. ff. de pac. ab empto. s. j. r. j. l. pri. in fi. Sed videt q. de. beat tibi cōpetere exceptio si rem volueris tradere p. me p. c. i. petentes quod vtiqz verum est fm quosdaz. qd non placet. vt. j. l. pri. dices. r. dixi. ff. de pac. l. ab emp. in fine.

Nō act. nō est bona exceptio q. tunc nō volūtas nuda s. act. re. soluit. Et dicunt quidā q. h. act. est secūda quedā venditio: r. dz ēptoz eodē p. cio reuendere vēditori. arg. ff. de contrabē. emp. l. pacta. in fi. et ff. eo. l. n. qd nō placet. q. tunc essent duo cōtractus. r. nō diceret scōa emptio resoluerē primā sed due essent. vt. ff. de euic. si ei. erit ergo filis act. si retradat rem r. ille p. c. i. retraditio rei r. retraditio p. c. i. quo scio

iplo iure resoluit. lz quidā dicant quo ad effectum tantum.

Retro agens. i. in p. trariū ducēs eam scz ab esse ad non esse. v. Perfectā emptionē. q. tum ad obligationē. Unde tā de pura qz de condicionali dicit sic dz p. fecta. ff. de pericu. r. cō. re. v. e. l. necessario. als aut dz p. fecta traditioe vt. ff. de ac. em. l. si qs. rē alienā.

Pacto r. p. sensu. i. pactioali p. sensu mutuo interposito vt neut aliū pueniat. vt insti. de sui. s. fi. s. dē v. r. si dy no tm sit dictū. vt. ff. de acce. l. fi. r. ff. e. cū ēptoz. in pn.

Recupare. s. actioe ex ēpto vel sine cā v. ob cām vel p. scriptis d. bis vt. ff. de act. ēpti. l. ex em pto. s. is q. vna. r. s. ego s. tē bec vera nisi arra sit data loco p. c. i. r. arrariū. q. tūc seruaf id qd ē vbi nō est res itegra qd satis videt fm q. dā qñ in pe. cunia dat arra. s. tē no. h. g. arre datio nō facit rē nō sē integrā cū sit d. c. p. p. se vēditioi accedēs. vt s. de fi. instr. l. s. ctus. s. tē fidē pacti dicit ideo: q. ex quo pueniūt de dis soluendo cōtractu r. de arris reddendis conne nisse videntur.

Sin vero partes. est em aliud p. c. i. vel ptem eius aliud arrā dari. **P**artem. p. arris ex pagamento. **P**restare. q. babes ff. de act. empt. l. ex em pto. in princi.

Actionē. ex empto r. hoc doli mali replica tione opposita si ille ex. ceperit de pacto. s. j. po ne q. pte p. c. i. soluta r. re tradita actum est vt rece dat a p. c. i. nūquid in eo qd solutū nō est h. ēptoz exceptionē. Videt q. sic cū nudū pactū pariat ex ceptionē. vt. ff. de pact. iur. isgentiuz. s. sed cū nul la. Sed dic. q. iam ha beret rē sibi traditā r. p. c. i. qd esset iniquū. An remanet mirabile vt nu dū pactū nō pariat exce ceptionē. Et est rō q. nō ad hoc interponit s. j. vt cōtractus rescindat.

Si propter publicas pensatio nes venditio fuerit celebrata. **V**enditio solenniter facta ob tributa non soluta non reuocatur. lz a debitore vt creditore tributuz postea offerat. b. d. bal. vel sic. **V**enditio solenniter facta p. fiscoz ob cessationem tributorum non rescindit p. priorem dñm nec per eius creditore. Sa.

Si propter publicas pensatio nes venditio fuerit celebrata. **V**enditio solenniter facta ob tributa non soluta non reuocatur. lz a debitore vt creditore tributuz postea offerat. b. d. bal. vel sic. **V**enditio solenniter facta p. fiscoz ob cessationem tributorum non rescindit p. priorem dñm nec per eius creditore. Sa.

Si propter publicas pensatio nes venditio fuerit celebrata. **V**enditio solenniter facta ob tributa non soluta non reuocatur. lz a debitore vt creditore tributuz postea offerat. b. d. bal. vel sic. **V**enditio solenniter facta p. fiscoz ob cessationem tributorum non rescindit p. priorem dñm nec per eius creditore. Sa.

Venditiones ob tributozū cessationez factā renocari nō oportet neqz prio re dño precij offe. rente neqz credito re eius iura hypothecae sine pigno ris p. tendete. **P**otior est enim

Si ppter publicas p. s. tatiōes r. c. Quia sit venditio qñqz ppter pu blicas pensiones nō solutas. vt r. babes. s. de rescin. ven. l. si qs. ideo de ea dicit. l. qñ rescindat. qd sit si nō est solēniter facta. vt. j. e. l. n. Et dicunt publice p. s. tatiōes annue exactiōes tributoz vel vestiū vel au ri vel argenti q. a certis psonis debebant fisco: s. r. ea q. ad viarū vel pō tum refectionē p. s. tādā sunt a possidentibus. vt. j. eo. l. fi.

Venditionem. cessationem factam. p. quantū tempus suffi. ciat cessasse nō est lege expressum. r. ideo dici pōt fm Azo. r. h. q. biennium debeat trāsire sicut in colono priuati. vt. ff. locati. quero. s. inter. r. sicut in emphiteota ecclia sti. ce rei. vt in aut. de ali. r. emphi. s. si vero quis locator: lz in emphiteo. ta puati trienniū sit. vt. j. de iure emphite. l. n. Alii dicūt statim ex quo est cessatum p. hanc. l. r. ar. j. de vect. r. cō. l. iij. s. tē r. pro eis est qd dicitur pupillo remitti penam postqz cessatū est. j. xxx. dies. vt. ff. de pub. l. imperatores. quasi speciale sit in eo.

Nō oportet. vt. j. de remis. pig. si hypothecas. r. j. si antiq. cre. pig. ven. l. j. r. de quadri. p. scri. l. j. n. r. iij. r. de distract. pig. l. si prius. **C**reditorē. nisi potior eēt tpe. vt. j. de priuile. fisco. l. n. r. g. po. in pig. ba. si fundum. r. ff. qui po. in pig. ba. si pignus. **E**ius. quia scientes tacuerunt.

Continua tio.

Res qñ m dicif inte gra.

Emptio r. vēditio q. liter re. soluitur.

Continua tio. P. s. tati ones pu blice q. di cuntur.

Obligata sunt

Obligata sunt tacite. j. in qui. can. pig. ta. j. l. j. z sunt multa necel
 laria in hac venditione vt diximus. s. de rescin. vendi. si quos.
Solentia collationu. qz cessabant pferre ad vias reficiendas.
Solentia reliqua. reliqua dicunt non solu cu aliquid est solutu
 sed z cum nihil. vt. ff. de reb. sig. l. ceterorum.
Sincera fide. z qd
 publice hic subastet.
Solentia facta
 subastatione.
Auctoritate. lz in
 sto pco z solentia facta
 sit. qd qz est z si qd isto
 ru deficiat q sunt neces
 saria. vt dixim. s. l. pr.
Reuocari. cu fructi
 bus. vt. j. de fide instru.
 z iure haste si. l. j. rpe.
Consulatur. scilz a
 domino.
Presente. eo priore
 emptore. qm cae cogni
 tionis desiderant pnti
 bus ptibus ageda sunt
 vt. ff. de miori. in cae. s.
 causa. z. l. ex causa. s. fi.
Squis fundu. sol
 uunt. scilz fisco.
Subasta. i. sub ba
 statione facta z auctori
 tate pntis z iusto pco.
Prois. xv. anis
Inferta. libello. vt
 dic id est venditioni.
Personam. i. into
 rez sed pupillo pena co
 missi remittit si itra. xxx
 dies vectigal soluerit vt
 ff. de pub. l. impatores.
 Sed videt solum iudice
 sufficere. vt. ff. de mino.
 sit pto. s. pmittit etiam
 q est ptra. So. maior so
 lenitas exigat in aliena
 tione rei minoris qz si ei
 soluat. vt. ff. de mio. qd
 si minor. s. fi.
Summe rei. id est p
 curator cesaris.
Prois. i. officiu.
 als officiu sui.
Proposuerit. id est
 solui iusserit in futuz. z
 sic auctate pstitit veditoi
**Sine censu vel reli
 quis. 7c.** Censu dicit qd e
 soluedu in futuz. reliq
 dicunt in pteritu pta.
Prois. i. iustitiam
 du. iestimatū
Agno
 sceret. id est
 solueret. Accur.
No potest. qz sicut
 matrimoniu ita dos z d
 dote pactu psonis eozu
 coheret nec trasit ad he
 redes fm fr. q rō non
 placet. Alij dicūt ideo
 nō valere qz priuatorū
 pactis ius publicū ledi
 nō oportet. Tu dic ter
 tio. qz sua nihil interest
 fm dzo. z soluto matri
 monio dos redeat ad vi
 rum. als ad mulierem.
Etia si pactuz. quia
 possidens tenet redde
 re tributū de iure publi
 co. An pactis puatorū
 sc. ff. de pactis. inspubli

causa tributorum quib⁹ p⁹ze loco
 omnia bona cessatis obligata sunt.
Veditio legitime facta retractat si aut
 est facta minus legitime d⁹ qten⁹ de facto
 pcessit retractari: citato tñ possessore z nō
 alif. b. d. bal. vt sic. Veditio ob tributa nō
 soluta solentia facta nō retractat. sec⁹ si solē
 nit nō fuerit facta. qz qten⁹ de facto pcessit
 reuocat citato tamē possessore. b. d. Saly.
Impatores Diocle. z Maxi.
 platon. **Lex. ij.**
Solentia p⁹dia ob cessationē
 collationū vel reliq⁹ tributo
 rum ex pmissu p⁹dis ab his q⁹ pe
 riculū exactōis tributoz iminet di
 stracta sincera fide iusto pco solē
 niter cōpacti: veditio ob solēnes p
 statiōes necessitate facta puelli non
 d⁹ **S**inar veditio nulla insta au
 ctoritatis p⁹dis pcedere facta ē hāc
 rata haberi iura nō pcedūt. **I**d
 itaqz qd frustra gestū est reuocari
 opz ita vt indēnitati tributoz oib⁹
 p⁹ulat. **Q**ue oia tractari p⁹uit
 pntē eo quē p⁹toz extitisse p⁹ponis
Cōuento debitorē z cōuicto ob publi
 cas pensationes nō solutas debet solen
 nis celebrari veditio z si minor sit debitor
 d⁹ citari legitime. s. qz cōpareat cū tutore vt
 curatore. b. d. bal. vt sic. Si debitor fisco cō
 uētus z puictus cessauerit in solutione pu
 blicaz functionū solēnis venditio d⁹ fieri
 eius bonoz: z si debitor sit minor d⁹ cita
 ri vt cōpareat cum defensore qui etiā ven
 ditioni debet adesse. b. d. Saly.
Impera. Constanti. Fausto pze
 sidi vetitie. **Lex. iij.**
Sis fundū vel mācipiū aliā
 ve rē ob cessationē tributozū
 vel etiā ob vestiū auri argētūqz de
 bitū q annua exactiōe soluitur⁹ oc
 cupata puēto debitorē z apud indi
 cē interpellatiōe celebrata cū solu
 tio cessauerit sub hasta distracta cō
 parauerit: ppetuā p⁹tiōis accipiat
 firmitatē. **S**inautē mioris⁹ for
 te psona fuerit inserta⁹ necesse sit le
 gitime d⁹nsiōis veditiōi psonā ad
 esse nihilqz iter sit vtz ne offm sūme
 rei⁹ pcuratoris an certe rectoris p
 uicē id qd d⁹bitū fuerit p⁹posuerit.
**Sine censu vel reliquis funduz
 comparari non posse.**
Promittens soluere tributa rei in do
 tem date nō tenet ex promissione re ad do
 tatorē reuersa. b. d. bal. vt sic. **P**actuz de
 tributis soluedis per mulierem ex re dota
 li euanescit soluto matrimonio: re mulieri
 restituta. hoc dicit Saly.
Imperator. Anto. a. Capitoni.
Titu. xvij. Lex. j.
Conventionē quidē
 qua pactam nouer
 cam tuam dicis cuz
 patre tuo cum fun
 dūm⁹ in dotem da

cu. z hac rōe soluto matrimonio desinit esse dotalis. scz qm iestimar⁹
 datus est. s. de pac. sed si.
Ex vendito. hoc est s. de pac. ex puētiōe. Sol. dicit qd qz ex vē
 dito nō dat vt h. Sed ex empto sic. vt ibi qd nihil est qz exponit hic. i.
 ex empto. vt z. s. si ser. ex. se e. mā. l. j. Alij dicūt qz nō valet scz in p⁹ndi
 cū fisci. s. paciscētū sic
 qd sat dicit pōt. **V**el die
 hz Jo. qz fuit hic facta esti
 matio vt sciat quātū mi
 nus valuerit. vt. j. d. in
 dotuz. l. si inter. ibi fuit
 vera estimatio. **V**el sol
 uevt ibi. vel hāqz sol
 uat coloni fili⁹ vult agē
Rei. emolumēta
 nō minuenda.
Lam. corrigēda.
Reliquozum. scilz
 tributoz remanētuz ad
 soluendum.
Reliqua. eozum. cū
 pars soluta est.
Itae lege. vt nihil
 soluat.
Pro reliquis. scilz
 pro pteritis.
Vniuersis. etiā pte
 riti t⁹is. vt. ff. de publi.
 l. impatores. z. xvj. q.
 j. c. si quis laicus.
Agnosce. i. soluere
Vel vedere in pu
 dicitū fisci. vt. ff. de pact.
 l. inter debitorē. sed iter
 se agat postqz venditor
 soluit fisco. vt. ff. d. pac.
 Lepistola. s. pactū. non
 aut p⁹. vt. s. l. proz.
 Sequit auf. s. z piculū.
 q est d. mā. pncipū. s. nō
 p⁹mittas. q addit buic. l.
Sed periculum.
Recipe. s. veditoz
 de soluendis tributis.
Dote est. id est debz
 vt colligit in corpe vbi
 est coges z ita hic subū
 cit. cogitur z c. z si e⁹ de
 bet pro potest. ff. de offi
 cio p⁹consu. z l. l. iij. i. fi.
Fiscalium. p⁹torū
 pro quibus fisco tribu
 ta pstantur.
Omnēs. ex hac
 generalitate le
 tantur puinciales qua
 si italica p⁹dia non soluz
 puincialia vent tributa
 z pro eis. insti. de rerum
 vi. s. p traditionem. Sz
 certe hoc in puinciali
 bus locis tm intelligit.
 sicut z cum dico omnis
 homo diligit filiū suuz.
 referat ad habētes filios.
 z illud ois hō videt qd
 ipse videt referat ad vidē
 tes. sic ois homo timet i
 mari subauditur qz ibi
 sit. Item mulier p⁹ferat
 omnibus creditoribus
 verū est talibus q⁹lis est
 ipsa. i. h⁹ potbecas taci
 tas non exp⁹ssas habē
 tibus. Item nec illa in
 stitutio p⁹dest eis qz quo
 ad dominū translationē
 exequantur italica z pro
 uicialia p⁹dia. sicut z alia
 exequant eadez quoad

ret vt ipsa tributa agnosceret ac
 tio tibi aduersus eaz competere nō
 potest: etiam si pactum⁹ deductuz
 in stipulationem p⁹betur. **S**z
 z si fundus estimatus ita vt pars in
 strumenti significat in dotem dat⁹
 est: ex vendito actio vt placitis stet
 non competit.
Comparans fundum ea lege ne sol
 nat cēsū vt tributu tali pacto nō excusat qn
 soluere p⁹pellat qd p ipsa possessione debe
 tur. b. d. bal. vel sic. Emēs fundū a puato
 ea lege ne soluat tributum vel censum fil
 co: tenet ne dū ad futura. s. etiā ad pterita z
 pactū fisco nō puudicat. hoc dicit Saly ce.
Imp. Cōstā. a. ad marcellū. **Lex. ij.**
Rei annonarie emolumēta
 tractantes cognouim⁹ hanc
 esse causam⁹ maxime reliquozum⁹
 qz nonnulli aptantes aliquoz mo
 mentarias necessitates sub hac cō
 ditione fundos comparant vt nec
 reliqua eozum fisco inferant z imu
 nes eos possideant. **I**deoqz pla
 cuit vt si quē p⁹terit b⁹mōi habuif
 se cōtractum atqz hac lege⁹ posses
 sionē esse mercatū tā pro solidis cē
 sibus fundi comparati qz p reliq⁹
 vniuersis eiusdem possessionis ob
 norius teneat. **C**ū necesse sit euz
 qui cōparauit censuz rei cōparate
 agnoscere nec licere cuiqz rez sine
 censu cōparare vel vendere.
Itauten. de māda.
 prin. s. nō
 permittas. colla. iij. **Constim. v.**
Ista est no. auf. p quā p⁹z qz si emptor
 nō est sufficiens ad soluendū veteres colle
 ctas ipositas veditoi qz fisco recurrit p⁹ vē
 ditore lz nō possideat. z hoc venditor tene
 tur p⁹terit z p⁹mittere tpe p⁹tract⁹. b. d. ista
 auf. no. hz bal. vt sic **P**rois tributaria nō
 possunt vendi sine decreto: ideo iudex di
 ligenter d⁹ examinare an emptor sit ido
 neuz z soluendo: z si reperit eū minus ido
 neum nō d⁹ auctozari nisi veditoi i se susci
 piat onus tributoz. b. d. no. Saly.
Sed et periculum in se recipe
 re potest si examinatione añ
 traditionem facta emptor minus
 idoneus inuentus fuerit **T**ūc
 enim venditor apud gesta confite
 ri cogit qz periculo suo transposi
 tio fit fiscalium⁹ tributozum.
Qui possident p⁹dia tributozū tenent
 soluere tributa z publicas p⁹statiōes: nō
 obstante pacto inter p⁹tozē z venditorē
 appposito. z p libra qz reperit apud vendito
 re tenet soluere emptor: lz in ipm p⁹ptio tras
 lata nō sit. b. d. bal. vt sic. **P**ossesores p⁹dia
 rū tenēt ad tributa z publicas p⁹statiōes
 si obstāte puētiōe p⁹ria cū suo auctore imita
 lz professio noui possessor⁹ nō sit iterū facta.
 hoc dicit Saly.
Imp. Juli. ad secle. p⁹fec p⁹to.
Omnēs pro **Lex. iij.**
 bis agris quos possident

Italica p⁹dia nō de bent da re tributa

Italia est puincia, raz dia.

Dereq, tor d: qñ qz filcip, curator.

Profes, no qualr accipif.

Cötinnua tio.

Vendite rei multi plex vtili tas acce, dere pöt.

vsucapione. vt. j. de vsuca. transfor. l. j. §. ff. imo. r illa institutio apte est p eos. cu tm puicialia pdia ibi appellat tributaria. Itē p hoc q tm puicialia pntent. facit. ff. de censu. l. j. nā ille puicie q ius italicū hnt nō prestant tributa. §. p q nec italica. Absit em q dicam pncipē r dnaz pnciaz italīa esse sub tributo. sicut in lamentatiōe d: de hierlm. Itē pro h est expressum. s. de epi. r cleri. l. de his.

a Publicas. pēstitatio nes scz solitas solui. r h tā pteritas qz futuras vt ff. d. publi. ipatores. Itē hoc cū a puato fit venditio. sec. si a pcuratore si sci q r pequator d: quia tunc emptor. p pterito tpe non puenit. vt. j. de censu. lib. xj. l. si.

b Agnoscāt. i. soluāt c Collatiōis. qz hz Jr. est in pndicium filci.

d Retinere. nō g valet h paccio in pndicium filci qmin. possessor exi gat. vt h. r. ff. de pac. l. inter debitorem. r. l. ius publicū. s. vt ēptor post qz soluerit agat p venditōez actiōe ex empto vt pscriptis vbi bñ valet. vt. ff. de pactis. l. episto la. §. pactum. r anq soluat emptor agere nō pt vt. s. e. l. j. s. §. sec. in vsu ris vbi agit r anteq soluat post. vt. s. de pac. lex pentione. s. h bo die vedito: fideiubet qñ qz p emptore. s. e. auf. sed r periculū. Accur.

e Professio. i. scriptu ra. q pntet possessor tm se debere r p tali agro r ager designet r ei quali tas r qntitas r pntes. vt ff. de cēsi. l. forma. Itē dicta quidem scriptura nō est adhuc ab emptore facta: s. sola ē illa quā facit vedito: cum ipe ce pit illud prediū habere.

f Exigat. possessor ei exigat. vt. s. in pn. hui. l. r. j. de allu. l. h. r. de p di. mi. l. si. r. ff. de ipen. in re. do. fa. l. neqz stipē dium. etiā ecclesia. vt in decre. xj. q. j. si tributa. r. c. magnū. s. ar. ptra. ff. de le. j. l. apud. §. be res. sed ibi cogitur beres non possidens a legatario non fisco.

De periculo r comodo rei vendite. Quia in re vendita: nō tradita sepe contingit periculum. ideo de hoc dicit.

Est pfectā. tribus modis dicitur pfici. Uno quo ad hoc vt non liceat ab ea discedi. r hoc modo etiā conuentioalis d: pfecta. Alio quo ad periculum. r ita hic. Tertio qñ res traditur. vt. ff. de actio. emp. si quis alienam.

h Venditionem. quantum ad obligationem.

i Commodum. adueniens rei post pctum vt alluuiū. vt. ff. eo. id qd fruct. vt. j. r. l. l. fruct. r fet. vt. j. ti. pr. l. pe. Itē actiōes. l. aglie. r dāni in fecti r aque pluuię arcende noię rei vendite acqsite. Itē acq sita ex opa seruū venditū filia. vt. ff. de act. emp. l. iulian. §. fructibus r. §. si qs seruo. r. §. vrbana. De comodo aut qd erat tpe pct. distiguit vrbana pdium a rustico. vt. ff. de act. emp. l. iulian. §. si. cum sequenti bus. vsz ad. l. veteres. r. l. si vedito: De in comodo aut dicas q mul ta sunt necessaria vt sequat emptorem. vt no. ff. eo. l. necessario. §. j.

h Perit. vt h. r. i. si. e. §. cū at. r. ff. e. id qd. r. j. d. iu. do. l. cū votē i si.

l Actor. id est venditor. m Parant. siue de facto vt qz aial est vitiosum: siue de iure vt qz est alienum vel aliū obligatum. secus autem si ex sequenti vt qz libertate psecutus est ppter pmiū. vt. j. ex q. cau. ser. p pre. li. acci. p totum ti. vel qz postea factus est fugitiuus. vt. j. de edil. act. l. si apud. r facit. ff. de bere. vel ac. ven. l. h. §. si venditor.

publicas pensitationes agnoscāt. Nec pactionib. rtrarijs adiuuent si venditor aut donator apud se collatiōis sarcinā pactione illicita voluerit retinere. Et si necdūz translata sit pfectio cēsualis: s. apd priozē fundi dnz forte pmaneat dis simulantib. ipsi vt non possidētes pro possidentib. exigantur.

De periculo r comodo rei vendite. Perfecto pctu comodū r incomodū est emptoris. in si ex causa atcedēti res emi cif ratiōe euictionis agit si fuerit denūcia tū vedito: vt adesset cause r ēptor non fuit ex ptumacia pdenat. b. d. bal. vt sic. Em ptioe pfecta rei periculū vt incomodū spe ctat ad ēptorē: nisi ex cā ancedēti res sit emi cta pcedēte denūciatiōe legitima. b. d. Sal.

Impa. Alexan. Appolloni. Titu. xviii. Lex. j.

Est pfectā venditio: omne comodu r incomodū qd rei vedito: rtingit ad em ptorē ptinet. Ac tor em ex his tm causis suo ordie te net q ex pcedenti tpe cāz enictiōis parāt: r ita si ei denūciatū est vt cause agende adesset: r nō absente emptore rtra cū pnuiciatum est.

Cum vinū vedit ad mēsurā anteqz mē suret piculū mutati vni ptinet ad vedito: rē: cū at nō vedit ad mēsurā s. vt certū corp tūc statū periculū est ēptoris. r qd dictū est i vino idē in oleo frumēto r ceteris similib. post venditionem deterioratis vel penit. corruptis. b. d. Bal. concor. Saly.

Idem. a. Juliano. Lex. ij.

Am conuenit vt singule am phoze vini certo precio ve neant ante qz tradantur impfecta. Etiam tunc venditione periculuz vi ni mutati emptoris q mozam men

Denūciatū est. vt h. r. s. vbi rē act. l. j. nisi actoris isdñs dnūcia tio fuerit im pedita vt. ff. de euic. si dictū. §. si. r nisi in casu vt. ff. d. euic. l. beren nius. Adesset. nisi sciat. Emptore. nā si absens vt ptumar dānatus esse venditorē nō gra uat. vt. ff. de euic. si ideo. idē si fuerit presens sed iudicis iniuria dāna tus. vt in ea. l. §. si p im prudentiā. vt. j. de euic. l. emptor fundi.

sure faciente non interposuit non fuit. Cū aut vniuersū qd in hoz reis erat posituz postea venisse sine mēsurā: r clauēs ēptorib. traditas allegas post pfectā venditionē q vi no mutato dānū accidit ad ēptorēz ptinet. Dec oia locū habēt nō so lū si vinū s. etiā si oleū vel frumētuz vel bis similia venierint: ea aut de teriora aut penit. corrupta fuerint Dicitur hico. de matarel. qz bec. l. r que sunt scripta per eam intelligere nō po test. b. d. Bal.

Idem. a. Dapbani. Lex. iij.

Olū actoris bōefidei ēptori nō nocere certi iuris est.

Emptione perfecta: nisi mora interne niat: piculū est ēptoris. b. d. bal. vt sic. Per fecta emptioe ad emptorē spectat piculū rei vendite: nisi mora venditoris pcesserit sa.

Impa. Sor. Silure. Lex. iij.

Am inter emptorē r vedito: rē pctu sine scriptis inito de pccio puenit: mora qz veditoris i tra ditiōe nō intercessit piculo ēptoris rē distractā eē in dubiū nō venit.

Lasus incendij emptione pfecta emer git emptoris periculo. b. d. bald. vel sic. Si emptio est pura periculuz incendij spectat ad emptorem. b. d. Saly.

Impato. Diocle. r Maximi. Leontio. Lex. v.

Am speciem venditam per violentiā ignis absumptam dicas: si venditionem nulla condi tio suspenderit: amisse rei pericu lum te non astringit.

Venditor interitu speciei liberaf ab actiōe ex empto: r nihilominus ēptor tenef ad pccū. b. d. bl. vt sic. Si perit ācilla sine veditoris culpa vt mora r sine pterito latenti eius vitio piculū spectat ad emptorem ideo compellit ad pch solutionē. b. d. Saly ce.

periculum non quātuz ad euictionem. Si tm dolo eius res perit ei pe rit r non emptori. Vel pone venditorē in vino vendito letiferos im miscuisse succos. vel repudiasse bñditatē q ad substitutum erat delata: si postea vendit beres hereditariā rem alicui r pueniat emptor a sub stituto non nocet emptori mala fides venditoris cū nō habeat rem ex lucratiua causa. vt. ff. de excep. doli. apud celsum. §. de auctoris. Itē qd dicit dolum intellige nisi sit talis qui rem afficiat. vt in sti. de vsuca. §. furtiue. Itē intellige dolum in contrabendo aduersus emptorē in terpositū. Itē pöt poni. ff. de pecu. l. summa. §. emptor. r de actiōe em pti. l. j. §. j. r. l. sicut equum. r. ff. de diuer. pscri. l. an vitii. r. ff. de pub. l. quecunqz. §. si. ff. que in frau. credi. l. qui aut. §. hoc edictum.

Emptori. qui nihil doli fecit in emptione contra venditorē d: r alio modo bone fidei q credit rem esse vendentis. vt. ff. de vbo. sig. l. bonefidei.

Am. sine scriptis. hoc a compositoribus est addituz ex. l. s. de si. instr. l. contractus.

Non venit. vt. s. eo. l. j. r. ff. eo. l. lectos. r. l. si per emptorem. §. si p pretorem.

Am speciem. scilz certam.

Suspenderit. alioquin periculum peremptionis ad vedito: rem deteriorationis ad emptorem ptinet. vt. ff. eo. qd si pendente.

Te. venditorē. r hoc nisi culpa vel mora vel pactuz aliud inda cat vt dixi. s. eo. l. j. Vel nisi venditoris vitio accideret. vel ab eo pui deri potuerit. vt. ff. eo. h vendita.

Contra euz. l. ēpto rem. vt in prin. litis.

Am puenit. sin gule. i. vniuersū ius quod habebat.

Veneat. r sic fit vē ditio in quātitate siue in gñe quod idem est.

Tradant. spale. als etiā n ante traditionem vt. s. l. pri.

Imperfecta. quātū ad periculum nō quātū ad obligationem. Vel imperfecta qz tacita in est conditio si admittuz fuerit. vt. ff. de pbe. em. qd sepe. §. in bis.

Horā. naz ex tunc emptoris esset piculum. vt h. r. ff. e. si per empto rem. in si.

Cum autē. nunc di cit quando in specie.

Et clauēs. ad maio rem euidentia dicit. idē tm r si nō tradant: cū idē iuris sit qd in ceteris re bus. vt. d. l. qd sepe. §. i bis. sed z clauū traditio facit vt vinum traditum videat. vt. ff. eo. ti. l. cla uib. r plene dicas h de hac materia vt diximus ff. e. l. j. in princi.

Oluz. pone vē didit vinū post ea imiscuit aquā. Et po ne titius vendidit fun dum quem sciebat esse alienum pöt pscribere r vsucapere tenef dolo.

Dolū. vt de eo scri ptum est q sciens boni tatem vini non duratu ram hoc celauit empto ri. vt. ff. e. si vina q. Itēz hic dicit quātuz ad rei

Vedito ris mala fides an noceat emptori.

Casus nō a libat spe ciei debitorum.

Mortis. i. mortis cā vel mortis casus. q. d. aliquid certū alicui vt stichū si eo non existēte in mora decedat stich⁹ casu: ipō iure liberat. vt bic. r. ff. de rescin. ven. l. cū emptor. r. de rei ven. l. cū aut. r. s. e. l. j. etiā si iterat eo casu quo nō interisset penes eū cui debet s. j. Job. r. nos. vt arg. ff. de leg. j. cū res. s. fi. E cōtra si in mora debitor indisti- cte tenet de casu peadē l. l. q. d. cōtra in vtroq. casu. s. si d. q. s. homines in genere r offerat sti- chū ei cui obligat⁹ est et ille nolit recipere: sticho postea mortuo casu nō ipso iure sed per exce- ptionē liberat. vt. ff. de solu. qui decem in pn.

Ex preterito. q. n. tenet edicta actio. vt. j. s. edi. actio. l. in. nisi erat manifestū. vt. ff. de ptra- hen. emptio. l. ea q.

Recusat. vt. ff. de ptra hen. emptio. si in eptiōe s. penulti.

De actio. emp. r. v. Quia parum valerēt vē ditiones nisi actioes da- rent ideo de eis dicit.

Duer⁹ eū. iudicio. i. ac- tione. sic. ff. de mino. in cause. s. interdum.

Consiste. i. ad p. c. i. z.

Competit. vt. r. s. d. reivē. l. inctiule. r. de cō- trabē. emp. l. non idcir- co. Sed contra. ff. de tri- bu. pcuratoris. s. pe. et insti. de rez. vini. s. ven- dite. Sol. bic fuit fides habita de p. cio vel erat solutū. sed ad aliud age- bat cum ad multa agat- hac actione. Alī intel- ligūt hanc. l. q. emptor cui tradita fuit res ven- didit venditori: sed non retradidit vnde psonali agit cōtra eū. Et quod dicit vediti. id est empti fm eos. sic. ff. de act. em. l. veteres. ac ibi r. rei vē dicitio competit sed po- test agere actione venditi.

Anditi. i. ex vendito. quod idem est. vt. ff. de act. empt. l. iulia- nus. s. ex vendito.

Ad recipiendum. pone vendidi tibi fundum. xx. tu p. tendisti me tibi decē debere. r. ita cōpensasti dolo aduersarij tui. vel errore cui d. r. residuū p. c. i. r. fructus q. s. iste añ venditionē pcepit tenet restituere.

Adversario tuo. i. contra aduersarium tuū. id est emptorem.

Deberes. emptori. cum reuera non deberes. puta quia primo illi aliquid debuisti. sed pcurator tuus illi soluit. quā solutionē econtra em- ptor negabat. Vnde tu credens ei illud cōpensasti quod debebat tibi ex venditione. l. s. r. facit. s. de rescin. ven. l. venditor in fi.

In bone fidei ptractu. maxime. nam r. stricti iuris similiter adiu- uant saltē doli exceptione opposita. vt. ff. de v. ob. si quis cū aliter. s. j. ideo dicit bone fidei q. in eis habet locum magis officij iudicis q. in alijs vt insti. de act. s. in bone fidei. r. s. de transactioni. age.

Dolo. intercedente. vel ex pposito vel ex ipa re. vt. r. s. ex q. cau. ma. l. in ptractibus. r. s. cōmuni vtriusq. iudi. l. maiores. r. ff. de iure do. l. iure succursum. s. fi. r. ff. de pactis. sed cum te.

Pepigisse. id est pacto remisisse. s. j. compensando.

Preceptos. l. j. in fundo sint.

Ante venditionem. solo em tpe venditionis coherentes vel post ea pcepti accedunt. vt. j. eo. l. fructus. r. ff. eo. ex empto.

Inuasisse. id est rapuisse. vt probatur insti. vi. bo. rap. s. quod nō solum. sicut exponitur. s. de reivendica. l. domum.

Eodē iudicio. s. j. cū hi fruct⁹ venditionē nō attingāt. vt. ff. eo. fm- dus. s. si rupta. quomodo veniunt fructus in actioe ex vedito. Rñ. in- mo multa veniunt de qbus nō est actū nec cogitatū. vt. ff. de p. bē. em.

Videm. aa. Cerilo. Lex. vi.

Morte: etiam ante traditionem sine moza venditoris dilata nō ad venditorem sed ad emptorē p. tinet r. hac nō ex preterito⁹ vitio reb⁹ hu- manis exempta emptor solutionē p. c. i. non recte recusat.

De actionibus empti r. venditi.

Licet emptor non soluat precium: nō po- test ab eo res tradita vendicari: sed ad pre- cium est agendū. b. d. bal. Vel sic. Vendi- tor ad precium non solutum potest agere: nō rē tradita vendicare. b. d. Saly.

Imperator Anto. Deliane.

Titu. xlix. Lex. j.

Duersus eum cui agrū veditisti iudi- cio⁹ venditi p. sistē.

Nec em tibi in rē actio cuz empto- re qui psonaliter ti- bi sit obligatus cōpetit.

Residnū p. c. i. pōt peti nō obstante re- fuitatioe vel p. p. satioe erronea. Et si em- ptor occupat fructus ad se nō p. tinentes resti- tuere tenet. b. d. bal. cōcor. Saly.

Imp. Vale. Sat. r. valen. aaa. r. ccc. Domiciano. Lex. ii.

Anditi⁹ actionē ad recipiē- dū⁹ residnū p. c. i. intēdere cū aduersario tuo poteris.

Nec qd in cōpensationē venerit qsi r. tu inuicē deberes id obesse tibi pote- rit: si in bone fidei⁹ p. ctu in quo maio- res etiā. xxx. ānis officio iudicis in- isto errore te ductū vel fraude ad- nersarij captū qsi obitū id cēt qd re-

quotiens. r. l. se. r. de edil. edic. l. j. s. causa. r. de dolo. l. elegāter. s. nō solum. Alī dicunt q. a parte hoc erat actum ne venirent fruct⁹. Alī dicunt eodem iudicio. i. coram eo iudice: sed alia actione. i. rei vendi- catione fm. p. d. Alī vtili vi bo. rap.

Arrali pacto. Anulum emptori dedi parris: vedito a posses- sione cecidit. nō potest vendicare. s. rōne posses- sionis p. dicere p. tritica- ria. s. nec q. dedit vendi- cat qsi ex p. ctu illo v. l. pa- cto l. q. alius erat dñs r. hoc si anuli dñum non transfuli. Alī dicunt si dedi arram nō ideo sum rei empte dñs: s. j. psona liter ex empto agas. r. h. innuit r. b. m. p. paratur nā non dicit nascit. vel vic tertio in datione ar- re conueni vt mibi red- dere p. cio soluto. perso- nalit qdē agā p. scriptis r. b. nō in rez ex pacto l. q. als eram dñs pos- sum vendicare. vel si ni- bil pueni repetam p. p. di- tionē sine cā r. p. actioez ex empto. vt. ff. e. ex em- pto. s. is q. vel fm. p. d. loquit de tacito pacto. qd semp intelligit sup- arris. i. vt eptor penitēs p. dat: vedito: duplū red- dat: ex q. pacto tacite pso- nalis nascit obligatio r. actio. vt. s. d. si. instru. p. ctus. s. j. opponit si de- di arrā h. pacto vt si peni- team sit tua nōne vendi- tor: dñs fact⁹ ex hoc pa- cto veditat si a possessioe cadat. s. j. certe nō ex pa- cto l. j. ex traditioe r. pos- sessioe r. dñio. non solū pactum hoc nō opatur.

Vera nō debebat pepigisse⁹ mōstra- ueris. **F**ruct⁹ q. q. pceptos⁹ an- te venditionem⁹ contractam quos cū veditioi nō accessissent eundem emptorē inuasisse⁹ p. p. onis eodem iudicio⁹ reposes.

Ex arrali ptractu oritur actio per sona- lis nō in rem. b. d. Bal. Datū arraruz noie repetit psonali actioe. b. d. Saly.

Imperato. Diocle. r. Adaximi. Serpodo. Lex. liij.

Arrali pacto⁹ p. soalis dūta- rat paciscētib⁹ actio p. p. af.

Venditor ex mora traditionis tenetur ad interesse emptori iuxta arbitrium iudi- cis de cā cognoscētis. b. d. no. s. j. bal. r. sali.

Videm. aa. Mutiano. Lex. liij.

Traditio rei vendite iuxta⁹ s. emptiois p. ctū p. c. i. a⁹ ven- ditoris nō fiat quanti interesse com- pleri emptioe fuerit arbitrat⁹ p. re- ses. puincie tm in p. dēnationis taxa- tionē⁹ deducere curabit.

Emptor q. pcepit fruct⁹ rei epte tenet ad vsuras p. c. i. nō soluti. b. d. bal. r. sal.

Videm. aa. Decune. Lex. v.

Arabit p. reses puincie cōpel- lere emptorē q. nact⁹ posses- sionē fructus percepit ptem p. c. i. quā penes se h. z. cū vsuris restituere⁹ re⁹ quas r. pceptorū fructuū ratio⁹ r. mioris etatis fauoz (l. j. nulla⁹ mo- ra intercesserit⁹) generauit.

Venditi actio non p. petit ad ptractuz rescindendū: nisi rescissio sumat originem ex conventionē. b. d. Bal. r. sali.

Videm. aa. Neratio. Lex. vi.

Anditi actio si nō ab initio aliud⁹ cōuenit non facile⁹ ad

Ite de quo itereffe hic dicat ibidē dixi in no. p. glo. q. incipit. Nota h. tri- plex r. c. Illud no. etiā hic q. emptori obijcit exceptio nisi p. c. i. soluat. vt. ff. e. iulian⁹. s. offerri. r. cōtra eptor obijcit venditori nisi rē tradat vt. ff. e. l. q. p. dēntē. Quid ergo si vterq. de alio timeat. p. d. dixit seque- strari vtranz. vt ar. ff. de solu. l. si solutur⁹: s. j. ibi vtroq. p. bentiū vo- lente vel ibi iudice iubente facta fuit sequestratio. est em regularit pro- hibita. vt. s. de p. b. i. se. l. j. Dicā g. q. prius agens offerat. vt modo di- xi. vt arg. ff. de edil. edic. l. ediles etiā. s. fi. r. j. e. si pater tuus. in fi.

Taxationē. per se vel per emptoris sacramentum factum.

Arabit p. reses restituere. hoc q. n. ipse emptor pcepit sec⁹ si ipse vedito: pcepit r. eos emptor psequit. vt arg. ff. de p. g. act. si pi- gnore. s. si p. redo. fm ot. r. quosdā alios. quod non placet. sed sic eē vt si agat emptor ad fructus r. venditor agat ad vsuras: als non cū culpa sua sibi obstat qm rē non tradidit. nam dicit emptor vt culpent aliū r. vt. ff. de iure do. cum in fundo. s. quod si acciderit. r. pro hoc est qd di- ximus. ff. eo. iulianus. s. ex vendito. Accur.

Ratio. que adeo iusta est vt cū quasi interesse petant vsure de vsu- ris etiam iure canonum obtineat qd hic dicit fm H. 30.

Nulla. vt. s. in qui. cau. in inte. resti. non est ne. l. in minor. s. j. de pac. inter emp. r. ven. in initio. sed expone. vt ibi.

Intercesserit. de iure communi.

Anditi. aliud. nam q. q. aliud puenit per qd agit hac actione etiā ad destruendā emptioe vt in pacto. l. cōmissorie. r. adie- ctionis in diē. r. in sili. vt. ff. de lege cōmissio. si fundus. r. j. de pac. iter emp. r. vendito. l. j. r. j. r. cum te. r. ff. eo. l. ex empto. s. is qui v. i. n. a. r. de p. b. e. n. d. a. emptioe. l. sed celsus. s. si fundus.

Non facile. nā q. q. daf etiā ad destruendā r. etiā si nihil fuit actū vt

Empto- ri rē petē ti pōt ob- ieci excep- tio nisi p- c. i. soluat

S de rescin. ven. l. u. r. ff. e. ex epto. s. si qd virginē. r ar. s. qd me. cau. si vi. r. ff. eo. si heres. sed in illis duab' vltimis non agitur ex vendito.

Servos. nesciens. alioquin donare videtur emptori r ei solutū videretur. vt. ff. de positi. l. j. s. eleganter.

Non pstant. vt et. s. si servus extero. l. j. r. ff. manda. l. si pcuratorē s. si liber bō. i. fi. s. r. l. si mandauero. s. si manda ueris. r. l. cū seruus exte ro. r. de act. emp. l. ex em pto. s. emptor. s. r. cōtra ff. de manu. l. iij. s. pñ. So. l. z. babeat locū psti tutio vt seruus ad liber tatne pueniat solutis pe cularib' nummis nubi lomin' tñ emptor rema net obligatus vt. d. l. cū seruus. ff. man.

Spater tuus. i. va cuam. demōstra tione non causatne dicit. sufficit em ad dñj trans lationē etiā in nō vacuā induci fm nos. vt. ff. s. fundo do. si fundū. r. no ta. s. de pba. cū res. r. d. z. vacua. vt. ff. eo. l. ij.

Lertū est. vt. r. s. de here. v. e. q. tibi. r. j. s. bis quia non do. l. qui tibi.

Potuit. vt. s. de rei v. solētibus. r. ff. de ac quir. re. do. l. anpe. r. j. de dona. si functiones.

Patrem tuum. i. v. ditorē.

Quocūq; loco. i. quocūq; gradu. sunt em multi gradus heredum vt in sti. s. vulga. substi. in pncipi.

I hoc restitui. i. vari vel solui r interim tene bit rez loco pignoris. vt ff. e. l. iulian'. s. offerri. r. de hoc dixi. s. e. si tra ditio.

Minor. capita tio. i. tributū siue redditus.

Aditus daret. i. de disse. Sed certe imo nō videtur teneri qñ igno ravit. vt. ff. eo. si sterilis s. j. q. est ptra. So. h. sci re potuit veditoz. ibi nō qz hereditariuz fuit. ar. ff. de reg. iu. l. q. in alte rius. Vel dic q. est veri' fm. p. qd hic asseueravit ar. ff. eo. l. iulianus. s. j. Vel non refert vtrū fue rit sciēs an ignorās quā tū ad hoc vt agat quāto minoris emisset emptor vt h. r. ff. de edil. edic. l. quotiens. s. z. quātuz ad actionē ex empto q. p to to ad interesse dat interest qz sciēs tenerē in totū sed nō ignorās vt. j. de edil. ac. l. j. r. ff. de ptra. emp. l. labeo. que sunt ptra. r. de hac ma teria dixim'. ff. e. iulian'. s. j. r. no. in glo. immovidef r. c. Itē no. disse rentiā inter actionē quāto minoris ciuile. de qua hic dicit: r. ptoziā que dat quātū minoris res est. vt. ff. de edil. edic. qd si nolit. s. si plures.

Agnouisset. emptor.

Nullā. s. nomine illi' grauaminis qz dol' r. c. vt. s. de trās. l. cum doatio. r. ff. s. act. emp. l. j. s. j. r. j. d. iu. do. si a matre. r. ff. s. euic. si fūdū.

Am venditorē. interest. etiā r. si nūc patuz sit tradere. qz de buit duo tradere r tūc tradere. sic vt. ff. de arb. celsus. r. in spi cif in hoc interesse qz cari' erat tūc nō in hoc qd nō habuit familia qd manducaret. vt. ff. eo. non sterilis. s. cum per venditorē.

rescindendam perfectā venditionē s. ad precium exigenduz competit.

Empor solū venditori ignorātū nū mos proprios ipsius venditoris nō libera tur. b. d. bal. Vel sic. Venditor sibi non p iudicat si ignoranter propriam pecuniam nomine precij recipiat. hoc dicit Salyc.

Idem. aa. Diodoro. l. vij.

Servos distraxisti ac pncuz de peculio eozū qd ad te pri nebat nesciēs vñ soluerē accepisti psequēs est integrā te habere actio nem pncij cū ppzj venditoris nūmi soluti nō pstant' eptori liberatiōez.

Empor re nō tradita nō efficitur dñs etiam si gerit se p domino soluendo tribu ta vel etiā collectas p ipsa: rideo nō potest vendicare s. pōt agere personali ex empto vt inducat in vacuaz possessionem precio persoluto. b. d. bal. Vel sic. Ante rei tra ditionem aliqd ius reale non transfertur in emptorē: nec solutio vectigalis pbat tra ditionē ideo rē nō potest vdicare s. ex em pto vt res tradat potest agere: precij tamē compellitur soluere. b. d. Salyc.

Idem. aa. Eusebio. l. viij.

Spater tuus venū dedit por tionē suā nec induxit in vacu am' possessionē pñj: ius oē penes se eū retinuisse certū est. Neqz em velut traditionis facte vectigal exolutū si simulatū factū intercessit veritatē mutare potuit. Qua propter adit' pñs pncipie: si ai ad uerterit in vacuā possessionē: neqz patrē tuū neqz successores ei' epto rē vel heredes ipsi' quocūq; loco factos induxisse nō dubitabit: nihil esse translātū pñciare. Et si te ex epto ad inducēdū eū in vacuam possessionē pñj pspexerit conueni ri estimabit an pncium sit exolutum ac si reperit non esse precio satisfactum: hoc restitui tibi pvidebit.

Si veditoz asserit minus tributū debe ri cum mains debitum sit: tenetur emptori ignorātū ad interesse: scienti autem non te netur. b. d. Salyc.

Idem. aa. Antipatre. l. x. ix.

S minor a venditore siue sci ente siue ignorante dicebat capitatio' pñj venditi r maior inuē ta sit. intantū puenit in quantū si scif set emptor ab initio min' daret p

Sancillam. non potuit. vt. j. de his q nō dño ma. l. si tradita.

Non pbibetur. vt. r. j. de his quia non dño ma. l. u. r. iij. r. hoc cū emit puatus. secus si ecclesia. vt. s. de sacrosan. eccle. l. si. s. et beres seruū sub p ditiōe legatū nō pōt manumittere. vt. ff. q. r. a. qbus. l. gñalit' nec alienare. vt. j. cōia de le. l. si. s. s. qz r. ff. de le. j. suo lega. s. j.

Lopotentē. vt. s. de here. v. e. l. q. tibi. r. facit ff. de manu. l. eū qui.

Sicut. certum. in specie.

Pertinet. nā s. z. na turā est r. c. vt. ff. de reg. iur. fm naturaz. Et dic certū. s. in specie. Itē dic cū vinū vendit in specie fm jo. r. p. post degu stationē emptoris est pi culū: cū vero in quanti tate post degustationē r mensurationē habitā est piculū emptoris nisi vinū veneat in aduersio ne. vt. ff. de picu. r. com. rei v. e. si qd vna. s. si in aduersione. r. ff. de ptra hen. empt. qd sepe. s. in bis. An mēsuratiōem itaqz r degustationē pe riculū est veditozis. Om ne est in quā periculū si ue acozis siue mucozis si ue effusionis: nisi eptoz piculum in se suscepit vt dixi. vel nisi fuerit imo ra degustādi. sed s. z. tūc s. an degustationē r mē surationē sit piculū ven ditoris trāssett tñ in em ptozē vt dixi offerendor denunciano ei vt dgu stet r metiaf. Periculū dico acozis r mucozis nō effusionis. s. z. oē piculuz est emptoris post degu stationē r mēsuratiōez sed nō post degustatiōez tñ nisi piculū deteriora tionis tñ. s. z. ante degu stationē omē piculuz est venditoris. r sic nō est ratio eadē ptozē vt post degustationem oē peri culū sit eptozis. sic. ff. de nego. gesto. l. si quis ne gocia aliena gerens in debitum r. c. Et hoc fm omnes excepto azo. qui aliter dixit vt dixim'. s. ti. j. l. ij. Accur.

Atiq; id est sicut.

Qualitatis. i. boni tatis. vt est campanie. r no. q. hoc fuit in genere quod perire non potest vt. ff. ad. l. fal. in ratione s. incerte.

Quantitatis. s. de il la vinea vel de hoc vase s. tantum conuenti vel communis sed etiam singulare petif interesse. vt. ff. eo. l. j.

Fructus post. r non ante. vt. s. e. venditi. Accur.

Derfectum. ad qd plura sunt necessarta. vt. s. ti. j. l. j.

Conuenit. vt. ff. e. iulianus. s. si fructib'. nisi veditoz ex ceperit. vt ff. de contraben. emp. qui fundum alienum. s. fundi.

Grayamen. vt. r. s. sine cen. vel reli. l. ij. r. iij.

A si mora. idem si non fuerit in mora. vt. s. e. l. curabit cū babeat fructus vel quasi mora. vt. e. l. curabit. qz pcepit fructus: vel pactio vt. j. de pac. inter emp. r ven. l. initio. Sed cū possit venditor petere pnciū ergo habere videt. vt. ff. de reg. iur. l. qui actionē. s. rñ. h. nō pōt vi cere eptoz cū habeat vel petat fruct'. vt r dixim'. s. eo. l. curabit. Exigere pōt.

Actio qz tomioris r emptio differunt

Antivē diti post degustati onē cuius est peri culum.

Erigere pot. vt. ff. de pi. & co. reive. l. fi. & de vsu. moza. s. boe fidei
Adptoz. tradedis. s. qmmodo cauef de tradedo: cu statim debeat
tradi. Rn. forte post certu tps tradi obebāt. vt. ff. d iud. l. i oib⁹
Eorum fuga. quod absit.
Sanitate. quod absit. & sic de corporali & animi vitio cauef. vt. ff.

Erro qd
vicitur.

eo. lex empto. s. etiaz. &
s. animaliu. s. bns no
cauet de corporis vitio
p seruo legato. vt. ff. de
le. j. si a substituto. s. bns
Erronesqz. erro d²
q ires nugatorias totu
expedit. Qui sint fugi
tium & errone babes. ff.
de edil. edic. qd sit fugi
tium. in pn. & s. errone
Flora solutos. scz q
eorz noie dnis noxaliter
tenef. vel qz nunqz co
miserunt delictuz. Vel
qz est satisfactum. vt. ff.
de edil. edic. qd sit fugiti
uus. s. q aut ediles. sed
si dno fecerit furtu non
tenef nisi dixerit vel p
miserit vt. ff. d edil. edic.
l. si furtum. & l. q si no
lit. s. j.

Utra modu. id.
est quantitate.
Erigere pot. vt. s.
eo. l. fruct⁹ sed facta mo
ra venit interesse.

Est pfecta. ad
qd plura sut ne
cessaria. vt. s. ti. pxi. l. j.
viximus.

Notissimu est. vt &
ff. eo. l. iulianus. s. pre
terea.

Expulsos. nega
tis. hodie etiam
si haberet amitteret. vt
j. vnde vi. si qs in tanta.
Probatis. nam in
iuria que fit emptori no
nocet venditori. vt. ff. d
euc. l. si per impruden
tia. circa princ.

Ad instar. no ideo
quin possit vel interdi
cto vnde vi agi vel actio
ne in factum vt subicit:
sed ideo quia sublata est
antiqua solenitas. vt in
sti. de interdi. s. an. pot
etiam per constitutioez
si quis in tantaz. j. vii vi
experri. sed & reiven. &
in hac si succubuerit a
get de emc. vt. ff. d euc.
l. euicta. s. duple.

Si quis alteri. Re
gularia venditionis. s.
posuit tunc ponit spe
cialia.

Si quis alteri vt &c.
emerit. quod est. j. de h
babes. j. l. multuz. in v.
si vero.

Alteri. vel sibi sub
audi. hoc babes. j. an. d.
l. multu ibi in pctu &c. & i
ver. quod si emisti.

Ex pecunia patris scilz. tui.

Comparata. ab eius vxore suo nomine.
Constitutam. vt. j. eo. l. pe. & j. de doa. intervir. & vxor
rem. l. & si de tua. & s. de reiven. si ex ea. & s. de pba. l. ad p
batione. & s. communia vtriusqz iudi. l. si patruus. etia si socius sit om
nium bonozum. vt. ff. de admini. tu. l. titium. s. altero. & ff. pro soc. si

intercessisse probetur vsuras ex of
ficio iudicis erigere potest.

Venditor tenet se obligare pticulari
ter & distincte ad omnia capitula que sunt
de natura ptractus. b. d. no. & tene menti
Bal. Vel sic. Venditor seruozum tenetur
se obligare ad bec scripta. Saly.

Videm. aa. Rufoni. Lex. xliij.

Adptoz seruozu recte de bis
tradendis & eozu fuga iteqz
sanitate & erroneqz si ee aut noxa so
lutos repronitti sibi recte postulat

Determinata puetio parit actione de
terminato modo. b. d. bal. vt sic. Emptoz
non potest petere vltra conuenta nisi mo
ra sit facta. hoc dicit Saly.

Videm. aa. Antonio. Lex. xv.

Utra modu tritici distracti
citra pactu in solutioe moza
non facta nihil eptoz erigere pot

Fructus pecozum pertinet ad empto
rem: & tenetur venditori resarcire sumpt⁹
qs fecit in pecozibus. b. d. bal. pcor. Saly.

Videm. aa. Cerilo. Lex. xvj.

Est pfecta venditione: fet⁹
qd pecozu emptori: vendi
tori no sumpt⁹ (si quos bona fide
fecerit) restitui debere notissimu e.

Venditor no tenet defendere empto
rem a violentia q sibi de facto inferf. b. d.
no. fm bal. vel sic. Violentia facta empto
ri non nocet venditori sed emptoz contra
expellentem habet actionem. b. d. Saly c.

Videm. aa. Hermiano & nupo.

Expulsos vos de Lex. xvij.
fundo per violentia a nero
ne que habere ius in eo negatis p
fitetes nullavobis aduersus euz ex
cuius veditione fundu possidet actio
ne copetere pbatis. Igit ad in
star interdicti seu actionis pmisse
experiendum esse pspicitis.

Si quis alteri vel sibi sub alte
rius noie vel aliena pecunia emerit

Res empti ab vxore de pecunia mari
ti ab bide mariti vendicari non potest. sed
ad pecuniam est agendu. b. d. Bal. & Sal.

Imperator. a. Secundino.

Tit. l. Lex. j.

Ex pecunia patris
fundus macipiaqz
parata sunt tñ cu
emptions matris
tue nomie factas ee
pponas ignozare no debes tradi
tione matre tua dniam fuisse pstitu
tam. Plane si pecunie petio
ne copetere tibi ppter numeratio
nem pccij existimas: ciuilliter p siste.

quis societatem. Sed hoc fallit in quattuor casibus. vnus vt. s. de rei
ven. si vt pponis. Alii. j. arbi. tu. l. curator: & ff. qñ ex facto tu. l. n. & ide
in prelato videt qui emit ex pecunia ecclesie. Item idem si vir ex pecu
nia dotali emerit res aliquas voluntate vxoris vt. ff. de iure do. iia. & l.
cum vir. s. si. bic tamen concursu voluntatis vtriusqz videt dominuz
in vxorem transire. Itē
& si vxor donauerit ma
rito pecuniaz & ille ex il
la rem emerit nec soluē
do est. nam das mulieri
vtilis in rem actio vt. ff.
de dona. inter virum et
vxorem. l. vxor marito.
Propter numerat
tionem. a pre tuo facta.
Ciuiliter. si negocia
gessit nego cioru gestoz
vel mandati: als si dona
uit vir conditioe sine ca
vel ex iniusta ca. vel rei
vendicatione si extat &
erat bic filius heres pa
tris sed mater viuebat &
fuit reuocata donatio p
virum ne morte confir
metur. Accur.

Donatio facta filio in potestate confir
matur emacipatione si res fuit filio tradita
vel reperitur in possessione de voluntate
patris tacita vel expressa. b. d. bal. vel sic.

Si pater tradat filio emancipato fundum
quem emit eius nomine du erit in potesta
te vel cum sciuit possidere: donatio pficit
& emancipato dnium acquiritur. Saly ce.

Impe. Alex. Septime. L. ij.

Emancipatis vobis fidos
quos noie vestro cu in pte
ageretis pater emerit tradidit vel
in possessione eozuz voluntate pris
fuitis: dominu acqvisistis.

Numeras precium alio emete no quer
rit sibi dominu. b. d. nisi nomen emptoris
fuerit appositu simulate. bal. vel sic. Dmi
stro no queritur dominium lz numerate
rit precium. hoc dicit Saly.

Idem. a. Patrino. L. iij.

incipia quozum meministi
si vt pponis nomie tuo iteqz
fratris tui cui successisti empti vo
bis tradita sunt: lz instrumento em
ptionis matrem tua pecunias nu
merasse contineat: persequi ea mo
re iudiciozum non pbiberis.

Probata simulatione nihil potest ha
bere penes se instrumentu: tñ in dubio no
psumitur simulatio. b. d. tex. cum glo. bal.

Imperatores Valen. Valenz &
Gratia. Cirillo. Lex. iij.

Quis socrus nomen inscripse
ris: tñ si possessione tenens domi
nus effectus es: ob eaz rem frustra
calumniā mulieris quis ipsa con
tractus tabulas heat reformidas.

Si vir emes in vxitate facit apponi no
me vxoris i instrō simulate acgrit viro no
vxori & vxor possides tenef restituere re cu
fructib⁹ taxatis a iudice. b. d. bal. vt sic. Si
marit⁹ de vxore pñ istuz eptiois scribi fe
cit in persona vxoris & vxor p fide re em
pta ptulit in filiam no piudicat marito pe
tenti re cum fructibus restitui: probata simu
latione instrumeti. Saly.

Imp. diocle. & mari. no. L. v.

Am ppzia pecunia tua te co
parante possessionem quadā
vxoris tue nomē tñ modo accom
modasse dicas eadeqz occasioe cu
stodie sue comissioz instrōz cōtra
bonā fidē pprietate eiusdem fundi
vsurpasse dicas: rector puincie p
sua exercitatione cognitā habens
donatione a nō domina vxore tua
in filiā suā collatā nullū piudicium
dominio tuo attulisse docenti tibi
veritate pccibus tuis assistere: resti

Empta
res pecu
nia mea
ansit mea

Empta
res pecu
nia mea
ansit mea

Empta
res pecu
nia mea
ansit mea

Empta
res pecu
nia mea
ansit mea

Empta
res pecu
nia mea
ansit mea

Empta
res pecu
nia mea
ansit mea

Empta
res pecu
nia mea
ansit mea

Empta
res pecu
nia mea
ansit mea

Empta
res pecu
nia mea
ansit mea

Empta
res pecu
nia mea
ansit mea

Empta
res pecu
nia mea
ansit mea

Empta
res pecu
nia mea
ansit mea

Habens. hoc quod sequitur donationem &c.

Filiam suam. ex alio viro.

Docenti. quod oportet te facere cum satis sit pro ea instrumento
contineri eam emisse. vt bic. & s. de proba. l. cum precibus. & s. plus
va. quod agi. acta. et. j. de dona. inter vi. et vxor. si filij. & j. de contrabē.
et com. stip. si eum.

Liber Quartus.

Taxatione, i. extimatione taxata.

Altum, tres casus ponit. Accur.

Mumerasti, s. ipsi mulieri vt emeret volens tu vir ei dona re: z sic hnt locū sequētia, als si venditori numerasses sifr volens ei donare in solidum teneres, vt. ff. de do. inter vi. z vxo. l. qd aut. §. si vxor. z l. si cū mulier. z. j. §. do. inter vir. z vxo. l. z si de tua.

Habito, z te pecuniā numerante.

Ram, redit ad pmū.

De p̄cio, nō ergo petes rē, vt dixim⁹, §. e. q̄uis z de rei ven. si ex pecunia.

Si quidē emisti, redit ad secundum.

Res gesta, i. vitas.

Scriptura, s. inter scripturae, vt. §. de p̄ba, cū p̄cib⁹, z. j. de p̄bē, sti. l. optimā, in fi, ptine baf em in instrō viruz z vxorē emisse, vel vxorēz tm cū tu tm emeris, tad hoc, §. l. q̄uis, z. l. pri. z §. pl⁹ va, qd agi. l. acta, z j. de p̄ben. z comit. stip. l. si cū tuā, si aut de viro tm ptinerz s. nomē vxoris tm eet positū vt qz dixisset vir vendis mibi z berte vxori mee ementi mecū noie s. nō re vt dixit azo, qz tunc satis ptz simulatio z hoc secūdo modo intelligunt qdaz hoc responsū.

Cōparasti, sine mādato vel etiā cū mādato sed tm pcuratoris nō nū cū receperat offm, z ipe nunciū z nō pcuratoris pcepit vba in emptione s. sic vendis illi.

Ipsius, per hec vba vendis vxori mee.

Actionem, aliō in nuncio est.

Notes, nota quod possum nolo z qd volo nō possum, sic z. j. §. do. l. siue emancipatis, z. j. de iur. do. si genero. Itē no, qois nunci⁹ est pcurator: large s. nō cōuertitur, vt. ff. de pecu. l. j. §. j. Itē tm stricte accipitur nunci⁹ z est nūci⁹ velut pica z organū dñi, z in psona dñi dz p̄cipe vba p̄ctus z dño qri dz p̄ se ipsum nō paluz, z p̄cipit vba sic, v̄dis illi, vt ff. de p̄sti. pe. l. q autē, §. fi. z. l. sequē, z de p̄ben. emp. l. j. §. fi. Si autē dicat nunci⁹, v̄dis mihi, z sic in sua psona p̄cipiat vba valet vt sibi qraf, s. dño tenet mandati fm, itē q̄si male fecerit mādatum, Ar. dicte. l. ff. de pcur. l. j. §. j. Si autē est pcurator: tunc vba p̄ct⁹ dz p̄cipe in sua psona sibi qrit, vt. j. l. pri. in fi, z de p̄sti. pecu. l. eum q. §. iulian⁹ scribit, in fi. s. domino cedere tenet, vt. ff. de acq. pos. l. possessio qz, §. z si possessio. Si autē in psona dñi nō valet sibi qz nō vult nec dño: qz nō p̄t. Aliter em stipulari zc, vt. ff. de ver. ob. stipulatio ista, §. alteri, z sic hic loquit, z. ff. de p̄bē, emp. fundus, z de p̄sti. pe. l. si filio, §. j. Sed. Ad. dixit alteri p̄ alter qri vtile actionē, vt ar. ff. de act. emp. iulian⁹, §. si pcurator, z qd h̄ dicit intelligi nō qri dñi, s. directā qd nō placet, z in. d. l. iulian⁹, ideo est qz dabat in dñm vt ilis istoria vnde iniquū erat nisi vt sibi dare ex eiusdem psona actio. Regulariter ergo nō qrit actio p̄ alter nisi in casib⁹ quos nō, in sti. de inuti, stipu. §. ei q. sed dñm z possessio sic, vt. §. per

tuere eandem possessionem habitam etiam fructuum taxatione curabit.

Hec lex est multum singularis z. b. d. Res empta p vxorē ex pecunia viri efficit vxoris, tenet tm viro q̄tenus de p̄cio est locupleta: sed res ēpta p virū apposito noie vxoris in instrō p̄tinet ad virū q in se p̄cepit p̄ctū verū: s. si vir nō p̄cepit p̄ctū in se s. in psona vxoris absentis p̄ct⁹ nō t̄z, z iō ex eo nō orit obligatio: sed tamē traditio facta ex eo transfert dñm, b. d. no. bal. vl. sic. Si vxor emit sibi fundū de pecunia quam vir numeravit sibi: fund⁹ vxoris efficit, z maritus pecuniā ab ea repetit q̄tenus locupletior existit: secus si marit⁹ emerit sibi s. nomen vxoris in instrūto fecerit scribi qz tūc fund⁹ efficit mariti vitate attēta z non scriptura, z vbi vir pcurator vxoris pcepit vba p̄ct⁹ in personā vxoris p̄tractus est inutilis: z ideo neutri eorū p̄petit actio: licet traditione facta ex eo is cui tradit potior in dominio habeatur, b. d. Saly.

Idem, aa. Dionysio, Lex. vi.

Mre tua cōparante pecuniam nūerasti: ei qz possessio tradita est: an p̄tractu emptionis a te noie tuo habito tm vxoris nomē post instrūmētis in scribi feceris. **N**ā si qdē vxor tua noie suo emit: ei qz res tradite sunt: nec in te q̄qz de his p̄cessit: nō nisi de p̄cio aduersus eam in q̄tū tu paupior z illa locupletior facta est: hēs actionē. **N**ō si qdē emisti tuz tibi tradita est possessio: tm aut nomē instrō vxoris quōdaz tue scriptū ē res gesta potior q̄ scriptura b̄f. **S**i nō ab initio negociū vxoris gerēs cōpasti noie ipi⁹ ēpti actōez nec illi nec tibi q̄sisti, dū qz tibi n̄vis nec illi potes. **Q**uare in dñm qōne ille potior habetur, cui possessio a dño tradita est.

Procurator p̄trahere potest z debet ex eo agere vel procuratorem ad agendum constituere ad petitionē dñi, b. d. bal. vl. sic Mandatarius subiectus potestati mādan tis illi qrit actionē: nō subiect⁹ vero sibi qrit: sed dz experiri ad petitionē dñi vel pcuratorem ad experiendum constituere, Sali.

Idem, a. Seruntio, Lex. vii.

Quam p̄ eos q negocia tua gererāt olei materiā te cōpasse p̄tractus qz fidē p̄cio suscepto rupis se venditorē pponas, si qdē ex em

quas p̄so, no. acq. l. j. speciale tm est in qbusdā, vt in cuiuscunqz personā p̄cipiant verba qraf dño, vt in tutore z curatore z actore, vt. ff. de consti. pecu. l. eum, §. fi. Idem in seruo z etiā in filio quantū ad p̄fectitium peculium, vt in sti. de stipu. ser. §. sine.

Tradita est, vt ab eo q habet ius vendendi, vt z. §. de rei vē. l. quotiens, Sed q̄liter in domino erit potior cū cōtract⁹ in nulli⁹ psona tenet, vt hic z nuda traditio nō transferat dñm vt. ff. de acq. re. do. l. nū qz rñ, dic dominij, i. possessionis, sic. ff. de v. ob. l. interdū, Tu dic q̄ ex inutili p̄ctu transit dñm vt. z. ff. de dolo. l. elegāter, in pn. z dixi, §. de fi. de instru. l. p̄ctus, Sed quomodo obligatio nō contrahit sed possessio dñm transferit ex inutili p̄tractu, Rñ, obligatio iuris est vnde ex legitimo tm contractu nascitur obligatio possessio vero facti, iōqz sine obligatiōe qrit vt ar. ff. ex q. cau. ma. l. deniqz.

Pro bis qui iuri tuo subiecti fuerāt p̄trahentibus tibi quesita est actio vel per te vel per euz cui mandaueris.

Sinuero sui iuris cōstituti fm mandatū tuū hunc p̄tractū habuerint ac sibi empti quesierūt actionē: per eos vel quib⁹ illi dederint mandatum adi competentem iudicem qui fm bonam fidem (q̄ in huiusmodi contractibus obseruari solet satisfieri, p̄uidebit.

Si vnus ex fratrib⁹ de pecunia cōmuni emit suo nomine: sibi nō alteri fratri dominium acquirat, b. d. Bal. z Saly.

Idem, aa. Valentine, Lex. viii.

Quia aliena pecunia cōparat nō ei cui⁹ nūmī fuerūt: s. sibi tā actionē ēpti q̄ dñm si ei fuerit tradita possessio: qrit. **C**ū itaqz de reb⁹ cōibus fratē patruelem tuū quedā cōparasse p̄tēdas: d tua pecunia hūc pueniēdo facies p̄sul ti⁹. **N**ā in rē d reb⁹ ab eo cōparatis: tibi contra eum petitio nō competit.

In cōtrahendo inter absentes requiritur nunci⁹ vel epistola, b. d. bal. vl. sic. Dominij trāsferi i eū cui p̄v̄ditōrē res tradit: lz al⁹ pecuniā nūerauerit: z v̄ditio iter ab sēs res requirit nunciū vel epistolā, b. d. Sali.

Idem, aa. Ruphine, Lex. ix.

Nihil p̄hibet altero pecuniam numerante: in aliū vel vtriusqz p̄bentis p̄sensu: vel certe venditorē tātm modo volente dñm transferri. **E**o etiā manifeste cōstituto vt inter absentes p̄ mediam psonā vel p nunciū vel per epistolā talis contractus perfici possit.

De rebus alienis non alienandis: et de prohibita rerum alienatione vel hypotheca.

Emp̄tor rei aliene tenet restituere domino nisi p̄bet q̄ iure emit, vl nisi p̄scripserit quo casu ēptor securus est sed v̄ditōr domo tenet p̄dictiōe ad p̄ciū, b. d. bal. vel sic, Emens re alienaz scienter nō vsucapit z domino restituere tenet, emēs vō ignorāter vsucapit iō post vsucapionē dominus agit solum de p̄cio cōtra venditorē, hoc dicit Saly cetus.

Imp̄ator, alex. Cantiano, Titu. l. j. Lex. j.

Imp̄ator, alex. Cantiano, Titu. l. j. Lex. j.

Nō cōpetit, nisi sit soci⁹ omnium bonorū, vt. §. cōia vtriusqz iudi. l. si patruus, fm. Itē qd non placet, immo ad cōmunicandū agitur vt ibi.

Nihil prohibet altero, i. procurator q scienti z ignorati dño qrit vt, ff. de acq. re. do. si procurator, siue ḡambo hoc gestiat si ue venditor tm nihil acquirat, vt hic, z. ff. de dona. l. q mibi, idē si sol⁹ procurator: hoc gestiat, vt. ff. de acq. pos. l. j. §. bec q̄ de seruis, sec⁹ in negociorū gestore qui nō acquirat, vt. ff. de nego. gestis, si ego.

In alium, cuius nomine empta est.

In alium, cuius nomine empta est, dicitur q̄ eius qui precium numeravit qz vendentis, Constituto, vt. ff. de contrahen. emptio. l. j. §. fi. z. §. de p̄trahē, emptione. l. j. z in sti. de obliga. que ex contractu.

De rebus alienis non alienandis, Audisti alterius factum non prodesse: audi modo obesse,

Dñm nō trāsferit p̄ nudā traditionē.

Cōparati unis p̄positio, q̄iqz p̄ponitur.

Procurator nūcius differunt.

Si p̄sidi

S p̄fidi puincie pbatum fuerit. No. iudici faciendā fidē. vt. ff. de pba. quinquaginta.

E iure. dominij vel creditoris vel officij publici vel priuati. 7 hoc p̄sumit nisi p̄trariū probet sic. j. q. milit. nō potest. 7 in i. de leg. s. nō solū.

Seruos. si munitus vt tutor pupilli: exactor pupillos p̄ vsucapionē. 7 in creditore fallit.

Scientib⁹. l. emptorib⁹ cū nō haberent ius vendendi. a. 30.

Inubebit. per rei venditionē nō ad precium eius tuo noie nō sit facta venditio. vñ non potes habere ratū. vt. ff. de pre ca. si seruus. 7 de nego. gest. pupillus. s. s. si ego nisi in subsidij re p̄scripta vel vsucapta. vt. j. e. statim vel pempta. vt. ff. de nego. gest. l. si. ad. tñ dixit ante vsucapionem cōpletā dari actionē ne gocioz gestoz. vt. no. s. de rei v. l. mater 7 hoc cū a nullo hz cam is qui vendidit. vel hz lz luera tuam. als si hz lz non lu cratiuā: cū tantū ad sit q̄ tum absit nō tenet ad p̄cium etiā in subsidij. vt. ff. si cer. pe. si eū seruum.

Ignorauerint: qz se pcuratorem dicebat.

Facti. l. vsucapione b̄t. Decium. in substidum ager pactionē ne gocioz gestoz. ff. de nego. gest. l. vlti.

Inubebit. p actionem negocioz gestoz habendo ratū in subsidij. vt. hic 7. s. de rei v. l. mater. 7. j. si ven. pig. aga. l. seruo. 7. ff. de posi. s. 7 si non sit heres. 7 de neg. ge. l. si. 7. j. ti. j. l. j.

Istrabete. nō accōmodasti. lz tamen maior eras.

Conquisita. qz dicebat vir se locasse. vt. s. plus va. qd̄ agi. l. si. vel qz dicebat esse epistolā. 7 ad hoc. s. de prob. l. cū precibus. 7 su me a p̄trario. ergo si sciuit apponēdo sigillū: videt habere ratū. qd̄ est no. vt. s. de epi. 7 cle. l. si qua p̄ calūniam. 7. ff. rem ra. babe. l. ne satisfactio. Sed ar. s. ff. de pig. ac. l. gaus.

S p̄fidi puincie pbatū fuerit iulianuz nullo iure munitum seruos tuos sciētib⁹ v̄didisse restituere tibi ēptores suos inbebit. 7 nō si ignorauerit: 7 eoz facti sunt: p̄ciū eoz iulianū tibi soluere inbebit.

Venditio mariti sigillātis sigillo vxoris nō officit vxori q̄ nō nouit quid sigilla retur. b. d. bal. vel sic. Vxor: q̄ venditioni rei sue facte p̄ maritum ignoranter appo sūt sigillū suū sibi nō p̄iudicat. b. d. bal.

Imp. gordianus. grece. 7. x. j. Istrabete marito rez tui iuris si p̄sensum nō ei accommodasti: lz sigillo tuo v̄ditiois instrumētū fraude cōquisita signaueris: eiusmodi tñ p̄uentum emptori (vsucapione nō subsecuta: vel longi t̄pis p̄scriptioe minime munito) nullā p̄stitisse securitatē potest.

Non p̄t heres iure hereditario vel p̄prio venire p̄tra factum defuncti. et si veniat et euincit tenetur de euictione ad inter esse. b. d. bal. et concor. Sal. y.

Imp. dio. 7 max. aa. 7 gra. va. Venditrici succedē. 7. x. j. i. t̄m hereditario iure p̄fectaz recte venditionē rescindere ac dominiū renocare nō licet. 7 s. et si hic ex p̄sona sua v̄dicet vel ex cepit te doli mali si h̄ac viā elegeris tueri: vel euicta re 7 si defensione monstrata volueris vti quāti tua interest poteris experiri.

Mater p̄ debito filij non potest res filij dare in solutum nisi filius ratificet. b. d. l. si filius. ff. de rei v. l. mater. 7. j. si ven. pig. aga. l. seruo. 7. ff. de posi. s. 7 si non sit heres. 7 de neg. ge. l. si. 7. j. ti. j. l. j.

Istrabete. nō accōmodasti. lz tamen maior eras.

Conquisita. qz dicebat vir se locasse. vt. s. plus va. qd̄ agi. l. si. vel qz dicebat esse epistolā. 7 ad hoc. s. de prob. l. cū precibus. 7 su me a p̄trario. ergo si sciuit apponēdo sigillū: videt habere ratū. qd̄ est no. vt. s. de epi. 7 cle. l. si qua p̄ calūniam. 7. ff. rem ra. babe. l. ne satisfactio. Sed ar. s. ff. de pig. ac. l. gaus.

Venditrici succedenti. id est heredi v̄ditricis. qui succedit in re hereditario.

Recte. dupliciter p̄t intelligi bec lex: naz venditrix nō domina succedit dño rei. 7 sic ex sua p̄sona. scz nouo domino vult vendicare. Vel veri⁹ ecōtra dñs rei succedit v̄ditrici: nō domie: 7 sic s̄m vtrūqz modū nō dña vendidit: 7 secundū casum babes. ff. de euic. l. femina. s. primus est in. l. vendicantē. 7 p̄strue diuersis modis.

huc agit. ff. de euic. l. s. si exceptio. nec potest v̄ditor p̄ se dicere factaz emptori iniuriā. vt. ff. de leg. j. si seruus plurimum. s. fina.

Ancipia. pro debitis. mercedibus.

Auferre potuit. vt. r. s. de rei ven. l. mater.

Debito. qd̄ habet locū etiā si esses minor. vt. j. de p̄di. mi. l. vtere.

Obligata. a p̄te tuo 7 ad hoc. s. si aduer. v̄. pig. l. j.

Fundū. quē post emancipationē q̄si. st. Vel dic aduenticiuz 7 s̄m hoc dic secus si ante 7c. Accur.

Dost emancipatioez secus si ante: qz tunc p̄f esset dñs 7 sic posset alienare. vt. j. de bo. q̄ lib. l. fin. s. vbi aut. 7. s. ipsum aut. Vel dic idē si ante. vt. j. de bo. ma. l. j.

Consentiente. aliter si te volente. vt. s. si aduer. do. l. j.

Successisti. als si successisti. vt. s. eo. v̄ditrici.

Munitus. tūc enim cōfirmare alienatio. vt. s. eo. l. j. Et sic no. casus in quibus res aliena potest alienari. Accur.

Mo priuat⁹. secus in fiscovl imperatore. vt. j. ti. j. l. j. 7 de quadri. p̄scri. l. si. secus in flumine. vt. ff. s. acqui. re. do. l. ergo. s. al lunio.

Sibi: qz tunc potest vendere ex facto vel ex lege. vt. j. de iure do. l. si nali.

Ex officio. publico vel priuato. vt tutor: curator: executor: exactor tributoz p̄ncipis. vel p̄curator: fisci. vt. ff. de fur tis interdum. s. qui tute la. 7 in i. de offi. iudi. s. si. 7. ff. de euic. si pignora.

Ex officio. publico vel priuato. vt tutor: curator: executor: exactor tributoz p̄ncipis. vel p̄curator: fisci. vt. ff. de fur tis interdum. s. qui tute la. 7 in i. de offi. iudi. s. si. 7. ff. de euic. si pignora.

Ex officio. publico vel priuato. vt tutor: curator: executor: exactor tributoz p̄ncipis. vel p̄curator: fisci. vt. ff. de fur tis interdum. s. qui tute la. 7 in i. de offi. iudi. s. si. 7. ff. de euic. si pignora.

Ancimus siue. 7. x. j. i.

Ancimus siue. 7. x. j. i.

Ancimus siue. 7. x. j. i.

Ancimus siue. 7. x. j. i.

Ancimus siue. 7. x. j. i.

Ancimus siue. 7. x. j. i.

Ancimus siue. 7. x. j. i.

Ancimus siue. 7. x. j. i.

Ancimus siue. 7. x. j. i.

Ancimus siue. 7. x. j. i.

Ancimus siue. 7. x. j. i.

Ancimus siue. 7. x. j. i.

Ancimus siue. 7. x. j. i.

Ratū habere non possuz qd̄ meo noie nō est gestum.

Quintum an trāsse rat: si res contra p̄hibitionē alienat.

Liber quartus.

de ac. emp. si tibi. et de sui. vba. pdi. l. si binarū. s3 certe ibi loquitur de quodā pacto imponēde seruitutis qd ante traditionē imponi non potest. cū sua res nemini seruit. ff. si usufru. pe. l. usufrui. S3 illud magis videt ob stare qd est in aut. de ali. et empbi. §. sanctissimas. coll. ix. sed certe ibi non solū pactū impedit alienationē. s3 generalis phibitio legis qd pactū coadiuuat. si aut in alio casu. vt i auten. vt lice. ma. et auie in prin. colla. viij. vbi ergo pactū nō coadiuuat specialī lege trāsīt dominiū vt dictum est.

Sine lex. vt lex in l. fundi do. vt insti. g. alie. licet. in prin. Itē sup rebus minor. vt. ff. de re. eo. qui. l. j. Itē ecclesiastici. vt. s. de sacrosan. eccl. l. iubemus.

Fecerit. vt vetando quid alienari extra familiā. vt. ff. de leg. ii. l. cum pr. §. libertis. et j. de adm. tu. l. tutelā. et j. q nō pos. ad lib. pue. l. ij. et de test. ma. l. tra. et de fidei com. i. voluntas.

Ad miserit. qz h pacto vendidi ne alienares sicut fuit. s. de pditio. ob cau. l. ea lege. et j. d. pac. inter emp. et vdi. l. fi. et ff. de verb. obli. si ita qz. §. ea lege. S3 in hoc contra. ff. de pac. l. nemo. s3 hoc non dicit de effectu pacti an valeat vel non s3 pacto apposito qd com. ptebēdunt. an aut valeat habes. j. de pact. inter emp. et vdi. l. fi.

Dominij alienatio nem. qd sit quocūqz modo transferat dominij. vt. j. de fundo do. l. ij.

Prohibēdas. a lege cū lex a testatore. cū testator a pacto: cū pactio prohibuerit. Accur.

Nel hypotheca. be non sunt vere alienationes cum usufructo sit in re aliena. vt insti. de vsu fruc. in prin. et pign. in bonis debitoris manet. vt. j. de pig. ac. l. pignus et ptractū empbiteoti cum non dicit fieri alienatio. vt. j. de iur. empbi. teo. l. ij. s3 ex interpretatio ne loquitur hec lex. vt in aut. de nō alie. §. alienationis. et §. qz vo. col. ij. nam vere nō est alienatio. vt. d. l. et ff. de ver. si gni. l. alienationis. et j. de fun. do. l. j. Itē ad pignus est arg. §. ff. de pig. l. in quoz. sol. vt ibi. Vel dic qd appellatione alienationis pteinet pign. vt h. s3 appellatione veditiois nō: vt ibi. Id.

Auctoritas. nā pmittit alienari rem totalē si mulieri expedit alienari. vt. ff. de iur. do. l. fi. Itē ecclesiasticam. vt. s. de sacrosan. ec. au ten. hoc ius. Itē rē minoris. vt. j. de predi. mino. l. ob es.

Inter dixerit. scz generaliter.

Demiserit. l. specialiter in aliqua psona vel casu.

De communium rerum et.

Nulla. possessionis. et rerum mobilium qd ea erāt ppter quas mentionē facit de vsucapione. Vel qd dicit de possessione et ad mobilē rē et ad immobilē pōt referri. Accur.

Patruuitui. patruo hic successit q patruus successerat cū qbusdā alijs cū quibz heredit. patruū nūc erat huic bec res cois.

In re actio. que quidē longo tpe tollit. vt. j. in g. cau. ces. lō. tēpo. prescrip. hereditatē. Sed contra. j. eo. ti. l. vnus. sed ibi solui.

Ius. id est vsucapio vel prescriptio.

Arbitriū est. supple vel nō pueniendi. et dic actione negotiorum gestoz in subsidiū. vt. s. ti. j. l. j. et hoc si p parte potuit expediri: als fam. milie heriscunde. vt. s. de neg. gest. si ab vno. et dixi. s. fa. ber. l. familie.

Quādo aliqua cōia sunt pluribz vt singulis: vnusqzqz p se bz pte sue alienade liberā facultatē. b. d. bal. vt sic. pars rei cois potest vendi etiā extraneo ante intētātū iudicium cōmuni diuidūdo. b. d. Salp.

Impera. Diocle. et Maximianus Eusebio. **Lex. iij.**

Allo tibi persuasum est cōmunis pcedij portione pzo diuidūdo: anteqz cōmuni diuidūdo iudicium diceret: tū socio nō etiam extraneo posse distrabi.

Alienatio p parte non valet. b. d. bal. vel sic. Miles partē rei sue alienate potest vendicare s3 non locū partem etiam si pro illa offerat precium. b. d. Sali.

Fidez. aa. vlpiano. militi. **Lex. iij.**

Portionē quidem tuaz militantis frater tuus alienare non potuit. Eius autem partē precio soluto tibi restitui postulare nec militari granitati cōuenit.

Abi res p parte euicif ppte debetur euictio. b. d. bal. vel sic. Euicta etiā rei pte ptoz q ignorāter emit agit ad iteresse. licz sibi nō pspexerit de euictione. b. d. Salice.

Fidem. aa. Olimpiano. **Lex. v**

Spria nesciēti cōia cū fratribz tuis pdia distaxisti: s3 nullū instrumētū intercesserit: nec qcqz specialiter puenit: aliene portiois euictio ne secuta: qti iter est ptozi solues

Rem alienam gerentibz nō interdici rerum suarū alienationes.

Ratione officij male gesti nō interdicitur venditio: sec cū sua causa res transfertur. b. d. bal. vel sic. Tutores vel curatores administratione durante non prohibentur res suas alienare nec ea finita licet sint ex causa iam condemnati. b. d. Sali.

Imp. seu. et anto. Publice. **Titu. liij. Lex vnica.**

Non est interdictum tutoribus vel curatoribus et si ex eo titulo iudicati debitorum sunt constituti cū sua cā res suas alienare. **P**otuit ergo curator tuus fundū suum cum suo onere obligare fisco nō:

saltem ad precium per. l. ff. de ac. emp. ex empto. §. qui autē. qd non placet. et in alio casu ibi loquitur.

Conuenit. agit ergo de euictioe. l3 nō puenit. vt. j. de emic. l. nō dubitatur. et ff. de euic. l. ij. et facit. s. de ptra. emp. l. non idcirco.

Emptori. s. puentus actione ex empto p euictione.

Rem alienam gerentibus et. S3 tamē tutor cōducere vectigal a fisco non debet. vt. j. ne tu. vel cu. vec. con. l. j.

Non est. vel curatoribus. et multominus pcuratoribus qui priuatum habent officium.

Sua causa. i. pignoris. sunt em tacite obligata pupillo et adulto. et j. de adm. tu. l. p officio. et qd dicit de alienatione idem est de obligatione: vt subijcit.

Onerē. vt. r. ff. de iure fisci. l. res. §. j. et j. de distra. pig. si debitor. et de contraben.

milie heriscunde. vt. s. de neg. gest. si ab vno. et dixi. s. fa. ber. l. familie.

Quādo aliqua cōia sunt pluribz vt singulis: vnusqzqz p se bz pte sue alienade liberā facultatē. b. d. bal. vt sic. pars rei cois potest vendi etiā extraneo ante intētātū iudicium cōmuni diuidūdo. b. d. Salp.

Impera. Diocle. et Maximianus Eusebio. **Lex. iij.**

Allo tibi persuasum est cōmunis pcedij portione pzo diuidūdo: anteqz cōmuni diuidūdo iudicium diceret: tū socio nō etiam extraneo posse distrabi.

Alienatio p parte non valet. b. d. bal. vel sic. Miles partē rei sue alienate potest vendicare s3 non locū partem etiam si pro illa offerat precium. b. d. Sali.

Fidez. aa. vlpiano. militi. **Lex. iij.**

Portionē quidem tuaz militantis frater tuus alienare non potuit. Eius autem partē precio soluto tibi restitui postulare nec militari granitati cōuenit.

Abi res p parte euicif ppte debetur euictio. b. d. bal. vel sic. Euicta etiā rei pte ptoz q ignorāter emit agit ad iteresse. licz sibi nō pspexerit de euictione. b. d. Salice.

Fidem. aa. Olimpiano. **Lex. v**

Spria nesciēti cōia cū fratribz tuis pdia distaxisti: s3 nullū instrumētū intercesserit: nec qcqz specialiter puenit: aliene portiois euictio ne secuta: qti iter est ptozi solues

Rem alienam gerentibz nō interdici rerum suarū alienationes.

Ratione officij male gesti nō interdicitur venditio: sec cū sua causa res transfertur. b. d. bal. vel sic. Tutores vel curatores administratione durante non prohibentur res suas alienare nec ea finita licet sint ex causa iam condemnati. b. d. Sali.

Imp. seu. et anto. Publice. **Titu. liij. Lex vnica.**

Non est interdictum tutoribus vel curatoribus et si ex eo titulo iudicati debitorum sunt constituti cū sua cā res suas alienare. **P**otuit ergo curator tuus fundū suum cum suo onere obligare fisco nō:

saltem ad precium per. l. ff. de ac. emp. ex empto. §. qui autē. qd non placet. et in alio casu ibi loquitur.

Totū an possit vē dīo casio ne modi ce parts

Dignus manet in bonis debitoris.

Tutori a periculo sum est bene offere deposito.

De pac. inter emp. et ven. etc. in venditionibus varia apponuntur pacta: ideo de his dicit vel ponit.

Si ea arras pderet. i. hoc facit. ff. de le. com. l. de lege. et potes h dicere distinctione pactorum quaz not. s. de pac. l. in bone.

Destineret. i. restituere tibi. similis expositio ponit. j. de do. ante nup. l. si cu ante nuptias. et j. de iure do. l. etiam si no. rest. ad hoc. s. de tras. ac. si super. Et sic ptz q non est pactu. l. commissio. ubi ipso iure reddit dnum: et fit p bec verba res sit inempta. vt. j. e. l. commissio.

Servada est. p actione ex vendito informata vel pscriptis verbis. et j. l. proxi. et eundem casuz habes. j. l. iij. It facit. s. eod. de pdi. ob cam. l. ij. et ff. de lege com. l. fi.

Si fundu. ea lege. i. pacto. et no. q nec hest pactu. l. commissio. Sine hdes. hoc no fuit necesse dici. vt. ff. de proba. si pactum.

Restituere. f. fundus. Teqz parato. f. venditor vel hde venditoris. Ex vendito. informata.

Dabit. sic ergo not. duas actoes dari ex h pacto in cotineta apposto. vt. j. de prescrip. vbi rebus. et de dona. l. leg. et de iure do. l. auia. et de ac. emp. si sterilis. s. si tibi. et j. qn dec. opus. non est. l. j. et ff. de psci. ver. si vir. et ff. de contraben. emp. qui fundu. in vlti. col. et ff. de pac. iuris gentium. s. cum nulla.

Oblata. et psignata et deposita. vt. j. eo. si a te. et ff. de lege com. l. fin.

Deruenerut. ad hoc est. ff. de lege com. si fund. et l. commissio. ea lege. nec hic fuit pactu legis commissioe Tradidit. sed pure: sin aut precario tradidisset dominium apud se retinisset. vt. ff. de preca. et apud. s. sed cum his.

Vendicatione. q: verbis legis commissioe no est vsus scz q est res inempta. tunc em bene vendicaret. vt. j. l. pxi. et ff. de rei vend. si q bac. et est sic. s. de pdi. ob cau. l. ea lege. Commissioe. no vendicatione. potest ergo vendicare vt hic. et ff. de rei vendi. si q. et de leg. com. l. fi. S. ptra. s. de pac. traditio. et ff. de pac. ab emptione. in fi. vbi dicit nudis pactis non transf

nam et priuato potuisset. De pactis inter emptores et venditores compositis.

Propter mora ex pacto emptor arras perdit: et rem traditam restituere tenetur. b. d. bal. vel sic. Pactus vt emptor perdat arras et rem restituat si infra tempus conuentum non soluat pciu est suand. b. d. Sa.

Imp. ato. diotime. l. iij. l. j.

Si ea lege pdiu vendidisti: vt nisi intra certu tps pciu fuisset exolutu emptrix arras pderet et do

ret: fides tractus seruada est.

Malet pactu de re vendenda: et ex mora veniunt fructus. b. d. bal. vel sic. Pactu vt emptor re restituat: si intra certu tepus pciu ei offerat est validuz: et ex eo dat actio pciu offereti et consignati et habet ratio fructuum pceptoz post obligatione. b. d. sali.

Imp. alex. a. carisio. l. x. y.

Si fundu parates tui ea lege vendiderut: vt sine ipsi sine heredes eoz emptori pciu qncuz vt itra certa tpa obtulissent restituere tur: teqz parato satisfacere pditioi dicte hfs emptoris no pareret qd fi des fuer: actio prescriptis vbi vel ex vendito tibi dabitur habita rone eoz q post oblatam ex pacto qntitate ex eo fudo ad aduersariu puenerit.

Malet pactum vt res ad venditorere nertat: si residuum no soluat. b. d. bal. vel sic. Tradet fundum vt precio intra certuz tempus non soluto ad se reuertatur ex vendito hz actione non rei vendicatione. sali.

Idem. a. felici. mili. l. iij. Si ea lege pdiu vendidit vt nisi reliquu pciu itra certu tps restitutu eet ad se reuerteret si no pcaria possessione tradidit: rei vendicatione no hz: h actionez ex vendito.

Qui elegit viam contractus no pot assumere viam pnie et distractus. bald. vel sic. Pacto legis commissioe non potest vti q precium vel eius vsuras maluit seq. sali.

Idem. a. iuliano. l. x. l. iij.

Commissioe venditiois lege exercere no potest q post prestatutu precij soluendi die no vendicationem rei eligere vsuraz precij petitionem sequi maluit.

Asure ex pacto veniunt ex pacto. vsu re ex mora veniunt ex mora. b. d. bal. vel sic

ferri dnum. S. dic speciale in pacto. l. commissioe. It no. no esse licitum variare. vt. ff. eo. l. post diem. et l. de lege. in fi. et de mino. emilius It no. q quilibet suo priuilegio pot renuciare. sic. s. de pac. l. pe. Itz q q eligat vnu ex pns ali renunciasse videf. vt. ff. de inof. test. l. mater.

Asuraru. ex pacto incontineti apposto debitaru vel ex mora. vt j. l. pxi. et facit. ff. de doa. ca mor. l. si mortis. et j. s. iure do. impe. l. ij.

Impa. Sor. a longino. l. x. v.

Si in initio venditiois si pactus est: vt is cui vendidisti possessione pdij pciu tardius exoluti tibi vsuras pensitaret. no imerito existimas etia eas tibi adito pside puincie ab emptore pstaridere. Ma si in initio tractus no es pactus: si ceperis expiri debere ex mora duntaxat vsuras taz ab ipso debitore q ab eo q in oem cam empti sua fide astrinxit de iure postulabis.

Si non seruaf substantiale pactum rescindit quicqd est actuz substantiale est qd cam contractui dat. Bal. vel sic. Si no impleatur id ppter qd fundus exiguu precio venditus fuit: pot venditor illum petere sibi restitui cum fructibus. b. d. Saly.

Imp. car. carin. rimulo. l. vj

Am te fundu tuuz certe rei contemplatione inter vos habitata exiguu precio in aliuz trasulisse comemoras: poterit tibi ea res no esse fraudi qn no impleta pmissi fide: dnu tui ius in suaz cam reuerti coueniat. Et io adit copetens iudex fundu cui mentione facis restitui tibi cu fructibus suis sine vlla ludificatione sua auctoritate pficiet precipue cum et aduersa pars receptis nummis suis nullam passa videri possit iniuriam.

Dilatio que vim contractus perimit non potest concedi per rescriptum in forma comuni impetratum: si aut no perimit sed prorogat sic. b. d. Bal. vel sic. Pactuz q res sit inempta precio reddito est validum: nec tollitur rescripto et ptra se subtrabertem sufficit oblatio et depositio. Saly.

Imp. dio. et maxi. musto. l. vj

Si a te copauerit is cui ministri puenit vt si intra certu tps soluta fuerit data qntitas sit res inempta remitti hac puetione rescripto nro no iure petis. S. si subtrabat vt iure dominij eandem rem retineas: denunciatiois et obfignatiois depositioisq remedio contra fraudem potes iuri tuo consulere.

Nulla conuentio rata habetur que tepo

noiatu locum no habet. vt. ff. de pdi. ob causam. l. fi. Accur.

Si te. soluta. i. reddita a venditore emptori. Sedis. tu venditor. petebas em vt q tibi licebat vsq ad annu posses facere vsq ad bienniu. l. reddere pecunia et recipere re. Et sic e contra. s. de prec. impe. offe. quotiens. Solu. hic ad actione petebatur ibi ad exceptionem. Vel hic magnum ibi paruz tempus petebatur. Vel hic noluit princeps indulgere.

Contra fraudem. emptoris volentis recipere qd debet vt hic. et j. qn decre. opus non est. l. j. occurritur dico per oblatione et psignationem et depositione. vt hic. et j. de iure emphi. l. ij. in fi.

Drivilegio renuciare l3.

Si in initio. si pactus est in continenti etia citra stipulationem. vt. ff. depo. publi. s. luttius. et s. de pac. in bo. si dei. secus in senebri pe curia in qua non debentur vsure stipulatioe: vt s. de vsur. l. qnis.

Tardius. a die tractus. puta dabis mibi pciu et vsuras vsq duz il lud solueris.

Duntaxat. s. cum nec fructus pcepit. vt. ff. de ac. emp. iulian. s. ex vendito. nec minor est curdebetur. vt. s. de ac. emp. curabit. et s. in q. cau. resti. in integ. no est neces. l. in minorum. Et no. q hoc casu officio indicis petunt. vt. s. de positi. l. iij. s. supiori iure actio nis ex eo tractu vel pscriptis vbi. vt. s. e. l. ij.

Ab eo. f. fideiussoze

In omnem. vt. et s. de vsu. si qz solutioni. s. j. et s. mand. post. et dic idem si simpliciter fideiussit ac si in omnem cam. vt plene babes not. ff. loc. quero.

Am te. pone sic casum. dabo tibi centum si dederis mibi equum.

Contemplatione. da te causam contractui.

Fraudi. i. damno.

Quando. p quia.

Coueniat. immovidef ad interesse tm agi. vt. s. de rescin. ven. l. ea conditio. q est ptra. So. hic duo puenit vt aliqd fieret qd si non fieret q res restitueref ibi vnum tm. Vel verius hic cam dedit tractui bec puetio: q als non erat contractus ibi sic.

Deficiet. i. picipiet per actione ex vendito. vt arg. ff. de pben. emp. bec venditio. s. fi. et l. s. celus. s. j. et l. fundi parte. et s. de pbe. empt. si non donatiois. et j. de dona. legem. vel p ditione ex hac. l. non aut p ditione ne ob cam. qn tractus

Liber quartus.

AEmpore. i. in continenti ante vel post. vt. s. de pac. l. petens. et l. in bonafidei. r. ff. de pac. l. in emptionib. r. l. iurisdictioni. s. quinimo. r. s. de re. alie. no. alie. l. fi.

Pacto. vt. s. de pac. l. pacta. r. ar. s. de vsur. l. aduersus. r. l. quis. s. quis. vel alienationis. s. alterius. nam r. venditio alienatio est.

Nouo domi no. i. emptori.

Eximere. s. dedican do.

Permanere. immo duabus rationib. videt no. valere. Prima quia non interest p. l. nemo. ff. s. pac. q. est s. s. hic va let pactu vt posset agere ad interesse si fiat. alie. natio tm valet vt ibi. vel hic in contractu. r. sic in re q. erat traditis. ibi no. Secunda est: q. hic no. fu it stipulatio. vt. ff. de reli gio. q. si locus. q. est con tra. Sol. hic erat loc. pu rus ibi iam religiosus vt religioni destinatus. Vel hic corrigit. vel hic fuit stipulatio. It. an agere tur ex hac stipulatioe vel pacto. Quidam q. no. cuz pecuniariter no. interfit sic r. als. ex inutili stipula tione no. agit. vt. ff. de v. obli. l. titia. q. no. placet immo pecuniariter pot. interesse ppter frequen tiam hominu vel aliquo rum inimicor. q. ad illuz locum venient. ad hoc subicit forsan em. r.

Aggreget. q. esset quando pactum fuisset de non alienando.

Fretus. tali casure petet rem actione ex ven dito reddito precio. vt. s. eo. l. cum te. non rei ven dicatioe. vt. dixi. s. de re. alie. no. alie. l. fi.

Si seruus exportan dus veniat. Specialia q. dam pacta sunt in ven ditionibus seruor. ideo de his dicit.

Ege vendi tions. expor tata. i. expor tando. sic. s. de le. r. p. tit. l. j.

Denunciatioe. id est conventionione.

Anteq. fides. id est postea non. vt. j. e. l. an cilla.

Dedicant. recidunt ergo in seruitute r. ipso iure facto dno. fisci ven dicat fiscus. vt. r. tacituz fideicommissuz. vt. j. ad. l. fal. l. etiam.

Seruum exportan du emit si fscus de mum sub talipacto vendit no. exportat cui dabit manus l. iectio.

Eade lege. na. si fisc. vendet simili pacto ven det. vt. in loco phibito no. mores. S. si pmissu emptoris q. emit a fisco mores in loco phibito cui dat manus iniectio pmo venditori an fisco. Videt q. fisco. alius em. bo. videt cu. totiens sit mutat. vt. ff. de sol. qui res. s. aream. Sed Joban. r. Azo dicunt q. primo venditori r. sic si per plures man. ambulauerit semp. prior est potior sicut r. in lege de suo no. prostituendo. dr. vt. ff. eo. si titi. r. de straben. emp. si quis sub hac. cu. non eius voluntate puenerit ad libertate sicut nec pditur conditio furtiua. ff. de pdi. fur. r. ideo. sed cessauit ad ips. actio. vt. d. l. qui res. s. aream. r. de verb. obli. inter stipulantem. s. sacram.

re contractus celebratur: nisi postea resol uatur. h. d. Bal. vel sic. Pacta sunt seruā da: nisi dno pacto tollant. h. d. Sa.

Idem. aa. r. cc. auxononi. l. viii.

AEmpore. r. tract. inter em ptore r. venditore habitam couentione integrā seruari si ab ea posteriore n. recedat pacto certū ē.

Valeat pactum quod in loco vendito non possit monumentum construī: vel ca pella edificari: q. prope monumentū r. ec clesiam sepe conuersantur inimici. h. d. bal. vel sic. Pactū ne in re tradita monu mentum extruatur vel ne iuri humano ex imatur est seruandum. h. d. Saly.

Imp. iustitia. io. p. ref. p. r. l. ix.

Sgs ita pacifca in venditiois vel alienatiois. r. tractu vt no. dno nullo modo liceat in loco vendito vel alio mo. sibi. p. cesso mo numentū extruere: vel alio mo. hu mano iure eū eximere. sancim. l. s. apud veteres dubitabat tale pa ctū ex nra lege esse fouedū r. immu tilatū pmanere. r. forsitā enim multū ei. intererat ne ei vicin. no. solū quē nollet aggreget. s. etiaz. p quo specialr. interdictū est. Cuz etem. venditor vel alter alienator. no. alia lege ius suum trāsserre passus est: nisi tali fretus. p. uentione: quo. modo ferendum est aliquā captio. nē ex varia pati eum interpretatioe.

Si seruus exportadus veniat.

Empor. serui exportati pot. eū manu mittere ateq. erat cōtra ipsū no. post: r. ta. mē cōtrauentens fisci fuituti subicit: quia ad fscū pertinet delicta punire. vnde om ne delictū fscū h. vltorem. h. d. bal. vel sic. Seru. venditus exportadus: r. sic ne cer. to loco mores als. liceat venditori man. in h. cere pot. exportatus: r. sic no. rupta fide cō uentionis manumitti: r. tūc manumissus ad locū phibitū no. pot. accedere: als. in ser uitatez deducitur r. a fisco vendicat: ante tamē manumissionem si sit ptra factū ba. bet dno manus iniectioem. h. d. Sali.

Imp. se. r. ato. petro. l. i. v. l. j.

Ege venditiois ex portata. mancipia sub denunciatioe. manus iniectioe: libertate abempto re vel q. successit in locū ei. ante q. fides. r. rupa. accipe possunt. Que tm. a fisco post ma numissionē vendicant. r. in ppetuā

Veniunt. ad fscum.

Exceperūt. vel exceperūt intelligunt. vt. j. eo. l. fina.

Ante. i. facta fide. q. in locis phibitis moztur.

Denegat. ipso iure ex pacto redeunte dno in venditorem sicut in pacto. l. commissorie fm. l. d. vel demū manu iniecta fm. Jo. r. Azo. vt. j. l. pri. in princ.

seruitute eadem lege. veniunt. cū in bis ciuitatibus puerfant. quas con trabetes exceperūt. Ante. ma. numissionem. no. iniectioe. manus facultas no. denegat. atq. ideo no. petuntur in publicum.

Pena. p. uentionali. d. q. esse. p. tent. le galis. aut applicabilis fisco. r. q. p. sentit. penā remittit. nec etiā fiscus petit. h. d. Bal.

Idem. a. nedineo. l. x. ij.

Svt. manus iniectioe. habe res. cauisitibi iure tuo. vt. po tes. Qd. si. b. omisit. r. penā sti pulat. es. b. q. dem. fisco. commissus. est. tu. no. nact. es. ex stipulatu. actio nē. In. oib. tm. querit. an. dno. vo luntate. in locū. phibitum. venerit.

Contra. pactuz. ancilla. manumitti. no. pot. h. d. Bal. Vel. sic. Abi. solū. pactū. de exportado. iteruenit. solus. fiscus. agit. saly.

Imp. ale. nonio. l. x. ij.

Ancilla. q. exportanda. venit nec. exportata. ē. hab. empto re. in. eadē. ciuitate. moztate. empta. r. manumissa. est. aduersus. legē. vēdi tōis. liba. fieri. n. potuit. Ad. adit. a. te. pcurator. me. p. trib. suis. fūget.

De. triplici. motu. anime. loquitur. nā. anima. mouet. admiratiue. r. iste. fuit. prim. s. hui. legis. ordinez. Secdo. mouet. puni tiue: r. iste. fuit. secundus. motus. Tertio. mo uetur. p. sumptiue. r. iste. est. tertius. motus. h. d. Bald. vel sic. Dicenti. se. venditum. a seruis. p. p. r. s. l. s. ab. emptore. manumissus. no. credit. nisi. p. eū. sic. esse. p. betur. h. d. Sa.

Idem. a. Papie. l. x. iij.

Queor. q. te. a. fuis. tuis. do miniū. eoz. venisse. affirmas sub. ea. lege. ne. in. patria. mozeris. et ab. eo. cui. te. pto. prior. vēdiderat. manumissus. eē. dicis. Quare. cōpe tēs. iudex. aduersus. eū. quē. pntē. eē. dicis. cognitionē. suā. p. bebis. r. si. vi. tas. accusatiōi. aderit. execrabile. de licitū. in. exēplū. capitali. pena. vēdica bit. S. quoadus. q. pbaueris. q. intēdis. stat. tu. esse. v. q. in. te. post. manumissionem. dep. rebenditur.

Odiosum. pactū. imputatur. extensiuē. r. patria. sua. debet. cui. libet. esse. maior. omni. alia. patria. h. d. bal. vt. sic. Cui. ex. pacto. in terdicitur. ciuitas. sua: interdicitur. et. iam. romana. r. cui. interdicitur. certa. prouicia. interdicitur. etiam. tota. italia. h. d. Saly. c.

Idem. a. Seraphiano. l. x. v.

Quare. exportadus. a. dno. de. ci uitate. sua. venit. nec. in. vrbe.

to. l. barbarius. Sed. in. causa. libertatis. r. seruitutis. r. etiam. dum. agit. vtrum. seruus. sit. in. possessione. seruitutis. nec. ne. habetur. p. libero. in. terim. et. sic. alio. statu. q. prius. erat. vt. ff. de. liberali. causa. l. ordinata. et. est. ratio. quia. ibi. als. non. posset. esse. in. iudicio. hic. vero. potest. quia. liber.

Quare. exportandus. nec. in. vrbe. tum. q. maior. r. non. debz. frui. maioribus. cui. est. interdictum. minorib. vt. ff. eo. cui. pacto. r. de. interdic. r. rele. l. relocator. s. fi. r. ff. de. sena. l. q. indignus. Itēz. q. cōmunis. est. patria. vt. ff. ad. municip. l. roma. Accur.

Svt. vt. potes. si contra legē factū sit. vt. j. l. pri. in fi.

Omissi. iniectioe manus.

Commissus. est. Si. contra. factū. sit. ad. quem. fscū. spectat. punire. deli ctar. succedere. delinquē tibus. vt. ff. de. iure. fsc. lu tius. venditor. antē. vtrū. qz. habere. non. pot. nisi. b. actū. esset. vt. haberet. pe nā. r. seruū. vt. ff. de. tras. ac. qui. fidem. r. ff. de. ex cep. do. apud. celsum. s. labeo. r. s. ti. j. Itēz. caue qz. dicit. stipulatus. naz. si. tantū. pactus. esset. de. pe na. l. s. in. continēti. non. va leret. nisi. sua. interesset. qd. non. inspiciat. interfit. sua. vel. no. quādo. stipu latio. interuenit. vt. bic. r. ff. eo. si. seruus.

An. domini. quon. dā. enim. renuciare. suo. iuri. potuit. ff. de. pact. l. pactum. vel. dic. presen. tis. scz. nam. si. sine. ei. vo luntate. mozes. no. cōmit tē. pena. vt. s. eo. l. j. r. l. titius.

Voluntate. peniten tia. ductis.

Ancilla. exportan da. h. pacto. vt. ex. aliquem. locū. stare. pu ta. extra. bononiam.

Ate. venditore. vt. quolibet. deferēte. vt. ff. de. iure. fsc. l. j. r. est. pro curator. cesaris. iudex. in. hac. cā. cū. ipse. vēditor. si. bi. non. est. pact. man. iniectioe. s. tm. dixit. expor tet. vt. s. l. pri. ij. r. n.

Queor. r. bñ. de. buit. moueri.

Aduersus. eum. scz. seruum.

In. exēplū. s. ordi narū. criminis. punietur. hic. extra. ordinē. vel. dic. in. exēplum. vt. l. alū. ter reant. sic. ff. de. abige. l. j. in. fi. r. de. pe. si. qz. aliqd. s. qui. abortiois.

Deprehenditur. scilicet. libertinitatis. et. sic. nota. quo. statu. te. inue nero. eo. te. tenebo. donec. contrarium. videbo. vt. bic. r. j. de. inge. ma. l. pe. nultima. r. ff. de. offi. pre.

De me /
rio pbi
to videt
p
bibita c/
uitas.

Continua
tio.

Manci
pia no snt
pstituen
da.

An italia. hoc ea rone qua modo dixi. Et no. q. tribus locis videt
hic pbitus. f. illo r sua patria. Itē oi maiori loco. vt h. sic r si erat po
merio interdictū nec in ciuitate moref. vt. ff. eo. l. cui pacto. sed minori
bus vti potest pbitus maiorib⁹ excepta sua patria q̄ quantū ad eum
est p maiori habet. vt. ff. de of. psec. v. b. l. j. s. fin. q̄ tñ quantū ad alios

Si mancipium ita ve
neat &c. Et superius pa
ctū gratia venditoris ap
ponit. sic r istud gratia
serui. vnde superius po
test venditor remittere:
hic non potest. Accur.

Refectus v
bis. cuius of
ficiū est tueri
ne mancipia
pstituant. vt. ff. de offi.
psec. v. l. j. s. hoc quoq̄
officiū.

Ei cui. f. venditori.
Facultatē. si contra
pactū fuerit factū. vel in
eius fraudē. vt. j. eo. l. fi.
Contra legem. i. cō
uentionem.

Dixerat. ptra suum
ergo pactū venire nō po
test. vt h. r. ff. comod. in
comodato. s. sicut. et iō
q̄ hoc gratia mancipij fu
it positum. vñ iam ei hic
fauor auferrī nō potest.
sic. r. ff. de ptra. si post
mortē. in sine. s. aliud in
pacto superioris ti. vt. s.
ti. pr. l. h. in fi. r aliud in
pacto inferioris ti. vt. j.
ti. pri. l. fi. q̄ in illis legi
bus pactū fuit gratia vē
ditoris.

Competente. nō tñ
iūs patroni habet. vt. ff.
de in ius voc. sed r si. s.
prostituta. r. ff. de ptra.
emp. si quis sub hoc.

Ordinetur. p asserto
res q̄ hodie non sunt. vt
j. de asser. tol. l. j. in pnc.

Legis. id est pacti s
non prostituendo. als li
ceret manus in hēere. et
dic q̄ si is cui vedita est
secundo sine simili lege
eaz prostituat. potest ab
duci mancipijz si prim⁹
vendiderat sub ipso pa
cto manus iniectiois.

Si autem dixit vt fieret libera r libera efficiatur. sed hoc ipso q̄ vedita est si non simili lege nō in hēitur manus nec libera efficiet ex consti tutione diui adriani. sed ex constitutione diui vespasiani. sic r. ff. de in re pa. l. diuus vespasianus.

Comprehendit. f. primus venditor.

Ad primū. i. q̄ primo prostituit. non dico q̄ primo emit. Et no. q̄ si pactum primi differat a pacto secūdi venditoris: q̄ primū de ma nus iniectioe: scdm q̄ sit libera vel ecōtra semp pualet libertatis pa ctū ei⁹ fauore. vt. ff. eo. si titi⁹. Et plene no. hic de bmoī pstitutionib⁹. hz em locū pstitutione diui adriani vbi vēdo vel ex qualibet causa trado ne pstituat. r hec eripit ancillā in libertatē. Vbi aut seruauī man⁹ in iectioe tunc eā seruo mihi nisi ego p sentiam pstitutioni. vt hic. Est etiā edictum diui vespasiani cū ego ancillā emptam ne pstituat alteri vēdo sine simili lege. ne in hēiat man⁹ nec libera efficiat. vt. ff. de iure patro. diuus. Est pstitutione diui marci r comodi missa ad aufidum vi ctozinum vt si dono vel vēdo seruū vt manumittas vel si pciū do. nō pecuniam in specie vt manumittas tñ seruū. vt. j. ti. j. l. j. r. h. r. l. si is qui. r. ff. de condi. ob cām dā. dedi. s. s. r si tibi. r. l. si pecuniam. s. j. et si certum tps ad hēiat eo elapso constitutio inducit libertatez si potuit

romana morari d3. Qui aut de p uicia certe nec i italia. Si itaqz p legē pstituta factū pbare potes: vtere iure qd ppterea tibi cōpetit.

Si mancipium ita veneat ne p stituatur.

Vendita ne prostituat si p fit redit ad veditorez: nisi p sen serit eā pstitui. nā tunc fit libera: r si pm⁹ emptor nō pstituit s3 se cūdus vel tert⁹ res redit ad primū nō ime diatū venditorē. b. d. Bal. vel sic. Si ancil la est vendita eo pacto ne pstituat: als ven ditori liceat eā abducere: vel manus in hē cere ea pstituta s3 ei abducere eā nisi cōse ferit: q̄ tūc ad libtatē pducat et hec hnt lo cū et si p plures ptores trāsuertit. b. d. sal.

Impera. alex. a. Socrati.

Titu. lvi. l. x. j.

Refect⁹ vrbis ami cus noster eā q̄ ita venit vt si pstituta fuisset abducēdi po testas eēt ei cui⁹ fm pstonē diui adria ni id ppetit abducēdi imptiet facul tatē. Qd si eū patientiā accom modasse p legē quā ipse dixerat vt in turpi q̄stu mulier haberef ai ad nertit: libertate cōpetet⁹ fm inter pretationē eiusdē pncipis pduci eā ad pretorē cui⁹ de liberali eā iuris dicio est ibi vt lis ordinet⁹ inbebit.

Nec em tenor legis quā semel cōprehēdit⁹ inter mittit q̄ dñium p plures emptoz psonas ad pmū q̄ pstituit sine lege similiter puenit.

Judex d3 ex officio tueri libertatē an cille ptra pactū pstitute r de hoc inquire re ex mero officio. b. d. bal. vel sic. Ancil lam cōtra legē venditionis prostitutam q̄ cauetur vt pstituta libera esse debeat d3 iu dicem facere exhiberi r si pactum negetur coram competētī iudice cognoscitur: nec curat q̄ pactum sit in scripturam redactū dummodo de eo cōstet. hoc dicit. Sal. y. ce.

Idem. a. seuro. psec. p. l. ij.

Mulierem quā ita venisse alle gas ne pstitueret: aut si psti

manumitti. si vo dico manumittas qñ voles inducif libertas te mor tuo. Si vo qñ poteris te r seruo p sēte post duos menses aliogn post quattuor inducif libertas. Si vo vt manumittas simpliciter. dicunt quidam idem quod in casu pxi. s. dixi. idem ergo post q̄ potuisti ma numittere r cessasti. vt. ff. de psec. p. v. b. l. j. s. fin. q̄ tñ quantū ad alios

tuta fuerit libera esset: per officium militare⁹ exhiberi apud tribunal opz vt si p trouersia⁹ reserat pacto qd tñ si vez est libertas mulieri. exi stente p ditione cōpetit agatur causa^a apud eum cuius de ea re notio est.

Hec aut lex⁹ r nisi⁹ tabulis vēdi tionis inserta sit q̄nis⁹ epistola vel sine scriptis facta ostenditur valet.

Satis videt pstitui q̄ in caupona tenez r in pactis nō d3 cōmitti fraus. b. d. bald. vt sic. Ancilla q̄ nō debet ex pacto pstitui nō debet etiaz in caupona retineri. b. d. sa.

Idem. a. aurelio. Lex. iij.

Am q̄ ita venit ne corpore q̄ stum faceret nec in caupona sub specie ministrandi⁹ pstitui: ne fraus legi dicte fiat⁹ oportet.

Si mancipium ita fuerit aliena tum vt manumittat vel econtra.

Cōstitutio disponēs in fauore liberta tis in veditioe trahit ad donationē ex in terpretatioe extensuat pōt disponēs peni tere s3 nō heres eius r q̄ b3 libertatē nō d3 petere se liberari. s3 in libertate defēdi. b. d. bal. vel sic. Seru⁹ alteri donatus r tradit⁹ vt certo tēpore transacto ad libertatē per ducaf tempore transacto liber efficiet nisi donator: interi mutauerit volūtātē. b. d. sa.

Impera. alex. a. patricensi.

Titu. lvi. l. j.

Patroclus postea q̄ te bermie dona tionis causa dedit le ge dicta vt si. xv. an nis continuis⁹ serui uisses ad libertatez pducereris ita vt cuius⁹ romanus esses tempore peracto si modo patroclus nō con trarie volūtatis fuerit aut si iā⁴ de cesserat ad libertatem pertuenisti.

Quoniam placuit non soluz ad venditos: sed etiaz ad donatos⁹ eā legem vt manumitterent⁹ p̄tinere.

Nec te potuit semel translato dñio i bermiā postea alij patrocl⁹ vēdere: r ideo nō de prestāda tibi

ma. ad libe. pue. l. latin⁹
Est r quarta pstitutione di ui marci r comodi in se mestribus. cū trado ser uum vt post tps sit liber nō cōprehēdēdo factū manumittētis. vt. j. tit. j. l. iij. r. ff. de seruis expoz. l. fi. Est r pstitutione diui seueri r antonini ad vr biuz maximū. cū seruus mandat vt emaf suis nū mis quā habes. ff. de ma nu. l. iij. r. ff. de iudi. l. g se.

Mulierē. milita re. nemine agen te. sunt em qdā q̄ per offi ciales iudicis nemie agē te expediunt.

Controuersia. qua si nō ea lege vel p ditione sit vedita vel quasi cōdi tio non euenit qd vtrum q3 seq̄ necesse est vt libe ra fiat. B3o.

Quod tamen. inter positio est.

Causa. liberalis.

Lex. i. pactū in vēdi tionē appositum.

Ei nisi. als et si non als r nisi r tūc ponit p si nō. sic. ff. de sena. l. femi ne. r. ff. si qs cau. l. si eū. s. fina. in fi.

Quamuis epistola. als quis sine epistola.

Facta. f. puetio. naz epistola nūq̄ fit sine scri ptis a3o. r est ad hoc. j. de dona. l. in extraneis. Itē. ff. de ma. test. si ser uus stichum.

Am q̄. ministrā di. quā spēm assu mūt qdā volentes male agere. vt. ff. de his q̄ no. in fa. l. atblete. s. ait ptoz

Fiat. cū q̄ aliqd pbi bef r id p qd puenit ad il lud. sicut r. ff. de spō. o3o r isti. vi bo. rap. s. j. Sic ecōtra cū qd pcedit r id p qd puenit ad illud. vt. ff. que. te. ap. l. h. s. i psectio.

Si mancipium ita fue. alie. &c. Specialiter dixit in superioribus titu lis duobus pacta ptra mancipiū r p eo inducta. nūc mixtim de vtroq̄ r quando pro eo r quando contra eum.

Patroclus. p̄tinuis. quare si aliquo tpe fugerit tātūdem tps postea debeat seruire vt sit liber. vt. ff. de statulib. l. cum heres. in fi. r. l. seruus qui. s. seruus. Accur.

Cuius romanus. nam quidē liberti non erāt ciues romani. s3 hodie oēs. vt in sti. de liber. s. libertinoz.

Voluntatis. pōt ergo mutare voluntatē. vt hic. r. ff. de ma. vin. l. si pater. r de condi. cau. da. l. si pecunia. s. j. r. ff. de seruis expoz. l. iij. s3 cōtra in eo. ti. l. q̄stum. vbi nō pōt mutare. So. pōt. vt cōstitutio nō representet libertatē vt hic. s3 nō potest qn emptor si spōte velit possit manumittere. vt ibi. vel solue. vt in. d. l. iij.

Si iam decesserat. vñ iam nō pōt mutare volūtātē nec heredis vo luntas exquirif. vt. d. l. ff. eo. l. iij. s3 ptra. ff. de dona. inter vi. r vxor. l. quod autem. s. vxor. So. ibi nō fuit vxor donatarij facta domina.

Ad donatos. ex interpretatione pstitutionis. vt. ff. qui sine manu. l. mancipia. r hoc faciebat hic questionem.

Vēdere. f. in tumm p̄iudiciū quomin⁹ sis liber finito tpe: veditio tñ

Sernozū
venditio
nib⁹ mul
te pstitu
tioes au
xiliatur.

Continua
tio.

valet. vt. ff. de contrabenda emptione. l. rem alienam. Accursius.

Ex constitutione. diuorum marci et comodi. vt. j. l. proxi. defendere. arg. contra. ff. de vbo. obli. l. qui rome. §. flauius. Sed sibi de actu certo manumittedi fuit cogitatum. Accursius. **I**ta lege chretes. maior. xxv. an. vt. ff. de mino. l. verum. §. qd si minor. **I**so. **S**3 certe imo videt idē et si minor cū erat fili⁹. vt insti. qui map. nō pnt. §. eadem.

Sed. pro r. **S**iliū. i. q. erat filius. **V**enundedit. infra duos annos.

Liber ē. vt bic. r. s. l. proxi. r. ff. de in ius vo. sed si bac. l. in pn. Cum hic dixit vt si libera non manumitti ab emptore.

Am iusta. ppriū nomē est femine. **E**t cum haberet annos. xxv. Dubitatio erat qz non videbatur solue re vt manumitteret.

Insertum. s. vt manumitteretur.

Locus est. s. ex interpretatione. sed pprie locū habet pstitutio diui adriani. vt. ff. eo. l. si. sed vbi cōprehēdit factū manu mittētis directo bec pstitutio locum habet. vt. d. l. fna. r. s. eo. l. j. r. h.

Manumissa est. de facto. vt insti. de igenu. §. si.

Sis qui pciū. pu. ta dñs tuus.

Manifestū est. vt r. ff. de ma. si qs ab alio. r. d. libe. cau. paulus. Sed §. ff. de cōdi. ob cam. l. iij. §. sed si tibi. r. ff. de pscip. v. nālis. §. at cum do. in qbus dicit non fieri liberū die adueniente. Solu. ibi dabat pecunia vt species. h. vt quantitas. **N**el soluevt in qlu bet earum dixi.

Possit. r. deberet. **O**pinionis. vt r. ff. de statu ho. l. herēnius.

Aquidē. pducā tur. s. per aliquē. sec⁹ forte si dixi a te non manumitti: quia tūc alij possunt manumittere. **M**anumittant. sci licet de facto.

Non pnt. vt r. ff. de manu. l. si qs bac. r. j. de his qui ad liber. per. nō pnt. l. j. r. h. ar. ff. pro socio. l. sed r. si socius. Sed fallit si mortem domini vindicauerit. vt. ff. ad fil. l. iij. §. bi quoqz. r. si suis nummis sit emptus. vt. ff. de manu. l. iij. §. sine autem.

Causam. qz l3 fuerit pena apposta. non tamē cōmittit vt erigatur si contra fiat. cum effectū nō habeat manumissio. vt. j. l. proxi. sic r. ff. vt le. no. ca. l. licet. sed hoc fallit si etiā de facto nolui manumitti. vt. ff. de vbo. ob. qui rome. §. flauius. Sed si ea. l. donauit vel vendidi ne tu alienares poteris quidē alienare sed agā ad interesse pditione ob cam ad interesse vel ad precii. vt. ff. de cōdi. ob cau. l. ea lege. que est cōtra. Sed aliud in alienatione que facti est. vt. r. ff. de cur. fur. l. ptilio. **A**n de etiam rem alienā vendere possumus non solū nostrā sic phibitaz. vt. ff. de contraben. emp. l. rem alienā. **I**tem incido in penā ex solo facto. vt. s. de transac. l. vbi pactum. at manumissio est iuris. vt bic. r. ff. eo. l. si veditoz nisi in casu. vt. ff. de condi. insti. l. mulier. §. penul. **A**n de qz est iuris. nō possumus alienū seruum manumittere. vt. j. de bis

qui a nō do. per totū ti. Est r. alia rō. qz libertas semel prestita difficile reuocatur vt insti. qui. ex cau. manu. non pos. §. semel alienatio facile. vnde facilius contra phibitionē fit alienatio q̄ manumissio. vt arg. j. de appel. l. ne causas. **A**lii tñ distinguunt an in p̄bendo vel tradendo tñ sit pactū appositū qd nō placet vt dixim⁹. s. de re. alie. nō alie. l. si.

Procuratoris. fisci corā quo agebat puatus cōtra priuatū ad penam eo qz p̄travenerat manu mittendo. sed hic nō est cōpetēs iudex vt subicit. vt. s. de iuris. om. iu. l. j. **L**ittere. repete r. cū. **F**actum. idest de facto tantum.

Non cōtineant. dic lras istas esse in quibus veditoz hoc pactū cū emptore facit. vt. s. titu. j. l. pe. r. babeas hic nō cōtineant. **N**el si nō babes repete supra positū. r. sic venditor misit r. emptor consenserat bis lris. vel dic scōo qz litteras mittebat pcurator fisci ad conuentum quib⁹ dicebat. si manumissit venias r. sponsurus ad penā als non venias. vel tertio qz in litteris pcuratoris fisci repetebat forma p̄cti de quo pacto inserto h. d. r. hoc si babes non vel subaudias nō. Si vero nō babes. **D**ic qz nō manumissit sed alij veditoz ille manumissit. hic non tenet si de se tñ fuit dictum vt nō manumitteret. r. repete r. quia ratiōe littere a te r. si pro spici non potest.

Spuellā ea lege veditoz vt māumitteret r. si māumissa nō eēt cētū aurei p̄staret⁹: nō fuata fide nihilomin⁹ eā raptā e vestigio fututis ad libtate q̄ p̄stari potuit pstitit. **N**ec pecūia q̄si rupta fide suscepta recte petet cū nō mutata veditozis volūtate p̄ditiois p̄tate post māumittētis sc̄m representari optima rōne placuit.

De edilijs actionibus. **M**edēs sciēter seruū vitiosū tenet nō solū ad p̄ciuz l3 etiā dāna petunt. h. d. bal. vel sic. **M**edēs sciēter seruū fugitiuū vel alij vitiosuz tenet p̄tori tunc ignorati ad p̄ciuz r. omne damnum illatum. h. d. saly.

Imp. anto. a. decētio. **T**itu. l. viij. **I**nō simp̄r⁹ s. **L**. j. consilio fraudis seruū tibi nesciētis fugitiuuz vel alio mō vitiosum quis veditoz dit: ilque fugitiuus

De edilijs actionibus. **D**e actionibus circa veditones iure ciuili proditis dictum est sequitur de p̄torijs que sunt predictarū pedis seque. vt. s. de vete. iur. enu. l. h. §. quartus.

Snon simpliciter. i. non sine fraude sed certe nihil videt in teresse fraude vel sine fraude hoc fecerit. vt ar. ff. eo. l. j. §. causa. r. s. de ac. emp. si minor. Sed respon. imo. nā primo casu tenetur de omni dāno. secūdo non. vt. ff. de act. emp. iulianus. in prin. **I**tem quantum ad exceptionem generalem. quādo dixit se nolle teneri r. aliquo vitio. nam primo nō proderit ei exceptio. altero sic. vt. ff. de act. emp. l. j. §. j. r. l. quero. r. ff. de here. v. l. hoc aut sed specialis pactio etiam scienti prodest. vt. ff. de excep. voli. apud cel sum. §. idem labeo.

Nescienti. secus si scienti. vt. ff. e. l. si tamen. §. in edilijs. r. idem si supine ignorauit. vt. ff. de contraben. emp. l. ea que.

non manumitte re.

Decūa potest dari dupliciter.

Alienaz rem possum vendere s3 nō seruū alie

Abet

Libertatis spes esse fugitiuum.

Abest. idem est si no absit. sed hoc dicit qz semp abesse vt. r. euz et pntent b're non lz. r. species quedã est libertatis esse fugitiuum. vt. ff. de act. emp. in l. s. i. r. ff. e. l. quis sit fugitiuus. s. idẽ recte ait. Sed r. iõ di cit: abest. qz no solũ cõsilij sed facti est fugere. vt. ff. eo. qz sit fugitiuus. Tria ergo hic no. fraudẽ vendentis: ignorantiam ementis absentiaz

serui. Primum nõ multũ opaf qtu ad redhibitiõne. Secũdũ multũ. Ter tiũ nihil. vt dixi supius. **D**amnũ. vt r. ff. eo. illud nisi pro dano ipso seruu p noxa dimittat. r. serui pciuz reddat. vt. ff. e. l. qro. r. l. cum autẽ. s. iulianus.

Fubebit. actione ex ep̃to ciuili: qz similitudi ne b3 cũ p̃tozia. r. iõ h po nit bec. l. Nel vic de pre toria p. l. ff. e. l. j. s. aiunt in fi. verbox ediliũ r. ba bent cõe ex empto. r. edi licie: qz ambe psequunt iteresse p̃ scientẽ vendi torẽ fm Jr.

Am ppõas. tps dicitõis. vt. ff. e. sciẽdũ. in fi. nisi fuerit ep̃toz igno rãs vt statim dices.

Lõgredi. redhibito ria vel qto minoris. ex empto vo ciuili cũ sit p̃petua agere potes: si añ veditõne quoz tale vi ciũ nõ abfuit. aliogn nõ ager posterores eniz ca sus ad emptorẽ p̃tinent. vt r. j. l. pri. r. s. de picu lo r. cõ. rei vẽ. l. j. r. ff. de edil. edic. l. ediles. i. prin. r. l. actioni.

Sex mensũ. vt iliu3 r. qd subicit de año dic vt. ff. eo. sciẽdũ. in fi. r. ff. de except. rei iud. si is. r. itellige vtile quo ad qd scz qz demuz sciẽti currit illud tps. nõ enim ṽr experiũdi p̃tatem ba buisse g ignorauit. vt. ff. eo. l. cũ sex. Ideoz a tpe scientie currit tps cõti nuũ. vt r. als. ff. de calũ. l. anus. Et caue qz qnq3 redhibitoria infra duos menses qto minoris sex mēsb9 finit. scilz qñ ob hoc ipsum agif: qz nõ ca uef. vt. ff. eo. si venditor.

Concludi. tñ actiõe ex empto potest agere.

Sapud priorẽ dominiũ. melius posset assignari sup illo ver bo non doceatur. quia tunc tenetur rei vendicatione si fuit do minus in tradendo. ff. de rei vendi. si ager. si autez nõ fuerit dominus tenetur publiciana. lz quidam r. tunc vent ei rei vendicationem dicẽtes. non licere ei referre questionem dominiũ vt diximus. s. de nõ nu me. pecu. l. j. r. ad hoc. ff. de contraben. emp. si cum fundum. s. j. r. fm hoc pone casum vt in vltima parte legis.

Intervenientis. s. seruus qui nunq̃ ante fugerat.

Dertinet. vt r. arg. s. l. proxi.

Impossibile. quia factum alienũ. r. ideo propter multam difficul tatem quasi impossibile habetur. sed expone idest difficile. sic. ff. de bis qui deiece. vel effu. l. cũ sane. als agi non posset. vt. ff. de regu. iur. l. im possibile. Sed quomodo valet cum alienum factum non possit pro mitti. vt. ff. de vbo. obliga. stipulatio ista. in prin. Rñ. videt pmittere se curaturum hoc casu r. similibus. r. sic est non simplex abnutiuũ. vt ff. de vbo. obliga. inter sti. in prin. Nel promisit duplam. Aliud si fie ret vitiosus. vt. ff. de euictio. l. quod dicitur. Nel videt promittere in teresse si fiat. vt. ff. de euic. si ita quis.

Redhibitorie r qto minoris tẽpus quãdoq3 breuiat.

Factum alienũ p mitti non potest.

Antecedentis. vt r. s. de pact. l. in bonafidei. r. l. petens. r. s. de vsu. si vsuras. r. ff. de ser. v. ba. predio. si bingrum. r. de euict. lucius. **D**acti. scilicet nudi. **E**xpectant. nisi pactum aliud faciat. vt. s. dictum est. **C**urabit. qz si dolo venditoris fugit qui eũ corrupit tenet serui cor rupti. Item r. rei vendi catione vel public. tene tur. vt in pn. l. dixi. r. fa cit ad hanc. l. j. de pben. r. cõmit. stipu. l. non mo riturum. s. fi.

Res quandoq3 redhibetur ob pactuz quandoq3 ob vicium vt fundus pestibilis b. v. bal. vel sic. **A**bi fundus venditur sub conditione displicẽtie eo displicẽte potest agi redhibitoria. r. idem si sine pacto vedit sed berbas pestiferas facit. b. v. saly. **V**idem. aa. falso. **L**ex. iij.

Sẽd iuz qz sub ea lege cõpa rauit vt si displicuerit in em ptũ erit id vtpote sub p̃ditiõẽ veditõrẽ palã est cõpetere. **I**dẽ obseruat r. si pestibilis fundus. i. pe stipulas ṽr herbã letiferã bñs igno rante emptore distract9 sit: nã in b etiã casu per eandẽ etiã actionẽ eũ quoz redhibendum esse.

In redhibitoria actõe o3 probare em ptor seruum fugitiuum. fali.

Imp. grati. valen. r. theo. aaa. **H**ebzidio. **L**ex. v.

Abito semel bõefidei p̃ctu soluto ita demũ repetẽdi precij po testas e ei q mãcipiũ cõparauit lar giẽda si illud qd dixerit fugitiuum poterit exhibere. **H**oc nõ solũ in barbaris b etiã in puincialib9 seruis iure p̃scriptum est.

De monopolijs r conuentu ne gociatorum illicito vel artificio er galaborum necnõ balneatorz pro hibitis r pactionibus illicitis.

Primo p̃hibet monopolia gñaliter. se cudo descẽdit ad duplicẽz speciem. **P**rio qñ sup p̃cõs reruz. Scõo qñ sup opis. Ter tio dicit trãsgressores statuti illiciti nõ pu niri. Quarto mãdat p̃tra statũetes iquiri. Quinto imponit penã faciẽtibz cõneticu la. Sexto ponit penam p̃matibus colle giorum. Septimo punit negligentiam iu dicuz: partes patent p paragraphos. bal. vel sic. **C**onventiones inter negociatores r artifices ne quis eozuz minori precio ab eis taxato res vendat vel ne per vnum in choatum per alium expediatur seu perfici atur sunt a iure reprobate r penis bic sta tutis subiecte. b. v. Saly.

Abito semel. repetẽdi p hãc actionẽ redhibitoriam. accursi. **S**i illud. s. mancipium.

Exhibere. i. pbare vel ostendere. **I**mmo videtur r si sit mortuz q possit pro redhibitoria agi. vt. ff. eo. l. quod si nolit. s. idem ait bomi nem. r. s. si mancipium. r. s. penul. r. l. si hominem. **I**dez r si est in fu ga. vnde r tunc exhiberi non potest: vt. ff. eo. l. redhibere. s. fina. que omnes sunt cõtrarie. **S**ol. bic ponitur exhibere. i. probare. r. nihil est contra. r. alij dicunt qz ibi fuit emptor sine culpa bic non. **A**lj qz bic fuit vndiq3 bona fides. ibi tñ in emptore. prima placet.

In barbaris. mancipijs nostris ab hostibus captis. **S**ed etiam in puincialibus. i. natis apud nos.

De monopolijs. Quia veditores illicitas inuent iter se pactiões. ideo eas p̃hibet hoc ti. r. dicit monopolium. i. singularis negociatio in ciuitate. **A** monos qd est vnum r pola qd est veditõr. vel polium qd est veditio. qñ vno r certo modo faciẽda negociatio vel venditio. **I**n de etiam dicitur bibliopola. i. venditor librorũ. biblia enim dicit liber. **I**tem r inde dicitur monopola. penul. produc. s. talis negociator q sic cũ alijs pact9 est. **I**ta aut derinquit monopolũ a monos qd est vnum r

Actio in factuz ad redhiben dũ dat in qnq3 casu bus.

Polio / poliũ qd dẽ esse.

polis quod est ciuitas. inde monopolium idest vnica negociatio in ciuitate et per hoc vetita. et inde monopolus dicitur penul. correpta qui solus vult esse in ciuitate emptor et venditor.

Albem. ecbini. i. eborci. vel dic q ecbinus est paruus piscis semipedalis.

Aenundens. iustuz em vnicuiq sua comit tere. s. de indeis. l. neo.

Ergalabi. idest stationarij.

Implere. contra hac artifices faciunt in multis locis.

Omniaq. repete data licentia.

Denunciandi. sic. s. de epis. et cleri. si quis in hoc.

Constringere. forte q neminem doceant nisi tantum det.

De nundinis. De castione emendi vendendi q quis impetrat a principe nundinas. id est vt celebretur generale forum in alicuius villa vel possessione et ideo de hoc ponit.

Ai exercendo rum. licentia quam decennio non vtendo amittunt. vt. ff. eo. l. j.

Conueniant. de impetrante rescriptum dicit ceterum alij ibi contra hentes cum his qui habent ibi pergula vel horreum possunt conuenire eosdem vt. ff. de iudicis heres. s. proinde. et dicas hic mercibus idest occasione mercium. et sic subaudi in sequentibus.

Alicij. id est seruis locorum. vt exigat aliquid ratione locorum habent enim grande comodum ex eo quod propter forum terra eorum impinguatur. arg. ff. de aq. plu. arc. l. i. in fi.

De vectigalibus et commissis. Quia ratione rerum venditarum vel quocumq modo questitarum si deferantur de vna ciuitate in aliam prestatur vectigal. scilicet octaua. vt. j. eod. l. ex prestatione. et duas partes habet fisco et tertiam ciuitas. vel ordo ciuitatis. vt. j. eo. l. fi. et ideo de his dicit. Et dicitur vectigal. q prestatur de rebus que vehuntur.

Iure. dic casum quod ex aliquo seruo delato erat pstanda octaua. vt. j. e. ex prestatione. sed l3 octaua sit fisci et ordinis tamen potest manumitti cu vnus sociorum alij etiam inuitis manumittit. vt. j. de co. ser. ma. l. i. Vel dic q aliquis conduxit vecti-

Impe. zeno. a. constan. pse. pto. Titu. lxx. lxx. vnica.

Abemus ne quis cuiuscumq vestis vel piscis vel pectinij forte aut ecbini vel cuiuslibet alteri ad victum vel ad quicquid vsus pertinens spei vel cuiuslibet mae p sua aucte vel sacro ia elicto aut i postez eliciendo rescripto aut pragmatica sanctione vel sacra nre pietate adnotatiode monopolium audeat exercere: neue qd illiciti habiti puetioibz iuret aut paciscat vt spes diuersoz corporum negociatiouis non minoris q inter se statuerint vendant.

Edificiorum quoq artifices vel ergalabi aliorumq diuersorum opere pffsores et balneatores penitus arceant facta inter se coponere vt ne qd quod alteri commissus sit opus ipteat aut iniucta alteri sollicitudine alij itercipiat: data licentia vnicuiq ab altero ichoatu et derelictu opus p altere sine aliq timore dispedit iplere oiaqz hmoi facinora denunciandi sine vlla formidine et sine iudicialijs sumptibus.

Si qd aut monopolium ausus fuerit exercere bonis ppijs expoliatur ppetuitate dantur exili. Ceterarum preterea pffessionu pmates si i postez aut super taxadis rez pccijs aut super qbuslibet illicitis placitis aut si fuerit conuenientes hmoi se pactis stringere. xl. librarum auri solutiode pcelli decernim.

Offo tue sedis. l. librarum auri denariode mulctado si i phibit monopolij et interdicitis corporum pccioibz commissas forte (si venenerit) saluberrime nre disponis p demnationes venalitate interdum aut dissimulato qlibz vitio min fuerit executu.

De nundinis et mercatoribus. Illi quibus sunt nudine non possunt venientes ad nudias ca debiti arrestare nec merces eoz seqstrare nec aliquam pte mercium rone territorij accipere nec aliqd datu imponere vl pedagium vel gabellam. nudinates enim liberi sunt tpe nudinarum in accessu mora et recessu. bal. vel sic tpe nudinarum negociatores et alij ad nundinas concurreres non possunt ibi ex ate gesto pueniri. b. d. Sa.

Impera. Valēs. et Valēti. ad probum. pre. pse. Titu. lxx. lxx. vnica. Si exercendorum mercatum aut nudinarum licentia vel veteru indulto vel nra auctoritate meruerunt ita beneficio rescripti potiant: vt nullu in mercatibus atqz nudinis ex negociatorum mercibus pueniat vel in venalibus aut locorum tpali qstu et commo-

Ai exercendorum mercatum aut nudinarum licentia vel veteru indulto vel nra auctoritate meruerunt ita beneficio rescripti potiant: vt nullu in mercatibus atqz nudinis ex negociatorum mercibus pueniat vel in venalibus aut locorum tpali qstu et commo-

gal a fisco. pro quo hic seruus et cetera bona fisco tacite sunt obligata. vt. j. quibus causis pig. ta. contra. l. i. potest tamen manumitti. secus si specialiter et expresse. vt. j. de ser. pig. da. ma. l. ij. et iij. Sed primo casu videtur contra. ff. eo. commissis. vbi totus videtur fisci factus. Sol. ibi fuit omissa professio hic non sed facta professione non soluit. quo casu non totum habet fiscus sed eius octaua duplicatur. vt. ff. eo. l. fi. s. diui. Vel ibi in. s. diui etiam professio fuerat omissa s multum intererat domini seruum non perdere cum forte vxorem corrumpit vel rationes reddere debebat.

Do puata exactiōe sectetur: vel sub ptextu puati debiti aliquā ibidē cōcurrētibz molestiaz possint inferre. De vectigalibus et commissis.

Libertas pfitita ante motā qōnē cōmissi si non reuocatur ptextu vectigalis non soluti. b. d. Saly.

Impera. Seue. et anto. aa. vi. crozino. Titu. lxx. l. j.

Iure manumissus es an qōnez commissi motā statū tuuz vectigalis nomine cōuelli non est equum.

Res q incidit in commissu post quinquennium non potest peti. b. d. Bal. vel sic. Commissu non potest post quinquennium: nec etiā ante peti potest precium rei sine dolo perempte q cecidit in commissum. b. d. Saly.

Idem. aa. Vinuo. lxx. ij.

Neq commissus qd ante quinquennium factum dicit: si lite res anticipata non est vendicari potest: neq pro re que in commissu cām cecidit: si ipsa non extat: nec dolo suppressimatur precium peti potest.

Licet milites non incidat in commissu tñ soluere tenent omisum. b. d. bal. vl sic. Adiles ob pffessione omisam priuilegiatur ne incidat in commissum. b. d. Saly.

Idem. aa. i genuo militi. l. iij.

Omnes ne ob omisam pffessiones ptea commissi tenerent. Pro inde deposito B metu si qua pretoria debere re apparuerit exolve.

Quado fiscus vedit vel locat puent vectigalium debent pcedi plus offerenti: si tñ idonee caueat. Itē non d3 vedit vel locari p minoris spacio triennij. Itē non debet interrumpi pstatio: idest nec vnū momētum vltra debitū vadū est eptori vel cōductori ad soluendū fisco. Itē finito triennio de nouo ban niuntur: idest subbatur. et vedūtur. b. d. Bal. vel sic. Locatio vectigalium d3 fieri per triennium et ei qui plus obtulit in licitatiode tēpore statuto d3 exigi: et triennio finito ad nouam locationē d3 pcedi. Saly.

Imp. Costā. ad Rufuz. l. iij.

Renes illū vectigalia manere oportet: qui superior in licitatiode extiterit: ita vt non min⁹ qz triennij sine locatio cludat: nec vllomō interrumpat tps exigēdis vectigalibus pstitutū. Quo pacto tpe licitationum iura pductionūqz re creari o3. ac sili mō alijs collocari.

Non soluitur gabella de eo q pro vsu proprio: nec de eo q ad fiscuz portat: nec de mstris ruralibus: sed si ca negociatiouis soluit. Quid ergo si dubitet rñ. recurrēdū ē ad indicia. Bal. Vel sic. Pro rebz q portant ad fiscū. vel ppijs vsus ca vel gra iuris exercēdi non d3 vectigal solui. b. d. Sal.

Idem. a. Adenandro. l. v.

Aliuēsi puiciales p his rebus q ad vsu ppiuz vel

non totum habet fiscus sed eius octaua duplicatur. vt. ff. eo. l. fi. s. diui. Vel ibi in. s. diui etiam professio fuerat omissa s multum intererat domini seruum non perdere cum forte vxorem corrumpit vel rationes reddere debebat.

An te questionem. nam post manumitti non potuisset factus litigiosus. vt. j. d. litig. l. ij. et fi. Equz commissum non est. nam si eet ppetuata esset actio. vt. j. de prescrip. xxx. an no. l. fi.

Nec volo. vel lata culpa. vt. ff. si mēsoz fal. mo. dix. l. i. s. lata. non leui sicut etiam in deposito: quia sicut ibi gratia deponentis tantum: ita hic tantū gratia fisci erat Item no. quod quinquennio tollitur rei vendicatio fisco. et sic videtur contra. ff. de diuer. prescrip. l. omnibus. Sed in litera ibi soluitur nisi minoris tempora et. Item contra. j. de prescrip. xxx. an. omnes. Sed de his dixi. s. d. sacrosan. eccle. l. vltima.

Omnes. tene retur. cum hoc sit militis priuilegiuz apparet aliud esse in priuato. vt. hic. et. ff. e. l. fi. s. diuus quoqz pius. Item et pro vectigali non prestato. vt. ff. eo. l. imperatores. et. ff. de mino. ex causa. s. si in commissum. Itē ex illicita delatiode. vt. ff. eo. l. eo tempore. Itē ex illicita emptione. vt. j. e. l. si quis. Item expone pffessiones. i. scripturas: qbus continetur se tantū debere nomine vectigalis et nomine talis rei.

Deposito. i. omisso. Pretoria. i. vectigalia.

Ex olne. tu miles. Renes illum. ex titerit. si mō bene caueat vt. ff. eo. licitatio. et de iure fis. l. non intelligitur. s. cu quinquennium. et. j. titu. pri. l. fin.

Aliuēsi. ppiuz vite sue famelicicia. vt. ff. de vsu. et habi. l. ij. s. j. et. l. plenus s. j.

vectigal non solu tu et multa alia faciunt res cadere in commissus

For im pinguat terram. Continuatio.

Reuebunt

Vectigalia si p[ro]cipib[us] v[er]i
lia.

Renebunt. i. de por
tant ad culturam agroꝝ
are ⁊ vebo. Excipiunt
etiam quedam alie. vt. ff.
eo. l. licita. §. earuz. ⁊. §.
res. ⁊. §. fisc. ⁊. §. eo. om
niuz. in fi. ⁊. ll. allegatis
Sed qd si gratia domus
faciende vel reficiende:
vel alicuius operis infe
rantur. Rri. per banc. l.
non videtur excepta.

Omnium reruz
concessa. id est
remissa. ⁊ est ad. l. istam
in anf. de monachis. §.
binc autez nobis. colla.
iij. ⁊. §. de anno. ⁊ tri. l.
omnes. li. x.

Non parua functio
est. ⁊ ideo talia rescripta
sunt damnosa fisco. ideo
non valent vt. §. de pre
ci. impera. offe. l. iij.

Prestatione. oc
tauas. Nota octa
uas sic ⁊. §. de eunuchis
l. ij.

Facienda. vt ⁊. §. e.
omnibus. in fi. ⁊. facit. §.
quibus mu. vel pres. li.
f. l. ij. ⁊. iij.

Legatis. i. amba
siatoribus.

Deuotariuz. i. que de
note sunt ⁊ obediunt po
pulo romano aliud i le
gatis hostiuz. qz cū illis
nō est mercium. vt. ff.
de ver. obli. liber homo
⁊. §. tit. ij. l. ij. ⁊. l. merca
tores. ⁊. §. facit. §. de metal
larijs. l. i. ⁊. v. lib. xi. ac
curius.

Octauarij. i. hi q ad
hoc cōstituti sunt vt oc
tauas accipiant.

Concessa. §. q res ex
por. nō d. l. i. ⁊. §. accur.

Surpatione. li.
centie. quia cuz
liceret accipe. vectigal
ammodo non concedit
nō tamen permittit tra
ductionem animaliu si
ne prohibitione illa for
te. l. ne barbaris conce
dant ⁊ nō legif. bec lex.

ad fiscū inferunt: vel exercēdi iuris
grā reuebūt nullū vectigal a statio
narijs exigat. **E**a hō q ex p[ro]di
ctas cās vel negociatiōis grā por
tant solite p[ro]statiōi vel p[ro]statiōi s[er]u
iuganum. capitali pena p[ro]posita
stationarijs ⁊ vrbānis militibus ⁊
ceteris personis: q[ui]rum auaritia id
temptari firmatur.

Nullus est immunis a solutione vecti
galii etiā si sup immunitate p[ro]ferat p[ro]cipis
rescriptū qz p[ro]sumit obreptitium. Sali.

Impa. Valens ⁊ Valeri. aa. ad
Sloz comitē sacraruz largitionū.

Omnium reruz ac p[ro]sona **l. vi.**
rū q p[ro]uatā degūt vitā i pu
blicis functiōib[us] equa d[icitur] esse inspe
ctio. **E** doc iō dicim[us]: qz nō nul
li p[ro]uatoꝝ illicitas suffragio p[ro]ferūt
sanctiōes qb[us] vectigalia vel certa
bmōi q[ui] ferri fisco moꝝis ē sibi alle
rāt esse p[ro]cessa. **E** Si q[ui]s ergo p[ro]
uatoꝝ eiusmodi rescriptione nitat
cassa eadē sit. **E** Vectigaliū em̄ nō
pua fūctio est: q d[icitur] ab oib[us] q nego
ciatiōis seu trāsserēdaz mercū hnt
curā eā rōne depēdi exceptis nani
cularijs cū sibi gerere rē pbabunt.

Nomine vectigalis soluitur octaua a
qua nullus est immunis. Sali.

Idē. aa. ⁊ gratia. a. ad archilauz
comitem orientis. **l. vii.**

Ex p[ro]statiōe vectigaliū nulli[us]
oīno noīe quicq[ue] minuat[ur]
q[ui] octauas (moꝝe solito) p[ro]stitutas
oē boiuz gen[er]is q[ui] cōmercijs volue
rit itereffe depēdat nulla sup b[us] mi
litarijs p[ro]sonaz exceptōe faciēda.

Ambasiatores p[ro] rebuz q[ui]s portant nō
sui vsus grā ad locum ad que vadūt tenē
tur soluere vectigal. non p[ro] bis quas por
tant de loco quo reuertuntur. h. d. Saly.

Impa. valē. ⁊ gra. ⁊ theod. pal
ladio comiti sacrarum largitionū.

Legatis gentium **l. viij.**
Deuotarij ex his tm̄ specie
bus q[ui]s de locis p[ro]p[ri]js vnde conue
niūt huc deportāt octauarij vecti
gal accipiant. **E** Quas hō ex ro
mano solo que sunt tamen lege cō
cessa ad p[ro]p[ri]a deferunt has habēt
a p[ro]estatione imunes ac liberās.

Licet gabella nō soluat tamē curādūz
ē ne ad hostes aromata d[er]erant. h. d. tex.
cum gl. bal. vel sic. Licet vectigal bodie p[ro]
egyptū nō soluat tm̄ transductio animaliu
olim prohibita non p[ro]mittitur. h. d. Saly.

Idē. aaa. eidez cōsuli. **l. ix.**

Surpatione. totius licentie
submouem[us] circa vectigal
arabarchie p[ro] egyptū atq[ue] augusta
neā p[ro]stitutū nihilq[ue] super trāsdū
ctiōe aialiu que sine p[ro]hibitione soli
ta minime permittēda est temerita
te per licētiā vindicari cōcedimus.

Quod p[ro]cedit ciuitati ad angustias sump
tuum releuandas firmum esse debet. h. d.
bal. vel sic. Quelibet ciuitas vectigalia si
bi p[ro]cessa p[ro] suis curijs iponere p[otes]t. h. d. sa.

Impa. Archa. ⁊ ho. aa. ampbe.

l. p[ro]fec. p[ro]to.

Vectigalia q[ui]cuq[ue] q[ui]libet ciui
tates sibi ac suis curijs ad
angustiaz suarū solacia q[ui]serūt si
ue illa functiōib[us] curialiū ordinuz
p[ro]futura sunt seu qbuscuq[ue] alijs ea
rūdē ciuitatū vsib[us] designantur: fir
ma bis atq[ue] ad hnduz p[ro]petua ma
nē p[ro]cipim[us]. Neq[ue] vllā p[ro]riā suppli
cātiū sup bis molestiā formidari[m].

Salinarū si emunt salinas nil p[otes]t mē
surari vel vēdi sine eoz licētia: ⁊ pena est
ipsis applicāda. h. d. bl. facit. ff. d. acti. ep.
l. creditor. vel sic. Itemini l[icet] vēdere sal si
ne licētia publicanoꝝ: als sal ⁊ p[ro]ciū cadit
in commūsum ⁊ publicanis debet. h. d. sa.

Idē. aa. Lap. p[ro]fec. p[ro]to. **l. xj.**
Siquis sine p[ro]sona mācipiū
sides salinariū p[ro]ductoꝝ sales
emerit: vendere ve temptauerit: si
ue p[ro]p[ri]a audacia sine nostro muni
tus oraculo: sales ipsi vna cum eoz
rū p[ro]cio mācipibus abdicantur.

Rescripta cōtra cōuentiones ⁊ statu
ta vectigalium non valent. Saly.

Impa. bono. ⁊ Theo. aa. Luso
ni comiti sacrarū largitionū. **l. xij.**

Quicq[ue] p[ro] vectigales largi
tiōaliū tituloꝝ: vt pragma
ticis sacris vel adnotatiōib[us] fuerit
elicitū: effectu ⁊ virib[us] carē cēsem[us].

Tertia pars gabellarū ⁊ pedagioꝝ p[ro]
net ad ciuitatē: due vō ad fiscū iperij. h. d.
bal. vel sic. Vectigalis soluti duas partes
habz fisco. tertiā ciuitas vel municipiū:
nisi sit vectigal. p[ro]cipi reseruati. h. d. sa.

Impa. Theo. ⁊ valen. aa. Fla
uiano p[ro]fec. p[ro]to. **l. xij.**

Acept[us] his vectigalib[us]: q ad
sacrū p[ro]moniu n[on] s[ed] q[ui]cuq[ue] tpe pue
nerūt: cetera reipublice ciuitatum
atq[ue] ordinū extimat[ur] dispēdijs q[ui] p[ro]
publicis necessitatib[us] tolerare non
d[omi]nūt refuent. Cū duas portiōes
erario n[on] f[er]ri p[ro]p[ri]a institutio dis
posuerat: atq[ue] hāc tertiā iubemus
adeo iditiōe vrbū municipūq[ue] p[ro]
stet: vt p[ro]p[ri]j cōpēdiū curā nō i alie
no potiusq[ue] i suo arbitrio nouerit
p[ro]stitutā. **E** Designate igif cōsoꝝ
tiū portiōis eatenus iuri ordinuz
ciuitatumq[ue] obnoxium maneat vt
etiā locādi quāti sua interest licen
tiā sibi nouerint contributam.

Vectigalia noua institui nō posse.

In ardius p[ro]nceps cōmittit examina
tionem ⁊ sibi reseruati deliberationē vt bic
⁊ no. prudentiam regis. Bal. vel sic. Si ex
pedit alicui ciuitati nouum vectigal impo
nere: p[ro]ses debet p[ro]cipi p[ro] licentia ob
tinenda rescribere. h. d. Sali.

Impa. Seue. ⁊ anto. aa. vi
ctorino. **l. iij. l. xij. l. xij. l. xij.**

Non quidem teme
re permittēda est no
uorum vectigalium
exactio: s[ed] si adeo tes
nūis est patria tua:
vt extraordinario auxilio iunari
debeat: allega p[ro]sidi p[ro]uincie que

Vectigalia. q[ui] /
erūt. a p[ro]ncipe.
Sormidari. j. de pa
scuis pub. l. i. cōtra. ff.
Siquis sine. man
cipium. gētiui ca
sus pluralis numeri. ⁊
non legitur.

Quicquid. vecti
gales. idest eos
qui p[ro]sunt vectigalib[us]
erigendis. l. 30.

Largitionalium. qz
largitione p[ro]ncipis vel
alterius consecuti sunt
hanc potestatem. l. 30.
⁊ facit. §. ti. i. l. non solēt
⁊ non legitur.

Aceptis. ad sacz
illa enim tantuz
p[ro]ncipi reseruantur.

Letera. vectigalia.

Erarario. sic ergo due
partes fisco tertia ciuita
ti vel ordini ciuitatis da
tur vt h[ec] ⁊ est si. §. de opi.
pu. ne splendidissime. ⁊
in anf. de colla. §. iube
mus. colla. ix. ⁊. §. de di
uer. p[ro]d[ic]ijs vrb. ⁊ rusti.
l. ij. in fi. lib. xj.

Confortium. i. oium
ciuitatum.

Dortionis. i. tertie
partis que singulis assi
gnat ciuitatib[us]. l. 30. ⁊
nō legif. bec in scholis.

Vectigalia noua ⁊ c.

Non qdē. con
cor. ff. ad le.
iul. de ambi
l. j. ⁊. ff. ad. l.
iul. de vi pu. l. fin. ⁊. §. de
allu. bi quos. ⁊. §. de ex
cu. mu. l. placet. ⁊. §. lib.
x. de colla. do. ⁊. ff. de cē
si. l. forma. §. j. ⁊ non le
gitur in scholis.

Vectigalia quib[us]
sūt appli
canda.

A Vectigalia. facti ff. de pub. l. licitatio. et idem est in ecclesijs per coci. lateranen. et non legitur bec in scholis.

D On solent. icon. sultis principibus. ad hoc. ff. de legi. et se. con. l. et ideo. et de con. sti. prin. l. in rebus et s. titu. j. l. quicquid.

I nstitui. cum pena. vt. ff. de pub. l. licitatio. §. qd. illicite. et j. de fur. Letiam. et s. ex qui. cau. infra. irro. l. i. et j. li. x. de superexacto. tribu. l. i. et de excu. mu. l. plz et j. de cen. l. perequatores.

S y provincialium consuetudinē. sic ff. de ver. sig. l. munus. et facit ad hac. l. j. d. edic. priua. l. per puincias. et ff. de publi. licitatio. §. quod illicite. et l. si publi. cani. §. si. et ff. ad. l. iu. de vi. pu. l. si. et s. ti. j. l. iij. et non legitur.

De mercijs et mercatoribus In hoc ti. que dam specialia ponit circa negociatores pertinētes ad domū principis. et quedam generalia omnium mercatorum.

M ergociatores necessitates. alias necessitate debitam pensionem.

M oneantur. hic bene exiguntur debita etiā a quolibz negociatores ad domū principis ptinente.

D e uotionis. l. debiti siue vectigalis siue alterius qz. cuz efficacia benigne et cum instātia humane cōueniendi sunt vt soluant. vt. ff. de vsu ris. l. si bone. a. 30.

E ffectus. alias affatus et alias effectus.

in libellū stulisti. **Q** ui re diligēter inspecta vtilitatē cōem intuitus scribet nobis q̄ cōperit: et an habenda sit rō nrī: et q̄ten⁹ existimabim⁹.

C iuitates que sunt sub principe non possunt imponere noua datia: et imposta non debent solui: et soluta vi vel simplicitate debent restitui. b. d. cuz seq. bal. vel sic. Sola ciuitatū decreta non sufficiūt ad noua vectigalia instituenta. Saly.

I dem. aa. Gallistiano. **L. ij.**

V ectigalia noua nec decreto ciuitatū institui possunt.

V ectigal. illicitū nō d̄z exigi et exactū d̄z restitui. b. d. Saly.

I mpera. galie. et valen. rusto. et alijs. **L. x. iij.**

N on solent noua vectigalia in cōsultis p̄ncipibus institui.

E rgoz exigi aliqd qd̄ illicite poscatur cōpetens iudex vetabit et id qd̄ exactum videt (si cōtra rationē iuris extortum est) restitui iubebit.

V ectigal. non debet exigi vltra antiquam consuetudinem vel vltra statutum a principe sub pena perpetui exilij. b. d. sa.

I mpera. Constan. a. ad Felices p̄fete. p̄eto. **L. iij.**

S y puincialiū n̄foz q̄rela de p̄ductoz auiditate extiterit et p̄batū fuerit vltra antiquā consuetudinez et n̄fe terminos iussiois aliqd eos p̄stigasse rei tāti crīs perpetuo exilio puniant.

S ub conspectib⁹ aut̄ tuis vel eoz q̄ tue grauitati succedūt licitatiois cura suet **De cōmercijs et mercatorib⁹.**

B enigne et salua p̄grua honestate sūt cōpellendi homines ad solutioēs fiscaliz b. d. bal. vel sic. Negociatores p̄ncipis et et mercatores debent benigne moneri vt vectigalia et debitas p̄siones soluāt. b. d. sa.

I mpe. valēs et valēti. ad Julia nūc comitē orientis. **L. l. xij. l. j.**

M ergociatores si q̄ ad domū nrāz ptinent: potentioz q̄z hoies necessitate debitam p̄sionū (vt hōestas postulat) agnoscere moneant⁹ vt p̄ cunctos qui emolumenta negociatioib⁹ captāt tolerabilis fiat agnoscende deuotionis effectus.

L icitum est hostib⁹ furari et p̄dari. b. d. bal. vel sic. Cum hostib⁹ populi romani v̄l sacri imperij nō l̄z mercari. b. d. b. 3 gl. sa.

I mpe. gratianus. a. taciono comiti sacrarum largitionum. **L. ij.**

N on solū barbaris auxz mini me p̄beat⁹ s̄ etiā si apud eos inētū fuerit subtili⁹ auferat⁹ igenio.

S ed si vltēri⁹ aurū p̄ m̄cipijs vel quibuscūqz sp̄ibus ad barbari cū fuerit trāslatū a mercatorib⁹ nō iā dānis s̄ supplicijs subiungentur.

E t si iudex reptum⁹ nō vindicat tegere vt cōsci⁹ criminosa festinat.

A lī sunt nobiles alī virtuosī alī diuites vnde virtus non dicitur nobilitas nec diuitie. Ja. bu. et qui facit artes mechanicas nō potest esse nobilis. tex. est hic no

ta. bal. Potētiōres et nobiliores debent se a negociationibus abstinere vt plebei facilius possint negociari. b. d. Saly.

I mper. theo. et bono. aa. theo. p̄fete. p̄eto. **L. iij.**

N obiliores natalib⁹ et bono nio ditiores p̄nitiosuz vrbib⁹ mercomoniū exercere p̄hibem⁹ vt iter plebeios et negociatores facili⁹ sit emendi vendendiqz cōmercium.

N on est licitū mercatiois causa p̄uersa ri cū gētib⁹ nō gratis populo romano: ne credat̄ romani exploratores archanoz regni alieni. Et nota penā hic imponi subditis de eo qd̄ faciūt extra territorij partis b. d. bal. vel sic. Duz impator inisset sedus cum rege psarū statuit qd̄ extra certa loca hic noiata subiecti romano iperio nō possent mercari cū psis: nec ecōtra. als puniūt tur ipsi et iudices per quozū iuerūt limites excipit legatos psarū qui tēpore sue legationis merces duxerūt cōmutandas. Saly.

I dez. aa. Antemio p̄fete. p̄to. **L. iij.**

M ergatores tā iperio n̄fo q̄ psarū regi s̄biectos vltra ea loca in q̄b⁹ federis tpe cōmemorata natiōe nobis p̄uenit nū dinas exercere minime opz: ne alieni regni (qd̄ nō p̄uenit) scrutētur archana.

N ullus posthac iperio nostro subiect⁹ vltra nizibin: callinicum: et artaxaten emēdi seu v̄dēdi spēs cā p̄ficisci audeat: nec p̄ter memoratas ciuitates cū p̄sa merces existimet cōmutādas.

S ciēte vtroqz q̄ p̄bit et spēs que p̄ter bec loca fuerint venūdate vel cōparate sacro erario n̄fo v̄dicādas: et p̄ter eaz rez ac p̄cū amissionē: qd̄ fuerit numeratū vel cōmutatū exilij se pe ne sempiternē subdēdū.

N o de futura p̄ iudices eozūqz appitōres p̄ singlos p̄ct⁹: q̄ ex memorata loca fuerint agitati. xxx. libzarū auri cōdēnatioē p̄ quozū limitē ad p̄hibita loca mercādi gr̄a roman⁹ vel p̄sa cōmeauerint.

E xceptis videlz his qui legatoz psarū quolibet tpe ad nrām clemētiā mittēdoz iter cōmitati merces duxerint cōmutandas: q̄b⁹ humanitatis et legatōis in ruitu ex̄ p̄finita etiā loca mercandi copīā nō negamus: nisi s̄b sp̄e legatōis diuiti⁹ i q̄libet puicia residētes: nec legati reditū ad p̄pa comitē.

E dos em̄ mercature insitētes nō immerito vna cuz his cum quibus cotraxerint seu resederint pena hu iusmodi sanctionis persequetur.

M ergatores ad domū p̄ncipis ptinētes debēt eē q̄ngenti. l. xij. qui a munerib⁹ p̄sonalibus sūt imunes. b. d. Saly.

I dem. aa. et cc. Etio. p̄fete. p̄eto. **L. x. v.**

A ssante omni ambitioē omni licentia quingentorum sexaginta trium collegiatorum numerum maneat. nulliqz bis addēdi mutandue: vel in defuncti lo

N on solum. subditi. et hic bonus est dol⁹ vt. ff. de dolo. l. i. §. nō fuit et erat bi barbari hostes populi rōa. ni vt. ff. d. ca. l. nihil. subiecti enim imperio deuoti dicuntur. vt. s. ti. j. l. a legatis. et facit. xxij. q. ij. ca. vtilem.

R epertum. ad hoc j. d. priua. car. l. i. et ad. l. iul. de vi. l. seruos. in fi. et ff. ad fill. l. i. §. fisci. in fi. et ff. de sepul. vio. l. iij. §. diuus. et ff. de noxa. l. in delictis. et l. in omnibus. et j. de priui. scho. l. j. et ff. de his qui no. isa. l. quid ergo. §. j. et in de cre. distin. l. xxij. error. et l. xxvj. facientis. et j. q. viij. negligere. et xxij. q. iij. qui potest. et q. viij. c. preterea.

N obiliores facit j. loca. milites. et in decr. xij. q. ij. c. clerici. et s. de rescin. ven. l. si. et ff. de auct. tu. l. v. in prin.

M ergatores. per farum regi. qui non erat subiect⁹ romano imperio tempore huius legis. sed incepit tēpore Justinian. vt i. auf. de be. et fal. i. pri. colla. j.

C omeauerint. bēnt enim in sua curia limites custodire. A. 30.

C omitent. quo non debet permitti redire si diutius resideant. A. 30. et non legitur.

A ssante oī ambitiōe. loquitur de mercatoribus pertinētibus ad domum principis de quibus loquitur s. e. l. i.

C ollegiatoruz. quia de eozū collegio vel eozū pore erant.

Substituendi. vltra predictum numerum, sic r. s. de sacrosan. ec cle. l. non plures. r non legitur.

S qui facit. s. eo. l. mercatores. r non legitur.

Cōtinua
tio.

feri dñuz. nūc de innoiatio ex qbus silr transferi ante q dicat de loca
tione q est noiat: sed nō
trāsserit ibi dñuz: qz in
ter noiatos p̄cipuē per
mutationis. ideo de hoc
dicit. Sz qre nō dī noia/
tus pmutatio: cū elegan
tius sit nomē qz in vē/
ditioe. vel silr. Rñ. p.
mutare vbi gñale etiaz
ptines ad vēditioē r lo
cationē r oēm ptractum
vbi aliqd hincinde acci
pit: sz ali qctus sua sum
pserūt noia. at hic cū daf
spēs certa palia certa ca
ruit noie spāli. nā plura
sunt r. c. vt. ff. de p̄scrip.
vbi. nālis. sicqz retinuit
gñale. vñ dī innoiat. i.
noie spāli. Et aliq aliter
rūdet. vt dixi. ff. de pac.
l. iurifgentiū. s. j. Ac.

S cur patru
tuus venales
possessiones.
habebat pro
p̄. p̄ tuus volēs emere
dedit ei nomine p̄ciū aliā
possessionē: sz nō taxata
quātitate dices bñ suffi
ciet tibi pro p̄cio rei tue
quā venalē habes. posses
sio itaqz quā p̄ tuus ac
cepit euicta est. tu qui es
br̄s p̄ris ages ad exēplū
ex empto actōis. i. actioe
p̄scriptis v̄bis. Vel dic
vtili ex empto ad exēplū
directe. nam nō fuit em
ptio cū nō fuit p̄ciuz cer
tum: nec pmutatio cū pa
truis ppositū vēdēdi ha
beret: r noie p̄cij rē ac
ceperit. at si cū non habe
ret ppositū vēdēdi per
mutauit euicta re ageret
p̄scriptis verbis vel cō/
ditione ob causam.

Taxata. ex quo apparet non fuisse emptionez. als enim secus. vt
s. de rescinden. vendi. l. p̄cij.

Comparauit. quantuz ad hoc qz alter vendere destinauerat. Vel
dic qz comparo est verbum generale. vt. ff. de p̄traben. emp. l. j. s. pe.

Euictum est. si enim iniuria iudicis vel culpa patris quia fuerat
absens sit euictum non ageres. vt. ff. de euic. l. si per imprudentiaz. r. l.
si ideo. Ergo patet qz fuerit aliena. ergo non fuit permutatio. vt. ff. e.
l. j. s. item emptio. vbi dicit impediri. Accursi.

Interest. no. etiā qd dediti ex quo apparet non fuisse pmutatioē
sed alium contractum in nominatuz similem emptioni r permutacioni.
r dabitur vtilis ex empto fm. B. r. Azo. vel p̄scriptis verbis fm. l. d.
r est ad hoc. j. de euic. si p̄dium. r. l. si permutacionis.

Prestitum est. caute dicit p̄stitū. nā r in realiena p̄stitit permuta
tio donec euicif. l. j. pedius p̄tra videaf sensisse. vt. ff. eo. l. j. circa finē.

Cōtract^o i
innoiat^o p
quid co/
gnoscat.

Postulabis. per p̄ditionem ob cam. Et no. qz aut datur p̄ciū pro
re r est emptio. aut species pro specie: r tūc aut incerta pro incerta. vt
bonem pro asino. aut incerta pro certa. aut certa pro incerta. vt oleum
pro frumento in genere. vt. j. eo. emptionem. r his tribus casib⁹ est cō
tractus in nominat^o generalis. vt do vt des. r habes hoc. ff. de p̄scrip.
ver. naturalis. s. j. aut. q. aut certa pro certa. r tunc est permutatio. vt
j. e. l. quoniā. que r ipsa est inominatus contractus. r fit nudo pacto.
sed non nascitur actio nisi re ex altera parte secuta. sicut r in generali.
do vt des. Et hac ratione dicitur contineri permutatio sub illo gene
rali. do vt des. r facit. ff. loca. l. r bec distinctio.

Permutationē re ipsa. scilicet inspecta. Vel dic. i. veritate in/
specta. sic. ff. de iureiuran. l. quotiens.

Constitutam. vt in sti. de actio. s. actionum.

Obtinere. vt. ff. quib⁹ ex cau. in pos. ea. l. si. In hoc ergo pueniūt
qz vtraqz est bone fidei. vt dicto. s. actionū. Item ex vtraqz parte p̄staf
euictio. vt. s. l. p̄ri. Ex vtraqz fit redhibitio. vt. ff. de edil. edic. l. scien/
dum. s. penul. Item in vtraqz p̄mittitur sanitas serui. vt. ff. eo. l. j. Sed

differt in mltis. p̄mo qz
venditio fit cōsensu. sed
permutatio ex traditioe.
vt. j. eo. l. ex placito. Item
in vēditioe alius est em
ptor r alius est vēditor.
sed in permutatione nō
discernitur. vt. ff. eo. l. j.
Item in venditione em
ptor facit p̄ciū accipiē/
tis: sed vēditor non: at in
permutatione videtur qz
vterqz deberet facere ac
cipiētis fm pediu. vt. ff.
eo. l. pe. in fi. Item in ven
ditione nō transferi do
minuz nisi p̄cio soluto.
licet res tradita sit: sec^o
in aliis cōtractibus. r sic
sec^o i pmutatōe. vt in sti.
de re. di. s. p̄ traditionē.
r. s. vēdite. r fac. s. cōia
vtriusqz iudi. l. j. Licet
i mutuo r similib⁹ ex ipa
traditioe nascat actio.

Permutatio est similis venditioni: et
ex ea oritur actio p̄scriptis v̄bis que est bo
ne fidei. b. d. Bal. Vel sic. Triadicit. vi
delicet qz pmutatio est bone fidei r re ipsa
perficitur r similis est emptioi. r qz est bo
ne fidei ideo actio resultans ex ea est bone
fidei. vt in sti. de acti. s. actionum. Salyc.

Impa. Diocle. r Adaxi. aa. p̄ri
mitine. **Lex. ij.**

Permutationez re ipsa (vt
pote bone fidei) constitutā sicut cō
memoras: vicē p̄tionis obrinere
non est iuris incogniti.

In p̄tractib⁹ innoiatis causa habet lo
co cōditiois: sec^o in p̄tractib⁹ noiatis. b. d.
logmur qz ad originē actiois nō quo ad alia
bal. vel sic. Permutatio est p̄ctus nudus
nisi interuentu rei vestiaf. sed stipulatio est
p̄tract^o solēnis vel sic. Ex pacto pmutatio
nis nō orit actio nisi vestiaf rei interuētū
vel solennitate verborum. vt sic. P̄ctuz
permutationis nudum a rei interuētū nō
prodncit actionem nisi interuenerit stipu
latio. Salyc.

Vides. aa. r. cc. Leōcio. **Lex. iij.**

Ex placito pmutationis nul
la re secuta constat nemini
actionē p̄petere: nisi stipulatio sub
iecta ex verborum obligatione q
fieri partibus actionem.

mēto peculij actio nascitur. sed agit ex veteri cōtractu. Hoc ē ad alias
nostras snias p̄dest. Dicimus em̄ qz ex p̄ctu dudū inito bodie daf ac/
tio. vt patet in mutuo. vt. ff. de fideiul. si qs pro. s. si nūmos. r i socie
tate r in tutela. nā demū finita tutela datur actio. licet quidā dicant na
sci sed nō intentari. argu. ff. de fur. seruitus. sed falsuz est. vt. ff. de tute.
r ra. distra. si tutor. s. fina. r. l. seq. r argu. ff. de fur. serui. Idēz qñqz in
mādato. vt. ff. de officio proconsul. obseruare. s. fina. Idēz dicimus in
actione ex stipulatu pro dote. nec enim nascitur nisi soluto matrimo
nio. r per hoc r contra hoc. j. de repudi. l. j. r. ff. de bo. dā. l. sed r si alia
r. ff. solu. matri. l. bec actio. Item nunqd ab vna parte re tradita etiam
alteri qui non vestiuuit datur actio Jo. non. r probatur ex necessitate. s.
de pact. l. si certis. Sed bec questio videtur fatua. ad quid enim dare/
tur actio cum sibi iam sit adimpletum: l. j. ipse non implenerit quod cō/
uentum est. Dicit potest ad euictionem rei sibi dari.

Subiecta. scilicet pacto. p̄mo enim pacifcun⁹ nudo pacto. scdo
subiicitur stipulatio. r sic nascitur actio ex stipulatu vel conditio cer
ti ex stipulatione. vt in sti. de verborum obliga. in prin. Sed in primo
casu huius legis nascitur in factuz vel p̄scriptis verbis quod idē est.
vt. j. l. p̄xi. r habet locum p̄scriptis verbis in pactis incontinenti
appositis. vt. s. de pac. inter empto. r vendi. l. j. Item in secūdo vbi du
bitatur de nomine contractus. vt. ff. de p̄scrip. verbis. l. j. q. r. iij. r. l.
si tibi. r de exercito. acti. l. j. Item tertio in tribus contractibus in nomi
natis. scilicet do vt des. sub quo est permutatio. r in facio vt facias. r
do vt facias. Sed in quarto. scilicet facio vt des datur de dolo. vt di
cta. l. naturalis. s. quod si faciā. Et est ratio: qz ex hoc facto mihi abest
r tibi non adest. vt si de manumittendo conueni. vt. s. de dolo. l. cum
proponas. als contra scilicet si tibi adest. vt. ff. e. l. solent. Sed bec ra

Decul
um si mi
nus sit q̄
debitum
fui qd in
ris.

Actio p̄t
bodie da
ri ex con
tractu du
dū inito.

Actio p̄/
scriptis v̄
bis vbi h̄
locum.

Liber quartus.

Actio fallit in facio vt facias si de manumittendo conuenit bincede. vt. ff. e. l. naturalis. §. si. s. ibi est alia ratio: qz bincede est obligatio facti. vñ pdenatio fit in interesse. vt. ff. de re iudi. si qs ab aliquo. §. si. Et e alia ratio quare de dolo daf: vt dixim. ff. eo. naturalis. §. qd si faciã. r. §. iij. Item no. hos tractus cognosci ex pacto nõ ex eo qd puenit ab altero. vt. s. de trasac. l. cū mo/

Actio in factis in multis locum.

ta. Itē in factum actio in multis sibi locū vēdicat. **D**rimo vbiqz pscriptis verbis r tunc dicit in factū ciuili. vt. ff. eo. l. j. in fi. Scdo in subfidiū legis aquil. vt in stit. ad legē agl. in fi. r. ff. de dolo. l. elegāter. §. idem labeo. Itē in loco edictorum r interdictor. vt in stit. de interdic. §. si. Itēz alsybicūqz eqtas suadet actionē dari vel ex ptractu vel quasi. vel ex maleficio vel quasi. vñ dicitur nasci ex varijs figuris causarū. vt. ff. de act. r obli. l. j. r. ff. eo. l. quotiens. r. s. de sacrosan. ec. l. sancimus. r facit ad. l. istā. ff. de pac. l. diuisiōis a **Q**uam precib. nul laz. in rem vel in psonam: qz cū eo non cōtraisti. **B** Non phiberis. vt. s. de pac. si pacto. **C** Seruet. l. vt tradat. quod puenit p hac pscriptis verbis actionē. vt h r. ff. e. naturalis. §. j. S3 an p cise. Adidē q sic. vt hic r. j. eo. l. fi. in fi. Sed dico ptra. r subaudi h ni si velit interesse p stare. vt hic. r in stit. de dona. §. ij. Item quero si ex cā pmutationis tradidi rē et fidem non habui de illa sed statim sperabā dādā an transeat dominium. videtur q non. argu. in stit. de rer. diui. §. vēdite. Alh dicunt aliud i pmutatione q in veditioe. **R**estituat. per pditionē ob cām da. cā non secuta. vt hic. r. ff. eod. l. nālis. §. j. r. j. e. l. pri. **Q**uoniam. iube bit. vt. s. l. pri. Item est ad le. istam qd no. s. eo. l. j. **R**ebus. lege. i. pto. sic. ff. de positi. l. j. §. si connenerit. **I**ncertam. qz continet interesse qd est incertum prima facie lz post ea certificez. vt in stit. de acti. §. curare. sic r stipulatio d: incerta eo q incertū ptinetur in ea. vt. ff. de vbo. obli. vbi autē non. Item ciuili hec dicit: qz ex equitate ciuili daf. vbiqz eniz ex equitate ciuili actio daf pscriptis verbis dicit vt p exempla dicas: vt ff. eodem. l. quotiens. r. l. si tibi polli. r. l. q actionuz. r. l. duo. Nō tamē nego quin in factum r pscriptis verbis: quādoqz sint idem vt diximus. s. eo. l. ex placito. Item ptra huic. l. ff. de pac. si tibi. in prin. Sol. ibi de ea obligatione que contrahit re. vt ibi dixi. r eodem modo sol. ff. si cer. peta. l. rogasti. §. j. **D**emonstrat. vt. j. de dona. que sub mo. l. j. r de dona. l. legem. et l. cū res. r de pac. do. legē. r. s. de ac. emp. l. ij. r de pbe. emp. si doceas. r. s. de pac. legē. r. ff. de pac. in traditionibus. **A**doptionē rebus. placuit. vt. ff. de ptra ben. emp. l. j. r dic reb.

Interes se prima facie est certum.

Conditio ob cām nõ daf cōtra singularem psonā successorē: nec actio pscriptis v bis: qz psonalis actio nõ sequit fundū. b. d. bal. vel sic. Si res ex cā pmutatiōis tradita alteri vendaf nec recipies implet conuenta cōtra emptorē nulla actio cōpetit: s3 cōtra eum qui recepit vt impleat conuenta vel vt restituat data. b. d. Sal. **I**dem. aa. r. cc. eidē leōcio. **Q**uam precib. tuis expseris placitū inter te r aliū pmutationis intercessisse: eūqz fundū a te datū vēdidisse pponas: p emptorē quidē nullā te hre actionē pspicis cū ab eo suscepit dñium cui te tradidisse titulo pmutationis nõ negasti. **S**3 si fm fidē placiti stipulatio subiecta est: successores eiusdez cū quo ptractū habuisti puenire nõ phiberis. **S**i nõ nulla stipulatio intercesserit. pscriptis verbis actio est: vt vel fides placiti tibi seruet: vel qd alit accipiēdi fūdi grā dedisti cā nõ secuta restituatur. **I**sta verba hac pditionē vt nõ faciūt cōditionē s3 modū: et ex isto ptractu orit actio pscriptis v bis. b. d. Bal. vel sic. Qui impleuit pmutationē pōt agere cōtra nõ impletē pscriptis verbis. vt impleat vel p cōditionē ob cās. vt data restituat. b. d. Sa. **I**dem. aa. r. cc. theodolane. **Q**uoniam assuecas patrem tuū ei ptra quē preces fundis: hac pditione dedisse fundū: vt inuicem domū certam acciperet: aditus pteses puincie placitis enz parere vel si causam ppter quam fundus datus est sequi non pspere rit: conditionis ratione datus a te restituere sicut postulas iubebit. **A**ctio pscriptis v bis ex incerto pctu nascit. i. ex cōtractu nominis incerti. bal. vel sic. Re tradit vt impleant quēta pscriptis verbis actio cōpetit. b. d. Sal. **I**dem. aa. r. cc. Protogeni. **R**ebus certa lege. **T**raditis si huic non pareatur pscriptis verbis incertam ciuilem dādā actionem iuris auctoritas demonstrat. **B**eneris ad genus nõ est ēptio s3 ptractus innominatus r ideo cā nõ secuta h3 locū pditio ob causā. b. d. bal. vel sic. Emptio nõ est sine precio: ideo si frumentū datur p oleo est pmutatio. b. d. Sal.

id est speciebus ab ytraqz parte interuenientibus. **S**olennitate. als obtinet qd est. s. si cer. pe. si nõ singuli. **P**otes. vt r. s. eo. l. quoniam. r. ff. de pdi. ob causam. ea lege. r. l. dictam. r. j. de dona. l. legem. **A** lege. substantia. i. ipsa lex dicta rebus p pñs rei traditione

Idem. aa. r. cc. Timotheo. **A**doptionem reb. **F**ieri nõ posse pidez placit. **I**git cū frumēti certā modiatio nem calimacho r acamacho te de disse vt tibi representent olei designatum pondus assuecas: si placitis citra stipulationis solennitatez nõ exhibeat fidem: quantuz dedisti causa nõ secuta cōdicere pro desiderio tuo potes. **E**x conditioe ob causā finalē orit pscriptis verbis. Itē h3 locū cōditio ob causam tanq in cōtractu innominato secus si cā sit impulsua. b. d. tex. cum glo. et no. banc legem. Bal. Vel sic. Ex pacto in traditione rei apposito tāq vestito agit pscriptis v bis: vt cōuenta impleant. Sal. **I**dem. aa. r. cc. pauline. **A** lege reb. **V**t qd placuerat mēstruū seu annuū tibi p stare: cū hmōi puetio nõ nudi pacti noie cēseaf: h reb. p pñs dicte legis substātia minuat. ad implēdū tibi placitū (sicut postulas) pscriptis v bis cōpetit actio. **D**e locato r conducto. **L**ocator bozei nõ tenetur de casu fortuito vel violento. bene tenetur de culpa psumpta. b. d. Bal. **I**mpa. a. agripino. **D**ominus bozeorumz periculū vis maioris vel effracturaz latronum pductoriz p stare nõ cogit. **D**is cessantibus si quid extrinsecus ex depositis rebus illeis bozeis perierit: dānum depositarū reruz ei refarcire debet. **F**aber q prestittit operā r nõ recipit mercedē petet mercedē cū vsuris. b. d. bal. vt sic. In locato veniūt vsure ex mora. sa. **I**dem. a. Epicleto. **D**uersus eos a quibus extruēda edificia cōduxisti ex conducto actione consistens eo iudicio qd est bonafidei debitū cum vsuris solitis consequeris. **I**nquin q soluit pensionē nõ pōt p dñm durate locatōe expelli: nisi ppter necessitates dñi vel ppter necessariā refectio nē relictis: vt culpā in glini abutētis. bal. **I**dem. a. calimophonie. **D**uersus eos a quibus extruēda edificia cōduxisti pductor d: noie edificij: r eiusde rōne dñs d: locator. Itē pductor d: dñs rōne opere: r faber locator rōne eiusde ope. vñ faber pōt agere ex locato r pducto ad mercedē diuersis respectibus. sic r. ff. ad. l. rbo. de iac. l. ij. circa prin. **E**o iudicio. scilicet ex conducto quod est bonafidei. vt hic. r in stit. de actio. §. actionum. **C**um vsuris. mora interueniente vel alia simili causa. r ad hoc. s. de vsuris. in bonafidei. **S**olitis. i. q i regione frequētant. vt. ff. de vsu. l. j. in pn. r. ff. de adm. tu. l. tutor.

muniat a3o. vt r. s. eo. l. rebus. cū suis r cor. r. j. de euic. l. ij. Et no. qz refert cū aliquid do. vt aliqd facias: qz aut als eraz datur. r tūc nulla cōpetit actio. vt. ff. de dona. l. ij. in fi. r. l. seq. aut nõ. et tunc vel pditio ob cām ad repetendū daf. vel pscriptis v bis. vt fiat qd conuenit vel interesse p stetur. **C**ompetit. vt h r di xi. s. de pac. inter emp. l. cum re. **D**e locato r conducto. Quia locatio ad similitudinē emptionis est inducta iō de ea ponit post venditionem. **D**ominus. la tronū. q effra ctis bozeis surripuerunt ibi posita. **D**is cessantibus. et alijs silib casibus fortuitis q nõ pstant bic vel si mili alio iudicio bonafidei. vt hic r. ff. eo. dominus. in pn. r. l. ex conducto. §. j. r. l. perinde. r. l. s3 si de dāno. r. l. habitatores. r. s. de pigno. act. l. que fortuitis. r de positi. l. i. r. ff. cōmo. l. ad eos. et ff. de actio. emp. si ea res. Sed hoc casu d3 exhibere custodes. vt. j. e. l. iij. **E**xtrínsecus. i. non vitio ipsarū rerum depositarū. Vel dic. i. ex has causas fortuitoz. i. casuū r vic mercede. i. interueniente. fm Jr. vt. ff. e. l. qui mercedē. **I**lleis. p qd psumit dñs in culpa prima facie sc3 ei culpa perisse res. Et distingue hic fm io. vt diximus. ff. e. l. dominus. Item no. qz dicitur vulgo. f. an qd de suo p diderit q rem comodatā vel depositā pdidit. pro quo est. ff. cōmod. l. si vt certo. §. qd vero. **D**epositarū. i. posita rū in victis bozeis. nec em fuit deposituz immo mercede data dñs bozeoz retinet victas merces in bozeis suis r sic fuit locatio nõ depositū. vt. ff. de po. l. j. §. si qs seruū. i. scdo dicto. Si vō ecōtra depositū. tūc tenet de solo dolo r lata culpa vt. ff. de po. l. qd i tuo. nisi i certis casib. qd no. ff. de po. l. j. §. sepe **D**uersus. cōduxisti. pductor d: noie edificij: r eiusde rōne dñs d: locator. Itē pductor d: dñs rōne opere: r faber locator rōne eiusde ope. vñ faber pōt agere ex locato r pducto ad mercedē diuersis respectibus. sic r. ff. ad. l. rbo. de iac. l. ij. circa prin. **E**o iudicio. scilicet ex conducto quod est bonafidei. vt hic. r in stit. de actio. §. actionum. **C**um vsuris. mora interueniente vel alia simili causa. r ad hoc. s. de vsuris. in bonafidei. **S**olitis. i. q i regione frequētant. vt. ff. de vsu. l. j. in pn. r. ff. de adm. tu. l. tutor.

Cōtinua tio.

Depositarū de q tenetur.

L. tutor. q. repertorii. §. ex ceteris. Dummodo legitimum modum non excedat. que habes. §. de usur. l. eos. §. sup. Si iste qui sic locavit opas qui poterit mercede petere. Rñ. finito opere vel tpe. vt. ff. eo. l. opus qd fm B. §. illud qn suo periculo pduxit. vñ qn no suo periculo conduxisset posset dici contra. vt ar. §. de iudi. l. pperandū. §. in honorarijs. at in pensione domus vt fun di dices. j. l. prima.

Adem. idest o ede Del. i. edis: sic et ibi sermonem quem audistis non est me. alij habent insule.

Pensionē. in pecunia p̄sistentē. alij partiarus est: vel in alia re consistat merces agit p socio vt p̄scriptis v̄bis. vt. ff. de posu. l. j. §. si q̄ seruū. z. ff. loc. si merces. §. vis maior. z. ff. coi di. l. si cō uenerit. in fine.

Insolidū. nam particulariter non sufficit. vt ff. de usur. l. tutor. §. luti us. z. ff. de colla. bo. l. j. §. si cū duobus. cū nō nī mia in cōmoda habet p̄icularis solutio. vt. ff. fam. her. l. plane.

Soluti. s. de facto. idē dicas si parat⁹ sis sol uere. vt. ff. mād. l. diligē ter. §. j. z. §. h. cū prim⁹ est dāt. vt in aut. vt ex ac. instan. do. §. si. s. ces sare p̄biennium oportet qñ fuit actū vt nō expel leret. vt. ff. loca. z. cōdu. l. quero. §. inter. accur.

Necessariā. intellige qñ post locationē ex ino pinatu supuenit necessi tas. vt qz alia dom⁹ quaz habitabat corruit vt vxo rem duxit: secus aut si tē pore contractus hoc p̄ uidere potuit vt. ff. vt in pos. l. si is a quo. §. si. z. l. seq. z. ff. de inter. ac. de etate. §. ex causa. z eo dem modo dicas in sequenti casu.

Corrigere domū. hoc tñ sine dāno inquilini p̄cedit fm Jr. l. duo bus his casib⁹. scz primo z secundo. in tertio aut opinio est vt pro rata remittat ei merces vel restituat. Et intellige tunc cū necessaria fuerit refectione: alio ad omne interesse inquilini tenet locator. vt. e. l. qui insu lam. in prin. z. l. bec distinctio. Accur.

Dersatus es. hoc casu dicūt quidā nihil viminendū de mercede quasi compensatiōe eius faciendā cū dāno. Nos p̄tra cū dñs vel loca tor possit puenire inquilinū p dāno dato in re locata actiōe locati. vt in aut. de ali. z emphi. §. si vō gs. coll. ix. z. ff. in g. cau. pig. ta. cōtra. l. non solum. s. z. l. aquilie. vt. ff. eo. l. si vulneraueris. Sunt ergo quat tuor casus quib⁹ expelli potest inquilinus z etiā colonus. Quoz pri mus ille fuit si non soluit pensionē. sed si nullus istorum interueniat potest resistere colonus z inquilinus. vt. ff. vti possi. si duo. §. cū inqli nus. z. de vi z viarma. l. colonus. Sed quero quo tpe est soluēda. Rñ. quedā leges vident velle in principio. z si non soluit expellat. vt bac l. z. §. de iudi. pperandū. §. in honorarijs. Quedā in medio sicut in sa lario qd fiscus dat patrono suo. vt. §. de aduo. diuer. iudi. l. p hac. §. cē tum aurei. Quedam in fine sicut z cū aliqd debet in diem. vt. ff. de ver bo. obli. qui hoc anno. z. ff. de migrando. l. j. §. si pensio. Tu dic primo seruari qd actum est. qd si non apparet: tunc serua morez regionis. vt ff. de fun. instruc. z instru. leg. cū de lanionis. §. asnam. qd si nō appa reat tūc qd minimū est. i. in si. anni. vt. ff. de regu. iur. l. semp in obscu ris. z. l. semp in stipulationib⁹. Sed lz nō teneat persoluere conductor pri⁹. si tñ nō soluat pōt repelli fm Azo. vt hō: maxime post tps soluē de mercedis: adeo vt si penā pmiserit si expelleret non teneat. vt. ff. eo dem. l. quero. §. inter. Alij vt. l. d. dicunt qd demū tpe pductionis fini to potest expelli: qz totum d̄ctum pri⁹ adimplere. ex sua parte. vt ar. ff. de ac. emp. iulianus. §. offerri. Sic z pductor non potest agere nisi soluat totam pensionē. vt. ff. de migrādo. l. j. S; certe tunc ea ratione posset expelli. qz tps sit finitum. vt. d. l. vti possi. §. cū inquilinus. z. j. eo. l. ne cui. nisi p̄trarium esset actū vt in quibusdā alijs casibus. vt ibi

bices. z facit. ff. eo. l. qd si domus. **A** diui. deferētibus hominib⁹ cōducētibus horrea. **H**ec vltra. q̄ vt custodes exhibeāt. cū domini depositaruz rerum tpe depositiōis sciebāt p custodes horrea ex ceteri. **P**arentem. in scientia z etate.

Duxerint: pignozis iure dñis p̄dio rum teneri. **Q**ñ aut domus lo cañ nō est necessaria i reb⁹ inductis vel illatis scientia dñi: nam ea⁹ quo qz pignozis iure tenentur.

Coductor pot rē pductā alteri locare nisi sit actū q̄ alteri locare nō posset. Bal. **I**dem. a. Victorino. **L**ex. vi.

Nemo prohibetur rem quaz conduxit fruēdaz aliū locare si nihil aliud conuenit.

Fideiusi prima cōductiōe nō teneat scdā. siue sit progata siue inouata et ex cō sequētia prime. b. d. s. bal. vel sic. **F**ideiusi soz vectigaliū finito tpe nō teneat. lz is p q̄ fideiussert de nouo recōduxerit. b. d. bal.

Idem. a. Terentiano. **L**ex. vii.

Sicut hermes vectigal octa uar⁹ in gnquēniū p̄tinuū con duceret fidē tuā obligasti posteaqz spacio eiusdē tps expleto cū idem hermes in pductiōe vt idone⁹ deti neret⁹ non p̄sensisti: s; cautionē tibi reddi postulasti: nō oportere te de posterioris tps periculo astringi cōpetens index non ignorabit.

Propter sterilitatez sit remissio nisi cū libertate cōpenset. Bal. vel sic. **R**emis sio cōgrua d; fieri p̄pter sterilitatē nisi ali ud fuerit conuentum vel nisi tanta fuerit vbertas aliorum annoz q̄ possit cōdigne cōpensari cū sterilitate. b. d. Saly.

Idem. a. igino. **L**ex. viii.

Icet certis annis quātitati bus fundū cōduxeris: si tñ

actione. l. aliena. **N**emo phibet. alij eque idoneo z ad eundem vsu. arg. ff. de vsufu. l. equissimū. §. si. z. l. s. z si quid. §. m̄cipioz. z de vsu z hab. non aliter. p nouissimū tamē retinet dominus possessiones suas vt. ff. de agr. posses. qui vniuerfas. §. si. z. ff. loca. z conduc. l. si cui lo cauerim. z. l. cum in plures. z. l. si tibi.

Sicut hermes octauar⁹. sic dictū: qz octaua ex mercibus p vecti gali assumebatur. vt. §. de vecti. l. a legatis. z. l. ex p̄statione.

Conduceret. p certa mercede singulis annis. vt ipse minutatim colligat z talis pductor d; publicanus. vt. ff. de publi. l. j. §. hic titil⁹.

Detineret. videt ergo q̄ inuit⁹ possit retineri idem pductor: qd vi det verū si nō possit alij sic cōmode locari. vt hic z. ff. de pub. l. cotem. §. si. Sed contra in eo. titu. l. licitatio. §. j. sed ibi eque cōmode poterat locari alij. Sed plus est p̄tra. ff. de iure fisci. l. iij. §. cum quinquēniuz. vbi dicit nō detineri inuitū etiam si non sic cōmode possit locari alij. Sol. illa corrigit illam de publica. z hic volens fuit detētus fm Azo. z. l. d. **N**el de rigore loquitur bec z illa de publica. alia de iure fisci. de eq tate qd in idem recidit. **N**el verius in illa de publica. maximos p̄cepe rat fructus publicanus. ita q̄ rem forte debilitauerat: z p̄pterea cogit reconducere. z hic dices sponte detentum.

Non ignorabit. vt arg. ff. de pac. l. si. z. ff. eo. item querif. §. si. Sed lz de futuro nō teneat: an de p̄terito teneat. Quidā q̄ nō post tēpus quasi videat nouasse omnē primā obligationem: z remississe fideiussori retinendo conductorem post tps. ar. ff. de separa. l. j. §. illud. z de p̄ca. l. z habet. §. eum qui. Tu dic q̄ sic. arg. ff. mādā. l. qui mutua. §. non ideo. z. ff. de admi. tuto. l. lutijs.

Icet. quātitatibus. nō erat partiar⁹ colonus. qz tunc omne damnū z lucrū esset cōe. vt. ff. eo. si merces. §. si vis maior. sed erat in nūmis merces. Et sic p̄prie pductor d; vel in certa quantitate frumenti. vt. xx. corbium vbi agit p̄scriptis verbis. vt. ff. de po. l. j. §. si quis seruū. Et erat dubitatio legis: qz annua erat merces constituta: z si nihil perciperet videbat teneri. **N**el erat dubitatio in eo: qz tamē certa erat merces: sicut non crescebat licet multos haberet fructus. sic

Curabit. sic z. ff. d of si. p̄fec. vigil. l. iij. z de leg. iij. l. j. §. hi quibus.

Sz quia. p̄dicta fm naturā p̄tractus.

Sz quia. sic z. s. cōmo. l. j. z. ff. eo. si quis domum. §. iulianus.

Idem. scz custodiaz z de hac materia dic ple ne. vt. ff. eo. dñs horreo rum.

Arti iuris. volū tate. i. domino sci ente. vt. j. inuit.

Induxerint. vt ibi p̄petuo sint q̄diu inha bitauerint. vt. ff. de pig. l. debitor. z. ff. in g. cau. pig. ta. contra. l. eo. iure.

Item ea quoqz. als be quoqz. qui inducunt domino ignorante. z est ratio: quia sepe talia in ducuntur q̄ non vult cō ductor sciri a locatore qd de leui nō accedit in ru sticis: cū nō nisi ligones z aratra z similia inferat non pecunias quas non audent optare. vt. j. de agric. z cen. l. dñi p̄dioz lib. xj. z facit ad. l. j. in g. ca. pig. ta. cō. l. si. z. ff. de pac. l. iij. qz puenit. z. ff. in g. ca. pi. ta. p̄tra. in p̄ dñs. S; qd si i domū vel in fundū pductum rem alienam quis inferat do mino rei sciente z nō cō tradicente. videt q̄ sint obligate. vt ar. ff. de pig.

Condu ctor inui tus qñqz detineri potest.

Colonus si est partiarus oē lucrum z dānū est cōmune.

Inq̄lin⁹ in q̄tuor casib⁹ ex pelli pōt.

Liber quartus.

nec diminui videbatur. l3 paucos vel nullos colligeret.

A Postulat. s. exprimi. si aut nil subaudiret s3 esset mos qd nō tenere tur colonus his casib⁹: etiā si nihil esset dictū supfluo diceret hic: si tamē exprisum nō est. vt. ff. de re. iur. semp in stipulationib⁹. Alij bec verba adaptant. s. ibi repēfate nō pbabunf vt mos regionis postulat. r hoc omittunt.

B Lue. als labe. r als lue. r est nomē r significat quandā pestē sine corruptionem ex aliquo elemento puenientes: als est verbū. r h3 multas significatiōes. Unde versus. Lur luit es crepo lur mala pign⁹ ouē tenebras q3. Ere luo pign⁹. cruce penas. luce tenebras. Dicit r luere quādo salitur ouis.

C Sterilitates. qñ dicitur sterilitas. quidā quādo nec semen recolligit vt argu. ff. eo. l. si ex pducto. s. s3 si labe. r. s. vbi cūq3. S3 Joā. dicit inspicit vulgi opinionē. Item quādo dicit esse vbertas vt sic recompēset sterile animum. dicit qñ bis tm̄ habuit quantū sit solit⁹ hie S3 Jo. dicit qñ tm̄ habuit vt facta cōpensatione vtriusq3 neuter dicat sterilitis: vt qz cōsuevit dare r. alij. r. r. ita cōpensat Sed si nouissim⁹ annus fuerit sterilis. nunqđ ex pcedētibus fiet cōpensatio. Rñd. sic. vt sic tenear p eo soluere si dñs ignorauit vbertatē pcedentē qñ remisit p hoc anno sterili. Si aut sciuit nō tenet remittere: s3 si remisit videt donare irrevocabiliter. vt. ff. eo. si ex conducto. s. qd tamē. r. ff. de vino tri. leg. l. ex eo. r de annuis leg. legatum. s. vini.

D Rationem tui. postulantis remissionez. vel vt non ptes. vt. ff. e. si ex conducto. s. vbi cūq3.

E Bonā fidē. r idē lex pcepit. vt. ff. e. l. si ex conducto. s. si vis.

F Cognoscet. fuerat em̄ hic indicatū s3 altera pars appellauerat.

G Emptorem. quidā habent emptorē r bene. alij emptori r tunc r h3 duos sensus. vt sc3 emptor nō stet colono. vel ecōtra ēptori colonus nō stet: l3 primus intellectus est verus ppter exceptionem nisi ea lege r. sed r secundus est verus l3 nō p. l. istam sed per aliam. vt. ff. eo. l. qui fundum.

H Colono. colonus in villa. in glino in cinitate. vt. ff. de acq. pos. l. res pignoris. An idē ergo in in glino. Rñ. sic fm̄ Joan. vt. ff. eo. l. si merces. s. j. r. ff. de ac. emp. iulianus. s. pe. s3 nō idē in misso in possessionē a ptoze q stat colono debitoris. vt. ff. de bo. auc. iudi. pos. in veditiōe. s. j. Itē non sic in eo qui conducit ad modicū tps qz actionē si a possessione cadat. vt. ff. si ag. vecti. per totū. r. ff. de supficie. l. j. s. j. r. j. de fundis patrimo. l. si. l. j. multo magis ergo exceptione. vt. ff. e. l. s. qd ait ptoz. Sed quidam dixerūt idē in eo q in simplici colono: et si expellat agat ptra locantē. vt. ff. eo. si merces. s. j. Si ergo nō tenetur stare r eum expellat: non tenet vnde vi. l. si quis in tantā. r qz colon⁹ non possidet civiliter vel naturaliter. vt. ff. de vsucap. non solū. s. qd vulgo. Item fm̄. l. d. si colonus resistat nō tenet aliqua predictar actionum: qz facit causa sui iuris conseruadi. vt. ff. vti possid. si duo. s. j. qd potest esse verū: sed tamē expelli potest. vt bec lex dicit. Item qd h̄ dicit in emptore. idē in quolibet singulari successore. vt r. ff. de le. j. l. nil pponitur. s. fi. r. ff. eo. qui fundum. in fi. r. ff. de vsufu. l. arbores. s. j. Sed ptra est. ff. de iure fisci. l. si. vbi colonus inuito emptore pcepit fructus. s3 ibi speciale ne fiscus teneat colono. Accur.

I Emit. tūc em̄ si emptor colonū expellat tenet emptor venditori in eo qz veditor colono. nō aut potest colonus resistere quomin⁹ expella

tur. d. l. ff. eo. l. merces. s. j. r. l. si fundus. r. l. bec actio. r de ac. emp. in lianus. s. pe. Vel potest dici colonū habere exceptionē l3 non habeat actionē. vt arg. j. de euit. l. emptori. r. ff. p socio. l. idemqz erit. s. fi.

K Facto. etiā tacito.

L Consensisse. sc3 colono.

Dammuz in rebus coloni pertinet ad colonum non ad dominum. b. d. bald. vel sic. Damnum illatum per latrones in rebus coloni existētib⁹ in possessionib⁹ conductis nō d3 resarciri per locatorē. Salyc.

E Idem. a. Rice. **Lex. xij.**

Dammū qd p aggressurā latronū in possessionib⁹ locatis rei tue illatū esse pponis: a dñā earū dē possessionū quā nullius criminis reā facere te dicis: resarciri tibi nulla ratione desideras.

Divisio contractus inducit diuisione obligationis. Et correi habent beneficiuz cedendarum actionum prata. bal. Vel sic Ex conductione plurium quilibet tenet pro parte: nisi qlibet se obligauerit in solidum. r tunc soluens solidū potest petere vt r alios sibi cedat actiones. d. d. Salyc.

E Impera. valen. gali. r valens. aaa. eradio. **Lex. xij.**

S diuisa r ductio fuit ei i sin gulis p ptes facta alieno nomine pueniri vos non opz. Si oēs q r ducebant in solidū locatori sunt obligati: ius ei cōpetēs cōueniēdi quez velit: nō debet auferri.

E Habetis sane vos facultatez locatori offerēdi debitū: r vt transferant in vos ea que ob hanc r ductionem ab his quoz noie inquit tamini obligata sunt postulandi.

Qui locat opas tenet operari demum percepta mercede: qz tūc intelligit fidē salere r non an. b. d. no. tex. cū glo. Bal.

E Fidē. aaa. r. cc. iulio. **Lex. xij.**

S hi q a vobis redemerant frumentū r hordeū annone inferendū: accepta pecunia r fidem

Sine scripto. vt r. s. de pac. l. pactū qd bona. r facit ad hoc. ff. de reg. iur. l. nemo ad aliū. r. ff. de ptra. emp. l. alienatio.

A Jam. existimās est ergo veritas q succedit vt hic subicit r. ff. eo. cū plures. s. be. redē. r. l. s3 addes. s. pe. r. j. de iur. do. si socrus. r in sti. e. s. fi. r de reruz diui. s. bis vo. in eo q est ibi fere. S3 r. s. de vsuf. l. si domina. sol. vt ibi.

I nuitos. respctū est. vt r. s. de cōtra. emp. inuitū. S3 r. ff. de publi. l. cotē. vbi tenetur inuit⁹. So. dixi. s. eo. l. si cū hermes. Item cōtra. j. de agric. r cēsi. l. cum satis. s. j. lib. xi. sed ibi in ppetuo r ductionibus hic ad tempus dicit

Dammū. desideras. vt r. s. de ac. emp. l. si. S3 ptra. ff. eo. ex conducto. s. si vis tēpstat. vbi dicit dominū p stare debere colono oēm vim: s3 ibi de diuina dicit. sc3 tempestate vbi tenet dominus. sc3 ad mercedem remittendam: sed hic de humana vt dicit.

S diuisa. qregerūt vt quilibet p parte tantum teneretur ex pte vel tacite supplicādo: vel quilibz suam partem condurit: vt subicit.

E t. p id est. r.

Non oportet. vt r. j. de diui. tu. l. j. s. j. si in solidū alter vellet soluere petet sibi cedi actiones. vt. s. si cer. pe. l. si in rem.

Locatori sunt obligati: qz hoc egerūt. vt quilibet in solidū teneret etiā iure veteri. vt. ff. de duo. re. l. eandem. r. l. reo. s. cū tabulis.

Auferri. hoc corrigif hodie: quia l3 sit actus. vt quilibet in solidū teneatur: tamen p parte sunt conueniēdi si ambo sunt soluendo r presentes. vt in aut. de duo. reis in prin. col. vii. Sed r beneficiū epistole diui adriani potest implorari. vt. ff. de tute. r rat. distra. l. j. s. nunc tractemus. Accur.

Habetis. sane. vt. j. de duo. reis. l. j. r de diui. tutela. l. j. in pn. r. s. fi. r. j. arbi. tu. l. cū interdite. in fi. r. j. de fideiuf. l. j. r. ff. eo. l. cū apparet. r. ff. de euit. l. in creditore. r. ff. q po. in pig. bab. l. mulier.

Facultatem. r necessitatem.

Transferant. S3 an in solidū vel p parte. Rñ. p parte vt statim b̄ inuit. r. ff. de diui. tu. l. si plures tutelaz. r. ff. de cen. l. cū possessor. r ff. de pecul. q̄sum. s. j. S3 pone cessionē nō esse factā. Rñ. si sunt socii dabitur actio p socio ad interesse non ad pignora. si nō sint socii: sed vt scholares sunt: tunc dabit vtilis p socio. vt. ff. de his q deie. vel effu. l. perceptionē. Alij nullam dant. vt. ff. de fideiuf. l. vrannius.

Quorum nomine. videntur ergo inuicem fideiuberes: sed hoc qd dicit. vt. ff. ad. vellei. l. vir vxori.

S hi. qui a vobis. pcuratoribus fisci. Accur.

Redemerat. i. operas suas locauerant circa frumentū vebēdū r frumētū vebendū dicunt pducere r sic locare r cōducere dicunt

Annone. publice.

Acepta pecunia. caute dicit accepta pecunia: als nō ē locatio. vt ff. de positi. l. j. s. si qs seruū. Itē caute dicit accepta. nā sicut emptor de mū soluto pocio cogit veditorē ad retradendā. sic r bi conductores frumenti inferendi accepta pecunia cogent fidē adimplere. vt. ff. de act. empti.

L. vari
as signifi
cationes
habet.

In glino
an teneat
tur stare
emptor do
mus.

Colono an succur rat cōtra dñm per aliqd iter ductum.

emp. iulianus. §. offerri. r. ff. loca. l. h. in prin. de fundo. ex pducto. ad interesse in quo venit etiā lueruz. vt ff. eo. l. si fundū. §. si. Itē agit ex conducto si quid vtiliter vel necessario sit impensum. vt. ff. eo. l. dñs. §. j. r. l. pe. in pn. An aut p cōstitutionē si qs in tantā vlt interdicto aliquo succurrat colono p dñm.

Rñ. nō videt: cū nullas habeat possessiones qua sit expulsus. nec pōt dici q incontinētī interuente rit possessionē. r sic inci pit sibi possidere condu ctor. r sic secūdo expul sus agat p. l. ff. de vi r vi arma. l. j. §. g. vi a me. qz bec incontinētī fiunt. vt in eo. ti. l. iij. §. eū. Itē an possit resistere dño. Rñ. vt diximus. §. e. l. edem. Itē an r ptra extraneū agat iterdicto si ab eo re pellat. Rñ. si prius pos sessionem interuenterat dño sic. als non. vt. ff. de vi r vi arma. l. colonus. r. l. cū fundū. Sz an eo ipso videat interuertere qd inuit expellit. Rñ. non. cū nō sibi s; domi no semper possidere in tendat.

Interposita stipulatione vt onus pbandi interesse emitef. vt insti. de vb. ob. §. pe.

Retinere potes. scz exactā. Mel dic retinere mercedē loco pene. r h nisi in casib; quos habe mus. §. eo. l. edez. altero tñ dz esse pntentus nisi sit actum pacto manēte ra to. vt. ff. de excepti. doli. apud celsum. §. labeo. et ff. de transac. l. qui fidez.

Legem oportet sic. ff. eo. si mer ces. §. conductor. r. ff. de contraben. emp. l. pacta

Reposci. hoc in pri uatis locationib; als se cus. vt. j. de allu. r palu. l. ij.

Tacito pnsu. in se quentē annū: nisi interiz dñs furere ceperit vl de cesserit. vt. ff. eo. l. qd ad certum.

Eum vinculo. sic. ff si cer. pe. si quis nec caz §. pen. r hoc nisi fuerit res aliena illata. naz tūc exigif nouus dñi pnsu. In vrbano aut predijs intelligif recondu ctio facta quatenus inhabitauerat nisi in scriptis aliter cōprensū sit. vt. ff. eo. item querif. §. qui impleto.

Reses. cum sit bonefidei. vt insti. de actio. §. actionum. r. §. l. h. r. l. emptorem.

Suras. vt. §. eo. l. h. r. ff. eo. l. qro. r de vsu. cū quidā. §. ex locato. Excepto. nisi ex vbertate alioz annoz possit recōpēsari. vel nisi speciali pacto spectet ad tuū periculū qd seruādū esset. vt. §. eo. legē. r. l. l. Et dic q colonus de sterilitate pōt qri vt h r plene dixim; §. eo. licet. nō autem de exiguitate. vt. ff. eo. si vno. §. cum quidam.

Edaci locustarum. qz omnia edunt.

Fructus. i. merces ppter fructus sequētis tps. nam non potest intelligi de partiaro colono: s; de eo q nūmis colit. vt. ff. eo. l. merces §. vis maior. vel fuit hic ptractus innominatus. do vt des. scilz vt da ret certā mensurā fructū singulis an nisputa decē corbes frumētū. qd cūq; fruct; pccipiat singulis annis. sine. x. sine. xl. vñ cū h cōtra ctus sit similis locationi eadē eqtas est in isto seruanda q in illo. vt ar. ff. de posi. l. j. §. si qs seruū. r de prescrip. ver. naturalis. §. si.

Consuetudinē. de pstandis pensionibus. qñ em certa merces nō

fefellerunt ex locato agere cuz bis potestis.

Conductor indebite expulsus debite pe tit penaz pmissaz r reponit in fruitiōe si sit apposita clausula rato manente pacto: r si nō soluit pēsiōe pōt eā retinere p pena: r gratis fruct; fructib; cōditis. b. d. Bal.

Idem. aaa. r. ccc. Eufrosine.

De fundo a locato. l. xv. re expulsa es: cuz eo agere ex cōducto potes: penāq; a locatore quā p̄stari rupta p̄ctiōis fide pla cuit; exigere ac retinere potes.

Pactū seruaf: r tacito consensu con ductio renouaf. Bal. vel sic. Qui remanet vltra suū tempus in re conducta videtur de nouo cōduxisse. b. d. Saly.

Idem. aaa. Timotheo. l. xvi.

Legem qdem pductiōis seruari oportet: nec pensionū noie amplius q; puenit reposci.

Si aut tps in quo locatus fun dus fuerat sit exactū: r in eadē loca tione pductor pmanerit: tacito cō sensu eandē locatiōe vna cum vin culo; pignoris renouare videtur.

Conductor indilate tenet soluere pens ionē r vsuras ex mora. b. d. Sal.

Imp. dio. r max. offalio. l. xvij.

Reses puincie ea q ex lo catione debentur exolui sine mora curabit: nō ignar; ex locato r pducto actiōem: cū sit bonefidei; p; morā vsuras; legitias admittere

Propter edacitatem vermium fit re remissio mercedū. r in pensionibus seruan da est consuetudo. Bal.

Idem. aa. anno. l. xvij.

Excepto tpe quo edaci locu; starūpnicie sterilitas vitin; intercessit: sequētis tps fructus quos tibi iuxta p̄teritam cōsuetu dinem; deberi constiterit reddi tibi p̄ses puincie iubebit.

Consuetudini r statuto renūciari pōt ex p̄esse. naz i tacitis semp; p̄suetudoz statutu videnf iesse. r renūciatio vni; nō facit alte ri iuriāz. b. d. bal. vl sic. Fides p̄ct; ē suan

actio. l. quamuis. v. nō alter. scz tertius. r obtulit. nisi vltra dimidiā esset deceptus. vt. §. de rescin. ven. l. ij. r. l. si voluntate.

Si certi. minus. xxx. anno. Quid aut si in perpetuum vel vl tra. xxx. annos. Ir. q non tenet. Mos q sic. cum r saltem feriat; interpelletur diebus: r sic non fit seruus. vt r. j. de inge. ma. si vestrā. r per substitutum possit seruire. vt no. §. de vsufu. l. antiquitas.

Seruari. et precise cogetur ad factum vel ad interesse prout vult. arg. ff. de noui ope. nuncia. stipulatio. §. siue. r. ff. de verb. obli. si fun dum. r sic intelligitur. ff. de aqua plu. ar. cen. l. si ticinus. §. officium. r si contumax fuerit locator cū precise ad factum agitur iurabitur in litem vt. ff. eo. si cui. §. j.

Iubebit. l. vt per id tēpus p̄stet qd conuenit.

Probationē. ad pbandū qres sit alicuius petentis nō sufficit alio modo oportet probari locantis vel pducētis dominū. vt hic r. j. de lib. cau. ad pbationē. r. ff. eo. l. nō solet. r agebat hic rei vendicatio ne. non locati. et si quidem conductor; probet se dominum patet q cō

exprimit dat quantū solet ex p̄suetudine vari vt h. r ar. ff. de dā. in fec. si finita. in pn. r de edil. edic. qd si nolit. §. qz affidua. r est ad. l. istā. ff. eo. ex conducto. §. si vis tempestatis.

Arca locationes. fides. vt. §. eo. l. legem. maxime aut ideo dicit qz r quedā non dicta seruantur si modo bonū r equum sit. vt insti. de obli. ex p̄sen. i. fi. r. §. e. l. p̄ri. in fi. r. ff. eo. ex p̄du/ cto. in pn.

Idem. aa. Valerio. l. xix.

Arca locatiōes atq; pductio nes maxie fides; p̄tract; ser uādā est: si nihil specialiter; exp̄ma tur p̄ p̄suetudinē regiōis. Qd si alij remiserint p̄tra legē; p̄tractus atq; regionis p̄suetudinē p̄siōes b alijs p̄iudiciū nō possit asferre.

Rei p̄prie p̄ ignorantiaz facta pductio viribus non subsistit. b. d. Bal. vel sic. Cō ductio rei p̄prie nō tenet nec dominium transfert. b. d. Sa.

Idem. aa. carposoro. l. xx.

Si rem p̄pziā cōduxit exi stimans; alienā dñium non transfert: sed inefficacē cōductiōis contractum facit.

In p̄tractu locatiōis nō h; locū p̄na etiam si non sit p̄prie locatio sed contra ctus in nominatus. b. d. bal. vel sic. A con ductiōe p̄tracta nō receditur licet ab alio plus offeratur. b. d. Saly.

Idem. aa. r. cc. antonie. l. xxi.

Solei certa pōderatiōe fru ctus anni locasti; de p̄tractu bonefidei; habito p̄pter hoc solum q; alter; maiorē obtulit; pōderatio nem recedi nō oportet.

Qui promittit operam tenetur serua re bonam fidem. b. d. Bal.

Idē. aa. r. cc. papiniano. l. xxij.

Si contra quos supplicas facta locatiōe certi; tps suas tibi locauerint opas: quatenus bo na fides patif: cā cognita cōpetēs iudex cōuentiōe seruari; iubebit.

Per instrumenta locatiōis nō p̄ba tur dominium. Et qui rem p̄pziā a se pos sessaz pducit nō mutat sibi possessionis cau sam bal. vel sic. Locatio nō sufficit ad p̄bā dum dominium contra ductorem qui po stea de dominio cepit litigare. Sali.

Idem. aa. p̄isco. l. xxij.

Probationē rei p̄prie siue defensionez non sufficit locatio ei facta qui post de domi nio ceperit contendere cum insciē

actio. l. quamuis. v. nō alter. scz tertius. r obtulit. nisi vltra dimidiā esset deceptus. vt. §. de rescin. ven. l. ij. r. l. si voluntate.

Si certi. minus. xxx. anno. Quid aut si in perpetuum vel vl tra. xxx. annos. Ir. q non tenet. Mos q sic. cum r saltem feriat; interpelletur diebus: r sic non fit seruus. vt r. j. de inge. ma. si vestrā. r per substitutum possit seruire. vt no. §. de vsufu. l. antiquitas.

Seruari. et precise cogetur ad factum vel ad interesse prout vult. arg. ff. de noui ope. nuncia. stipulatio. §. siue. r. ff. de verb. obli. si fun dum. r sic intelligitur. ff. de aqua plu. ar. cen. l. si ticinus. §. officium. r si contumax fuerit locator cū precise ad factum agitur iurabitur in litem vt. ff. eo. si cui. §. j.

Iubebit. l. vt per id tēpus p̄stet qd conuenit.

Probationē. ad pbandū qres sit alicuius petentis nō sufficit alio modo oportet probari locantis vel pducētis dominū. vt hic r. j. de lib. cau. ad pbationē. r. ff. eo. l. nō solet. r agebat hic rei vendicatio ne. non locati. et si quidem conductor; probet se dominum patet q cō

Locatio nō pōt eē sine mer cede ipe/ cunia.

Liber quartus.

tractus fuit nullus cū rei sue nō sit locatio. vt. ff. de pos. l. qui rem. et de vsucap. l. eia quo. Dic ergo ad pbationē. s. qñ petit siue defensione quando possidet.

a Dominū ppriū. conducentis.

b Errantis. idem in sciente. vt diximus. s. eo. l. qui rem.

c Victus fuerit. q lo/ canit.

d Magis. electiue po nitur.

e Nemo enim sibi iure possessionē. dic possessio nem. i pprietatē. sic. ff. d. verbo. sig. interdū. et sic est plana. Alij sic. bene dixi sic esse in dñio. nam secus est in possessionē quā conductor nō pōt sibi cō mutare. s. colonario iu/ re tenet qd nō placet. vt ff. de vsucap. l. eia quo. Alij ecōtra. vt locator q possidebat p predone v/ p possessore. nō ideo in/ cipit p suo possidere per colonū. Vel quarto nō potest pdesse locatori p dicta locatio ad proba/ tionē sui iuris. qz nō pōt sibi mutare cām sue pos sessionis. nam nec nul/ lus ali' potest. Vel qñ to nō mutat. als cū loca/ tio tenet: hic autē mutat qz nō tenet locatio: vt. ff. de vsucap. l. eia quo. et de hac mutatione cause possessionis plene dixi. j. de acq. pos. l. cum nemo Et ad hoc qerrans nō p/ sentit est. s. de iur. et fac. ig. non idcirco. et. s. e. l. qui rem. et. j. de prescri/ ptio. long. tempo. l. nec petentem.

Posses/ sionē suā nemo mu/ tare pōt.

tia dñij ppriū et erratis nullum ha beat p/ sensum. s. ex enētu si vict' fue rit: actus locatiōis nō pstitisse ma gis declarat. Nemo em' sibi iu re possessionem mutare potest.

e Ex cōductiōe mariti nō tenet vxor sed si ipsa cōduxit tenet. b. d. bal. vel sic. Lon/ tractus conductionis valet etiā sine instru/ mentis vel scriptura: et tenet beredes con ductorum nō eius vxorem: nisi ipsa postea conduxerit. b. d. Saly.

e Idem. aa. anto. **Lex. xxiii.**

Quoniam contractus locatiōis pductio nisqz: nō interuenientib' etiā instrumētis: rat' habeat s' m q' be/ redes pductoris et si nō interuene/ rint instrumēta nō vxorē puenire debes. Sane de posteriori tpe quo pductrice ipsam pponis fuisse adesse fidem precibus tuis pbans: pensiones integras ab ea pete.

e Conductor debet prius domū seu pos sessionē restituere q' de proprietate litigare seu obicere. b. d. Bal. et Saly.

e Idem. aa. pagato. **Lex. xxv.**

Siquis pductiōis titulo agrū vel aliā quācumqz rē accepit possessionē prius restituere debet tunc de pprietate litigare.

e Euanescit instrumentū si exinanitur debitū. b. d. Bal. vel sic. Impleta fide con

stiti. l. propter. et ideo condici vel vendicari potest. vt. s. de condi. sine cau. l. dissolute. et. s. ad exhi. l. si.

m In fundo. a vobis conducto.

n Direptum est. a locatore vel alio.

o Restitui. rei vendicatione. vel vi bonoz raptorz. vt. et. s. eo. dam num. vel etiam ex conducto contra locatorē tenentem vel rapientes.

p Argu. s. de actio. emp. l. ij. in fi. et. ff. de contra. emp. l. quoties.

p Tibi. pone s' m fr. q' colonus soluit creditoribus eorum p co/ lonis. i. ascripticis p' d'is sine quibus prediū alienari vel locari nō pōt. vt. j. de agrico. et cen. l. quēadmodum. lib. xj. Vel dic q' extra/ neus aliquis soluebat pro colonis et vtroqz casu stipulabat a domino als nō datur actio.

q Prorogasti. als prerogasti. i. ante tēpus soluisti scz creditorib' eo rum. Vel dic simpliciter. i. soluisti. scz creditoribus eorum.

r Iubebit. scilicet conditione certi ex stipulatione. vt. ff. si cer. peta. si quis certum.

s Stetit. id est stipulatio non interuenit.

t Jure nostro. scz civili sed pretorio nascitur de constituta. si eo aio pacti estis: als ageres negotiorum gestorum contra colonos. Sic er/ go non obstat insti. de actio. s. de constituta. Vel in hoc secundo ca/ su inutiliter fuit stipulatus: cum utiliter stipulari velles. et ideo nec ex stipulatu quod noluisti agere potes. vt. ff. de consti. pecu. l. j. s. eu. Et adhuc queritur quomodo prescriptis verbis non nascitur: cū incō tinēti fuerit pactū factum. vt. s. de pac. l. legē. et. l. cu. pponas. et. s. de rerum pmu. l. rebus. Rñ. s' m. j. d. speciale. sicut et als. ff. de reli. et sum pti. su. qd si locus. et. j. de iur. do. auia. S' m' quare hoc dixerit. naz pactū vel factū qd sui vicinitate vestit inter eosdem esse qd hic nō fuit: s' alijs soluebat et p alijs. et adhuc ab alio pacifcebat reddi sibi. sic ergo nō pōt vestiri. et hoc placet. Tertij dicūt hoc ex intervallo appo/ situm. Quartij q' ibi in contractu. h' in distractu. et facit ad. l. ff. de pac. turisgentiū. s. s' cū nulla. et. j. de pac. quē. l. j.

v In iudicio. dolum. vt absit.

x Custodiam. vt assit et pōt contingere in conductore culpa circa custodiā. ff. nau. cau. sta. l. nauta. Circa locatore: quia rē alienam locat. vt. ff. e. si qs domū. vel vitiosam. vt in. l. sed addes. s. j. et. l. cū plu res. s. seruum meū. S' j. ex natura ptractus veniat custodia non tñ le uissima culpa venit. vt. ff. nau. cau. sta. l. idē. s. s' si gratis. si tñ spāl' p/ mittat custodia etiā leuissima culpa venit s' m' Jo. vt. ff. eo. q' mercedē. Casum.

statim: tamen non obest ei: quia colonus tenetur probare: nihilomin' alterius esse: non eius qui se dominū esse dicit. Vel ibi loquit de per/ petuo censitis hic non. et bec vera. Vel hic possessio. ibi petitorio pe/ tebat. nam redditus ibi petebatur et predium penes colonum esse vo/ lebat. Item secundo est contra. ff. de positi. l. bona fides. vbi deponen/ ti nō redditur s' dñio ve/ ro. Solu. ibi petitorio. s. de positi. h' possessio. cō/ ditioe. s. ex hac. l. agitur. vel ibi erat fur vel pdo. hic bonefidei possessor. Vel ibi incontinenti pa/ ratus erat dñs pbare: h' non. ar. ff. ad exhiben. l. iij. s. ibidem. quaz distin/ ctionē Joā. nō admittit: quando lex expressim or/ dinat vt prius restituat/ tur possessio vel cā pos/ sessionis prius agatur et postea proprietatis. Vel ibi constat aliū dominū hic non. Item contra. ff. de regu. iur. l. in condē/ natione. s. si. et de excep. voli. l. dolo. Item et. ff. de regu. iur. l. inuit. s. j. et de superficie. l. j. s. qd ait. scz ibi cui dam' actio nē rē. Sed illa in petito/ rio nō in possessio in/ telligenda sunt cui da/ mus rē. et est ad legē. s. de rei vend. l. ordinarij. et. j. de interdic. l. incerti. vel ibi dicit hodie constat rē. vt no. j. de edic. diui adri. tol. l. ij.

ductionis finite agi pōt ptra locatorem vt retenta vel abrepta restituat. b. d. Saly.

e Idem. aa. aploni et hermoni.

Simplestis fidem' eiusdem rei gratia factū instrumentū euauit. Quod si quid vestrū in fundo fuit vel vi direptū est hoc restitui vo/ bis p/ seses p/ uincie iubebit.

e Si soluerē p colono tuoz tu mibi pmit tis per stipulationē teneris efficaciter: sec' si nudo pacto fideiubes. bal. Vel sic. Vbi nudū pactū nō sufficeret stipulatio pdest. b. d. vel sic. Pactum coherencia traditio/ nis non vestit quando cum tertio et nō cū recipiente interponitur. b. d. Saly.

e Idē. aa. et. cc. neomi. **Lex. xxvij.**

Stibi q' pro colonis pducti pzedij prozogasti dñs fundi stipulanti dari spōpoderit. cōpetēs index reddi tibi iubebit. Nam si conuentio placiti sine stetit' ex nu dō pacto prospicis actionē iure no stro nasci non posse.

e In cōtractu locationis non veniunt facienda fortuita. bal. Vel sic. Cōductor locatori et contra tenetur de dolo et cul/ pa non de casu. b. d. Saly.

e Idē. aa. eidē neomi. **Lex. xxviii.**

In iudicio tam locati q' con ducti: dolum et custodiam:

ti nō redditur s' dñio ve/ ro. Solu. ibi petitorio. s. de positi. h' possessio. cō/ ditioe. s. ex hac. l. agitur. vel ibi erat fur vel pdo. hic bonefidei possessor. Vel ibi incontinenti pa/ ratus erat dñs pbare: h' non. ar. ff. ad exhiben. l. iij. s. ibidem. quaz distin/ ctionē Joā. nō admittit: quando lex expressim or/ dinat vt prius restituat/ tur possessio vel cā pos/ sessionis prius agatur et postea proprietatis. Vel ibi constat aliū dominū hic non. Item contra. ff. de regu. iur. l. in condē/ natione. s. si. et de excep. voli. l. dolo. Item et. ff. de regu. iur. l. inuit. s. j. et de superficie. l. j. s. qd ait. scz ibi cui dam' actio nē rē. Sed illa in petito/ rio nō in possessio in/ telligenda sunt cui da/ mus rē. et est ad legē. s. de rei vend. l. ordinarij. et. j. de interdic. l. incerti. vel ibi dicit hodie constat rē. vt no. j. de edic. diui adri. tol. l. ij.

S conductionis. fidem. soluēdo de bitam pensionem.

e Euauit. vt. s. de depo/ sitio. l. propter. et ideo condici vel vendicari potest. vt. s. de condi. sine cau. l. dissolute. et. s. ad exhi. l. si.

Casus po nit.

Locatio rei pprie an teneat

Pactus coheren/ tia tradi/ tiōis non vestit qñ cu. j. tertio imponit.

A Casum. sit em ppter casuz remissio mercedis & sic neq locatozi imputat qz als teneret ad interesse: vt. ff. eo. si fundus. l. 30. & hoc nisi ex pacto spali. ar. s. de neg. ge. l. negociu. & facit. s. como. l. j. & s. man. l. a pcuratore. & ff. de pig. act. l. creditor.

A Am pductorē. heredes. videbat qz nō: qz maleficiū erat: s; nō est ita: vt. ff. de actio. et obli. l. ex tractibus. & l. ex depositi. Ac.

R Ratione. s. vt talia restituatur q̄lia fuerat tpe pductionis vel pre stet quāri tua interest.

A Rialis. neq; pcurator. veluti qui certa mercede tibi p̄stita cū dño puenit vt a ceteris pductorib; ip se sibi exigit s; m q̄sdaz. Mel dic simpliciter si cut & in clericis. vt in aut. de san. epi. §. alinz. colla. ix. & facit. j. l. pro rima.

N Neq; conductor. si tñ in conductione successit alij iure manet. vt ff. de decu. l. iiii.

L Locatozi. s. scienti. vt. ff. e. si ignorās. & facit. j. de decu. l. si qz pcurator. & j. quib; nō licet accedere ad cōduc. fun. fil. lib. xj. l. j. Ac.

C Conductor. si pro locatore fideiussit.

M Milites. pductor. sed an stabulū pro equis suis vel alia ad militiā faciēda poterit cōducere. Rñ. sic. & hoc de iure tñ p̄hibet: vt. j. subhicit ne omisso rē. & idē i domo reficiēda dico non habitanda. vt. j. eo. l. si. in prin. nā & miles punif vt. j. e. ti. l. vl. sed locan ti ignorati par citur. vt ff. e. l. si qz ignorans.

P Procuratores. vt & s. de pcur. l. militē. ni si in rē suam. vt in. e. ti. qui stipēdia. & ff. de pro cu. filiū familias. §. ve terani. & q̄ satisda. cog. de die. §. j. & nisi pro ne cessarijs in causa libera li. vt. ff. de lib. cau. l. iij. §. militi. Mel nisi p suo m̄monio: vt. d. l. filiū familias. §. veterani. & idē de milite celestis militie q̄ h de seculari dicit. vt in aut. de san. epi. §. alium. colla. ix. idem in fabzicēsisibus. vt. j. de fab. l. si.

A Armis. si. j. d iur. deli. l. si. in p̄inci. & s. de cōdi. ob cau. si mili tē. & j. de re mi. milites. & xj. q. j. per totū. Ac cursus.

A Et numeris. quoz quidā dicuntur multia alij cohorts. alij vexilla tio manipulus. legio. cuneus. ala. & ff. i qui. cau. in fa. irro. l. ij. circa p̄inci.

non etiam casum cui resisti non potest venire constat.

Destructa per conductore debet restitui per se & eius heredem. Saly.

Vidē. aa. & cc. Juliano. **L. xxix.**

Am pductorē edificia que suscepit integra destruxisse proponis: hec etiaz heredes eius p̄ses prouincie instaurare: edificioruz inter vos habita ratione iubebit.

Qui prohibetur esse principalis p̄betur esse accessorius. Bald. Mel sic. Curiales non possunt aliena p̄dia conducere nec pro cōducētib; fideiubere. Saly ce.

Imperatores Theo. et Valen. aa. Florentio. p̄fec. p̄reto. **L. xxx.**

Rialis neq; pcurator: neq; cōductor: alienarū rerum nec fideiussor aut mādator pductoris existat: aliogn nullā obligatiōez neq; locatozi neq; conductori ex hmōi p̄ctu competere sancimus.

Milites nō debēt omittere vsuz armorū nec esse graues vicinis eoz. h. d. Et illi q̄ aluntur a re publica debēt militare p ipsā nō p̄tra ipsā vel honore ipsius. tene menti bal. vel sic. Milites debēt se abstinere a cōductionibus nisi gratia sui vsus. h. d. Sal.

Impa. leo. aspari m̄gfo militū.

Milites n̄os alie. **L. xxxj.**

Mnarū rerū pductores seu pcuratores aut fideiussores vel mandatores cōductor fieri prohibem; ne omissio armorū vsu ad opus rure stre se cōferāt: & vicinis graues p̄sumptiōes cinguli militaris existāt.

Armis aut nō p̄natis negocijs occupent: vt nūeris & signis ingit inherētes rēpublicā a q̄aluntur ab oī bellozum necessitate defendant.

Nō tenet dñs locare eidē si nō vult nisi p̄ pactū in scriptis factū astrinjerit se ad re formādū: nā tūc cōpellit & alij locare non p̄t. h. d. & est valde no. lex p̄ tractibus emphiteoticis in quibus ommittit reuocatio. bal. vel sic. Dominus p̄t locare rem alij cum fuerit finita locatio primi nec v̄z primus secūdo cōductor molestiaz vel litē iniustaz inferre sub pena hic subiecta. Sa.

Impa. zeno. adamatio. p̄fec. p̄.

Qui liceat q̄ ali. **L. xxxij.**

Quā domū alienā vel locus aut ergasteriū noīe pductionis accepit: alteri q̄ post eū dñi volūate ad eādē pductionē accessit lites inferre q̄ si rē illicitā aut agēti dānosaz tētauerit: s; patere facultatem dñis domos suas vt ergasteria vel loca cui voluerit locādi. Ipsis nihilomin; qui pduxerit ab oī sup b̄ molestia liberis p̄seruandis: nisi forte pacta p̄ scripturā spāliter inita cū dñis: vel cū his qui postea conduxerint legibus videlicet cognita agētis intentionibus suffragentur. **L. dñs qz**

De cui. s. sancimus.

Dost eum. i. finita eius cōductione.

Ad eandem. i. eiusdem rei.

Inferre. alioquin si damnū per hoc dñs habuit agit de dolo vel in factū. vt. ff. de dolo. l. rem quandam. sm. l. 30. q̄ non p̄t stare cum

hmōi cōtrouersiam sacris insūib; interdicitam crediderit cōmonēdā: si puatus est acriter cesus exilij subeat penam: si militat decem libzarū auri dispendio feriat.

Qui rem pductaz nō restituit ante p̄denatoriaz sentētiāz postea tenet et ad ei est imationē quasi iuasoz. h. d. bal. idem Saly.

Idem. a. Sebastiano. p̄fecto p̄torio. **L. xxxij.**

Conductores alienarū rerū seu alienaz cuiuslibet rei possessionem precario detinentes: seu heredes eoz: si non eam dominis recuperare volētib; restituerint sed litem vsq; ad diffinitiuā sententiā expectauerint: non solum rē locatam sed etiam estimatiōem eius victrici p̄ri ad similitudē iuasozis aliene possessiōis p̄bere cōpellāt.

Signa imperialia dicunt victricia. hodie debet impator in italia verecundari de tanta fama q̄ tenet gloriāz nommis s; non bois: & tacet in fatuatū iperū: dico in italia. naz in sua maiestate cōfundi nō potest. vt in aut. quō opoz. §. j. bal. vel sic. Milites p̄bibentur a conductione rerū alienaruz: alias tam ipsi q̄ locatores puniuntur pena hic scripta vel inserta. & quilibet p̄t eos accusare. hoc dicit Saly.

Imp. Iusti. ad senatū. **L. xxxij.**

Iacet retro p̄ncipes multa de militib; q̄ alienas possessiones vel domos pductionis titulo pcurandas suscipiūt sanxisse manifestū est: tamē qz res sic est cōtenta vt neq; interminatiōis sacratissime constitutiōis milites memores ad hmōi sordida audeant venire miste ria: & relictis studijs publicis signis qz victricib; ad cōductiones alienarū rerū p̄silitre & armorū atrocitatem nō in hostes ostēdere sed cōtra vicinos: & forsitan etiam aduersus ipsos miseros colonos quos pcurandos susceperint conuertere. necessariū durimus ad hāc sacratissimā venire cōstitutionem: altius & plenius huiusmodi causam corrigētes. **L. Iubem** itaqz oēs omnino qui sub armis militāt: siue maiores siue minores. (Milites autē appella mus eos tam qui sub excelsis magistris militū tolerare noscuntur militiam: q̄ q̄ in v̄ndectm deuotissimis scholis taxati sunt: necnō eos q̄ sub diuersis optiōibus federatoz noīe sunt decorati) saltē in posterū ab oī cōductione alienarū rerum tēperare. **L. Scituros** qz ex ipso cōtractu ab initio sine aliquo facto vel aliqua sentētia cadāt a militia: & non sit regressus eis ad pristinū gradū: neq; beneficio imperiali: neq; consensu

babeat actionē ex locato: vt. j. l. pri. In. Lau. tē illa. rem quandā nō habebat locus aliud auxilium.

Locandi. tempore prioris locatiōis finito fallit tñ hic in p̄dñs si scilicet. j. de loca. p̄re. si sca. l. cōgruit. & l. p̄dia. §. fina. lib. xj. Itē fallit in scholarib; vt ex de loc. & p̄du. c. ex rescripto

Pacta. vt nō licet alij locare dōec iste cōducta habere vellet. & tñ dare quantū alij nō per scripturā specialem. vt. j. ti. j. l. j.

Legibus. nō vi vt dolo vel metu.

Agentis. s. p̄oris.

Conductores. p̄cario. sic d̄ v̄tro qz loquit alia que dicit idē. j. v̄nde. vi. l. nō ab re. & que hic desunt ibi supple.

Volentib; .i. iure: vt. s. l. p̄oxi.

Estimatiōez. res petif actione locati: vt ff. e. l. videam. §. q̄ v̄nū. & l. scuti. §. qui ser nū. s; hec estimatiō p̄ditione ex hac. l. p̄ponenda est post diffinitiuam sniam s; m̄ quosdā: vt in nuit bec lex. naz tūc de mū est in obligatiōe. s; jo. dicit etiā ante scilz sub illa p̄ditione si distulerit restituere vsq; ad sniam. s; obhicit. ff. de iu. nō que admodū. s; r̄ndet q̄ illd est vex in p̄cipalib;: sed bec estimatiō est accessoria.

Iacet. p̄ncipes. vt. s. eo. mili tes. cū suis cōcordan.

Procuradas. i. re/ ficiendas.

Constitutionis. i. constituti.

Procurandos. i. defendendos armis.

Conuertere. atro/ citatem.

Optionib; .i. q̄ di/ uersis temporibus militabant pro mercede. Mel dic optionibus. i. electionib;: als opinio nibus. & est in autē. vt neq; miles neq; federa tus. per totū. coll. viij. & facit ad. l. istaz in aut. vt liceat ma. & auie. §. q̄ autē. colla. viij.

Saltem in postez. licet in p̄terito nō ita fecerint.

Cadant a militia. ipso iure.

Liber quartus.

a Infames constituti ipso iure.
b Susceperint. noie stipendiorum vel alimentorum.
c Et hoc. i. non solū a militia cadent: sed etiā bec precepta reddent
 r hoc cōditione ex hac. l. vel conditione indebiti.

d Et. id est sicut.
e Constituitur. s. actor
 qui alienū petit sibi tñ
 debitum.

f Elegerit. cedēdo ei
 actionē qd est vetitus.
 vt. s. ne lic. po. l. j. r. h.

g Et a suis cadat red
 ditib⁹. ille qui cessit. vel
 dic qui locauit. r facit
 in anf. de eccle. ti. s. an
 tepe. colla. ix.

h Laudānus. sic. s. s.
 epi. r cler. l. nulli. in fi.

i De iure emphyteo
 tico. Videbat⁹ dēt⁹ em
 phyteotic⁹ silis locatiōi
 sed nō est. vt insti. de lo
 ca. r cōdu. s. adeo. r iō
 ei locatiōi ponit vici
 nusti. iste.

k De iure emphyteo
 tico. Videbat⁹ dēt⁹ em
 phyteotic⁹ silis locatiōi
 sed nō est. vt insti. de lo
 ca. r cōdu. s. adeo. r iō
 ei locatiōi ponit vici
 nusti. iste.

l Emphyteoticariū.
 ex hoc ptz qz emphyteo
 ta hz ius in re per qd a
 locatore differt: vt. ff. d.
 leg. j. si domus.

m Neqz cōductionis.
 qz nō solet locatio. r c.
 vt. ff. locati. l. non so
 let. ad hoc sic trāsit vti
 le dñum r natural⁹ pos
 sessio. r ius cōstituit in
 re. vt. ff. si ag. vec. l. j. s.
 fi. Itē hoc ius in rebus
 soli tñ constituitur.

n Alienatiōis. quia
 hic ex qbusdā cāis pōt
 res aduocari: vt. j. e. l.
 h. r fi. Item qz dñuz. s.
 directum remanet pe
 nes dñz s3 alienatio est
 actus per quez dñum
 transferi. vt. j. de fun.
 do. l. j. Item in vēditio
 ne est pciū r certū r in
 quantitate. hic autē r in
 specie r pte rea per sin
 gulos annos soluit. vt
 insti. de pben. emp. s. pccū. r. s. seq. r loca. r pduc. s. adeo. Item hic
 necessaria est scriptura vt hac. l. qd in alienatiōe vel locatiōe nō est
 opus. r i multis alijs: vt curiosus lector poterit reperire. S3 opponi
 tur qz etiā alienatiōis vocabulo optinet. s. donatio in emphyteosim. vt
 in anf. de nō alie. s. alienatiōis. coll. j. r. s. de reb⁹ alie. nō alie. l. fi. que
 sunt p. Sol. nō optinet appellatiōe alienatiōis si pprie r stricte accipi
 as vt est dominū translatio: vt hic sed large sic vt ibi.

o Conceptionē. in aio contrahentiū vel in verbis.
p Diffinitionēqz. s. in lege hoc est obseruationē spālter diffinitā.
q Luncta. puta pacta.
r Super omnibus. casibus. veluti de euictione r de alienatione et
 ceteris causis.
s Scriptura. no. hunc contractum fieri debere in scriptis sic r als.
 licet contra regulariter. vt no. s. de pactis. l. pactum. Vel dic hoc vi
 ci de pactis non de cōtractu. Vel non prohibet sine scriptis fieri licz
 dicat fieri in scriptis.

vel permissu iudicis sub quo tolerā
 dā sortiti sunt militiā: ne dū alienas
 cōductionis titulo esse gubernadas
 existimāt: suas militias suamqz opi
 nionē amittāt: ex militibus pagani:
 ex decoratis ifames cōstituti sunt: r
 qz post bñōi pductionē quā penit⁹
 interdixim⁹ a publico susceperit⁹ et
 hoc sine aliqz mora vel procrastina
 tiōe reddere cōpellantur. Scitu
 ris ipsis qz suas facultates post hanc
 legem eis ad cōductionem permise
 rint: r nostra lege eoz conamie vio
 lata qz nulla eis exactio contra eos
 concedat: vt⁹ qui alieni appetēs psti
 tutus militē procuratorē elegerit⁹ r
 a suis cadat⁹ redditib⁹. Videat
 autē oibus bñōi copia apud cōpe
 tentes iudices accusationis: vt q in
 hac cā delator existat laudandus
 magisqz vituperādus intelligatur.
 Pena quā ptra milites nostro
 rum preceptoz contemptozes: r ip
 sos qui eis pductiones rerum ad se
 pertinentium permiserint statuim⁹
 in futuris causis obrinente.

De iure emphyteotico.
 Contractus emphyteoticus ppriā habz
 naturā atqz figurā: exigitqz scripturā. r p
 pter particulare damnū emphyteota nō
 liberat a canone. b. d. bal. vel sic. Contract⁹
 ēphyteotic⁹ ē ptract⁹ p se distās a cōductio
 ne r locatiōe: r d3 fieri in scriptis cū pactis
 in eo initis. Et si de casu fortuito nihil est
 cōuentū tunc si res pereat tota liberat em
 phyteota non si pereat pro parte. Saly.
Impera. Zeno. a. Sebastiano. p
fecto pretorio. Titu. lxxvi. l. j.

As emphyteoticari
 um⁹ neqz conductio
 nis⁹ neqz alienatio
 nis⁹ eē titulis adijciē
 dum. sed hoc ius ter
 tium sit constitutū ab vtriuzqz me
 moratorū contractū societate seu
 similitudine separatū. cōceptionez
 diffinitionēqz hñe ppriā r iustuz eē
 validūqz pctū. in quo cūcta q inter
 vtrasqz pbenitiū partes sup oibus⁹

As emphyteoticari
 um⁹ neqz conductio
 nis⁹ neqz alienatio
 nis⁹ eē titulis adijciē
 dum. sed hoc ius ter
 tium sit constitutū ab vtriuzqz me
 moratorū contractū societate seu
 similitudine separatū. cōceptionez
 diffinitionēqz hñe ppriā r iustuz eē
 validūqz pctū. in quo cūcta q inter
 vtrasqz pbenitiū partes sup oibus⁹

quoqz anno: als si non redderet p triennū expelli pōt: vt hic. Et hoc
 ea rōne qz pōset esse qz res ad dñm rediret r fiscus peteret etiā preteri
 tas functiones: vt. ff. de publi. impatores. Si ergo habuit dñs apochā
 factā emphyteote publicano tuebit⁹ se ptra eundē publicanū. Vel dic
 apochā cum subscriptione sua. vt. d. l. plures.
Triennium. in emphyteota ecclesie biennium: vt. s. de sacrosan.
 eccle. qui rem. idem in colono priuati qd hic. s. ibi de biennio dicit: vt
 ff. loca. quero. s. inter.
Reddiderit. cū subscriptione sua: vt dicta. l. plures. s. inter. vel
 aliter vt modo dixi.
Volenti. qz si vellet ad pensionē tñ agere ex. l. zenonis possit.
Repellere. per se hui⁹ legis auctoritate. sed melius si iudicis au
 ctoritate fiat per libellum cū possideat. vt arg. j. de pigno. creditores.
 fm. ad. et. B. nec infra pertinescat crimē si faciat per se cū sibi arbitri
 um vltionis sciat esse cōcessum. vt. j. de meta. l. denotū. lib. x. r ad idēz
 ff. de pig. l. lex vec. Si tñ interuersa possessiōe suo noie cepit possidere
 emphyteota

Enstodiri. per pditionē ex. l. ista zenonis vel pscriptis verbis.
Ingruebat. i. eueniebat.
Particulare. s. medietatis. ar. ff. de verbo. sig. l. nomen filiarum.
 s. portionis. r de vsufu. l. etiā partis. fm. ad. qd. B. nō placet. Sed
 dicit particulare dum nō sit totius rei. i. dūmodo. non sit tota res extin
 cta quāuis maior pars
 perierit damnū ptinet
 ad emphyteoticariū: vt
 insti. loca. s. adeo. in
 fi. s. alioquin non com
 plecteret omnes casus
 bec. l. qd facere vult cū
 subditur aduersario. si
 vo particulare r c. hoc
 placet. Sed videtur vi
 stinguendum: vt. ff. de
 contraben. emptio. do
 mū. Sed ibi ante cōtra
 ctum perit: si vero post
 semp esset emptoris pe
 riculū vt in venditiōe.
 vt insti. de pben. emp.
 s. cum autem. Item cō
 tra hñc dicto. j. d. all. n.
 r palu. l. h. s3 est specia
 le in tributis: vt aucto
 vel diminuto pdio au
 geatur vel diminuatur
 pensio vt ibi.

(vel etiā fortuitis casib⁹) pactiōib⁹
 scriptura interneniēte habitis pla
 cuerit: firma illibataqz ppetua sta
 bilitate modis oibus debeāt custo
 diri. Ita vt interdū ea qz fortui
 tis casibus (sicut eueniunt) pactozū
 non fuerint cōuentiōe pcepta. si qui
 dez tāta emerferit clades qz pzoisus
 ipsi⁹ etiā rei qz per emphyteosim da
 ta est facit interitū: hoc non emphy
 teotario cui nihil reliquū permā
 sit sed rei dño quicquid fatalitate in
 gruebat⁹ etiā nullo intercedēte con
 tractu habitur⁹ fuerat imputetur.
Sinuero particulare vel aliud
 leue damnū contigerit: ex quo non
 ipsa rei penitus ledatur substantia:
 hoc emphyteoticari⁹ suis partib⁹
 non dubitet ascribendum.

Pacta emphyteotica seruāda sunt qd⁹
 cessantibus seruāda est natura pctus: que
 est vt si p triennū canon nō soluat possit
 dñs expellere ēphyteotā: nisi steterit p dñm
 r ēphyteota deposuerit censū. b. d. bal. vel
 sic. Pacta inita inter dñm r emphyteotam
 sunt seruāda: r maxime super reiectione
 emphyteote. Et si de ei⁹ reiectione nihil fue
 rit conuentum potest expelli si non solue
 rit per triennium nulla meliorationis vt
 alicuius pene habita rōne nisi per dñm ste
 terit quominus solutionē receperit. r em
 phyteota psignauerit r deposuerit. Saly.

Impera. Iusti. demosteni. pre
fecto pretorio. Lex. ij.

In emphyteoticarijs contra
 ctib⁹ sancim⁹ siquidē alie pa
 ctiones⁹ in emphyteoticis instrumē
 tis fuerint cōscripte: easdē r in oib⁹
 alijs capitulis⁹ obseruari. r de reie
 ctione ei⁹ qui emphyteosim suscepit
 si solitā pensionē vel publicariū fun
 ctionum apochas⁹ non prestiterit.
Sin autē nihil super hoc capitu
 lo fuerit pactū: sed per totum trien
 nium⁹ neqz pecunias soluerit: neqz
 apochas dño tributoz reddiderit⁹
 volenti⁹ licere ei cum a predijs em
 phyteoticarijs repellere. **Paul**
 la ei in posterū allegatiōe noie me

Apochas nō psti
 terit. i. pēso soluebatur
 dño r functio fisco pro
 eodē fundo r emphyteo
 ta qui suscipiebat apo
 chā a fisco. i. cōfessionē
 de soluto. vt. r. s. de fi.
 instru. l. plures. debe
 bat eā dño dare in vno
 Apocha
 est pēssio
 de soluto

quoqz anno: als si non redderet p triennū expelli pōt: vt hic. Et hoc
 ea rōne qz pōset esse qz res ad dñm rediret r fiscus peteret etiā preteri
 tas functiones: vt. ff. de publi. impatores. Si ergo habuit dñs apochā
 factā emphyteote publicano tuebit⁹ se ptra eundē publicanū. Vel dic
 apochā cum subscriptione sua. vt. d. l. plures.

Triennium. in emphyteota ecclesie biennium: vt. s. de sacrosan.
 eccle. qui rem. idem in colono priuati qd hic. s. ibi de biennio dicit: vt
 ff. loca. quero. s. inter.

Reddiderit. cū subscriptione sua: vt dicta. l. plures. s. inter. vel
 aliter vt modo dixi.

Volenti. qz si vellet ad pensionē tñ agere ex. l. zenonis possit.

Repellere. per se hui⁹ legis auctoritate. sed melius si iudicis au
 ctoritate fiat per libellum cū possideat. vt arg. j. de pigno. creditores.
 fm. ad. et. B. nec infra pertinescat crimē si faciat per se cū sibi arbitri
 um vltionis sciat esse cōcessum. vt. j. de meta. l. denotū. lib. x. r ad idēz
 ff. de pig. l. lex vec. Si tñ interuersa possessiōe suo noie cepit possidere
 emphyteota

Continua
 tio.

Emphy
 teosis dif
 fert a vē
 ditione et
 locatiōe.

emphyteo
 ta an pos
 set expel
 li ppa au
 ctoritate
 dñi.

emphiteota: no deñcies eū tua auctoritate: vt. ff. de vi et vi arma. l. j. §. colonus. fm Jr. Sed quid si fecerit pactū dñs vt non liceat ei emphiteota repellere etiā si pensionē nō soluat. Rñ. pactū seruandū. ar. s. de pac. l. pe. q. iuri p me introducto renūciare possum. Alj distinguūt an cōuentiā ne oimodo liceat: et tunc nō valet. an vsq ad certū tps et tūc sic. vt. ff. cōi. diu. l. in hoc. §. si conueniat. Sed est argu. q tale pactū nō valeat. vt. ff. de precā. l. cū precariū. sed prima est verior. et est pro ea. ff. de pos. l. j. §. si cōuenerit. Item si triēnio elapso dñs recipiat pensionē omnium annoz quibus est cessatū an ammodo poterit deñci. Rñ. nō. ar. ff. de leg. cōmis. post diē. r. l. si per emptozes. §. fina. Duoz em alterū poterat facere dñs vt deñcere vel pensionē petere. vt in aut. de ali. et emphi. §. si vero qd locatoz eligendo ergo vnū alteri renūciasse videtur. vt. d. l. post diez. et l. si per emptozē. §. si. in eo. t. Item qd probabit vtrū emphiteota se soluisse: an dñs sibi nō fuisse solutus. Rñ. emphiteota. vt argu. s. de proba. l. j. et qd faciet per testes vel instrumētā vel cōfessiones. Vel qd tribus cōtinuis annis p ximis soluerit. per qd presumit retro soluisse semp. vt. j. de apochis pu. l. pe. lib. r. Itē quid si emphiteota promisit penam si non soluerit pensionē an non poterit deñci. Videt q non quasi per penā renūciauerit dñs deiectioni. arg. j. de pac. conuen. l. si. Tu dic cōtra ne qd fauore dñi. l. pena est introductum rē. s. de legi. et sena. qd fauore. et dicta. l. j. de pactis cōuē. loquit in priuilegijs qd facilius q iura cōmunia tollunt. Sed tamen vtrūq. s. cum deñcere et penam petere nō potest. nisi hoc actum sit vt vtrūq. possit fieri. vt. ff. de excep. doli. l. apud celsum. §. labeo. r. s. de transac. cum proponas. et de ver. oblig. ita stipulatus. in fi. Item si semel pena est exacta si iterū stet per aliud triennium qd non soluat an iterum poterit exigi. Respondeo non. vt argu. ff. de arbi. si duo. §. si. Nec obstat etiā si sit dictum rato manente cōtractu: qd non cōprehendit pene stipulationē qd non est contractus: vt. ff. de exceptio. doli. l. apud celsum. §. labeo. nisi expse esset dictū rato manente rē. vt quotiens cessaueris toties in penā incidas: vt. d. l. si duo. §. si. Item si pmissa penam rato manente rē. et petūt penam r vult nihilomin⁹ deñcere: an potest. rñ. sic. arg. ff. de transac. qui fidem. r. l. pacto. r. s. de pac. cū proponas. In fauorem em dñi dictum est qd contractus debeat ratus manere. et pro hoc est arg. ff. de regu. iur. cum par. r. s. de transac. l. si quis maior. Item quid si emphiteota faciat alium emphiteotā vnū vel plures: et cessant in solutiōe canonis: qd auxilium datur domio. Quidam dat ei conditionē ex lege. fo. dicit q vendicat dñm suū a secundo emphiteota. et si ille excipiat de iure emphiteotico qd repli cet qd non vzei fides seruari rē. vt. s. de pac. cum pponas. ff. vsufr. queadmo. ca. l. vsufructus nomie. Sicq poterit cōsequi pensioes: sed conditio dici pōt quasi inducēdo eum videat cum eo cōmisisse. Item quid si alijs nō emphiteota possidens fundū pro quo. r. annis soluit pensionem deñciat nunc. Rñ. non potest deñci: sed psumo emphiteoticum cōtractum celebratum fuisse. vt ar. j. de fundis pāmo. l. si. r. l. ius emphiteoticum. lib. xi.

Emphiteota vsq bare solutiōnem.

Emphiteota emphiteote si cesset in solutiōe qd liter pui debetur.

Emponema qd of

liozatiōis: vel eoz que emponemata dicuntur vel pena opponēda: s; oimodo eo (si dñs voluerit) repellēdo: neq; p̄tendēte qd nō est sup bac cā inquietat⁹: cū neminē opz cōuentionē vel admonitionez expectare: sed vltro sese offerre et debitū spōtanea voluntate psoluere: fm q et anteriorē lege nostri nois generaliter cautū ē. Ne aut ex bac cā dñs facultas oriat emphiteotas repellere suos: et redditus minime velle suscipere: vt ex bñmōi machinatiōe triennio elapso suo iure is q emphiteotiz suscipit cadat: licentiā ei cōcedim⁹ (attestatiōe pmissa) pecunias offerre: hisq; obsignat⁹ et fm legē de positis minime deiectionis timere piculū.

Emphiteota pōt ius suū viderē vt nō s; tenozes pactor. cessate autē sup hoc pacto dñs est regendus an velit emere p tali p̄cio qd ab alio inuenit et expectādus est p duos menses: et si nō vult emere s; consensire: debet p sensu iustitue noui emphiteote habere quinquagesimā r si nō vult emere nec consensire licitum est emphiteote post duos menses iura sua vendere persone nō phibite. et si aliter vel alij vendat q liceat sua iura perdit. h. d. Bal.

Idem. a. Juliano. p. p. l. ex. iij. Quidam dubitabat vtrū emphiteota debeat cū dñi voluntate suas meliozatiōes q greco vocabu

cōmis. si fundus. §. si. Fallit tamen in casu: vt in operis libertinorum que vident debere peti coram iudice ad hoc vt stipulatio cōmittat. vt ff. de ope. libe. l. cum patronus. Vel ibi nō fuerat dies p̄finitus. Sed quo tēpore anni fiat solutio. Rñ. fm qd actum est: als etiam inter tres vices poterit solui dūmodo ante kalendas ianuarij: vt. j. de col. fun. pa. l. placuit. lib. xi.

lo emponemata dicunt alienare vt ius ep̄bteoticū in aliū trāsferre an ei⁹ expectare p̄sensuz. scim⁹ si qdē emphiteoticū instrū sup b alijs p̄ctiōes b̄eat eas obfuarī. sin autē nullo mō bñmōi p̄ctio interposita ē: vt vt forte instrūz emphiteoticos deperditū est minime licere emphiteote sine p̄sensu dñi meliozationes suas alijs viderē vel ius emphiteoticuz trāsferre. S; ne bac occasiōe accepta dñi minime cedat emphiteotas suos accipere p̄cia meliozationū q inuenerūt s; eos deludant: et ex b cōmodū emphiteote debeat: disponim⁹ attestatiōe dñi trāsmittere et p̄dicerē q̄tū p̄ciū ab alio re vera accipi pōt. Et si qdē dñs b dare maluerit: et tātā p̄stare q̄titate q̄tā ip̄e re vera emphiteota ab alio accipere p̄t: ip̄m dñm oimodo hoc cōparare.

Sinaut duoz mēsu spaciū fuerit emēsu: et dñs b facere noluerit: licētia emphiteote de vbi voluerit (et sine p̄sensu dñi) meliozatiōes suas viderē. His tñ p̄sonis q nō solēt in emphiteoticis p̄tractib⁹ vetari ad bñmōi venire emptionē. Necessitatem aut b̄re dños: si alijs meliozatio fm p̄fatū modū vedita sit accipere emphiteotā: vel si ius ep̄bteoticū ad p̄sonas nō phibitas sed cō-

Et fm legez. ita q ammodo in suos vsus non cōuertat: vt. s. de vsu. l. acceptaz. r. j. qui po. in pig. ba. l. j. S; vides q sola obligatio sufficiat: cum velit penam euitare tm. qd quidā dicunt. arg. j. de suscep. r. ar. l. j. r. j. de condic. in ser. l. si. r. ff. de arbi. cel sus. in fine. Itē q subaudiens depositis. l. maxime. Alj dicunt q est b̄ speciale: vt sola obligatio nō liberet etiā a pena cōmittenda. S; qd si ille qui soluere debuit ignorauit q heres est acceptoriz: vt. ff. d reg. iur. l. qui in alterius. et sic non soluit an possit deñci. Rñ. de stricto iure sic: vt. ff. de verb. ob. cum filius. §. in hac. et l. ad diem. r. ff. de nautico fenore. l. si. S; dabif restituito ex clausula generali. ff. ex quib⁹ cau. maio. l. j. in fi. Sed de equitate non potest dici: qd non cedit tempus ignorantiz. vt. ff. qd vi aut clam. l. semper. §. hoc interdicto. r. ff. de calūnia. annus. r. de edil. edic. l. cum sex. et ff. quando appella. sit. l. j. §. dies. r. ff. si inge.

esse di. l. n. sed in illis loquitur de vtili anno. et facit ad finez huius. l. j. de pigno. l. creditor.

Am dubitabat. voluntate. tacita quasi ex natura p̄ctus. Emponemata. inde est emponematographi: de quib⁹ dicitur. j. de decturion. l. si quos. dabantur enim olim sterilia in emphiteosim sola: qd diligentia emphiteote fiebat fertilia. s; bodie ad id ventum est vt omnino dentur: vt. s. de sacrosanc. eccle. aut. perpetua. r. aut. si quas. Accursius.

Consensum. s. expressum. Deperditū est. nec adsunt testes qui pbent amissionez et qd in eo cōtinebat: imo ip̄m pactū aliqñ aliud esset. vt. s. de fide instrū. i. exercēdis. Vel fm quosdā: ideo q scriptura tm̄ probat qd nihil est: qd etiā tunc sufficeret p̄bari interuēnisse instrū et amissum. et qd in eo continetur: vt. s. de fide instrū. emancipatione.

Alijs vendere. viderē et ius emphiteoticū trāsferre idem est fm quosdam. Sed an donare. Jr. q nō: qd de alienatione hic sit mētio. S; certe imo pōt etiā sine dñi cōsensu: vt. j. de fun. pa. l. j. et instrū. loca. §. adeo. r. arg. j. de p̄di. curia. l. si. Itē an pignozare. et idem dicit qd in dōno: vt. ff. de pig. act. tutor. §. si. r. de pig. l. lex. Sed cum donat qualiter dñs petet pensionē a secūdo emphiteota. Rñ. pponat rei vendicatio nem nisi soluat pensionē: vt. ff. vsufr. queadmo. caue. l. si vsufruct⁹ enoie. Item an in venditione debeat continere saluo iure domini: an simpliciter q ius emphiteoticū vendat. Duto alterum sufficere. Itē si primus emphiteota vendiderit: et secūsus velit nunc viderē: cuius exquiratur consensus domini vel emphiteote primi. Quidāz dicunt emphiteote primi: qd ab eo causaz habet. Tu dic dominiz: qd bec lex dicit domini p̄sensum requiri. et primus emphiteota desinit domin⁹ esse alienando: nec possidet civiliter nec naturaliter. vnde eius nō est que renda voluntas. Neterēa a dño qui induxit eum in possessionem vi detur habere cām. argu. ff. de relig. l. j. §. j. r. ff. ad silleia. l. j. §. j. r. s. de poss. aut. sed iam cautum est.

Emphiteota pōt donare et pignozare et emphiteoti cam.

Accipere. confirmando. Vetari. apponit enim quandoq; in cōtractu emphiteotico: ne ticus vel seius vel alia persona quam nominet debeat accedere ad emptionem illius rei. Vel dic de hoc vt dicit. s. titu. j. l. curiales. r. l. mi

Liber quintus.

lites. r. l. licet. r. s. de sacrosanctis ecclesi. aut. quibuscumq. Item ad hoc. s. de contraben. emptio. dudum.

a Transponere. permutando.

b Non contradicere. scilicet. censemus dominum.

c Der se. sic. s. de his qui ve. eta. imp. l. ij. r. j. de decurio. l. nullus.

d Der depositio. i.

qualemcuq. scripturaz

q. ostēderat se velle no-

tū epbiteotā suscipere.

e Per attestatio. i.

scripturam cū testib.

f Parte precij. quan-

do venditur.

g Estimationis. qñ

alio. i. transfer. r. h. d.

hodie pro renouatione

viri.

b Accipere. a nouo

emphiteota.

i Der fat. scilicet em-

phiteota.

k Cadat. ipo iure. qd

qd g. s. legē istā fiat po-

terit dñs rē vēdicare ali-

ud i fructuario. vt. ff. s.

vsufr. l. cū vsufruct.

Liber quintus.

De sponsalibus r ar-

ris sponsalibus r pfeneti-

cis. Dicitur de con-

tractibus r psonaz. Et sic

Expediimus in supe-

riori libro de societate

que pbitur ppter pecu-

niā querendā: nunc au-

diamus de societate cō-

ingali q. celebrat ppter

prolem procreandam.

Vel aliter. Audiuim⁹

de cōtractibus rerum:

audiam⁹ r differamus

de ptractibus persona-

rum. quibus persona p-

sone cōiungitur: mascul-

inus femie sociatur. Et

q. hoc fit ppter nuptias

dicam⁹ de nuptijs. Et

q. sponsalia velut ppa-

rioria pueniunt nu-

ptias de sponsalib⁹ vide-

amus: r de aris q. dan-

tur gratia sponsaliorū:

r de pfeneticis: qui-

bus interuenientibus

ista cōtrahuntur: vt. ff.

e. l. vl. in fi. l. l. 30.

l Pfeneticis. i. sa-

laris q. dan. p feneti-

tis: vt. ff. de pfeneti.

l. ij. sed de hoc nihil dī-

in nigro. Ac.

m Nō d

spon-

sate.

als d

spon-

sata.

r tūc plana r als despō-

sate: r tūc dic non p-

hibetur. id est non fit p-

hibitio. Vel habes i fi-

ne non prohibentur in

plurali nūero. Et no-

ta q. magis proprie dixisset alicui q. alij: sed propter aliud alij qd. j. est

dicit. Item intellige cum causa vel sine causa: tūc tamen patitur pe-

nam arrarum: vt. j. eo. l. fi. pterea fm canones aliud videtur. xv. q. ij.

desponsata. Sed certe imo idem: q. hic de ea q. est despōsata p ver-

ba de futuro. qd. qualiter fiat habes. ff. e. l. j. r. ij. r. facit ad. l. j. de repu-

di. l. ij. r. de ver. ob. l. ticia. in prin.

cessas r idoneas ad soluedū emphi-

teoticū canonē trāspōnere⁹ emphi-

teota maluerit. nō dīcere⁹ s. nouū

emphiteotā in possessionē suscipere

nō p. dūctorē vel p. pcuratores: s. i-

psos dños p se vel p lras suas: vel

si b nō potuerint vel noluerit p de-

positionē in hac qdē ciuitate apōvi-

rū clarissimū magistrū cēsūū: vel p-

sentib⁹ tabularijs p attestacionē.

In puicijis aut p pñdes vel defenso-

res celebrādā. Et ne auaritia tē-

ti dñi magnā molem pecuniarū pro-

pter b efflagitent (qd vsqz ad pñs

tps perpetrari cognouim⁹) nō am-

plius eis liceat p subscriptione sua

vel depositio: nisi quinq. gemā p-

tem pñij vel estimationis loci qui

ad aliā psonā transfertur accipere⁹

Sinaut nouū emphiteotam vel

emprozē meliorationis suscipe mi-

nime dñs maluerit: r attestatioe fa-

cta itra duos menses hoc facere su-

perfederit: licere emphiteote r non

pñtētib⁹ dñis ad alios suū ius vt

emponemata trāsferre. Sinaut

aliter fuerit stat⁹ q. nra pstitutio

disposuit iure emphiteotico cadat⁹

Incipit liber quintus.

De sponsalibus et aris sponsa-

liis r pfeneticis.

Dissolutis sponsalibus de futuro lici-

tum est alij nubere. hoc dicit Bal.

Impera. Diocl. r Ada-

ri. aa. r. cc. An-

nonari.

Tit. j. Lex. j.

Lij desponsa-

te renūciare

cōditioi r nu-

bere alij non prohibetur.

Sponsa sponsū absentē tenet p biēniū

expectare: q. elapso alteri nubit ipse. b. d.

bal. vel sic. Comprehēdēdo vtrāq. lecturā

b. d. Sponsa p verba de futuro d. expecta-

re sponsū vsqz ad tēpus cōuentū: r si nō sit

cōuentum vsqz ad tēpus legitimū infra

qd illo non veniente potest iure sine me-

tu arrarum alij nubere. hoc dicit Salyc.

Impera. Constan. a. r. c. ad Ca-

pri. prefec. vrbis. Lex. ij.

Sis q. puellā suis nuptijs pa-

ctus est itra biēniū exeq nuptias in

eadē puicia⁹ degēs supfederit: eius

q. spacij sine decurso: i. alteri⁹ post

ea puentioez puella puenerit: nihil⁹

fraudis ei fit q. nuptias maturando

Sis. in eadē prouincia. sed in alia: post tres annos: vt. j. de re-
pu. l. ij. r. hoc si absens sit ex pbabili causa tm. si vero absens sit
ex probabili r necessaria causa expectatur donec adsit. vt. ff. eo. sepe.
que est contra.

Nihil fraudis. id est damni: neq. in pecunia neq. in fama. Nete-
res eni pro damno r.
vt. ff. de edil. edic. l. cu. z.
autē. s. excipitur.

Pignora vocan-
tur: vt. j. e. tit. l. j.

Restitui. pena ex
vtrāq. parte cessante.

Nuptie. que nunc
promittuntur tempore
sponsalium.

Defuncta persona.
interuenit osculum:
vel nō. licz in donatio-
ne ppter nuptias sec⁹
vt. j. ti. ij. si a sponso. cō-
mittebatur ergo hoc ca-
su pena beredu. sic r. j.
ti. ij. cum veterum.

Debuit. r. ideo cō-
mittit: tunc enim amit-
tit arras.

Spater. de filie
nuptijs. de tali
que iure recusare nō po-
terat. vt. ff. eodē. sed ea
que.

Firmus. habita ra-
tione vel cōparatione
eius qd pater fecit r qd
tutor vult. r. sic nō ob-
stat. ff. de verb. oblig. l.
ticia. j. rñ.

Destinatus. als de
stinatus: r als diffini-
tū. r. hoc nisi puella iu-
re recuset: sicut est i tu-
toze. ff. de pñma. tuto.
l. vtilitatem. Accur-
sus.

Defensore. i. tuto-
re vel curatore.

Commoda. scilicet
pecuniaria tractanda:
non autem de maritan-
do eam. in coniunctio-
ne ergo puelle non qri-
tur consilium tutoris:
sed ipsius puelle: que si
cultu verecundie non
eligat: iudicis erit deli-
berare: vt. j. de nupt. l.
in coniunctioe. r. l. in
copulandis. r. ff. eo. si
puelle. r. ff. de ritu nu-
ptiarum. l. sciendum.
fm quosdam. Sed alie
in curatore dicunt illa
si puelle. ff. de ritu nu-
ptiarum. dicit q. ipse so-
lus non potest consti-
tuere sponsalia. sed cer-
te cu. als debet aduo-
care. vt. j. de nup. l. j. ac-
cursus.

Ipsius femine. cō-
sentientis tutori vel cu-
ratori. r. facit ad. l. j. si
nup. ex rescrip. pe. l. j. r.

Qui cōtraxit sponsalia r ea nō vult exe-

qui: si est etatis legitime arras q. s. recepit

restituere duplicatas si minor soluz quas re-

cepit. Si autē pater vel amicus vel ali⁹ ascen-

dēs receperit: r p eos stetit ipsi restituūt

duplicatas: nisi legib⁹ vel morib⁹ vel alia

ex causa pbabili de nouo in noticia peruē-

ta vel nouiter emergēte sponsalia nō mittā-

tur executioni. r. olim erat pena quadru-

pli: hodie dupli ni si ptes de quadruplo v-

triplo connenerint: extra quas penas par-

tes pacisci non possunt. b. d. Bal.

Impera. Leo. r Anto. aa. r. cc.

Meritio. prefec. preto. Lex. v.

Uter iuris sui pstituta arra-
rū sponsaliū noie vsqz ad duplum te-
neat. i. in id qd accepit r aliō tātūdē
nec apli⁹ si post cōpletū. xv. an. vt
post i petratā veniā etatis atqz in cō-
petēti iudicio cōprobatam hmoi ar-
ras suscepit. In simplū autē. i. tantū
modo in id qd accepit: si mioris eta-
tis ē siue virgo: siue vidua sit: siue p
se siue per tutorē aut curatores: aut
aliā personā eadē arras acceperit.

ff. de repudi. l. iulianus.

Uter. prebens cam vt nuptie nō celebrentur.
Quod accepit. seruatur ergo ipso iure illesa mior: a pena.
Uel dic prehabita in integrū restitutione.

Per tutorē. quia qui per alium accipit rē. vt. ff. de admi. tuto. ita
autem. s. gessisse.

Cōtinua-
tio.

Patrem

tutor pu
pillaz do
tare tene
tur.

a Patrem. simul cum filia.

b Separatim. i. sine filia.

c Pro nepote. scilicet susceperint.

d Conuenit teneri. idē dicā in tutore vl curatore sic. j. vii vi. l. me
minerint. r. s. de iudi. pperādū. s. fi. r. j. de seruis fugi. l. quicunqz. nā

vt patris sic r tutoris ē
officium pupillā dota
re: vt. j. de do. pro. l. fi.
S; hoc qd subicit fal
lit. j. ti. j. l. j. que est con
traria. Ac.

e Personaz. quia sit
turpis meretricator vl
similis r alter nobilis.
vt. ff. d. ri. nup. l. lege. r
sic nō obstat. j. ti. j. l. j.

f Del pditionē. vt qz
est filia senatoris r ille
libert^o vel heretic^o vel
iudeus: vt. ff. d. ri. nup.
l. lege. r. s. de iude. l. ne
quis. als nemo.

g Aliam cām. velu
ti cognatiōem vel mor
tem alterius.

h Generalib^o consti
tutionibus: vt in tutori
bus r curatorib^o: vt. j.
de interdic. ma. per to
tū. r deo dicat. vt. s. de
epif. r cle. l. deo nobis.
in pn. r de sacro fonte
susceptis. vt. j. de nup.
si quis alūnam.

i Probibef. inf eos
qui de facto cōtraxerūt
sponsalia.

k Tātūmodo reddi.
cōditione ob cām vel
sine cā. r hoc qñ ignora
uit accipiēs: vt. ff. de lē
di. ob cau. l. h. als in du
plū. arg. proxi. s. r hoc
in accipiēte. in dāte aut
siquidē ignorauit: pdi
cto modo repetit. si sci
uit nō repetit ppter sce
lus suum: sed sit arra ca
duca. Alij dicūt q etiā
tunc repetit quasi nul
la fuerit causa. vt. ff. de
condi. cau. data. l. fina.
Sed illam legē intelli
gimus in ignorante. vt
ibi dixim^o. r. ff. de do.
inter vi. r vro. cuz hic
status. s. fina. r. j. de in
cest. nup. l. qui s. r. ff.
de ri. nup. l. pfectus. et
s. de pdi. ob cau. l. j.

l Dis hoc quoqz. scz
exceptionibus pdictis
r facit. s. de epi. audi. si legibus.

m Religionis. qz nō vult iacere in pēnis vel bibere vinū. Ac.

n Secte. qz patarens est.

o Facere. facit. j. de repu. l. in causis. r. xxviii. q. j. c. j. r. ii.

p Del parētes. alterius ergo scia alteri nocet. r sic est. ff. de iur. et
fac. igno. l. iniquissimū. sed soluitur. s. de epi. audi. l. si legibus.

q Imputare. vt in duplum arram reddant. scienti em dolus rē. vt
ff. de actio. emp. l. j. in fine. r. ff. de regu. iur. l. nemo fraudatur. r. s. de
trans. l. de fideicomisso.

r Que oia. dixit qñ mulier accepit arras a spōso. nūc ecōtra qñ spon
sus a muliere. r silr distinguitur in dante r accipiente: vt. s.

s Diffinita erat. nam petebat r si non erat promissa.

t Placuerit. non errādo. r sic nō obstat. ff. si quis cau. s; r si qs. s.
fi. vel hic speciale. Itē nota penā stare vsqz ad quadruplū. de quo ple
ne diximus. j. de sen. que pro eo qd interest. l. j.

v Diffinitionē. diffinitio legis est arras in dupluz reddi. nisi de'pe
na vsqz ad quadruplum placuerit.

x Nullas vires. vt r. j. de inutil. stipula. l. ii. r de ver. obli. ticia. r. l.

Patrē vō vl matrē legitime eta
tis rstitutos: siue simul siue sepatiz^o
arras p filia susceperit auū aut vel
pauū siue p nepote^o vl p nepte i du
plū nūmodo uenit^o teneri: que ita
custodiri cēsem^o r nō ppter psonā^o
vel pditionē vl aliā^o cāz legib^o vel
gnalibus^o cōstitutōib^o interdicitam
futurū mrimoniuz r stare. pbibet^o.

Tunc em qñ nullo facto vtpote
sine cā easdes arras pstitas: nūmō^o
reddi pseqns esse pcpim^o. **D**is
hoc qz adijcim^o: vt et si legib^o phi
bite nō sint separate nuptie. post ar
ras autē spōsalitias spōsa iugium
spōsi ppr turpē vel pdigā vel ipu
dicā uersatiōez aut religiōis^o aut
secte^o diuersitatē recusauerit: vl eo
q qñ vir coitum (ex q spes sobolis
ozif) facere nō potuerit: vel ob aliā
iustā excusatiōis cām si qdē pbatū
fuerit ante datas easdē arras spōsa
litas h idē mulierem vel^o parentes
ei^o cognouisse sibi debeāt iputare^o.
Sinuero boy ignari r sponsalicias
arras susceperit: vel post arras da
tas aliqua iusta cā penitentie inter
cesserit: hūdez tātūmō redditis sup
alteri^o simpli pena liberi custodian
tur. **Q**ue oia simili modo etiaz
de sponsis super recipiendis necne
arris prestitis custodiri censemus.

Quadrupli videlicet pena q in
anteriorib^o legibus diffinita^o erat:
in qua r arraz quātitas imputaba
tur cessante: nisi spāliter aliud ex cō
muni p sensu inter p bentes de eadē
quadrupli rōne placuerit. **E**x
tra diffinitionez^o aut huius legis: si
cautio penā stipulationis cōtinens
fuerit interposita: ex vtraqz pte nul
las vires habebit: cum in p bendis
nuptijs libera potestas^o esse dō.

Si rector puincie vel ad eū pti
nentes spōsalitias dederint arras.

Rector puincie vl assistēs cū ipse pbe

stipulatio hoc modo. r. j. de nup. l. neqz ab initio.

Potestas. ppter qz a duplo arrarū vel a pena qdrupli pacto com
prebensa: ne sibūpsi ptradicat vt hic prime dixit. r. j. ti. j. l. j. Itēz inter
alios tanq̄ inter eos q nuptias volunt cōtrahere nō erit h libertas vt
si pmittas mihi. r. si filia tua nō nupserit filio ancille. r licz libera sint

Primo
nuz dēē
ab obser
uatiōe pe
ne libez.

fauore pdit arras qz p mrimonio p bendo
dedit sponse renitēti sed finito officio ma
trimoniū ptrahi nō est pbibitum. b. d. bal.

Impera. Sza. Valen. r Theo.
aaa. Eutropio prefecto pieto.

Tim. ij. Lex vnica.
Siquis in ptāte pu
blica posit^o atqz ho
nore administranda
rū prouinciaruz qui
parentib^o aut tutorib^o: aut curato
rib^o: aut ipsis q mrimoniuz pcture
sunt pōt eē terribilis: arras sponsa
litas dederit. Iubem^o vt deiceps
siue parentes: siue eedē mutauerit^o
voluntatē: nō modo iuris laqueis
liberentur: peneqz statute expertes
sint: sed extrinsec^o data pignora^o lu
cratua habeāt: si ea nō putent esse
reddenda. qd r ita late patere volu
mus: vt nō solū circa admistrātes^o
s; etiā circa admistrantiuz filios ne
potes: ac ppinquos picipes. i. cōsi
liarios domesticosqz locū habeat.
qb^o m admistratoz operā dederit

Impleri^o autez id postea^o matri
moniū nō vetam^o qd rēpoze pote
statis ob eas psonas (de quibus lo
cuti sumus) arris fuerat obligatus
si sponsarū consensus accedat.
De donatiōibus ante nuptias
vel ppter nuptias r spōsalitijs.
Donatio ante nuptias pōt in dotem
conuerti nisi donatio in tempus matrimo
niū sit collata. bal. vel sic. Simpliciter do
nata a sponso sponse possunt in dotem cō
uerti seu retrodari: nisi fuerint collata in
tempus pbibitum matrimonij. b. d. Salū.
Imp. Seue. r an. aa. metrodozo

Titu. iij. Lex. j.
Multū interest si ea^o q
donat vir futur^o tra
diderit vxori: r post
ea dotez accepit. an
vero donādi aio auxerit^o dotez: vt
videat accepisse qd nō accepit pōzi
em casu donatio nō ipedit r res q

filias i mrimoniū collocare: vt. ff. de ri. nup. si qs offm. s. fi. Itēz spōsa
lia p bēre: s; nō ducere vxorē. si tñ deposito offō de nouo p sentiat iuste
nuptie sūt. vt. j. e. ti. l. eos q. si vō post depositū offm mulier noluerit
nuptias p bēre distinguit: fuerit volēs vel coacta p bēre spōsalia: pmo
casu reddat arras: vt. d. l. si qs officij si coacta lucrat eas: vt hic.

De dona. ante nup. r. c. Dixit de pambulis nuptias: duob^o proxi
mis titulis. sequit de nuptijs. s; qz hmoi donatiōes pcedūt: id de eis p
mittit. r dī an nuptias r ppter nuptias idē. r. j. e. l. fi. r fit in recōpēsa
tionē dotis. Spōsalia vō est simplex donatio quā spōsus facit spōse:
r ecōtra: vt. j. e. l. cum te. r alijs pluribus.

Multū interest si ea. l. bona q donat simplr tradiderit vxori:
r sic perfecta est donatio. idem r si p miferit sic vt teneat.
vt arg. ff. de do. inter vi. r vro. l. iij. s. fi. r. l. seq. licz sit ar.
cōtra. ff. de do. inter vi. r vro. l. papinianus.

Auxerit. solo pacto pntēdo recepisse. r. cū nihil vel minus rece
perit. hoc quidē pactū iure veteri etiā qz nudū non erat obligatoriu.
vt. j. de dona. si quis argentum. s. fi.

Non impedit. qz cōpleta est donatio ante nuptias. r sic in dotem

matrimōia ab obserua
tiōe pene: tñ si qs filiaz
suā instituat si nupserit
tibi nō pri^o sit heres q
tibi nupserit vl tu recu
ses. neqz em inbonesta
vel remittiēda ē illa con
ditio. vt. ff. de pdi. r de
mō. ticio. s. j. r. s. de in
stitū. r substi. l. j. r. l. re
prebendenda.

Si rector puincie.
Dixit de spōsalib^o
in gñe: nūc in specie.

Sqs. muta
uerit volūta
tē. durate of
ficio s;.

Non modo. i. nō so
lummodo.

Dignora. hic ap
pellauit arras titulo su
periori: r nō est vis in
noie. Sed huic videtur
s. s. tit. j. l. fi. s. qui ita.
Solu. vt ibi. Itēz s. ff.
de ri. nup. si qs officij.
vbi dicit in simplū red
di. Solu. ibi finito offō
mutant volūtatē: h eo
durate. Vel bec lex lo
quit qñ p potentiaz vel
blandiciā induxit eam
ad spōsalia. Et nō. hic
deficere regulā q est. ff.
eo. l. oio. nā h sunt spō
salia sed mrimoniū nō
potest eē: vt. d. l. si quis
officium.

Spōsalia
posūt eē
vbi nō p
esse matri
moniū.

Administrātes. ni
si in patria sua id exer
ceant. vt. ff. de ritu nu
ptia. l. eos.

Quibus. subaudi p
quibus rē. r sic nō. ex
illoz fco ita demū admi
nistrātem dānificari si
operā dederit nō als.

Impleri. si d nouo
cōsentiat. vt. ff. de ritu
nupt. l. eos qui i patria
als prouincia.

Postea. i. onere de
posito. r sic nō. qz rector
puincie in puincia quaz
regit pōt hie p bēre.
vt. ff. de cōcu. l. fi. Itēz

Spōsali
tia q sūt.

Liber quintus.

viri possunt et tunc in dote date repetuntur. vt subicit. r. j. eo. si consen-
tiente. et de secundis nupt. generaliter. r. ff. de publi. ac. l. cu spous.
C nihil actu est. qz id tps excurrit dotis pstitutio. et sic donatio eo
tpe quo iugales esse incipiunt. vñ nō t3. vt. j. e. qd spōse. r. ff. de iure do.
si res. n. respon. r. j. de do. cau. l. j. Sed cōtra. l. ij. r. ij. e. ti. Sol. ibi iter
uenit scriptura h non:
imo ibi morte donatis
fuit donatio pfirmata.
hic diuortio vel morte
donatarie fuit dissolu-
tum matrimoniu.

S p̄sidi. vxorē
duces. hoc ex
presso aliqñ cōtra. ff.
de cōdi. cau. da. l. ij. §.
si qs. r. s. de p̄di. ob tur
pem cau. l. si repetēdi.
Alī dicit etiā nō exp̄s
soz: tacite intelligit: vt
j. e. l. cū vetez. Sed cer-
te ibi tacite intelligeba-
tur ab vtraqz parte. qd
etiā als vbiqz suffice-
ret ad repetēdū. vt viri
mus. s. de p̄di. ob cau.
da. l. si repetēdi. Sz qd
si p̄stet mea p̄fessioe me
donasse: ad h̄cio tñ cam
matrimonij in donatio-
ne fuisse exp̄saz ipsi ve-
ro dicūt me simplr do-
nasse: quis pbabit v̄ p
quo p̄sumet. Rñdeo si
agam p̄dictioe ob cam
mibi incūbit on? p̄ban-
di cam: si p̄dictioe sine
cā oportz qz probet sim-
pliciter facta: qz nō pre-
sumit donatio: vt. ff. de
proba. cū de indebito.
§. j. nisi cōiunctio p̄sona-
rū aliud inducat. vt. ff.
eo. l. donationes. §. j.

C Aupserit. quocūqz
operā dāte. r sic no. ar.
nō referre per quē fiat.
sic r. ff. de ver. obli. cū
seruus. r hoc argumē-
tum. facit ad multa.
D ollicitatione.
pone qz frater
tuus cui successisti ra-
tione dotis pmisit spō-
se sue stipulāti aliquid
sponsalium causa cum
dos ei data non fuerit:
licet tenebatur stricto
iure: exceptione tamen
se defendere poterat qz
tibi quoqz proficit: si eius nolē conneniaris. ad qd est. ff. de verb. obli.
l. si quis cum aliter. r hoc qñ ab initio dos debuit pmitti: que promissa
vel cōstituta non fuit. r ideo dico si fuit pmissa r data: sed dicebat mu-
lier fundū valere centū qui vir. x. valebat. nā saltem nunc dolo facit.
vt arg. ff. de doli excep. l. ij. §. j. r. ij. r. §. generaliter.
F acta. sponse sue r hac causa expressa. Accursius.
D educta. idest conuenta per pollicitationem.
I deo. nunc respondet.
E xceptionem. ob cāz enim dotis facta fuit promissio.
Q uod spōse. sine effectu. qz nec āte m̄rimoniu trāsīt dñium. qz
noluit. nec post: quia nō potuit. vt. ff. de dona. inter virū r vxor. l. a marito. sic
r. ff. de manu. test. l. libertas. in pñ. sic ergo qd potuit noluit: r qd vo-
luit nō potuit vt hic. r. s. sigs alteri v̄ sibi. l. multū. r. ff. de reb. dubijs.
l. in ambiguo. Sed ecōtra illa que cōfertur in tempore soluti m̄rimo-
nij valet vt donatio causa mortis. vt. ff. de dona. inter virum r vxor.
l. si eum. §. fina. et. l. sequēti.

Imp. Alex. a. Atalo. l. ij.
p̄sidi. puincie. pbaueris vt
etheclā vxorē duces? mūera te pa-
rētib? ei? dedisse: nisi tibi thecla nu-
pserit? restitui tibi qd dedisti iubebit
Mulier que virū in dote cir cūnēt do-
nationē hac cōtemplatione factā nō petit
a viro nec ab eius herede. h. d. bal. vel sic.
Mulieri ex pollicitatione vel pmissioe spō-
se agēti obstat exceptio doli si causa ob quā
facta fuit secuta nō extitit. h. d. Saly.
Idem. a. Marcell. l. x. ij.
Pollicitatioe? a fratre quōdā
tuo spōsalium cā facta? r si i sti-
pulationē deducta? sit ideo? p̄stada
nō fuit. qñ i dote vxor maritū fel-
lit: exceptionē itaqz doli aduersus
actionē ex stipulatu recte obijcies.

D aria sunt aliqd fieri tēpore p̄hibito
vel conferre in tempus p̄hibitz. h. d. bal.
vel sic. Donatio facta sponse in tempus
matrimonij collata nō valet. h. d. Saly.
Impa. Sor. a. Mar. l. x. ij.
Quod spōse ea lege donat vt
tūc dñium ei? adipiscat: cur
nuptie fuerit secute: sine effectu? est.

Impossibilitas de iure vitiat pmissio-
nem etiam a sciēte factā. Bal. vel sic. Do-
natio facta ob modū impossibilē nō valet.
nec pōt qs duas vxores h̄re. h. d. Sali.
Imp. Valē. r Bal. aa. Theodo.
Aq tibi vt spōse dat uz l. v.
se pmisit is qui te ficto celiba-
tu? cum aliaz matrēfamilias? domi
religisset sollicitauit: ad nuptias pe-
tere cū effectu nō potes? cū tu spon-
sa (vxore domi posita) non fuisti.

C Aupserit. quocūqz
operā dāte. r sic no. ar.
nō referre per quē fiat.
sic r. ff. de ver. obli. cū
seruus. r hoc argumē-
tum. facit ad multa.
D ollicitatione.
pone qz frater
tuus cui successisti ra-
tione dotis pmisit spō-
se sue stipulāti aliquid
sponsalium causa cum
dos ei data non fuerit:
licet tenebatur stricto
iure: exceptione tamen
se defendere poterat qz
tibi quoqz proficit: si eius nolē conneniaris. ad qd est. ff. de verb. obli.
l. si quis cum aliter. r hoc qñ ab initio dos debuit pmitti: que promissa
vel cōstituta non fuit. r ideo dico si fuit pmissa r data: sed dicebat mu-
lier fundū valere centū qui vir. x. valebat. nā saltem nunc dolo facit.
vt arg. ff. de doli excep. l. ij. §. j. r. ij. r. §. generaliter.
F acta. sponse sue r hac causa expressa. Accursius.
D educta. idest conuenta per pollicitationem.
I deo. nunc respondet.
E xceptionem. ob cāz enim dotis facta fuit promissio.
Q uod spōse. sine effectu. qz nec āte m̄rimoniu trāsīt dñium. qz
noluit. nec post: quia nō potuit. vt. ff. de dona. inter virū r vxor. l. a marito. sic
r. ff. de manu. test. l. libertas. in pñ. sic ergo qd potuit noluit: r qd vo-
luit nō potuit vt hic. r. s. sigs alteri v̄ sibi. l. multū. r. ff. de reb. dubijs.
l. in ambiguo. Sed ecōtra illa que cōfertur in tempore soluti m̄rimo-
nij valet vt donatio causa mortis. vt. ff. de dona. inter virum r vxor.
l. si eum. §. fina. et. l. sequēti.

Imp. Valē. r Bal. aa. Theodo.
Aq tibi vt spōse dat uz l. v.
se pmisit is qui te ficto celiba-
tu? cum aliaz matrēfamilias? domi
religisset sollicitauit: ad nuptias pe-
tere cū effectu nō potes? cū tu spon-
sa (vxore domi posita) non fuisti.

C Aupserit. quocūqz
operā dāte. r sic no. ar.
nō referre per quē fiat.
sic r. ff. de ver. obli. cū
seruus. r hoc argumē-
tum. facit ad multa.
D ollicitatione.
pone qz frater
tuus cui successisti ra-
tione dotis pmisit spō-
se sue stipulāti aliquid
sponsalium causa cum
dos ei data non fuerit:
licet tenebatur stricto
iure: exceptione tamen
se defendere poterat qz
tibi quoqz proficit: si eius nolē conneniaris. ad qd est. ff. de verb. obli.
l. si quis cum aliter. r hoc qñ ab initio dos debuit pmitti: que promissa
vel cōstituta non fuit. r ideo dico si fuit pmissa r data: sed dicebat mu-
lier fundū valere centū qui vir. x. valebat. nā saltem nunc dolo facit.
vt arg. ff. de doli excep. l. ij. §. j. r. ij. r. §. generaliter.
F acta. sponse sue r hac causa expressa. Accursius.
D educta. idest conuenta per pollicitationem.
I deo. nunc respondet.
E xceptionem. ob cāz enim dotis facta fuit promissio.
Q uod spōse. sine effectu. qz nec āte m̄rimoniu trāsīt dñium. qz
noluit. nec post: quia nō potuit. vt. ff. de dona. inter virū r vxor. l. a marito. sic
r. ff. de manu. test. l. libertas. in pñ. sic ergo qd potuit noluit: r qd vo-
luit nō potuit vt hic. r. s. sigs alteri v̄ sibi. l. multū. r. ff. de reb. dubijs.
l. in ambiguo. Sed ecōtra illa que cōfertur in tempore soluti m̄rimo-
nij valet vt donatio causa mortis. vt. ff. de dona. inter virum r vxor.
l. si eum. §. fina. et. l. sequēti.

Imp. Valē. r Bal. aa. Theodo.
Aq tibi vt spōse dat uz l. v.
se pmisit is qui te ficto celiba-
tu? cum aliaz matrēfamilias? domi
religisset sollicitauit: ad nuptias pe-
tere cū effectu nō potes? cū tu spon-
sa (vxore domi posita) non fuisti.

L. mercalem. r. j. de incest. nup. l. ij. Item no. qz ex eo qz hic dicit non
posse peti colligit quidā argu. ergo nec retinet si accepit. sed nō valet
vt. ff. de condi. indebi. l. ex quibusdam. Neqz em̄ paria sunt promissio
r datio per omnia. nam si dederō meretrici non repetō si nō solui nō
teneor. ergo qui sciens dedit nō repetit sed fiscus. si mulier scienter ac-
cepit: vt. ff. de dona. in-
ter vi. r vxor. cū hic sta-
tus. §. si. r facit. ff. de le-
ga. j. l. fina. naz r ibi nō
valet relictum vt con-
iugit: que coniunx non
est sicut nec hic dona-
tio. Accur.

Impa. Aure. a. Dona. l. x. vi.
Am i te simplicē donationē?
Quod dicat factā esse die nuptiarū
r in ambiguo possit venire vtruz a
spōso an a marito? donatū sit sic di-
stinguēdū ē. vt si i tua domo donuz
acceptū ē āte nuptias? videat facta
eē donatio. Nō si penes se dedit spō-
sus retrabi? possit vxor em̄ fuisti.

Verbū remaneat ponit p verbo red-
datur siue restituat. bal. vel sic. Adors di-
cū matrimonium dissoluere p̄travolunta-
tem morietis. vel sic. N̄entem magis qz
verba spectamus. h. d. Saly.
Imp. Aure. a. Dona. l. x. vi.
Am i te simplicē donationē?
Quod dicat factā esse die nuptiarū
r in ambiguo possit venire vtruz a
spōso an a marito? donatū sit sic di-
stinguēdū ē. vt si i tua domo donuz
acceptū ē āte nuptias? videat facta
eē donatio. Nō si penes se dedit spō-
sus retrabi? possit vxor em̄ fuisti.

Imp. Aure. a. Dona. l. x. vi.
Am i te simplicē donationē?
Quod dicat factā esse die nuptiarū
r in ambiguo possit venire vtruz a
spōso an a marito? donatū sit sic di-
stinguēdū ē. vt si i tua domo donuz
acceptū ē āte nuptias? videat facta
eē donatio. Nō si penes se dedit spō-
sus retrabi? possit vxor em̄ fuisti.

Imp. Aure. a. Dona. l. x. vi.
Am i te simplicē donationē?
Quod dicat factā esse die nuptiarū
r in ambiguo possit venire vtruz a
spōso an a marito? donatū sit sic di-
stinguēdū ē. vt si i tua domo donuz
acceptū ē āte nuptias? videat facta
eē donatio. Nō si penes se dedit spō-
sus retrabi? possit vxor em̄ fuisti.

Imp. Aure. a. Dona. l. x. vi.
Am i te simplicē donationē?
Quod dicat factā esse die nuptiarū
r in ambiguo possit venire vtruz a
spōso an a marito? donatū sit sic di-
stinguēdū ē. vt si i tua domo donuz
acceptū ē āte nuptias? videat facta
eē donatio. Nō si penes se dedit spō-
sus retrabi? possit vxor em̄ fuisti.

Imp. Aure. a. Dona. l. x. vi.
Am i te simplicē donationē?
Quod dicat factā esse die nuptiarū
r in ambiguo possit venire vtruz a
spōso an a marito? donatū sit sic di-
stinguēdū ē. vt si i tua domo donuz
acceptū ē āte nuptias? videat facta
eē donatio. Nō si penes se dedit spō-
sus retrabi? possit vxor em̄ fuisti.

Imp. Aure. a. Dona. l. x. vi.
Am i te simplicē donationē?
Quod dicat factā esse die nuptiarū
r in ambiguo possit venire vtruz a
spōso an a marito? donatū sit sic di-
stinguēdū ē. vt si i tua domo donuz
acceptū ē āte nuptias? videat facta
eē donatio. Nō si penes se dedit spō-
sus retrabi? possit vxor em̄ fuisti.

Imp. Aure. a. Dona. l. x. vi.
Am i te simplicē donationē?
Quod dicat factā esse die nuptiarū
r in ambiguo possit venire vtruz a
spōso an a marito? donatū sit sic di-
stinguēdū ē. vt si i tua domo donuz
acceptū ē āte nuptias? videat facta
eē donatio. Nō si penes se dedit spō-
sus retrabi? possit vxor em̄ fuisti.

Latum
pont.

Primo
nium an
possit eē
sine du-
ctione.

si quidē